Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

2008 10 ΧΡΟΝΙΑ 2018

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 8 Σεπτεμβρίου 2019 • Έτος 11ο • Αρ. φύλλου 573* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,50

Αφήνουν τα δύσκολα για τον Γκουτιέρες

Το παρασκήνιο που οδήγησε από την αισιοδοξία της κατάληξης στο εκκρεμές της συνομολόγησης

Με το σύνδρομο του χριστουγεννιάτικου δέντρου, σύμφωνα με το οποίο ένα στολίδι μπορεί να μην προκαλέσει οποιοδήποτε πρόβλημα, αλλά όλα μαζί μπορούν να πυροδοτήσουν την όλη προσπάθεια, παραλλήλισαν τις διαβουλεύσεις των τελευταίων ημερών γνώστες του διπλωματικού παρασκηνίου. Και αυτό καθόλου τυχαία δεδομένου και των όσων διημείφθησαν όλο αυτό το διάστημα. Από το λιτό και μινιμαλιστικό κείμενο που συμφωνήθηκε αρχικά μεταξύ των δύο ηγετών και της κας Λουτ, τα πράγματα άλλαξαν στην πορεία με την εμπλοκή της Άγκυρας. Σε αυτό το πλαίσιο οι δύο πλευρές οδηγηθήκαν σε περίπλοκα σενάρια, τοποθετώντας ο καθένας το δικό του ευαίσθητο θέμα στο τραπέζι. Κινήσεις που προκάλεσαν εμπλοκή και ρίχνουν την μπάλα στον γενικό γραμματέα των Η.Ε. Αντόνιο Γκουτιέρες. Η όλη διαδικασία δεν φαίνεται τόσο εύκολη για τον Νίκο Αναστασιάδη, όχι μόνο για τη συνομολόγηση των όρων αναφοράς, αλλά και για τους αντιπολιτευτικούς τόνους που άρχισαν ήδη να εντείνονται μπροστά στις εξελίξεις. **Σελ. 4**

Κρίσιμες πολιτικές στιγμές ζει η Βρετανία

Με τη βοήθεια 21 Συντηρητικών ανταρτών, η αντιπολίτευση πέρασε νομοσχέδιο που απαγορεύει στον Μπόρις Τζόνσον να βγάλει τη χώρα από την Ε.Ε. την 31η Οκτωβρίου αν δεν καταλήξει σε συμφωνία με τις Βρυξέλλες. Μπορεί η αντιπολίτευση να πέτυχε το μη κλείσιμο του Κοινοβουλίου, ωστόσο της είναι δύσκολο να καταλήξει στο τι θέλει. Το σχέδιο της Μέι για συμφωνημένο Brexit έχει ήδη καταψηφιστεί τρεις φορές. Έτσι, οι επόμενες ημέρες και εβδομάδες θα κρίνουν την τύχη του Brexit, την υπόσταση του Ηνωμένου Βασιλείου και το μέλλον της Ευρώπης, με όλα τα ενδεχόμενα ανοιχτά. Ενώ ερώτημα παραμένει το πότε θα γίνουν πρόωρες εκλογές. **Σελ. 21**

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Η πολιτική ισότητα είναι κέρδος για τον Μ. Ακιντζί

Μετά και τη συνάντηση της Παρασκευής μεταξύ Ν. Αναστασιάδη, Μ. Ακιντζί και Τζέιν Χολ Λουτ ο Τ/κ ηγέτης θεωρεί ότι η πολιτική ισότητα είναι κέρδος για την τ/κ κοινότητα και αναζητείται συναντίληψη στις εγγυήσεις. Κομβικός ενδιάμεσος σταθμός είναι η περίοδος Νοεμβρίου-Ιανουαρίου. Για τον κ. Ακιντζί το Πλαίσιο Γκουτιέρες της 30ής Ιουνίου αποκτά άλλη σημασία. **Σελ. 5**

Κερδίζουν έδαφος εναλλακτικά σχέδια

Διαφορετικό είναι το όραμα της λύσης που θέλει ο Μ. Ακιντζί, από όσα σκέφτεται και προκρίνει η Άγκυρα, αλλά και οι πολιτικοί του αντίπαλοι. Ωστόσο, για λόγους διπλωματίας η τουρκική πλευρά δεν απορρίπτει την ομοσπονδιακή φόρμουλα και αφήνει ανοιχτά όλα τα ενδεχόμενα για την πορεία του Κυπριακού. **Σελ. 6**

ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΙΡΗΝΗΣ

Πρωτοβουλία με σαφή μηνύματα στον πρόεδρο

Η είδηση ότι σειρά βετεράνων πολιτικών από τα δύο μεγάλα κόμματα ενώνουν δυνάμεις κάτω από μία πλατφόρμα, που στόχο έχει την ενημέρωση για τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία και τη διαφώτιση των θετικών της λύσης και της επανένωσης, σίγουρα δεν πέρασε απαρατήρητη, καθώς πρώτη φορά επιχειρείται κάτι τέτοιο. Κίνηση που στέλνει σαφή μηνύματα προς τον Νίκο Αναστασιάδη να μην εκτροχιαστεί από την πορεία επίλυσης στο πλαίσιο διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. **Σελ. 3**

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Έκλεισε το κεφάλαιο Χρήστου Στυλιανίδη

Τα δημοσιεύματα της OCCRP δεν άνοιξαν μόνο θέμα τάξης για τον πρόεδρο αλλά ήγειρε και ερωτήματα γύρω από το πόσο ανεξάρτητο κράτος είναι η Κύπρος. Έβγαλε στο προσκήνιο την πολιτική ρήξη που υπάρχει μεταξύ Νίκου Αναστασιάδη και Χρήστου Στυλιανίδη και δεν θα κοπάσει σύντομα, με την κυβέρνηση να φωτογραφίζει το περιβάλλον του Ευρωπαίου Επιτρόπου γύρω από τα δημοσιεύματα και στη συνέχεια να αναιρεί στο παρασκήνιο την όποια εμπλοκή Στυλιανίδη. **Σελ. 7**

ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ

Απορρίφθηκε η πρόταση για Φ.Α.

Εν μέσω συνεχιζόμενων προκλήσεων, η τουρκική πλευρά θεωρεί πως η παρούσα κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο δεν εξυπηρετεί στους στρατηγικούς της στόχους. Στην Άγκυρα ανοιχτά θεωρούν πως οι αγωγοί Φ.Α. θα περάσουν από το έδαφός της την ώρα που η πρόταση του Νίκου Αναστασιάδη έπεσε στο κενό. **Σελ. 10**

ΚΟΣΜΟΣ

Αναζητούν λύσεις για την Ακροδεξιά

Πληθαίνουν οι φωνές για νέους τρόπους αντιμετώπισης της Ακροδεξιάς στη Γερμανία. Μπορεί τα χειρότερα να αποφεύχθηκαν στις εκλογές στα κρατίδια της Σαξονίας και του Βραδεμβούργου, ωστόσο η Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD), αποτελεί εναλλακτική ακροδεξιού κινδύνου. **Σελ. 22**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ Σελ. 2
Θέλετε αλήθειες; Ιδού!

ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΡΟΥΝΑΣ Σελ. 10
Ξεκίνησε παράλληλη διαπραγμάτευση για το φυσικό αέριο

Ο Ταγίπ Ερντογάν στη συριακή μέγγενη

Εκατέρωθεν πιέσεις στην Άγκυρα

Η Τουρκία καλείται να αναθεωρήσει τη συνολική κατάσταση στο Ιντλίμπ, ξεκινώντας με την εκ νέου μελέτη της συνεργασίας με τη Ρωσία για το ζήτημα του τελευταίου οχυρού της συριακής αντιπολίτευσης. Νέος στόχος της Τουρκίας στη Συρία είναι η δημιουργία ενός μικρού προγεφυρώματος στα σύνορα Τουρκίας-Ιντλίμπ. **Σελ. 5**

Η Αθήνα κοιτάζει προς Καστελλόριζο

Σε επιφυλακή η ελλ. κυβέρνηση

Με το βλέμμα καρφωμένο στο Καστελλόριζο παραμένει η Αθήνα, παρά τον εμπλουτισμό της ατζέντας της Αγκυρας, η οποία, με στόχο την άσκηση περαιτέρω πιέσεων προς την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ, απειλεί την Ευρώπη με εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες. **Σελ. 18**

Ο χάρτης της τοπικής αυτοδιοίκησης

Διά χειρός του προέδρου της Δημοκρατίας οι τελευταίες πινελιές

Δημιουργία δώδεκα δημοτικών συμπλεγμάτων προβλέπουν τα σενάρια που υπάρχουν για τη μεταρρύθμιση στην τοπική αυτοδιοίκηση, το νομοσχέδιο της οποίας θα προωθηθεί στη Βουλή για συζήτηση και ψήφιση. Εμπλοκή στη διαμόρφωση του νέου χάρτη αναμένεται να έχει το Προεδρικό προκειμένου να καμφθούν, εκτός των άλλων, αντιδράσεις τοπικών κοινωνιών. Στη Λευκωσία γίνεται λόγος για τρία συμπλέγματα, χωρίς να αποκλείεται και το ενδεχόμενο να μειωθούν κατά ένα. Εκτός από τις συνενώσεις, το νομοσχέδιο ενδέχεται να περιλαμβάνει και παράταση της θητείας των υφιστάμενων Δημοτικών Συμβουλίων. **Σελ. 8**

Το Cyreit 2 ετοιμάζει η Τρ. Κύπρου

Ομαδοποιεί ακίνητα 50-80 εκατ. ευρώ – Ενδιαφέρον από Invel

Δεύτερο επενδυτικό ταμείο ακινήτων (Cyreit 2) ετοιμάζει η Τράπεζα Κύπρου. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», το Cyreit 2 θα περιλαμβάνει 10 εμπορικά ακίνητα, με σταθερές μακροχρόνιες μισθώσεις, τα οποία βρίσκονται ως επί το πλείστον στην Κύπρο, δίχως όμως να αποκλείεται να περιλαμβάνεται και εμπορικό ακίνητο σε άλλη χώρα. Η αξία των ακινήτων, που πρόκειται να ομαδοποιήσει η Τράπεζα, θα κυμαίνεται στα 50 - 80 εκατ. Αγοραστής ενδεχομένως να είναι και πάλι η Invel Real Estate Management Ltd, διευθύνων σύμβουλος της οποίας είναι ο κύπριος Χριστόφορος Παπαχριστοφόρου. **Οικονομική, σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Επείγει

Σε φάσεις λεπτές του Κυπριακού, όπως η τρέχουσα, είναι σοφό το κομματικό επικοινωνιακό παίγνιο να αποσύρεται και τη θέση του να παίρνει η συνετή και ίσως και η άνευ όποιας προβολής διαβούλευση των πολιτικών δυνάμεων του τόπου. Στην παρούσα συγκυρία, ως μη έπρεπε, παρατηρούμε πολιτικές δυνάμεις να προεξοφλούν την αποτυχία της προσπάθειας που καταβάλλεται από τον πρόεδρο Αναστασιάδη και τον Τ/κ ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί, τη μεσολάβηση της απεσταλμένης του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Τζέιν Χολ Λουτ, ως εάν τυχόν ναυάγιο να σημαίνει απλά ακόμη μία αναβολή. Το τελευταίο ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας προειδοποιεί για την επείγουσα πλέον φύση της μακρόχρονης εκκρεμότητας-κατοχής, ενώ οι τουρκικές κινήσεις στην περίκλειστη πόλη των Βαρωσίων συνηγορούν στο επείγον –τουλάχιστον όσων αποζητούν λύση-απελευθέρωση, της εξεύρεσης λύσης.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΕΚΘΕΣΗ

Η «βίβλος» του Μεγάλου Αλεξάνδρου

Παρουσιάζεται στην ψηφιακή έκθεση στη Θεσσαλονίκη το αφήγημα του Μεσαίωνα, τα έπη του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Πρόκειται για χειρόγραφο που εξιστορεί τη θρυλική ζωή του Μακεδόνα στρατηλάτη, και που το πρωτότυπο φυλάσσεται στο Ινστιτούτο Βυζαντινών Σπουδών της Βενετίας. **Ζωή, σελ. 1**

ΤΟΠΟΙ

Ανοίγει η οικία του Βρετανού φιλέλληνα Φέρμορ

Η οικία του διάσημου Βρετανού συγγραφέα, αντιστασιακού και σπουδαίου φιλέλληνα Πάτρικ Λι Φέρμορ στη Μάνη ανακαινίστηκε και μετατράπηκε σε μορφωτικό κέντρο. Το 2016 το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος έκανε μεγάλη δωρεά στο Μουσείο Μπενάκη, στο οποίο ανήκει το σπίτι. **Ζωή, σελ. 4**

ΘΥΜΗΣΕΣ

Ο βιβλιοπώλης Κυριάκος Π. Κυριάκου θυμάται

Με αφορμή μια φωτογραφία από την περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου, που δείχνει το βιβλιοπωλείο του Παύλου Κυριάκου, ο Κυριάκος Π. Κυριάκου αφηγείται στην «Κ» μερικές στιγμές, που παρά τα 45 χρόνια που έχουν περάσει έχουν μείνει ανεξίτηλες. **Ζωή, σελ. 5**

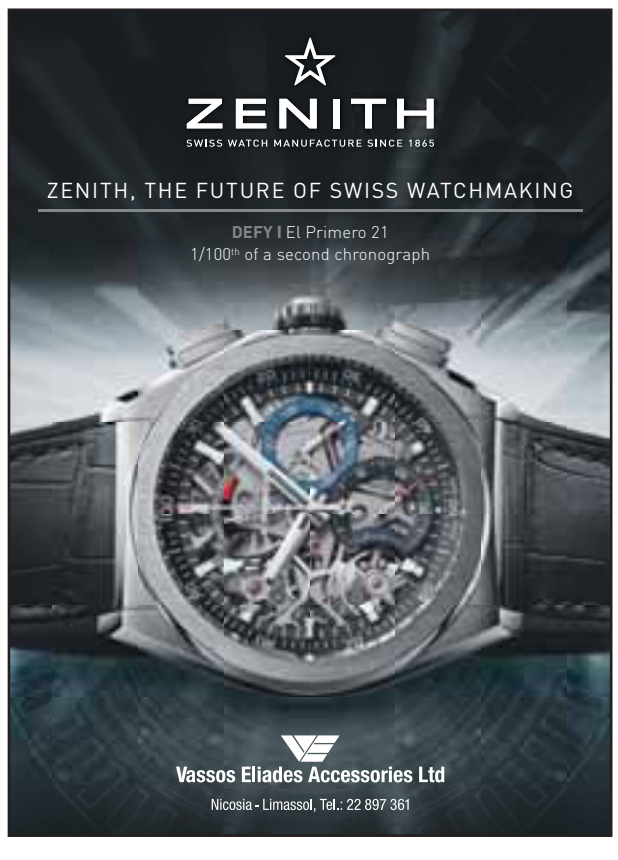

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Θέλετε αλήθειες; Ιδού!

Είχα γράψει λίγο μετά το δημοψήφισμα του 2004 ότι είναι αδύνατο να ξαναπάρεις το τρένο που έχασες. Τότε, στο τρένο του Μπούργκενστοκ ήσαν όλοι, τα δύο μέρη, οι πρωθυπουργοί, τα Η.Ε. ακόμα και εκπρόσωπος της Ε.Ε., της οποίας θα γινόμασταν μέλος, αφού η συμφωνία -που δεν τηρήσαμε, προνοούσε λύση-ένταξη. Εμείς οι Ε/Κ, οι πονηρότεροι των θνητών, όχι μόνο δεν τηρήσαμε τα υπεσχημένα, αλλά ο Τάσσος σηκώθηκε κι έφυγε στα μέσα της Διάσκεψης κι όταν επέστρεψε ούτε καν διαπραγματεύτηκε. Η τουρκική πλευρά υπέβαλε λίστα 11 απαιτήσεων και η πλευρά μας καμία. Πήρε τα χαρτιά της κι έφυγε. Μάλιστα με διάγγελμα ο Πρόεδρος καλούσε τον λαό να απορρίψει ένα σχέδιο το οποίο, αν και δεν το διαπραγματεύτηκε, μας επέστρεφε Αμμόχωστο, Μόρφου και 51 χωριά στη γραμμή αντιπαράταξης, ενώ προνοούσε το 2019 να έφευγε και ο τελευταίος των 650 Τούρκων στρατιωτών. Όλα αυτά από τον Τάσσο, που σύμφωνα με τον Χριστόφια τότε, «άλλαξεν ο άδρωπος σιόρ».

Ο Χριστόφιας, ο οποίος αντί στη λύση, οδήγησε την Αριστερά στο «όχι»για να τσιμεντώσει το «ναι» και να γίνει Πρόεδρος. Είπε και τσιμέντωσε το «όχι», έγινε Πρόεδρος κι έφυγε αφήνοντας ένα καμένο Μαρί, ένα κράτος καμένο-φαλιρισμένο και μια Αριστερά με εγκαύματα τρίτου βαθμού.Το 2004 ήταν όμως το δεύτερο τρένο που χάθηκε. Το πρώτο ήταν το 1993 με τις Ιδέες Γκάλι, όταν οι συνομιλίες Βασιλείου-Ντενκτάς είχαν φτάσει στο διά ταύτα, ο Βασιλείου έχασε τις εκλογές από τον Κληρίδη και ο Γλαύκος πέταξε την ευκαιρία να το πάει μέχρι τη λύση διότι είχε υποσχεθεί στον Σπύρο Κυπριανού ότι θα έθαβε τις Ιδέες Γκάλι. Τις έθαψε, εκπόνησε την πολιτική του «ενεργού ηφαιστείου» με τους εξοπλισμούς που αντί μπαρούτι, μύριζαν χρήμα. Όταν έσκασε η φούσκα S-300 ήρθαν οι νούσιμοι χειρισμοί Κρανιδιώτη-Σημίτη που μας έσπρωξαν προς την Ε.Ε. και τη λύση-ένταξη. Μετά το δημοψήφισμα, τα πατριωτικά σαΐνια έλεγαν ότι τα εδάφη που δεν πήρε ο Τάσσος με το Ανάν θα τα πάρουμε μέσω προσφυγών στα ευρωπαϊκά δικαστήρια. Έτσι μερικές χιλιάδες Ε/Κ κατέθεσαν προσφυγές. Η Ευρώπη, που είχε καεί από την πονηριά μας, τους παρέπεμψε στην τουρκική Επιτροπή Αποζημιώσεων που λειτουργεί ως πρωτόδικο όργανο και –φυσικά- χειρίζεται τις υποθέσεις κατά το δοκούν. Όταν η Άγκυρα είδε ότι ο χρόνος δημιουργεί και δίκαιο (βλ. υπόθεση Δημόπουλος), παρά τα ψηφίσματα των Η.Ε. αποφάσισε να ανοίξει τα Βαρώσια. Διά του Οζερσάι και με τα χρήματα των Τούρκων ντιβέλοπερς, θα μετατρέψουν τα ε/κ ξενοδοχεία σε χρυσοφόρα θέρετρα-καζίνα.Στην περίκλειστη πόλη θα φτιάχνουν σιγά-σιγά τα σπίτια για το εργατικό δυναμικό που θα κουβαλήσουν από την Τουρκία, τα δε ψηφίσματα των Η.Ε. παλιά και νέα, θα μας τα κολλήσουν στον Πενταδάκτυλο δίπλα από τη σημαία να τα βλέπουμε νυχθημερόν. Όσο για τον Νίκο Αναστασιάδη και την αινιγματική για πολλούς συμπεριφορά του από το 2017 και εντεύθεν, εκτιμώ πλέον -και επικυρώνεται από όσες πληροφορίες έχω συλλέξει και την τελευταία βδομάδα- ότι θεωρεί πως το στάτους κβο δεν πρόκειται να αλλάξει με επίτευξη ομοσπονδιακής λύσης καθότι η Τουρκία και η πλειοψηφία των Τ/κ επιδιώκουν πια λύση καλής γειτονίας. Μάλιστα προκρίνεται, η συνέχεια της τελικής Διάσκεψης να γίνει μετά τις «προεδρικές εκλογές» στα Κατεχόμενα τον προσεχή Απρίλη, με τη λογική ότι στο δεύτερο γύρο ο Ακιντζί κερδίζει τον Οζερσάι. Και ποιος εγγυάται ότι ο Οζερσάι με τη δύναμη του χρήματος των Τούρκων ντιβέλοπερς και ενός ενισχυμένου κόμματος των εποίκων δεν θα νικήσει από τον πρώτο γύρο; Ποιος εγγυάται ότι ο Ακιντζί δεν θα την πάθει, όπως την έπαθε από τον Έρογλου ο Ταλάτ, όταν στον τελευταίο, ο Χριστόφιας αρνήθηκενα καταγράψουν τις συγκλίσεις τους; Αυτά, γιατί ενώ το τελευταίο ψήφισμα (2483) του ΣΑ προδιαγράφει μια πορεία προς λύση ΔΔΟ με ημερομηνίες ορόσημα, πολλοί ρωτάτε, τι γίνεται; Κάντε τις προσθαφαιρέσεις σας…

paraschosa@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η τρύπα στο νερό, η Λουτ και η τόλμη του Γκουτιέρες

Ακούγοντας κάποιος τη δήλωση του Healhty μετά την κοινή συνάντηση που είχε με τον Μουσταφά και το Γκουτιέρες Girl Τζέιν Χολ Λουτ, διερωτάται εάν ήταν επάναγκες τόση ταλαιπωρία για να βρεθούν και να ανταλλάξουν ξανά χιλιοειπωμένα αστεία. «Δεν έγινε οποιαδήποτε συζήτηση κατά τη διάρκεια της μικρής δεξίωσης, απλά φιλικές ανταλλαγές και αστεϊσμοί, αλλά φυσικά και η έκφραση ελπίδας και η ενθάρρυνση της κας Λουτ να συνεχίσει την προσπάθεια με την ελπίδα να καταλήξουμε σε κάτι που θα δημιουργεί προοπτικές για δημιουργικό διάλογο», είπε και έπεισε τους πάντες πως η Λουτ για μια εβδομάδα κατάφερε μια τρύπα στο νερό...

Θα έχει ενδιαφέρον να δούμε τη συνέχεια, εάν το Γκουτιέρες Girl θα πετύχει οτιδήποτε από τις εγγυήτριες δυνάμεις. Σε μια εποχή που η Τουρκία προσπαθεί να σπάσει το ρεκόρ της στις προκλήσεις και να κάνει νέες γεωτρήσεις στην κυπριακή ΑΟΖ, η Βρετανία τα έχει γενικώς χαμένα με το Brexit και η Ελλάδα με νέα κυβέρνηση προσπαθεί να... προσανατολιστεί, παρά τη σταθερή της στήριξη.

Θα ήταν βεβαίως απορίας άξιο να προσπαθεί κάποιος να βρει απαντήσεις εκτός Κύπρου όταν δεν μπορούν να τις δώσουν οι πρωταγωνιστές των διαπραγματεύσεων. Βεβαίως μιλάμε για το Κυπριακό και την Κύπρο, που όπως σοφά ομολόγησε ο Γκουτιέρες δεν είναι ένα «κανονικό» κράτος. Οπότε οποιαδήποτε προσπάθεια αναζήτησης κανονικότητας μάλλον θα είναι μάταιη.

Θα τολμήσει άραγε ο Γκουτιέρες να προβάλει το ηγετικό του προφίλ ως ο αρχηγός του παγκόσμιου Οργανισμού και να κατευθύνει, ως μεταξύ μας οφείλει, τις εξελίξεις;

Κάποιοι πάντως φοβούνται πολύ μια τέτοια εξέλιξη, αφού θεωρούν ότι το Πλαίσιο Γκουτιέρες (αλήθεια βρέθηκε το... πρωτότυπο;) κάθε άλλο από δίκαιη και βιώσιμη λύση προνοεί. Αυτά όλα όμως θα έχουμε μέρες να τα ακούσουμε, να τα δούμε και να τα εμπεδώσουμε. Όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί είναι έτοιμοι για νέο ρεσιτάλ και θα κάνουν σκόνη τους τηλεοπτικούς αστέρες που αυτή την εποχή ετοιμάζονται για τη νέα τηλεοπτική σεζόν. Υπομονή να έχουμε.

Πάντως η κοινή συνάντηση Λουτ, Healthy, Μουσταφά είχε και ένα θετικό: Ακούσαμε για πρώτη φορά την κυρία Λουτ να μιλά δημόσια! Ναι, μίλησε ενώπιον καμερών και ανέφερε πως η διαδικασία συνεχίζεται. ΟΚ. Αν μη τι άλλο ακούσαμε και τη φωνή της!

«Δεν νομίζω ότι θα ξαναδούμε σύντομα τέτοια καπακωτή!»

Με δυναμική παρέμβαση του Φούλη φαίνεται πως θα ξεπεραστεί ο σκόπελος της 56ης έδρας στη Βουλή. Το τεράστιο πρόβλημα φαίνεται πως τελικά θα λυθεί πριν οδηγηθούμε στις επόμενες βουλευτικές εκλογές και θα περιλαμβάνει τροποποίηση του Συντάγματος για να ακολουθήσει νομοθεσία για τη βουλευτική έδρα της Λεμεσού, αλλά ταυτόχρονα θα ψηφιστεί και άλλος νόμος ώστε οποιαδήποτε βουλευτική έδρα (ή έδρα ευρωβουλευτή) κενωθεί από αντάρτες που επιλέγουν να αποχωρήσουν από το κόμμα τους, η έδρα να επιστρέφεται στο κόμμα με το οποίο ο βουλευτής ή ευρωβουλευτής εξελέγη.

Ο Φούλης όπως και ο Λιλλήκας έπαθαν και έμαθαν επ' αυτού. Φαίνεται όμως πως με την πρόταση Φούλη συμφωνούν και άλλα κόμματα, όπως το ΑΚΕΛ, το ΔΗΚΟ και η ΕΔΕΚ οι οποίοι δεν θα ήθελαν με τίποτα να ζήσουν το δράμα που έζησε πρόσφατα η Συμμαχία Πολιτών.

Μεγάλες εξελίξεις αναμένονται σε ένα σημαντικό θέμα που απασχόλησε την επικαιρότητα. Αναμείνατε στο ακουστικό σας. Αν αληθεύουν και επιβεβαιωθούν όσα ακούω ως φήμες θα τρίβουμε και τα μάτια μας και τα αφτιά μας από τις λεπτομέρειες που θα αποκαλυφθούν. Θα παρακολουθώ και θα επανέλθω.

Πολύ στενή είναι η συνεργασία κρατικού αξιωματούχου με βουλευτή μεγάλου κόμματος της αντιπολίτευσης. Όπως ανέφερε προχθές βουλευτής άλλου κόμματος: «οι δυο τους είναι συγκοινωνούντα δοχεία και αλληλοσυμπληρώνονται τέλεια. Θα έλεγα πως για κάποια θέματα θα πρέπει να κάνουν και κοινό homework, δεν εξηγείται η απόλυτη ταύτιση και συνεννόηση».

ΚΟΥΙΖ: Ενώ ο αρχιεπίσκοπος δεν φαίνεται διατεθειμένος να ανοίξει ξανά το κεφάλαιο Ανδρέας Πιτσιλλίδης, ο τέως ευρωβουλευτής δεν φαίνεται να τα βάζει κάτω. Αληθεύει πως ετοιμάζεται για νέο αγώνα και μάλιστα με «προσβάσεις στην Ιερά Σύνοδο», όπως διαδίδεται;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πρίν στην «Κ»

8.IX.1939

ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ: Ο κ. Χίτλερ επεσκέφθη τα στρατεύματα της πρώτης γραμμής του τομέως του διαδρόμου χθες και επεθεώρησε την μεταξύ του Ντούχελ και Γκράουντεντς περιοχήν, όπου μέχρι της Τρίτης διεξήγετο σφοδρά μάχη. Εις μόνην αυτήν την περιφέρειαν συνελήφθησαν δέκα πέντε χιλιάδες Πολωνοί αιχμάλωτοι, εκατοντάδες δε πολωνικών πυροβόλων περιήλθον εις χείρας Γερμανών. Ολόκληρος η περιφέρεια είναι κατεστραμμένη, όλαι αι γέφυραι και αι διώρυγες έχουν καταστραφή διά δυναμίτιδος και εις τας οδούς ευρίσκεται μεγάλη ποσότης όπλων και διαφόρων άλλων εξαρτημάτων, τα οποία εγκατέλειψαν οι Πολωνοί κατά την φυγήν των.

ΕΚΤΑΚΤΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ: Μολονότι αι καιρικαί συνθήκαι ήσαν αντίξοοι, η επίθεσις [εναντίον γερμανικών ναυτικών βάσεων στη διώρυγα Κιέλου] διενεργήθη μετά πολλής σφοδρότητος και μετά τόλμης από μέρους των αεροπόρων. Οι πιλότοι της αγγλικής αεροπορίας επέδειξαν έκτακτον ικανότητα. Τα επιτευχθέντα αποτελέσματα είναι σπουδαιότατα. [...] Οι πιλότοι και οι λοιποί άνδρες των πληρωμάτων επανήλθον άπαντες σώοι με τα αεροπλάνα εις τας βάσεις των. Από ναυτικής απόψεως, η αεροπορική επίθεσις θα επιδράση επί της εις το μέλλον εξελίξεως του πολέμου εις την θάλασσαν».

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / *Γράφει* **Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ**

Με άριστα το 10

1 Στην Μπούργκα. Τούρκος εγώ, Ρωμιός εσύ, κι εγώ λαός κι εσύ λαός, εσύ Χριστό εγώ Αλλάχ, όμως κι δυο μας αχ και βαχ.

2 Στις ευαισθησίες. Πάντως μέχρι την ώρα που γραφόταν η στήλη, δηλαδή αρκετές ώρες μετά το συμβάν με τη μαθήτρια που διώχθηκε επειδή φορούσε μαντίλα, και δεν είχε βγει ανακοίνωση από κανένα κόμμα. Αν ήταν για κανένα κλαδεμένο δέντρο...

3 Στην τεχνολογία. Παρουσίασε τον «ΕΞΑΝΤΑ» λέει ο πρόεδρος και θα μπορούν οι πολίτες να παρακολουθούν «ζωντανά» την πρόοδο του κυβερνητικού έργου. Εμείς προεδράρα μου αναμένουμε την παρουσίαση του «ΕΞΟΥΡΑΝΟΥ». Του προγράμματος που θα παρακολουθούμε την πρόοδο των πύργων της Λεμεσού.

4 Στο μυστικό. Ένα άλλο πρόγραμμα που ΔΕΝ θα παρουσιάσει ο πρόεδρος είναι αυτό που παρακολουθεί τα ΜΜΕ. Το εγκατέστησε στο Προεδρικό ο (πρώην) εθνικός επικοινωνιολόγος και είναι όλοι ψεκασμένοι όταν βλέπουν το #misirlis να βρίσκεται στην πρώτη θέση αναζήτησης στο ιντερνέτ εδώ και δύο βδομάδες. Να του το πουν; Ή να παίξουν πελλόν;

Τι κάνει μια ξανθιά με δέκα εβδομηντάχρονους;

5 Στην Ομορφιά. Τι κάνει μια ξανθιά σε μια παρέα με δέκα 70ρηδες; «Απόφαση Ειρήνης».

6 Στην αντίζηλο. Έξω φρενών ακούεις η Lady in Red επειδή «κάλεσαν την Κάλαβανά, και όχι αυτήν, τα γερόντια». Κι έβαλαν και το όνομά της στον τίτλο. Όνειδος.

7 Στον φίλο. Όταν θες να τα βρεις με έναν παλιόφιλο που τώρα δεν σου μιλά, γιατί σε μια στιγμή αδυναμίας του πέταξες πράγματα, τι κάνεις; Τον βρίσκεις σε αδυναμία και κτυπάς την πόρτα και τον βοηθάς. Ε Healthy μου; Το Μουσταφούιν σου έχει εκλογές.

8 Στην επιστημοσύνη. Και γιατί να διωχθεί ο Μόρφου; Τεκμηρίωσε αναλυτικά και με πλήρη σαφήνεια τις απόψεις του στη διατριβή «έτσι γεννιούνται οι ομοφυλόφιλοι».

9 Στο σήριαλ. Το Brexit έχει μεταβληθεί σε DownTown Abbay με άσχημο κούρεμα.

10 Στον ενθουσιασμό. Τόσο πολύ χαρούμενα είναι τα παιδιά που επέστρεψαν στα σχολεία - παλάτια του Χαμπιαούρη, αλλά και με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του υπουργού που επενδύει στη γνώση και όχι στην παπαγαλία, που άναψαν και κανένα καπνογόνο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθυντής: Ανδρεας Παρασχος
Αρχισυντάκτης: Αλκης Ανδρεου • Υπεύθυνος Ύλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Πρωτοβουλία με μηνύματα για τον πρόεδρο

Η «Απόφαση Ειρήνης» στέλνει μήνυμα στην κυβέρνηση να μείνει προσηλωμένη στη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν την περασμένη εβδομάδα διέρρευσε η είδηση ότι βετεράνοι πολιτικοί από τα δύο μεγάλα κόμματα, όπως οι Αλέκος Μαρκίδης, Γιαννάκης Κασουλίδης, Κίκης Καζαμίας και Ανδρέας Χρίστου, ενώνουν δυνάμεις κάτω από μία πλατφόρμα, που στόχο έχει την ενημέρωση για τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία και τη διαφώτιση των θετικών της λύσης και της επανένωσης, πολλοί ήταν εκείνοι που διερωτηθήκαν τι ακριβώς κρύβεται πίσω από την πλατφόρμα και για ποιον λόγο εξαγγέλλεται τη δεδομένη στιγμή, τώρα που ξεκινούν οι διαπραγματεύσεις. Και αυτό καθόλου τυχαία, καθώς είναι η πρώτη φορά που επιχειρείται κάτι τέτοιο. Είναι μία προσπάθεια που στόχο έχει να μετεξελιχθεί σε κόμμα; Μία πρωτοβουλία που θα θυμίζει Μη Κερδοσκοπικό Οργανισμό ή ένα «παρατηρητήριο» από ηχηρά ονόματα, που στόχο θα έχει να επαναφέρει –όταν πρέπει– τον πρόεδρο της Δημοκρατίας στις ράγες της λύσης διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας, όταν αυτός εκτροχιάζεται; Όλα δείχνουν πως η Κίνηση αυτή, πέραν της προσπάθειας διαφώτισης, αποτελεί και μοχλό πίεσης προς τον Νίκο Αναστασιάδη για να ξεχάσει τις άλλες ιδέες και να μείνει επικεντρωμένος στη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία. Και λέμε συγκεκριμένα προς τον Νίκο Αναστασιάδη δεδομένου ότι από τον ίδιο ξεκίνησαν οι όλες συζητήσεις, βάσει και των δημοσιευμάτων που τον ήθελαν να μιλάει για άλλες μορφές λύσης στο παρασκήνιο.

Η «Απόφαση Ειρήνης» αντιμετωπίστηκε θετικά από τα δύο μεγάλα κόμματα, δεδομένου ότι δεν πρόκειται για μετεξέλιξη σε κόμμα, ενώ στον ενδιάμεσο χώρο μιλούν για αναβίωση του 2004 επί Σχεδίου Ανάν.

Το δεκαπενταμελές

«Δεν είμαστε κόμμα, ούτε θα γίνουμε κίνημα» έσπευσαν να ξεκαθαρίσουν μέλη της ομάδας, ξεκαθαρίζοντας πως γι' αυτό ακριβώς τον λόγο επιλέχθηκε μία δεκαπενταμελής ομάδα, με το κάθε μέλος να έχει το δικό του έρεισμα στην κοινωνία, ενώ αποφεύγεται επί του παρόντος η εγγραφή νέων μελών. Εκτός από την τετράδα των βετεράνων της πολιτικής, συμμετέχουν και δύο ανερχόμενα πολιτικά πρόσωπα, η Ξένια Κωνσταντίνου από τον ΔΗΣΥ, η οποία με τον ανασχηματισμό, που έπεται το φθινόπωρο, ενδεχομένως να βρίσκεται στη Βουλή και ο Γιάννης Παναγιώτου από το ΔΗΚΟ. Την πρωτοβουλία ανέλαβε ο πρόεδρος του Συμβουλίου Ανοικοδόμησης και Επανεγκατάστασης Νίκος Μεσαρίτης, ο οποίος προέρχεται από τον χώρο της ΕΔΕΚ. Μαζί τους οι ακαδημαϊκοί Χάρης Ψάλτης, Παναγιώτης Σταυρινίδης και η Θεανώ Καλαβανά. Ο κ. Σταυρινίδης είχε μάλιστα υποβάλει υποψηφιότητα για τον Δήμο Λευκωσίας το 2016, με τη στήριξη του ΑΚΕΛ, ενώ η κα Καλαβανά, η οποία έχει πλούσια ακτιβιστική δράση, ήταν στο επιτελείο του Σταύρου Μαλά στις προεδρικές του 2018. Την ομάδα απαρτίζει και ο Γιάννος Ιωάννου, ενεργό μέλος της Unite Cyprus, της προσπάθειας επανένωσης και ενεργός blogger. Την ομάδα ολοκληρώνουν οι Γιώργος Μεσαρίτης, Gregory Konyalian, Ειρήνη Παπαγιάννη και Θέμος Δημητρίου.

Χρονολογείται

Η σκέψη για μία τέτοια πρωτοβουλία δεν ξεκίνησε βεβαίως σήμερα. Χρονολογείται από τον Μάιο του 2018, όπως άλλωστε λέχθηκε και κατά την παρουσίαση της πρωτοβουλίας από τον εμπνευστή της ιδέας Νίκο Μεσαρίτη. Λίγο μετά τις προεδρικές εκλογές, δηλαδή, μέσω στασιμότητας του Κυπριακού και όταν άρχισε να ακούγεται ακόμα στο παρασκήνιο ότι ο Νίκος Αναστασιάδης συζητάει άλλα μοντέλα λύσης. Αυτό έχει τη δική του σημασία δεδομένου ότι σε αυτή την πρωτοβουλία βρίσκεται ο πρώην υπουργός Εξωτερικών της διακυβέρνησης Αναστασιάδη Ιωάννης Κασουλίδης, ο οποίος σε πρόσφατη συνέντευξή του, όταν κλήθηκε να τοποθετηθεί για το κατά πόσο ο Νίκος Αναστασιάδης συζητάει λύση δύο κρατών, περιορίστηκε να πει ότι τον ίδιο τον ικανοποιεί ότι ουδέποτε τέθηκε τέτοιο πράγμα επίσημα ή δημοσίως. Υπενθυμίζεται ότι σε δημοσίευμα του «Πολίτη» τον Οκτώβρη του 2018 αναφερόταν πως ο Νίκος Αναστασιάδης είχε συζητήσει με στενούς συνεργάτες του το ενδεχόμενο ενός άλλου σχεδίου εκτός διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας και βάσει του δημοσιεύματος ο κ. Κασουλίδης του είπε να ξεχάσει τέτοιες ιδέες και να μην τις ξανασυζητήσει. Αυτό καταδεικνύει ότι η συμμετοχή του στην εν λόγω πρωτοβουλία έχει τη δική της σημασία. Όπως σημασία έχει και η παρουσία του πρώην γενικού εισαγγελέα και μέλους της διαπραγματευτικής ομάδας του Νίκου Αναστασιάδη Αλέκου Μαρκίδη. Ο γνωστός νομικός είχε αποχωρήσει από τη διαπραγματευτική ομάδα, καθώς, όπως ανέφερε σε πρόσφατη συνέντευξή του στην «Κ», διέκρινε την αλλαγή ρητορικής από τον πρόεδρο. Μάλιστα, κατά τη συνέντευξη Τύπου ανέφερε ότι τα περί άλλων πλαισίων λύσης διαψεύστηκαν, αλλά είναι καλά να διαψεύδονται από εκείνον που πρέπει.

Εις γνώσιν των κομμάτων

Θα πρέπει να σημειωθεί πως ο Νίκος Μεσαρίτης συζήτησε την ιδέα του με την ηγεσία των δύο μεγάλων κομμάτων, καθώς επιδίωξη της πρωτοβουλίας «Απόφαση Ειρήνης» είναι να βρίσκονται σε διαβουλεύσεις με τα κόμματα που στηρίζουν τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία. Σύμφωνα με κομματικές πηγές, η Πινδάρου βλέπει θετικά την κίνηση αυτή. Αφενός γιατί με την παρουσία του κ. Κασουλίδη και της ανερχόμενης Ξένιας Κωνσταντίνου, θεωρεί πως διασφαλίζεται πως δεν θα αποτελέσει ένα κίνημα πολέμιο του ΔΗΣΥ και της κυβέρνησης και αφετέρου γιατί επιδιώκει να σταλεί το μήνυμα πως ο ΔΗΣΥ είναι πλήρως επικεντρωμένος στη λύση διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Μία κίνηση που θα βοηθήσει τον Συναγερμό μετά από την κριτική που δέχτηκε για σκλήρυνση θέσεων κατά τον προεκλογικό των ευρωεκλογών. Υπενθυμίζεται, άλλωστε, πως ένα χρόνο πριν, όταν άρχισε να ενισχύεται η φημολογία περί λύσης δύο κρατών και όταν ο Αβέρωφ Νεοφύτου προειδοποιούσε για τσουνάμι, ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ είχε διοργανώσει εκδήλωση στην παρουσία του Αλέκου Μαρκίδη, η οποία είχε ως θέμα τη διζωνική δικοινοτική, ομοσπονδία και την ανάγκη ενημέρωσης των πολιτών για το πλαίσιο λύσης.

Στο ίδιο πλαίσιο και ο γ.γ. του ΑΚΕΛ ήταν ενήμερος από τον Νίκο Μεσαρίτη για την όλη ιδέα και τη συμμετοχή των Κίκη Καζαμία και Ανδρέα Χρίστου. Στο ΑΚΕΛ βλέπουν θετικά τη δημιουργία μιας τέτοιας κίνησης, δεδομένου πως στόχος είναι η προσήλωση στη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία και η διαφώτιση των πολιτών για το τι παίζει στις διαπραγματεύσεις. Αυτό που ανησυχεί μερίδα των κύκλων της Αριστεράς είναι το ενδεχόμενο η Πρωτοβουλία να δώσει την εικόνα μιας ομάδας ενισχυτικής των ενεργειών του Νίκου Αναστασιάδη, σε μία προσπάθεια να μην πλήξουν τον πρόεδρο στην κορύφωση των διαπραγματεύσεων.

Εκτός η ομάδα του Σχεδίου Ανάν

Αίσθηση, πάντως, προκάλεσε σε πολλούς το γεγονός ότι πολιτικά πρόσωπα, τα οποία είχαν σταθεί στην πρώτη γραμμή επί Σχεδίου Ανάν, είναι εκτός. Στα πηγαδάκια πολλοί είχαν διερωτηθεί για ποιο λόγο πρόσωπα, όπως οι Μιχάλης Παπαπέτρου, Ανδρούλλα Βασιλείου, Τάκης Χατζηδημητρίου και Χρίστος Πουργουρίδης, έμειναν εκτός της διαδικασίας. Όπως αναφέρουν έγκυρες πηγές, η πρωτοβουλία δεν ήθελε να θυμίζει μία αναβίωση της περιόδου του Σχεδίου Ανάν, ενισχύοντας την περιρρέουσα που μιλάει για «οπαδούς της όποιας λύσης». Το κατά πόσο κάτι τέτοιο απετράπη είναι λίγο πολύ θολό. Και αυτό δεδομένου ότι πολλοί από τον ενδιάμεσο χώρο έκαναν λόγο για επανάληψη του 2004. Η Ελένη Θεοχάρους είχε σχολιάσει πως πρόκειται για πρόσωπα που έχουν «ιδιαίτερα στενές σχέσεις με τους Τούρκους», ενώ ο αναπληρωτής εκπρόσωπος Τύπου του ΔΗΚΟ Γιώργος Γεωργίου ανέφερε σε ανάρτησή του στο twitter: «Βρικολακιάζει το 2004. Δώστε τα όλα και δώστε τα τώρα. Παλιά και νέα αστέρια του ΔΗΣΑΚΕΛ μαζί στον αγώνα για κλείσιμο της Κυπριακής Δημοκρατίας». Άφησε, μάλιστα, και αιχμές για το ποιος χρηματοδοτεί την πρωτοβουλία. Κίνηση που σε κάποιους έκανε αίσθηση, ενώ σε άλλους προκάλεσε ερωτήματα για ποιο λόγο απορρίπτει την εν λόγω πρωτοβουλία το ΔΗΚΟ, δεδομένου ότι κύριος στόχος είναι η διαφώτιση για τη διζωνική, δικοινοτική ομοσπονδία, την οποία επισήμως στηρίζει.

CITRINE ESTATES

Επενδύστε στην κορυφαία πολυτελή οικιστική ανάπτυξη της Κύπρου. Το έργο Citrine Estates συνδυάζει στοιχεία της φύσης με μοντέρνο σχεδιασμό, προσφέροντας μια απαράμιλλη ολιστική εμπειρία στην καρδιά της κοσμοπολίτικης Λεμεσού. Φέροντας την υπογραφή του Ομίλου CNS, το έργο διαθέτει υπερπολυτελείς επαύλεις, κατοικίες και διαμερίσματα με εξατομικευμένες σχεδιαστικές λύσεις.

Για περισσότερες πληροφορίες, στείλτε e-mail στο **info@citrineestates.com** ή επισκεφθείτε το **citrineestates.com**

Αφήνουν τα δύσκολα για τον Γκουτιέρες

Το χρονικό και το παρασκήνιο γύρω από το πήγαινε-έλα της Τζέιν Χολ Λουτ και οι λεπτομέρειες που έμειναν στον αέρα

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Με το σύνδρομο του χριστουγεννιάτικου δέντρου, σύμφωνα με το οποίο ένα στολίδι μπορεί να μην προκαλέσει πρόβλημα, αλλά όλα μαζί μπορούν να ρίξουν κάτω το δέντρο και να προκαλέσουν καταστροφή, παραλλήλισαν τις διαβουλεύσεις των τελευταίων ημερών γνώστες του διπλωματικού παρασκηνίου. Και αυτό γιατί από ένα λιτό κείμενο που έμελλε να είναι η συνομολόγηση των όρων αναφοράς, οι προσθήκες ένθεν και ένθεν προκάλεσαν εν τέλει σχετική εμπλοκή. Όταν η ειδική απεσταλμένη του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών Τζέιν Χολ Λουτ ολοκλήρωσε τις δύο πρώτες συναντήσεις της στο νησί, κυβερνητικοί αξιωματούχοι, αλλά και ο ίδιος ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης, εξέφραζαν αισιοδοξία για κατάληξη σε συνομολόγηση των όρων αναφοράς. Η παράταση της παραμονής της κας Λουτ, από μία μέρα σε πέντε και το καθημερινό πήγαινε-έλα στον Λόφο και τα Κατεχόμενα έστειλε το μήνυμα πως τα πράγματα είναι λίγο πιο πολύπλοκα από το αναμενόμενο. Έντονο ήταν το παρασκήνιο που δείχνει πως οι όροι αναφοράς αποτελούν δυσεπίλυτο γρίφο τον οποίο θα κληθεί να λύσει ο γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών.

Μέχρι και τη Δευτέρα υπήρξε η συναντίληψη δημιουργίας ενός μινιμαλιστικού κειμένου, που θα αποφεύγει λεπτομέρειες που προκαλούν ευαισθησίες.

Ο Νίκος Αναστασιάδης θα κληθεί να αντιμετωπίσει τις αντιδράσεις των εμπλεκόμενων μερών γύρω από τη συνομολόγηση των όρων αναφοράς, αλλά και τους αντιπολιτευτικούς τόνους που ενισχύονται στο εσωτερικό.

Σε εκκρεμές

«Η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη», ήταν η τοποθέτηση και των δύο ηγετών, την περασμένη Παρασκευή, μετά τη συνάντηση Αναστασιάδη-Ακιντζί και την αποχώρηση της κας Λουτ. Και οι δύο πλευρές απέφυγαν να μπουν σε λεπτομέρειες, ρίχνοντας την μπάλα των επόμενων κινήσεων τόσο στην κα Λουτ όσο και στον Αντόνιο Γκουτιέρες. Η κίνηση αυτή ερμηνεύεται από κάποιους ως προσπάθεια να μην προκληθούν περαιτέρω προβλήματα και από άλλους προσπάθεια να αποφευχθεί η εικόνα του αδιεξόδου. Όπως αναφέρουν κυβερνητικές πηγές, δεν υπήρξε τελικό κείμενο και το πώς θα συνεχιστεί η διαδικασία θα εξαρτηθεί από την ίδια τη γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών και τα εμπλεκόμενα μέρη. Στόχος, όπως λέγεται, είναι να γίνουν επαφές με τις εγγυήτριες δυνάμεις χωρίς να αποκλείεται μία νέα επίσκεψή της κας Λουτ στο νησί. Εξάλλου μέχρι και την τριμερή συνάντηση του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών μεσολαβεί ένας μήνας, με κυβερνητικές πηγές να εκτιμούν ότι μέχρι και τις 15 του Οκτώβρη θα υπάρξει συμφωνία.

Αισιοδοξία 9ης Αυγούστου

Όπως λέγεται, κατά τη συνάντηση της 9ης Αυγούστου υπήρξε η συναντίληψη μεταξύ των δύο ηγετών πως τα πράγματα θα πρέπει να μπουν ξανά στην τροχιά επίλυσης του Κυπριακού. Τέθηκε ξεκάθαρα και το ζήτημα προσήλωσης στο πλαίσιο διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας. Τότε είχε τεθεί ως οδικός χάρτης, πρώτα και κύρια η επίσκεψη της Τζέιν Χολ Λουτ, η συνομολόγηση των όρων αναφοράς, η τριμερής συνάντηση στη συνέχεια με τον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών και έπειτα μία άτυπη και εν πολλοίς διαδικαστική συνάντηση τύπου Κραν Μοντάνα. Το θέμα ήταν ότι αν μετά από αυτό υπήρχε θετική κατάληξη, θα διευθετείτο μία κανονική συνάντηση επί της ουσίας. Σε εκείνο το σημείο θα μπορούσε να τεθεί και το θέμα τερματισμού των γεωτρήσεων. Σε εκείνη τη συνάντηση οι δύο ηγέτες είχαν καταλήξει πως οι όροι αναφοράς θα αποτελούνταν από τα τρία σημεία που αποκάλυψε η «Κ»: Το κοινό ανακοινωθέν Αναστασιάδη-Έρογλου, τις συγκλίσεις μέχρι και το Κραν Μοντάνα και το πλαίσιο Γκουτιέρες.

Στην πολυπλοκότητα

Το πλαίσιο Γκουτιέρες βεβαίως ήταν ένα πολύπλοκο και ευαίσθητο ζήτημα, καθώς κάθε πλευρά έδινε τη δική της ερμηνεία. Ενδεικτικό είναι ότι η κυβέρνηση μέχρι και τη δημοσιοποίηση της έκθεσης του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών μιλούσε για έγγραφο της 4ης Ιουλίου. Σήμερα, πάντως, αποδέχεται ανοικτά το πλαίσιο της 30ής Ιουνίου. Ο αρχικός στόχος και αυτό που βγήκε από τη συνάντηση της 9ης Αυγούστου μεταξύ των δύο ηγετών ήταν να βγει κάτι καθαρά μινιμαλιστικό, αντιλαμβανόμενες και οι δύο πλευρές πως οι λεπτομέρειες ενδεχομένως να προκαλέσουν προσκόμματα, ακόμα και ναυάγιο. Γι' αυτή τη μινιμαλιστική προσέγγιση ακριβώς υπήρξε, όπως λέγεται, αισιοδοξία, την οποία υιοθέτησε και η κα Λουτ, με αποτέλεσμα, μέχρι και τη Δευτέρα να εκφράζεται αισιοδοξία και από τις δύο πλευρές. Όπως αναφέρουν διπλωματικές πηγές, τα πράγματα φαίνεται να διαφοροποιήθηκαν, όταν ο Τ/κ ηγέτης έστειλε το κείμενο στην Άγκυρα. «Κάπως έτσι άρχισε το σύνδρομο χριστουγεννιάτικου δέντρου», αναφέρουν αρμόδιοι κύκλοι, εξηγώντας πως μπορεί κανένα από τα στολίδια να μην προκαλούν τη συντέλεια του κόσμου, αλλά όλα μαζί πυροδοτούν ολόκληρη την προσπάθεια.

Τα σημεία τριβής

Το ζήτημα, όπως αναφέρεται, το οποίο απασχόλησε, κάτι το αναμενόμενο άλλωστε, ήταν η πολιτική ισότητα που αποτελεί καίριο ζήτημα για τους Τ/κ, αλλά και στην ερμηνεία του από την ε/κ πλευρά. Σημειώνεται πως ο Νίκος Αναστασιάδης είχε διαμηνύσει στο Εθνικό Συμβούλιο πως δέχεται το πλαίσιο Γκουτιέρες, αλλά θα ζητήσει διευκρινίσεις στο θέμα της αποτελεσματικής συμμετοχής και της μιας θετικής ψήφου. Είπε παράλληλα πως αν τεθεί θέμα για τη μία θετική ψήφο, τότε θα θέσει στο τραπέζι το ζήτημα των εγγυήσεων. «Αυτό ακριβώς αποτελεί το σύνδρομο του χριστουγεννιάτικου δέντρου», επισημαίνουν οι ίδιες πηγές. Και αυτό φαίνεται πως τέθηκε δεδομένης και της τοποθέτησης του Πρόδρομου Προδρόμου το μεσημέρι της Τρίτης όταν έκανε συγκεκριμένη αναφορά στην έκθεση Γκουτιέρες στην οποία επισημαίνεται η πρότασή του προς τα μέρη να αναζητήσουν λύσεις που θα λάμβαναν υπόψη ότι η υφιστάμενη συνθήκη εγγυήσεων δεν είναι βιώσιμη. «Το αναφέρω αυτό διότι στην έκθεση και γενικότερα στη διαδικασία υπάρχουν ερείσματα που ο πρόεδρος αξιοποιεί και προωθεί στη σημερινή διαδικασία».

Διπλωματικοί κύκλοι επισημαίνουν πως η όποια διευκρίνιση σε όλο αυτό το ζήτημα προκάλεσε περαιτέρω ζητήματα και αχρείαστες εμπλοκές. Αυτό που σημειώνεται και διατυπώθηκε άλλωστε στο τραπέζι της διαβούλευσης είναι πως η πολιτική ισότητα διατυπώνεται σε πολλά ψηφίσματα τα τελευταία 30 χρόνια. Η τουρκική πλευρά ήθελε μία πιο συγκεκριμένη θέση στην πολιτική ισότητα με τη συμπερίληψη του όρου της αποτελεσματικής συμμετοχής, ενώ, όπως λέγεται, φαίνεται να τέθηκε και το ζήτημα της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας. Σε αυτό το πλαίσιο επισημαίνεται ότι τέθηκε από την ε/κ πλευρά και το κρίσιμο ζήτημα των εγγυήσεων. Εξ ου και η σχετική τοποθέτηση του Πρόδρομου Προδρόμου, με το πέρας της τρίτης συνάντησης. Κίνηση που φαίνεται να μην είχε θετικό αποτέλεσμα, καθώς έγκυρες πηγές επισημαίνουν πως η επιδίωξη της ε/κ πλευράς να συμπεριληφθεί η αναφορά της έκθεσης του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών γύρω από τις εγγυήσεις, δεν έχει τελικώς περιληφθεί.

Το «βέτο»

Όπως σημειώνεται το όλο ζήτημα παραπέμπεται στις εγγυήτριες δυνάμεις, με τις οποίες θα έχει επαφές και διαβουλεύσεις στη συνέχεια η Τζέιν Χολ Λουτ. Η «Κ» είχε αναφέρει πως η Τουρκία, σε αντίθεση με τα επιδιώξεις της ε/κ πλευράς, διεκδικούσε ενεργό ρόλο στη συνομολόγηση των όρων αναφοράς, επικαλούμενη το ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, που θέτει ζήτημα συμφωνίας όλων των εμπλεκόμενων μερών. Κάτι το οποίο, δεδομένων και των δηλώσεων ότι η κα Λουτ θα έχει διαβουλεύσεις με τις εγγυήτριες δυνάμεις για τη συνομολόγηση των όρων αναφοράς, έχει επιτευχθεί.

Τα χρονοδιαγράμματα

Ένα ζήτημα που φέρεται να απασχολεί την ε/κ πλευρά είναι και το θέμα του χρονοδιαγράμματος, όπως και το θέμα των νέων ιδεών που επιχειρήθηκε να μπει ευσχήμως στην όλη διαδικασία. Όπως είχε γράψει από τον Αύγουστο η «Κ» στις επιδιώξεις της Τουρκίας είναι και ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Σύμφωνα με έγκυρες τ/κ πηγές, η Άγκυρα θέλει μαζί με τη δικοινοτική ομοσπονδία να μπουν στο τραπέζι των συνομιλιών τα δύο κράτη ή η συνομοσπονδία. Καθόλου τυχαίο ότι εδώ και καιρό η Άγκυρα μιλάει για αλλαγή της συνταγής. Επικαλούμενη, μάλιστα, την έκθεση του γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών όπου επισημαίνεται πως το στάτους κβο δεν είναι βιώσιμο, θέλει να καταστήσει σαφές πως από τη διαδικασία αυτό διασφαλιστεί. Στόχος της Τουρκίας είναι σε ένα δημοψήφισμα που θα ακολουθήσει η επιλογή δεν θα είναι στήριξη του Σχεδίου ή παραμονή του στάτους κβο, αλλά αποδοχή του Σχεδίου που θα προκύψει ή δύο κράτη. Αυτό είναι κάτι που επιχειρείται, άλλωστε, μέσω του χρονοδιαγράμματος. Όλα αυτά βεβαίως αναμένεται να απαντηθούν ενδεχομένως και να κορυφωθούν το επόμενο χρονικό διάστημα.

Διασφαλίζεται το θέμα της αποτελεσματικής συμμετοχής, χωρίς ωστόσο να κλειδώσει το ευαίσθητο για τη δική μας πλευρά θέμα των εγγυήσεων.

Οι εκλογές και οι διαρροές

Θα πρέπει να σημειωθεί πάντως πως κατά τη διάρκεια της παραμονής Λουτ, ανώτατες κυβερνητικές πηγές διέρρεαν πως υπήρξε σχετική συμφωνία μεταξύ των δύο ηγετών για διαπραγματεύσεις ουσίας μετά τις «εκλογές» στα Κατεχόμενα. Όπως επισημάνθηκε από τις ίδιες πηγές, αυτό θα αποτελέσει το ιδανικό προεκλογικό χαρτί για τον Μουσταφά Ακιντζί, δεδομένου ότι ήδη αποτελεί φαβορί στις δημοσκοπήσεις, αφήνοντας κατά πολύ πίσω του τον εκλεκτό της Άγκυρας και «υπουργό Εξωτερικών» Κουντρέτ Οζερσάι. Κατά πόσο κάτι τέτοιο είναι ένα σενάριο εφικτό και σωστό είναι ένα θέμα που συζητείται εντόνως. Και αυτό καθόλου τυχαία. Όχι μόνο επειδή, όπως επισημαίνεται, κανείς δεν πρέπει να είναι σίγουρος όταν πρόκειται για μια εκλογική μάχη και δη στα Κατεχόμενα, αλλά και εξαιτίας του ότι τα Ηνωμένα Έθνη έχουν θέσει σαφή χρονοδιαγράμματα που αντικρούουν την όλη συζήτηση περί διαπραγματεύσεων μετά τον Απρίλη.

Αντιδράσεις και προεκτάσεις

Η όλη συζήτηση για τη συνομολόγηση των όρων αναφοράς δεν έμεινε ασχολίαστη βεβαίως στο εσωτερικό. Το ΑΚΕΛ χαμήλωσε κατά πολύ τους αντιπολιτευτικούς τόνους σε μία προσπάθεια να στηρίξει την προσπάθεια που γίνεται, ωστόσο, εντός του κόμματος πολλοί είναι εκείνοι που εκφράζουν δυσπιστία και δείχνουν έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στον Νίκο Αναστασιάδη και τους χειρισμούς του. Το ΔΗΚΟ δε, που είχε μετριάσει τις αντιδράσεις του στο Κυπριακό, μπροστά και στη στασιμότητα που υπήρχε, φαίνεται να ενισχύει δυναμικά τους αντιπολιτευτικούς του τόνους. Καθόλου τυχαία και η τοποθέτηση του Νικόλα Παπαδόπουλου, μετά το Εθνικό Συμβούλιο, ο οποίος αποκάλυψε πως ο πρόεδρος χαρακτήρισε το πλαίσιο Γκουτιέρες απαράδεκτο. Στο ΔΗΚΟ θα επιχειρήσουν να θέσουν ζήτημα αναξιοπιστίας του προέδρου, λόγω και των τελευταίων δηλώσεών του. Καθόλου τυχαία άλλωστε και η ανακοίνωση-απάντηση του ΔΗΚΟ προς τον υπουργό Εξωτερικών, ο οποίος έσπευσε να διαψεύσει τα περί απαράδεκτου πλαισίου, καταγράφοντας σειρά σχετικών δηλώσεων του κ. Αναστασιάδη. Δηλώσεις που έδειχναν τη διαφωνία του με το πλαίσιο της 30ής Ιουνίου που εν τέλει αποδέχτηκε. Αυτό από μόνο του καταδεικνύει πως οι μέρες διαφαίνονται δύσκολες για τον πρόεδρο όχι μόνο σε ό,τι αφορά τη συνομολόγηση των όρων αναφοράς και τη στάση των εμπλεκόμενων μερών, αλλά και για τη στάση που θα τηρήσει το εσωτερικό.

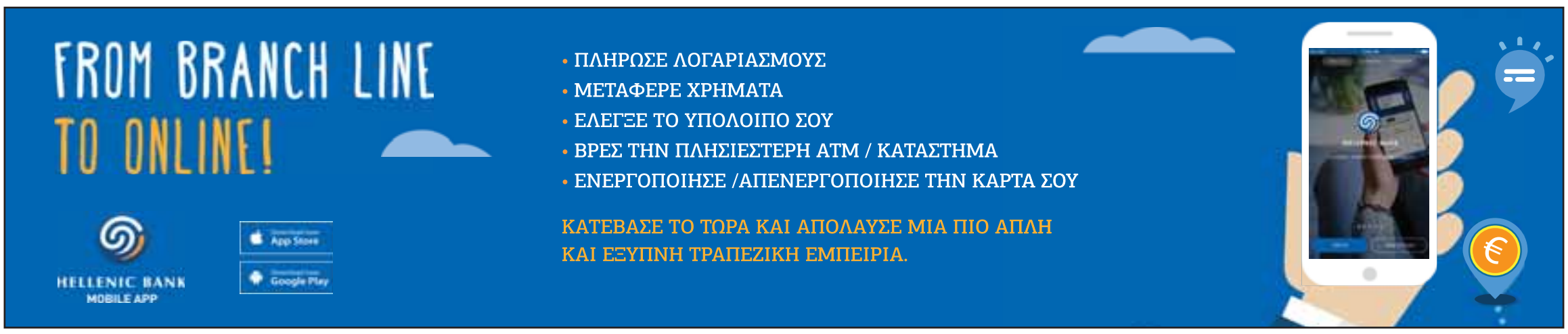

Παραμένουν οι διαφορετικές ερμηνείες

Ο Μουσταφά Ακιντζί θεωρεί ότι η πολιτική ισότητα είναι κέρδος για την τ/κ κοινότητα και αναζητείται συναντίληψη στις εγγυήσεις

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Εδώ και καιρό η κυβέρνηση της Τουρκίας υπογραμμίζει ένα σημαντικό σημείο για το Κυπριακό. Προτού ξεκινήσουμε συνομιλίες για την ουσία της λύσης, θα πρέπει να ξεκαθαρίσει οπωσδήποτε ένα ζήτημα. Έχουν οι δύο πλευρές κοινό όραμα για την Κύπρο; Ναι ή όχι;». Αυτός είναι ο προβληματισμός της Άγκυρας, που διατύπωσε υψηλόβαθμη τουρκική διπλωματική πηγή στην «Κ». Στην πραγματικότητα, ωστόσο, πρόκειται για μια γνωστή θέση της τουρκικής πλευράς, την οποία επαναλαμβάνει με επιμονή ο «υπουργός Εξωτερικών», Κουντρέτ Όζερσαϊ το τελευταίο διάστημα. Για τον κ. Ακιντζί οι τελευταίες εξελίξεις έχουν, όμως, διαφορετικό νόημα και αυτό διότι, μέσα από τη νέα διαπραγμάτευση για το ζήτημα των όρων αναφοράς, το Πλαίσιο Γκουτιέρες με ημερομηνία 30 Ιουνίου 2017 αποκτά άλλη σημασία και έχει ιδιαίτερη βαρύτητα.

Η αρχή της πολιτικής ισότητας λαμβάνει πλέον σάρκα και οστά και γίνεται αναπόσπαστο κομμάτι της λύσης. Παρά την αισιοδοξία του κ. Ακιντζί, οι τελευταίες εξελίξεις και πληροφορίες της «Κ» δείχνουν ότι σε τουλάχιστον δύο ουσιαστικά ζητήματα του Κυπριακού, οι εμπλεκόμενες πλευρές εξακολουθούν να ερμηνεύουν τις πτυχές του προβλήματος, τις φόρμουλες λύσεις και τις τελευταίες εξελίξεις με πολύ διαφορετικό τρόπο.

Το κέρδος για Μ. Ακιντζί

Από τη σκοπιά της ηγεσίας του Μουσταφά Ακιντζί η ερμηνεία των τελευταίων εξελίξεων στο Κυπριακό είναι πολύ πιο διαφορετική. Στις 9 Αυγούστου, οι δύο κοινότητες ξεκίνησαν μια νέα πορεία, με ένα χρονοδιάγραμμα, δίχως να έχει «ανοιχτή την άκρη». Με τους όρους αναφοράς γίνεται η επίσημη επιβεβαίωση και κατοχύρωση του πλαισίου Γκουτιέρες. Εκλαμβάνοντας τους όρους αναφοράς και κυρίως την κατοχύρωση του πλαισίου της 30ής Ιουνίου ως μεγάλο πολιτικό κέρδος, οι Τ/κ εκφράζουν συγκρατημένη αισιοδοξία για το μέλλον του Κυπριακού. Την ίδια στιγμή, προβάλλει την άποψη ότι το περιεχόμενο του συγκεκριμένου πλαισίου είναι ξεκάθαρο και ότι κανείς δεν μπορεί να το αμφισβητήσει. Στο πλαίσιο αυτού του σκεπτικού, η τ/κ πλευρά εστιάζει στην πολιτική ισότητα, κυρίως στην αποτελεσματική συμμετοχή, στην εκ περιτροπής προεδρία και στη θετική ψήφο.

Εκλαμβάνοντας τους όρους αναφοράς και κυρίως την κατοχύρωση του πλαισίου της 30ής Ιουνίου ως μεγάλο πολιτικό κέρδος, οι Τ/κ εκφράζουν συγκρατημένη αισιοδοξία για το μέλλον του Κυπριακού.

Οι πηγές της «Κ» εστιάζουν και σε δυο άλλα σημεία. Πρώτον, σε ό,τι αφορά το ζήτημα του χρονοδιαγράμματος, παρά το γεγονός ότι δεν έχουν τεθεί επί τάπητος σχετικές ημερομηνίες, λίγο ή πολύ όλοι γνωρίζουν ότι η ημερομηνία της 15ης Νοεμβρίου 2019 έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Τότε, ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ θα απευθυνθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας με τα νέα δεδομένα στο Κυπριακό. Και στις αρχές του 2020, το Συμβούλιο Ασφαλείας θα λάβει τις νέες αποφάσεις του τόσο για το Κυπριακό όσο και για την ειρηνευτική δύναμη.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τις φήμες που διαδίδονται τις τελευταίες ημέρες και θέλουν την Άγκυρα να παρεμβαίνει στις συνομιλίες με τον ΟΗΕ, η τ/κ πλευρά δίνει την εξής απάντηση: «Σε επίπεδο αρχών, τόσο στην πολιτική ισότητα όσο και στις εγγυήσεις, οι θέσεις της τ/κ ηγεσίας και της Άγκυρας ταυτίζονται. Άγκυρα και τ/κ ηγεσία ερμηνεύουν με ίδιον τρόπο την αποτελεσματική συμμετοχή, την εκ περιτροπής προεδρία. Επίσης, έχουν τις ίδιες θέσεις και στο ζήτημα των εγγυήσεων».

ΚΥΠΕ / ΚΑΤΙΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Τρέχουν οι εξελίξεις στο Κυπριακό, με κομβικό ενδιάμεσο σταθμό την περίοδο Νοεμβρίου-Ιανουαρίου, και τις δύο πλευρές να αναζητούν «γέφυρες» για την πολιτική ισότητα και την ασφάλεια.

Σε αδιέξοδο οι εγγυήσεις

Ποια είναι η κοινή θέση της τ/κ ηγεσίας και της τουρκικής κυβέρνησης στο ζήτημα των εγγυήσεων και της ασφάλειας; Όλες οι πηγές της «Κ», τόσο στα Κατεχόμενα όσο και στην Τουρκία, δίνουν την ίδια απάντηση για το συγκεκριμένο ερώτημα. Για την τουρκική πλευρά λοιπόν, σήμερα τίθεται ζήτημα αναδιαμόρφωσης του συστήματος των εγγυήσεων και ασφάλειας με βάση τα δεδομένα του 2019. Η τουρκική πλευρά απορρίπτει την ιδέα της άμεσης κατάργησης του συστήματος με το σκεπτικό ότι η συντριπτική πλειοψηφία των Τ/κ, στο ζήτημα της ασφάλειας, δεν εμπιστεύεται άλλον παράγοντα παρά τις τουρκικές ένοπλες δυνάμεις. Επίσης, η παρουσία του τουρκικού στρατού στο νησί, έστω και σε συμβολικό επίπεδο, με μικρό αριθμό στρατευμάτων και τη διατήρηση του δικαιώματος της επέμβασης, είναι αναγκαία για την υπεράσπιση των ιδιαίτερων συμφερόντων της Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή. «Τελικά οδεύουμε σε νέες επαφές και διασκέψεις στο Κυπριακό με διαφορετικές ατζέντες, σε ζητήματα όπως η πολιτική ισότητα και κυρίως οι εγγυήσεις;» Απαντώντας σε αυτό το ερώτημα, τουρκική πηγή παρέχει την εξής χαρακτηριστική απάντηση: «Για ποιο λόγο πάμε σε άτυπη διάσκεψη; Για να διαπιστώσουμε την τελική εικόνα και να αναζητήσουμε out of the box φόρμουλες για διάλογο και συνεργασία».

Η επιμονή της Άγκυρας

«Οι δύο ηγέτες δεν εξασφάλισαν νέες συγκλίσεις; Το περιεχόμενο των σημείων αναφοράς δεν μιλά από μόνο του; Για ποιο λόγο, λοιπόν, η Άγκυρα επιμένει στη σημασία του ξεκαθαρίσματος του κοινού οράματος για το Κυπριακό;». Απαντώντας στο συγκεκριμένο, κρίσιμης σημασίας ερώτημα, τουρκικές πηγές που παρακολουθούν τις εξελίξεις στο Κυπριακό εστιάζουν σε δυο σημεία.

Πρώτον, για την Άγκυρα, στο Κραν Μοντάνα, τη στιγμή που η ε/κ πλευρά δημιούργησε την εντύπωση ότι έχει δεύτερες σκέψεις για το ζήτημα της πολιτικής ισότητας, λ.χ. την εκ περιτροπής προεδρία, ξεκαθάρισε το γεγονός ότι οι δύο πλευρές αντιμετωπίζουν με πολύ διαφορετικό τρόπο το μέλλον της Κύπρου. «Η ε/κ πλευρά στοχεύει στη διεύρυνση των ορίων (συνόρων) της διακυβέρνησης του κράτους που ελέγχει η ίδια από το 1963 μέχρι και σήμερα. Επιθυμεί τη μετεξέλιξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, την ενσωμάτωση των Τ/κ σε αυτήν, παρέχοντας σε αυτήν ενισχυμένα δικαιώματα, τα οποία θα μπορούσε να έχει μια μειονότητα ενός σύγχρονου κράτους», σημειώνουν οι πηγές μας, οι οποίες προσθέτουν ότι οι εξελίξεις στο ζήτημα της ΑΟΖ δείχνουν ότι η ε/κ πλευρά δεν είναι έτοιμη για να συνδιαχειριστεί την εξουσία και τον πλούτο με τους Τ/κ.

Δεύτερον, όση σημασία έχει το μοντέλο λύσης, τόση μεγάλη σημασία έχει και η επόμενη ημερά των δημοψηφισμάτων, η πρώτη μέρα του νέου, κοινού εγχειρήματος. Για να υπάρξει ομαλή αρχή χρειαζόμαστε ταύτιση των θέσεων σε όλα τα βασικά ζητήματα και φυσικά την εξάλειψη όλων των ερωτηματικών. «Φανταστείτε να πάμε σε λύση, με τις δύο πλευρές να ερμηνεύουν διαφορετικά τις πτυχές της λύσης; Κατανοούμε σε τι είδους περιπέτειες θα παρέσερνε μια τέτοιου είδους εξέλιξη τα Βαλκάνια, το Αιγαίο, την Κύπρο και την Ανατολική Μεσόγειο», αναρωτιούνται οι πηγές μας.

Στη μέγγενη της Σύριας ο πρόεδρος Ερντογάν

Η Άγκυρα βρίσκεται σε άβολη θέση και δέχεται ασφυκτικές πιέσεις τόσο από τον Ντόναλντ Τραμπ όσο και από τον Βλαντιμίρ Πούτιν

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«Ο Πούτιν και το Γενικό Επιτελείο του ρωσικού στρατού δεν θεωρούν εφικτή την πολιτική λύση στο πρόβλημα της Συρίας. Θεωρούν ότι μπορούν να επιλύσουν το πρόβλημα του Ιντλίμπ, με τη μέθοδο που εφάρμοσαν στο Γκρόζνι (της Τσετσενίας) και στο Χαλέπι, ισοπεδώνοντας και εξουδετερώνοντας τις εστίες της αντιπολίτευσης». Η συγκεκριμένη επισήμανση έρχεται από το τουρκικό φιλοκυβερνητικό κέντρο στρατηγικών μελετών Seta. Το τουρκικό κέντρο ερευνών, το οποίο το τελευταίο διάστημα απασχολεί την τουρκική κοινή γνώμη με φήμες περί φακελώματος αντιπολιτευόμενων Τούρκων και ξένων δημοσιογράφων, για πρώτη φορά στρέφει τα βέλη του κατά της Ρωσίας, με την οποία τα τελευταία χρόνια η Τουρκία έχει δημιουργήσει πλαίσιο στενής συνεργασίας σε διάφορα πεδία. Το Seta τονίζει επίσης και τα εξής: «Οι εξελίξεις στο Ιντλίμπ ενδέχεται να έχουν πολύ βαρύ αντίκτυπο στις ρωσοτουρκικές σχέσεις. Το καθεστώς του Ασαντ θεωρεί ότι βγαίνει νικητής από τον πόλεμο της Συρίας και ότι έχει τη δυνατότητα να ελέγξει εκ νέου τις περιοχές της αντιπολίτευσης με τις επιχειρήσεις του στρατού. Αυτή η πολιτική του καθεστώτος αποτελεί το μεγαλύτερο εμπόδιο για μια φάση πολιτικής μετάβασης στη Συρία. Σήμερα η Τουρκία καλείται να αναθεωρήσει τη συνολική κατάσταση στο Ιντλίμπ, ξεκινώντας με την εκ νέου μελέτη της συνεργασίας με τη Ρωσία για το ζήτημα του Ιντλίμπ».

Απογοήτευση του Πούτιν

Για ποιο λόγο το τουρκικό κέντρο μελετών επιλέγει την παρούσα στιγμή για να ασκήσει δριμύτατη κριτική στη Μόσχα; Σύμφωνα με πηγές, οι οποίες γνωρίζουν πολύ καλά τα του τουρκικού Προεδρικού, η απάντηση είναι σχετικά απλή. Μέσα από τη δημόσια κριτική στις επιλογές του Βλαντίμιρ Πούτιν, η Άγκυρα αντιδρά στις ασφυκτικές πιέσεις που δέχεται από τη Μόσχα. Ως γνωστόν, με βάση τις προηγούμενες συμφωνίες Ρωσίας-Ιράν-Τουρκίας, η Άγκυρα είχε αναλάβει τον έλεγχο των διάφορων ισλαμιστικών παραγόντων με ένοπλη και πολιτική δραστηριότητα στο τελευταίο προπύργιο της αντιπολίτευσης στη Συρία. Με βάση αυτήν τη συμφωνία, στο Ιντλίμπ, ο τουρκικός στρατός δημιούργησε παρατηρητήρια και ανέλαβε δράση. Λίγο μετά τη συμφωνία με την Τουρκία και την ανάπτυξη του τουρκικού στρατού στο Ιντλίμπ, η Μόσχα διαπίστωσε με πικρία ότι τα βήματα της τουρκικής πλευράς σε αυτήν την περιοχή, στην καλύτερη περίπτωση, ήταν αναποτελεσματικά. Η Τουρκία όχι μόνο δεν κατάφερε να ελέγξει τα «επικίνδυνα στοιχεία» της περιοχής, αλλά ηττήθηκε πολιτικά και στρατιωτικά από μια οργάνωση που αποτελεί τη φυσική συνέχεια της Αλ Κάιντα και σήμερα ελέγχει το μεγάλο τμήμα του Ιντλίμπ. Μετά από αυτήν τη στρατηγική ήττα, η Τουρκία ξεκίνησε να τηρεί αμυντική στάση, παρέχοντας υποστήριξη σε συμμαχικές δυνάμεις με βασικό στόχο την καθυστέρηση της προώθησης των συριακών και συμμαχικών δυνάμεων. «Ο Πούτιν απάντησε στον Ερντογάν με τον αγγλικό όρο 'enough is enough'. Μετά από μια μικρή περίοδο χάριτος και αναμονής, έδωσε στη Δαμασκό το πράσινο φως για την κατάληψη του Ιντλίμπ. Η Άγκυρα που κατανοεί τη σοβαρότητα της όλης κατάστασης σήμερα σπεύδει να γλυτώσει ό,τι μπορεί από την πυρκαγιά του Ιντλίμπ», σημειώνουν οι πηγές μας.

Ο όρος της Ουάσιγκτον για τη συνέχιση της συνεργασίας με την Τουρκία είναι πλέον ξεκάθαρος: Αποδοχή της εδραίωσης της κουρδικής διοίκησης στη βορειοανατολική Συρία.

Λίγο μετά τη συμφωνία με την Τουρκία και την ανάπτυξη του τουρκικού στρατού στο Ιντλίμπ, η Μόσχα διαπίστωσε με πικρία ότι τα βήματα της τουρκικής πλευράς σε αυτήν την περιοχή ήταν αναποτελεσματικά.

Το σχέδιο της Άγκυρας

Τι επιθυμεί να γλυτώσει η Άγκυρα από την «πυρκαγιά» του Ιντλίμπ; Οι τελευταίες πληροφορίες από την τουρκική πρωτεύουσα δείχνουν ότι ο νέος στόχος της Τουρκίας είναι η δημιουργία ενός μικρού προγεφυρώματος στα σύνορα Τουρκίας-Ιντλίμπ, ένα είδος buffer zone. Η τουρκική πλευρά προβάλλει την ιδέα της νέας ζώνης ως μια αναγκαιότητα για δύο βασικού λόγους. Πρώτον, σε περίπτωση που πέσει το Ινλτίμπ στα χέρια του Ασαντ με «ανέλεγκτο τρόπο», εκατομμύρια πρόσφυγες θα επιχειρήσουν να βρουν καταφύγιο στα τουρκικά εδάφη. Την προηγούμενη εβδομάδα, ο πρόεδρος της Τουρκίας προειδοποίησε τη Δύση για τις επιπτώσεις της προσφυγικής κρίσης και η Άγκυρα ξεκαθαρίζει ότι πλέον δεν είναι σε θέση να σηκώσει από μόνη της το βάρος του μεγάλου προσφυγικού προβλήματος, πόσο μάλλον το βάρος ενός νέου κύματος από τη Συρία. Δεύτερον, στο Ιντλίμπ της Συρίας σήμερα δρουν περίπου 30.000-40.000 ένοπλοι τζιχαντιστές. Άνθρωποι και παράγοντες που διατηρούν οργανικές σχέσεις με την Αλ Κάιντα και τα παρακλάδια της, που τα τελευταία χρόνια απέκτησαν πολεμική εμπειρία, μετά την τελική ήττα στο Ιντλίμπ δεν αποκλείεται να στραφούν κατά της Τουρκίας. Ήδη την παρούσα στιγμή, οι τουρκικές αρχές καταγράφουν με ιδιαίτερο προβληματισμό τα μηνύματα και συνθήματα που κυκλοφορούν στο Ιντλίμπ, με τον πρόεδρο της Τουρκίας να απεικονίζεται ως ένας μουσουλμάνος ηγέτης που παρέδωσε τον έλεγχο του τελευταίου αντιπολιτευόμενου προπυργίου στα χέρια των «άπιστων».

Οι πιέσεις των Αμερικανών

Θα μπορούσε να συμφωνήσει η Μόσχα με το νέο σχέδιο της Άγκυρας; Νέα σχετικά δημοσιεύματα και αναλύσεις που εμφανίζονται στον ρωσικό τύπο δείχνουν ότι η Μόσχα θα μπορούσε να συζητήσει κάθε είδους σχέδιο και πρόταση, που θα έχει ως σημείο εκκίνησης τον έλεγχο των βασικών οδικών αρτηριών και αυτοκινητοδρόμων της Συρίας από την επίσημη κυβέρνηση της χώρας. Φυσικά, μια τέτοιου είδους συμφωνία θα βασιζόταν σε αυστηρούς όρους, οι οποίοι δεν έχουν άλλο στόχο παρά την τελική ένταξη της Τουρκίας στο στρατόπεδο της Ρωσίας-Ιράν-Συρίας αν όχι στο πλαίσιο της ευρύτερης περιοχής, σίγουρα στην περίπτωση της Συρίας.

Ακριβώς σε αυτό το σημείο η Άγκυρα παραμένει αντιμέτωπη και με τον παράγοντα που ακούει στο όνομα ΗΠΑ. Στο κατώφλι του νέου Ψυχρού Πολέμου, οι ΗΠΑ δεν βλέπουν με καλό μάτι την ενίσχυση της Ρωσίας και των συμμάχων της στα πολεμικά πεδία του 21ου αιώνα. Για αυτόν τον λόγο, ΗΠΑ και συμμαχικές δυνάμεις, όπως άλλωστε και η Τουρκία, επιμένουν στη σημασία της πολιτικής λύσης στη Συρία. Και την ίδια στιγμή, οι ΗΠΑ, ύστερα από μεγάλο χρονικό διάστημα, κάνουν αισθητή την παρουσία τους στο Ιντλίμπ, πλήττοντας θέσεις ισλαμιστών ανταρτών. Μπορεί στο Ιντλίμπ, οι στόχοι των ΗΠΑ και της Τουρκίας να ταυτίζονται, ωστόσο, η Ουάσιγκτον για την υποστήριξη των θέσεων της Άγκυρας στην ευρύτερη περιοχή ζητάει ανταλλάγματα από την τουρκική κυβέρνηση, κυρίως στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας. Έτσι, οι ΗΠΑ από τη μία θέτουν σε εφαρμογή την νέα συμφωνία Τουρκίας-ΗΠΑ περί δημιουργίας μιας ζώνης ασφαλείας κατά μήκος των συνόρων Τουρκίας-Συρίας, και από την άλλη εντατικοποιούν τη συνεργασία τους με τους Κούρδους. Ο όρος της Ουάσιγκτον για τη συνέχιση της συνεργασίας με την Τουρκία είναι πλέον ξεκάθαρος: Αποδοχή της εδραίωσης της κουρδικής διοίκησης στη βορειοανατολική Συρία, η οποία θα εξαρτάται από τη Δύση με ανταλλάγματα στο Ιντλίμπ και στην παραμεθόρια περιοχή. «Οι Μεγάλες Δυνάμεις μάς έχουν τοποθετήσει σε μια μέγγενη, σε αυτήν τη της Συρίας. Ο Τραμπ ζητάει ανταλλάγματα στο Κουρδικό για συνεργασία. Και ο Πούτιν ξεκαθαρίζει ότι η συνεργασία με τη Ρωσία έχει ως προϋπόθεση την αποδοχή της νίκης των ρωσικών και συμμαχικών δυνάμεων στη Συρία και τη διακοπή της συνεργασίας με τις ΗΠΑ», επεσήμανε χαρακτηριστικά στην «Κ» στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας πρώην στέλεχος των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων.

Τα εναλλακτικά σχέδια κερδίζουν έδαφος

Διαφορετικό το όραμα της λύσης του Μουσταφά Ακιντζί, με τις απόψεις και τα σχέδια της Τουρκίας και των πολιτικών αντιπάλων του

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Διαφορετικές απόψεις και προτεραιότητες προβάλλουν Άγκυρα και τουρκοκυπριακή Δεξιά σχετικά με την τροπή των εξελίξεων στο Κυπριακό. Μπορεί για λόγους διπλωματίας και στρατηγικών σχεδιασμών, η τουρκική πλευρά να μην απορρίπτει με κατηγορηματικό τρόπο την ομοσπονδιακή φόρμουλα και να αφήνει ανοιχτά όλα τα ενδεχόμενα για την πορεία του Κυπριακού, ωστόσο, στα Κατεχόμενα και σε κύκλους στην Άγκυρα τα εναλλακτικά σχέδια και οι σχεδιασμοί κερδίζουν έδαφος καθημερινά.

Σε αντίθεση με την Άγκυρα και το στρατόπεδο του «όχι», ο Μουσταφά Ακιντζί στηρίζει τις νέες ελπίδες του στη συμφωνία για τους όρους αναφοράς και ευελπιστεί για θετικές, σαρωτικής υφής εξελίξεις κατά την επόμενη περίοδο. Ο νέος στόχος της τ/κ ηγεσίας είναι ένα θετικό αποτέλεσμα στις συναντήσεις της Νέας Υόρκης, μια εξέλιξη που εκτός απροόπτου θα ανοίξει τον δρόμο για την άτυπη πενταμερή διάσκεψη.

«Τι άλλαξε στο Κυπριακό;»

Ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου θα συζητήσει με την τ/κ πολιτική ηγεσία τις εξελίξεις στο Κυπριακό, κατά την επίσκεψή του στα Κατεχόμενα. Σε αυτήν τη συνάντηση, οι πλευρές αναμένονται να ανοίξουν τα χαρτιά τους για τις επικείμενες εξελίξεις.

Λίγο πριν από τις νέες επαφές της Άγκυρας με την τ/κ πλευρά, τόσο στα Κατεχόμενα όσο και στην τουρκική πρωτεύουσα, στους κύκλους που αντιμετωπίζουν τη νέα διαδικασία στο Κυπριακό με έντονη καχυποψία, ξεχωρίζει ένα ερώτημα. «Τι άλλαξε στο Κυπριακό, στις προσεγγίσεις Τουρκίας και Κατεχομένων για τις βασικές πτυχές του Κυπριακού, έτσι ώστε να αιτιολογείται επανέναρξη των συνομιλιών με βάση το πλαίσιο του Γκουτιέρες, δηλαδή το μοντέλο της ομοσπονδίας;»

Κύκλοι του τουρκικού προεδρικού είναι απαισιόδοξοι για το μέλλον της ομοσπονδιακής λύσης και επικρατεί η άποψη ότι η ελληνοκυπριακή πλευρά εξακολουθεί να μην είναι έτοιμη για τον καταμερισμό της εξουσίας και του φυσικού πλούτου του νησιού. Προχωρώντας ένα βήμα παραπέρα, φέρνουν στο προσκήνιο την ιδέα ενός ελληνοτουρκικού συνεταιρισμού στην Ανατολική Μεσόγειο, ο οποίος δεν θα εστιάζει αποκλειστικά στις πληθυσμιακές αναλογίες και υφιστάμενες πραγματικότητες της Κύπρου. Ο νέος συνεταιρισμός θα έχει ως σημείο εκκίνησης τις ευρύτερες ισορροπίες στην περιοχή, στο Αιγαίο, στην Ανατολική Μεσόγειο και στη Μέση Ανατολή.

Η Δεξιά ερμηνεύοντας το «σύνταγμα» μελετά το ενδεχόμενο αφαίρεσης από τον Μ. Ακιντζί της ιδιότητας του διαπραγματευτή, σε περίπτωση που τεθούν σε κίνδυνο τα «εθνικά συμφέροντα».

Παρόμοια είναι και η άποψη και των τ/κ εθνικιστικών κύκλων. Την προηγούμενη εβδομάδα, μόλις λίγο πριν από τη συνάντηση του Τ/κ ηγέτη με την προσωρινή σύμβουλο του γενικού γραμματέα του ΟΗΕ, Τζέιν Χολ Λουτ, ο λεγόμενος αντιπρόεδρος Κουντρέτ Όζερσαι, έσπευσε να επαναφέρει στο προσκήνιο την άποψη ότι δεν τίθενται λόγοι για επανέναρξη του διαλόγου στο Κυπριακό με βάση τα «δοκιμασμένα» μοντέλα. Την ίδια θέση έχουν ομόφωνα όλα τα κόμματα της τ/κ Δεξιάς.

Το όπλο της τ/κ Δεξιάς

Μαζί με την επανέναρξη των συνομιλιών στο Κυπριακό, στους κόλπους της τ/κ Δεξιάς ξεκινά εκ νέου μια συζήτηση σχετικά με το πού ανήκει η ιδιότητα και το αξίωμα του Τ/κ διαπραγματευτή. Μια μερίδα της τ/κ Δεξιάς, κυρίως νομικοί και συνταγματολόγοι θεωρούν ότι ο Τ/κ ηγέτης διαπραγματεύεται με την ε/κ πλευρά στο όνομα της «βουλής». Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης στηρίζουν τις θέσεις τους στο «σύνταγμα» του 1983. Με βάση, λοιπόν, την παραπάνω ερμηνεία του «συντάγματος», μερίδα της τ/κ Δεξιάς μελετά το ενδεχόμενο της αφαίρεσης από τον κ. Ακιντζί της ιδιότητας του διαπραγματευτή, σε περίπτωση που φυσικά κατά τις επόμενες εβδομάδες τεθούν σε κίνδυνο τα «εθνικά συμφέροντα» των ΤΑ/κ και της Τουρκίας στο Κυπριακό.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Μεβλούτ Τσαβούσογλου θα συζητήσει με την τ/κ πολιτική ηγεσία τις εξελίξεις στο Κυπριακό, κατά την επικείμενη κάθοδο του στα Κατεχόμενα.

Οι Όζερσαι και Τατάρ επανέφεραν στο προσκήνιο τη θέση ότι δεν υπάρχουν αποχρώντες λόγοι για επανέναρξη του διαλόγου στο Κυπριακό με βάση τα «δοκιμασμένα μοντέλα», δηλαδή τη ΔΔΟ. Την ίδια θέση έχουν όλα τα κόμματα της τ/κ Δεξιάς.

Τις τελευταίες ημέρες, σχετικά με το προαναφερόμενο ενδεχόμενο, υπάρχουν δύο εξελίξεις. Πρώτον, μικρή ομάδα της τ/κ Δεξιάς διεξάγει προπαρασκευαστικού τύπου εργασίες και επαφές με κεντρικό άξονα το μέλλον του αξιώματος του διαπραγματευτή της τ/κ πλευράς. Δεύτερον, η όλη εξέλιξη έχει ήδη αναστατώσει τόσο κάποιους κύκλους στην Άγκυρα όσο και στα Κατεχόμενα. Όσοι πολιτικοί παράγοντες δεν συμφωνούν με τέτοιου είδους κινήσεις κάνουν χαρακτηριστικά λόγο για «όνειρα θερινής νυκτός». Στην δε, Τουρκία έμπειροι αναλυτές και διπλωμάτες θεωρούν ότι μια τέτοιου είδους κίνηση, ακόμη και η έναρξη της συζήτησης στη «βουλή» με βάση παρόμοιες σκέψεις και ιδέες, θα έπλητε με ανεπανόρθωτο τρόπο τη θέση και το γόητρο της τουρκικής πλευράς στο Κυπριακό.

Από την πλευρά του, διατηρώντας την αποφασιστικότητά του για τη λύση, ο κ. Ακιντζί επαναλαμβάνει ότι θα παραμείνει στο τιμόνι της κοινότητας του μέχρι τη λήξη της θητείας του. Την ίδια ώρα, δεν βιάζεται να ανοίξει τα χαρτιά του για τις επικείμενες «προεδρικές εκλογές».

Ο Ακιντζί στηρίζει τις νέες ελπίδες του στη συμφωνία για τους όρους αναφοράς και ευελπιστεί για θετικές, σαρωτικής υφής εξελίξεις κατά την επόμενη περίοδο.

Η ΑΟΖ και το Βαρώσι

Μαζί με το έντονο κλίμα απαισιοδοξίας και καχυποψίας που επικρατεί στην Άγκυρα και σε μερίδα του τ/κ πολιτικού κόσμου, συνέχεια έχουν και οι ξεχωριστές εργασίες της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ. Όπως έχει αναφέρει ήδη η «Κ», η Τουρκία επιμένει στα αυτόνομα βήματα στα ύδατα της Κύπρου και δρομολογεί νέες στρατηγικές.

Τα τουρκικά βήματα στην κυπριακή ΑΟΖ θα συνεχιστούν ανεξάρτητα από τις εξελίξεις στο Κυπριακό, με σταδιακή κορύφωση κατά το επόμενο διάστημα. Ο μοναδικός λόγος για τη διακοπή των τουρκικών εργασιών θα μπορούσε να είναι μια συμβιβαστική λύση, για την οποία θα συναινέσει η ε/κ ηγεσία, ένα απομακρυσμένο ενδεχόμενο την παρούσα στιγμή, σύμφωνα με τουρκικές πηγές.

Την ίδια ώρα, όλα δείχνουν ότι Άγκυρα και «κυβέρνηση» επιμένουν στην άμεση δρομολόγηση των νέων σχεδίων για το Βαρώσι. Με τα πρώτα συνεργεία να πιάνουν δουλειά στους δρόμους της κλειστής πόλης και την προσπάθεια καταγραφής των ακίνητων περιουσιών να συνεχίζεται, η τουρκική πλευρά επιθυμεί να πραγματοποιήσει άμεσα σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση του ανοίγματος της πόλης υπό τ/κ διοίκηση. Οι πληροφορίες της «Κ» δείχνουν ότι αυτά τα βήματα θα πραγματοποιηθούν, όπως συμβαίνει και στην περίπτωση των εργασιών στην ΑΟΖ, ανεξάρτητα από τις εξελίξεις στο Κυπριακό και τις συνομιλίες.

ΑΡΘΡΟ / Της **ΖΗΝΑΣ ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ ΠΑΝΑΓΙΔΗ**

Ανακουφιστικά μέτρα για όσους έχασαν περιουσίες στον πόλεμο

Φαίνεται ότι λύση σύντομα με ανθρώπινες προσπάθειες δεν φαίνεται στον ορίζοντα. Είναι τόσο περίπλοκα τα πράγματα, αφού δεν είχαμε μυαλό να λύσουμε το πρόβλημά μας από τα πρώτα χρόνια, τότε που μας έδιναν την πιο σπουδαία πόλη της Κύπρου μας, την Αμμόχωστο. Ασφαλώς, τα συμφέροντα των συμπατριωτών μας σήμερα εστιάζονται στους πύργους, τις επαύλεις, το φυσικό αέριο, και δεν αντιλαμβάνονται ότι τα οφέλη με τη λύση θα είναι εκατονταπλάσια για όλους τους κατοίκους του νησιού μας, όπως συνήθιζε να μας υπενθυμίζει ο αείμνηστος πρόεδρος της Επιτροπής Κατεχόμενων Δήμων, Αλέξης Γαλανός.

Ούτως εχόντων των πραγμάτων, λοιπόν, ας βρούμε κάποιους τρόπους για να ανακουφίσουμε και τους πρόσφυγες για την απώλεια χρήσης της περιουσίας τους. Όχι για την απώλεια της περιουσίας τους, αυτό θα λυθεί μόνο με τη λύση, αλλά επειδή, ενώ έχουν τόσα χωράφια, τόση γη, τόσα κτήρια, δεν έχουν κανένα εισόδημα. Δεν μπορούν να αξιοποιήσουν την περιουσία τους. Αυτό το ζητάμε, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι κάθε φορά που συμβαίνει μια νεροποντή που τη βαφτίζουμε μόνο στην Κύπρο, «θεομηνία», ανοίγουν τα ταμεία του κράτους για να δοθεί αποζημίωση σε διάφορες τάξεις συμπατριωτών μας, κάποιοι από τους οποίους κάποτε, για να εξαναγκάσουν την κυβέρνηση να τους αποζημιώσει, έκλειναν και τους δρόμους.

Φέτος που ήταν καλοχρονιά, θα γέμιζαν οι αποθήκες μας με σιτάρι, εμάς στη Μεσαορία. Κάτι ήξεραν οι σοφοί πρόγονοί μας που έλεγαν: «Αν γιωρκήσει η Μεσαρκά, τρων μανάες τζιαι παιθκιά». Οι Μορφίτες δεν θα ήξεραν πού να βάλουν τα πορτοκάλια τους, οι Καραβιώτες και οι Λαπηθιώτες τα λεμόνια τους, οι Καρπασίτες τα καπνά τους, τα κολοκάσια τους στον Άγιο Ανδρόνικο που ήταν φημισμένος, οι Ακανθιώτες τα πρώιμα ζαρζαβατικά τους, ο Άγιος Αμβρόσιος τα χρυσόμηλα και τα καϊσιά του και τόσα άλλα.

Για να αντέξει ο προσφυγικός κόσμος τον μακροχρόνιο αγώνα που μας έχουν επιβάλει, και να μην ξεπουλήσει τη γη του στις αρχές του ψευδοκράτους, όχι γιατί δεν είναι πατριώτες, αλλά γιατί η ανάγκη είναι αδήριτη κάποτε, χρειάζεται να εφαρμοστεί, έστω και τώρα, μετά από 45 χρόνια, η πολιτική της ίσης κατανομής βαρών.

Για να αντέξει, λοιπόν, ο προσφυγικός κόσμος τον μακροχρόνιο αγώνα που μας έχουν επιβάλει, και να μην ξεπουλήσει τη γη του στις αρχές του ψευδοκράτους, όχι γιατί δεν είναι πατριώτες, αλλά γιατί η ανάγκη είναι αδήριτη κάποτε, χρειάζεται να εφαρμοστεί, έστω και τώρα, μετά από 45 χρόνια, η πολιτική της ίσης κατανομής βαρών.

Αρκετά όλα αυτά τα δίσεκτα χρόνια υπέφερε ο προσφυγικός κόσμος, προσπαθώντας να επιβιώσει, υφιστάμενος μύριες στερήσεις, ευτελισμούς, υποτίμηση, κακομεταχείριση. Αρκετά όλοι οι πρόσφυγες ανέχτηκαν να είναι φτηνό εργατικό δυναμικό, ιδίως οι γυναίκες που στα σπίτια τους ήταν βασίλισσες και αρχόντισσες, και ύστερα η ανάγκη τις έβγαλε στη βιοπάλη για να βοηθήσουν στον οικογενειακό προϋπολογισμό. Καιρός, λοιπόν, να εφαρμοστεί στην πράξη η ίση κατανομή βαρών. Να ανακουφιστούν οι πρόσφυγες. Κάποιοι ειδήμονες και επαΐοντες, να κληθούν από την πολιτεία να εκπονήσουν ένα σχέδιο το οποίο να εγκριθεί από όλες τις πολιτικές δυνάμεις του Κοινοβουλίου, και να έχουν και οι πρόσφυγες, ανάλογα με την περιουσία που άφησαν στην κατεχόμενη γη μας, κάποια ανακουφιστικά μέτρα. Πώς αλλιώς να αντέξουν; Αυτή είναι η δίκαιη αντιμετώπιση των προσφύγων. Να δημιουργηθεί ένα Ταμείο, π.χ., στο οποίο να συγκεντρώνονται αρκετά από τα εκατομμύρια που κάποιοι καρπούνται λόγω της υπεραξίας της γης ή λόγω άλλων δοσοληψιών. Δεν γίνεται, οι κερδισμένοι, κερδισμένοι για πάντα, και οι χαμένοι, χαμένοι.

Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα. Από λόγια και υποσχέσεις έχουμε χορτάσει οι πρόσφυγες. Καιρός για έργα. Τόσα χρόνια όλοι μας ενέπαιζαν. Η υπομονή μας εξαντλείται. Τώρα που περάσαμε τον κάβο της κρίσης και ορθοποδήσαμε, ας εφαρμόσουμε την ίση κατανομή βαρών.

Τώρα που είναι ορατός ο κίνδυνος να ξεπουληθεί η Αμμόχωστος. Για να μην κλάψουμε πάλι επί ερειπίων, ως σύγχρονοι Επιμηθείς. Για να μην τρέχουμε, ασθμαίνοντας, πίσω από τις εξελίξεις. Ας τις προλάβουμε και μια φορά!

Η κ. Ζήνα Λυσάνδρου Παναγίδη είναι δήμαρχος Λευκονοίκου.

MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Εκλεισε το θέμα Στυλιανίδη ο πρόεδρος

Το παρασκήνιο στο ρήγμα των δύο πλευρών και η διάψευση που άργησε να δώσει για τον Ευρωπαίο Επίτροπο το Προεδρικό

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Όταν το 2005, ο δημοσιογράφος-ερευνητής και συγγραφέας Μακάριος Δρουσιώτης παρουσίαζε το γνωστό ντοκιμαντέρ «Η περιρρέουσα ατμόσφαιρα», σε εκείνη την πρώτη προβολή και στα πρώτα καθίσματα βρίσκονταν δίπλα-δίπλα ο τότε πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης και ο κυβερνητικός εκπρόσωπος επί διακυβέρνησης Γλαύκου Κληρίδη Χρήστος Στυλιανίδης. Ήταν ένα 40λεπτο ντοκιμαντέρ που απαντούσε στις κατηγορίες που εξαπέλυαν η κυβέρνηση, κάποια κόμματα, αλλά και συγκεκριμένα ΜΜΕ, ότι οι ΗΠΑ χρηματοδοτούσαν την εκστρατεία που προωθούσε το Σχέδιο Ανάν. Καθόλου τυχαία συνεπώς και η παρουσία του Νίκου Αναστασιάδη, ο οποίος ηγείτο της καμπάνιας του «ΝΑΙ», όπως και η παρουσία του κ. Στυλιανίδη. Και οι δύο πολιτικοί άνδρες, ως γνωστόν, αλλά και σίγουρα ο γνωστός δημοσιογράφος-ερευνητής είχαν κοινό σημείο τη θέση τους τότε στο Κυπριακό, αλλά και τις κατηγορίες που δέχτηκαν για τη στάση που τήρησαν.

Βεβαίως εκείνο το συναπάντημα στην κινηματογραφική αίθουσα δεν ήταν το πρώτο κοινό τους βήμα. Έμελλε να συνεργαστούν οκτώ χρόνια αργότερα στο Προεδρικό, όταν ο Νίκος Αναστασιάδης εκλεγόταν πρόεδρος, με τον Χρήστο Στυλιανίδη να αναλαμβάνει το βαρυσήμαντο πόστο του κυβερνητικού εκπροσώπου και ο Μακάριος Δρουσιώτης να αποτελεί έναν εκ των στενών συνεργατών του προέδρου στον Λόφο. Το τι μεσολάβησε ώστε το Προεδρικό σήμερα να διαρρέει και να φωτογραφίζει τους δύο άνδρες πίσω από τα δημοσιεύματα του OCCRP, γιατί όπως είπε ο πρόεδρος σε συνέντευξή του στον ΑΛΦΑ: «Έχουν νιώσει αδικημένοι», είναι ένα ζήτημα που συζητείται εντόνως στα πολιτικά πηγαδάκια. Έστω κι αν στο παρασκήνιο και σε δημοσιογραφικούς κύκλους ο πρόεδρος έχει διαψεύσει τελικώς πως οι αναφορές του αφορούσαν τον Χρήστο Στυλιανίδη, τα όσα έχουν συμβεί το τελευταίο διάστημα έχουν το δικό τους πολιτικό ενδιαφέρον και αναμφίβολα έχουν καταδείξει τη ρήξη στα δύο στρατόπεδα.

Η αφορμή

Ποια ήταν όμως η αφορμή για να βγουν όλα αυτά στο προσκήνιο; Τα δημοσιεύματα της OCCRP που συνδέουν τον Νίκο Αναστασιάδη και το πρώην δικηγορικό του γραφείο με το ρωσικό δίκτυο ξεπλύματος μαύρου χρήματος, Troika Laundromat, δεν άνοιξε μόνο θέμα τάξης για τον πρόεδρο. Ούτε ήγειρε απλώς ερωτήματα γύρω από το πόσο ανεξάρτητη είναι η Κύπρος ως κράτος δεδομένων των επαγγελματικών δραστηριοτήτων του «άλλοτε» δικηγορικού γραφείου του προέδρου με Ρώσους ολιγάρχες. Έφερε στο προσκήνιο την πολιτική ρήξη που υπάρχει μεταξύ Νίκου Αναστασιάδη και Χρίστου Στυλιανίδη. Μία ρήξη που ξεκίνησε επί Κραν Μοντάνα και εντάθηκε με τις προειδοποιήσεις της Κομισιόν στην Κύπρο για την πολιτική των πολιτογραφήσεων και κορυφώθηκε ή καλύτερα αποκαλύφθηκε όταν ο πρόεδρος δεν επαναδιόρισε στη θέση του Ευρωπαίου Επιτρόπου – παρά το ευρωπαϊκό έρεισμα που απέκτησε– τον Χρήστο Στυλιανίδη.

Από την κοινή πορεία του 2004, στη ρήξη για το Κυπριακό και την πολιτική πολιτογράφησης.

Στενοί συνεργάτες του προέδρου του ζήτησαν να κλείσει το όλο κεφάλαιο, όχι μόνο για την απουσία στοιχείων, αλλά γιατί δεν συμφέρει την κυβέρνηση μία τέτοια κόντρα.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας σε συνέντευξή του είπε ότι πίσω από τα δημοσιεύματα βρίσκονται πρόσωπα που αδικήθηκαν, ωστόσο διέψευσε στο παρασκήνιο πως οι αναφορές του αφορούν τον Χρήστο Στυλιανίδη.

Η ρήξη

Εκείνη την περίοδο είχαν δημοσιοποιηθεί αρκετά άρθρα εντός και εκτός Κύπρου, που έθεταν ερωτήματα για ποιο λόγο ο Νίκος Αναστασιάδης άφησε εκτός Κομισιόν τον Χρήστο Στυλιανίδη, δεδομένης και της επιτυχούς θητείας του, αλλά και της σοβαρής πιθανότητας να διοριστεί στην αντιπροεδρία της Κομισιόν στο ενδεχόμενο επαναδιορισμού του με ό,τι κι αν αυτό συνεπαγόταν για το βάρος της Κύπρου εντός των Βρυξελλών. Ο κ. Στυλιανίδης είχε αποκτήσει και σημαντικό πολιτικό βάρος και δημοτικότητα διεθνώς από την πλούσια δραστηριότητά του ως Ευρωπαίου Επιτρόπου Ανθρωπιστικών Κρίσεων και στη διαχείριση σημαντικών ζητημάτων όπως ο ιός Έμπολα και η τραγωδία στο Μάτι το καλοκαίρι του 2018. Τα εν λόγω δημοσιεύματα δεν πέρασαν απαρατήρητα από το Προεδρικό που δεν έκρυβε την ενόχλησή του, ιδιαίτερα όταν κάποια εξ αυτών έθεσαν ως αιτία του μη επαναδιορισμού τη διαφωνία που είχαν πρόεδρος της Δημοκρατίας και Επίτροπος στο Κυπριακό επί Κραν Μοντάνα και μετά, αλλά και στην πολιτική των πολιτογραφήσεων.

Στο ερώτημα για ποιο λόγο μένει εκτός Βρυξελλών ο Χρήστος Στυλιανίδης, κύκλοι του Προεδρικού επεσήμαναν πως δεν βοήθησε όσο θα μπορούσε –με τις διασυνδέσεις του στις Βρυξέλλες– την κυβέρνηση στη διαχείριση του ναυαγίου από το Κραν Μοντάνα και μετά. Έθεσαν ζήτημα και για το ότι ενώ άλλοι Επίτροποι αναλαμβάνουν τον προεκλογικό στη χώρα τους, ο κ. Στυλιανίδης κράτησε αποστάσεις ασφαλείας.

Κίνηση που απορρίπτει το περιβάλλον του Επιτρόπου, επισημαίνοντας πως όσο δεν είχε αποστολές και κρίσεις να διαχειριστεί στο εξωτερικό βρισκόταν στην πρώτη γραμμή, κρατώντας την ίδια στιγμή βεβαίως και τα προσχήματα δεδομένης και της θέσης του. Οι ίδιοι κύκλοι επισημαίνουν πως ο κ. Στυλιανίδης είχε διαφωνήσει με τους χειρισμούς του προέδρου στο Κραν Μοντάνα και με την αλλαγή πλεύσης στο Κυπριακό, ωστόσο, η μεγάλη ρήξη ήρθε το 2019, όταν η Κομισιόν είχε προχωρήσει σε αυστηρή προειδοποίηση για την πολιτική των διαβατηρίων. Στο παρελθόν ο Ευρωπαίος Επίτροπος είχε κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου για την κατάχρηση της πολιτικής των πολιτογραφήσεων. Όταν, όμως, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έκανε δημοσίως λόγο για στοχοποίηση της Κύπρου, αποδίδοντας τη «στοχοποίηση» σε σκοπιμότητες και ανταγωνισμό ο Ευρωπαίος Επίτροπος επικοινώνησε τηλεφωνικώς μαζί του, εκφράζοντας τη διαφωνία του για τον χειρισμό του θέματος. Τηλεφώνημα που πραγματοποιήθηκε σε ιδιαίτερα υψηλούς τόνους.

Τα χέρια και οι διορισμοί

Πώς όμως αυτά τα δεδομένα συνδέονται με τα δημοσιεύματα της πλατφόρμας; Αυτό αφορά τις υποθέσεις που έκαναν οι παροικούντες το Προεδρικό. Ένα ρεπορτάζ Κύπριου δημοσιογράφου στο OCCRP με πηγή τον Μακάριο Δρουσιώτη αναφορικά με την εμπλοκή της Ρωσίας στην Κύπρο φέρεται να ήταν αρκετό για να ωθήσει τον Λόφο στο συμπέρασμα πως για τα δημοσιεύματα ευθύνονται «πρόσωπα που νιώθουν πως αδικήθηκαν». Η αρχή έγινε με την τοποθέτηση του κυβερνητικού εκπροσώπου Πρόδρομου Προδρόμου στο κρατικό κανάλι ότι κυπριακά χέρια κρύβονται πίσω από τα δημοσιεύματα, χαρακτηρίζοντας ως αναξιόπιστο τον Κύπριο δημοσιογράφο που συνεργάζεται με την εν λόγω πλατφόρμα για τις θέσεις που εκφράζει στο Κυπριακό. Συνεχίστηκε όμως όταν δημοσίευμα της «Χαραυγής» αποκάλυπτε πως ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε πει στο παρασκήνιο σε δεξίωση που είχε με τους απόδημους ότι τα εν λόγω δημοσιεύματα ανακινήθηκαν από πρόσωπα που δεν επαναδιορίστηκαν στην Ε.Ε. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας κλήθηκε να τοποθετηθεί επί του ζητήματος σε συνέντευξή του στον «ΑΛΦΑ» αναφέροντας πως είναι «απόλυτα γνώστης» του ποιοι κατευθύνουν και ποιοι είναι οι συγγραφείς. Προειδοποίησε ότι η υπομονή έχει όρια, αποκαλύπτοντας ότι παίρνει μηνύματα από πολιτικούς στην Ελλάδα ότι σε συνομιλίες που είχαν μαζί τους απειλούσαν ότι θα απαντήσουν.

Τα πήρε πίσω

Όταν βεβαίως κλήθηκε από τον δημοσιογράφο Ανδρέα Κημήτρη να πει κατά πόσο εννοεί τον Χρήστο Στυλιανίδη, δεν το επιβεβαίωσε, αλλά ούτε και το διέψευσε. Αυτή ακριβώς η περιρρέουσα και η ψιθυρολογία που δεν διακόπηκε από τον ίδιο τον πρόεδρο προκάλεσε αντιδράσεις πέριξ της κυβέρνησης, αλλά και στις Βρυξέλλες με πολιτικούς κύκλους να σημειώνουν πως μία τέτοια κατάσταση κάθε άλλο παρά βοηθά τον πρόεδρο. Μάλιστα, πολιτικοί κύκλοι πέριξ του Χρήστου Στυλιανίδη απέρριψαν αναφανδόν μία τέτοια εμπλοκή του. Και λόγω της ιδιοσυγκρασίας του ιδίου, αλλά και λόγω του ότι δεν θα μπορούσε να έχει τέτοια στοιχεία.

Στενοί συνεργάτες του προέδρου μίλησαν μαζί του μετά και τη συνέντευξη που έδωσε, αλλά και τις συζητήσεις που άνοιξε η όλη τοποθέτησή του και τον συμβούλευσαν να βρει τρόπο να κλείσει το κεφάλαιο με τον Χρήστο Στυλιανίδη. Σε συνάντηση που είχε ο κ. Αναστασιάδης την ίδια νύχτα, ρωτήθηκε κατά πόσο εννοεί πως ο Ευρωπαίος Επίτροπος βρίσκεται πίσω από τα δημοσιεύματα και το αρνήθηκε, ξεκαθαρίζοντας στα πολλά πως οι σχέσεις του με τον Χρήστο Στυλιανίδη είναι καλές. Άφησε βεβαίως αιχμές για άλλα πρόσωπα που βρίσκονται στις Βρυξέλλες με πολλούς να θεωρούν ότι οι αιχμές αφορούν τον στενό συνεργάτη του κ. Στυλιανίδη και άλλοτε παροικούντα το Προεδρικό, Μακάριο Δρουσιώτη.

Διαψεύδει ο Μακάριος Δρουσιώτης

Καθόλου τυχαία συνεπώς και η τοποθέτηση του δημοσιογράφου και ερευνητή στα δημοσιεύματα που τον στοχοποιούν και καλώντας τους να τον ψάξουν, χωρίς να θέτει ζήτημα προσωπικών δεδομένων. «Δεν υπάρχει μεγαλύτερη αισχρότητα και αχρειότητα από το να ενοχοποιείς κάποιον εντελώς αθώο διά του ψιθύρου και των ψευδών ειδήσεων. Κι όταν αυτό γίνεται σε επίπεδο αρχηγού κράτους και εθνικού Τύπου που επικαλείται πηγές στο Προεδρικό πρόκειται για κρατικό τραμπουκισμό. Όποιος έχει στοιχεία εναντίον μου για οτιδήποτε μεμπτό να τα δημοσιοποιήσει για να πάρει και τις πρέπουσες απαντήσεις στο φως της ημέρας, διαφορετικά ν' απολογηθεί. Αν δεν μπορεί να κάμει ούτε το ένα ούτε το άλλο, είναι κατά τεκμήριο συκοφάντης. Έχω κι εγώ κάτι για το οποίο οφείλω ν' απολογηθώ και υπόσχομαι ότι θα το κάνω», ανέφερε χαρακτηριστικά ο κ. Δρουσιώτης, σηκώνοντας το γάντι. Το αν θα κλείσει αυτό το κεφάλαιο ή αν θα έχει συνέχειες θα διαφανεί το επόμενο διάστημα.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ**

Ο πρόεδρος και το δίλημμα των προκατόχων του

Λίγο μετά τη παράνομη ανακήρυξη της «ΤΔΒΚ» στις 15 Νοεμβρίου 1983 και τα καταδικαστικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας ο τότε γ.γ. του ΟΗΕ Πέρες ντε Κουεγιάρ, μετά από ενθάρρυνση αρκετών δυνάμεων, κυρίως των ΗΠΑ, ανέλαβε πρωτοβουλία για την επίλυση του Κυπριακού. Οι λεπτομέρειες και το όλο ιστορικό καταγράφονται στο πολύ κατατοπιστικό βιβλίο του Π. Πολυβίου «Κυπριανού και Κυπριακό - Η Συνάντηση Κορυφής της Νέας Υόρκης το 1985», Εκδόσεις Καστανιώτη, 2010. Ενώ αρκετά δεδομένα έχουν διαφοροποιηθεί κάποια άλλα παραμένουν αναλλοίωτα.

Ο τότε πρόεδρος της Δημοκρατίας Σ. Κυπριανού και η ελληνοκυπριακή πλευρά αισθάνθηκαν απογοήτευση με την εξέλιξη της πρωτοβουλίας, καθώς βασικά στοιχεία των προτάσεων Κουεγιάρ ικανοποιούσαν πλήρως την τουρκοκυπριακή πλευρά –ιδιαίτερα στο συνταγματικό πεδίο– ενώ στα θέματα που οι Ελληνοκύπριοι είχαν τις δικές τους ευαισθησίες (εγγυήσεις, στρατεύματα κατοχής, εδαφικό, περιουσιακό, τρεις βασικές ελευθερίες και έποικοι [Ναι, έποικοι το 1984-86]) οι θέσεις του γ.γ. του ΟΗΕ δεν ανταποκρίνονταν στις προσδοκίες τους. Παρά ταύτα, ο Σ. Κυπριανού συνέχισε τις προσπάθειες. Στο εσωτερικό μέτωπο ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ επιθυμούσαν διακαώς την κατάληξη σε συμφωνία, ενώ το ΔΗΚΟ και η ΕΔΕΚ διατηρούσαν σοβαρές επιφυλάξεις.

Ο Σ. Κυπριανού αντιλαμβανόμενος τη σοβαρότητα της κατάστασης αποδέχθηκε κατ' αρχήν τις προτάσεις Κουεγιάρ όχι μόνο για να μην κατηγορηθεί η ελληνοκυπριακή πλευρά, αλλά και για να εξαντλήσει τις δυνατότητες επίλυσης του Κυπριακού με ένα υποφερτό τρόπο. Ήταν το επόμενο βήμα, όμως, που προκάλεσε τη δυστοκία και την τελική κατάρρευση της πρωτοβουλίας Κουεγιάρ. Συγκεκριμένα, ο γ.γ. του ΟΗΕ εισηγήθηκε ότι η υλοποίηση του Σχεδίου του προϋπέθετε τη δημιουργία μεταβατικής κυβέρνησης, η οποία θα ήταν υπεύθυνη για την υλοποίησή του, καθώς και για την επίλυση όλων των επί μέρους ζητημάτων.

Ενώ η πλευρά μας έπρεπε προ πολλού να είχε προσπαθήσει να διαφοροποιήσει κάποια δεδομένα στη βάση των συνομιλιών, θα πρέπει, έστω και σήμερα, να υπάρξει ο ανάλογος προβληματισμός για το πώς προχωράμε.

Ο πρόεδρος Κυπριανού διερωτήθηκε κατά πόσον σε περίπτωση κατάρρευσης της μεταβατικής κυβέρνησης θα ήταν δυνατή η επιστροφή στην προηγούμενη κατάσταση. Επειδή η απάντηση ήταν αρνητική, ο Σ. Κυπριανού απέρριψε την πρόταση. Η τελική αποτίμηση του Π. Πολυβίου για τα ζητήματα αυτά έχει ως ακολούθως (σελ. 182): «Αξιολογώντας τώρα τις τρεις προτεινόμενες Συμφωνίες των ετών 1984-1986, σταθμίζοντας τα υπέρ και τα κατά, λαμβάνοντας υπόψη το διεθνές κλίμα, καθώς και την αμοιβαία καχυποψία –αν όχι εχθρότητα– μεταξύ των ηγεσιών των δύο κοινοτήτων και αναλογιζόμενοι τον ορατό κίνδυνο διάλυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας, σε περίπτωση που η Μεταβατική Κυβέρνηση συγκροτείτο πριν την ολοκλήρωση της συμφωνημένης λύσης, με τη διευθέτηση όλων των εκκρεμούντων ζητημάτων -όπως σαφώς στόχευε ο Κουεγιάρ, τουλάχιστον στην αρχή της πρωτοβουλίας του– η απάντηση δεν μπορεί να είναι άλλη από το ότι ορθά ο πρόεδρος Κυπριανού και η ελληνοκυπριακή ηγεσία απέρριψαν το τελικό προϊόν των προσπαθειών του Γενικού Γραμματέα της περιόδου 1984-1986».

Ενώ πολλά έχουν αλλάξει έκτοτε, στην περίπτωση κατάληξης σε συμφωνία στη βάση του υφιστάμενου πλαισίου διαπραγματεύσεων οποιοσδήποτε πρόεδρος θα έχει τους ίδιους προβληματισμούς για το συγκεκριμένο ζήτημα: κατά πόσον είναι δυνατή η επιστροφή στην προηγούμενη κατάσταση σε περίπτωση κατάρρευσης της λύσης. Αυτός ήταν ένας από τους προβληματισμούς του προέδρου Παπαδόπουλου για το τελικό Σχέδιο Ανάν. Γι' αυτό και στο διάγγελμά του στις 7 Απριλίου 2004 υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Παρέλαβα κράτος διεθνώς αναγνωρισμένο. Δεν θα παραδώσω 'κοινότητα' χωρίς δικαίωμα λόγου διεθνώς και σε αναζήτηση κηδεμόνα. Και όλα αυτά έναντι κενών, παραπλανητικών, δήθεν, προσδοκιών. Έναντι της ανεδαφικής ψευδαίσθησης ότι η Τουρκία θα τηρήσει τις δεσμεύσεις της».

Εκ των πραγμάτων το συγκεκριμένο δίλημμα –πέραν των άλλων– θα είναι υπαρκτό και για τον πρόεδρο Αναστασιάδη ακόμα και αν υπάρξει συμφωνία παρά την έξαρση των τουρκικών προκλήσεων. Η προσπάθεια για κατάληξη σε διευθέτηση στη βάση μιας λειτουργικής διπεριφερειακής, δικοινοτικής ομοσπονδίας πρέπει να προϋποθέτει τη συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, καθώς και μια ικανοποιητική ρύθμιση στην περίπτωση κατάρρευσης της συμφωνίας. Ενώ η πλευρά μας έπρεπε προ πολλού να είχε προσπαθήσει να διαφοροποιήσει κάποια δεδομένα στη βάση των συνομιλιών (π.χ. αμέσως μετά το δημοψήφισμα του 2004 ή τουλάχιστον μετά την κατάρρευση στο Κραν Μοντάνα τον Ιούλιο του 2017), θα πρέπει, έστω και σήμερα, να υπάρξει ο ανάλογος προβληματισμός για το πώς προχωράμε. Και τούτο επειδή η υφιστάμενη βάση των συνομιλιών, καθώς και η συγκεκριμένη διαδικασία πολύ δύσκολα θα οδηγήσουν σε ένα ευοίωνο μέλλον και σταθερότητα.

Ο καθηγητής Ανδρέας Θεοφάνους είναι πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, καθώς και του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών και Διακυβέρνησης του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Ασκήσεις Προεδρικού επί χάρτου για δήμους

Ο πρόεδρος θα διαμορφώσει τον χάρτη της νέας τοπικής αυτοδιοίκησης που ετοίμασε το ΥΠΕΣ, με τα κόμματα να αφήνουν το αποτύπωμά τους

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Οι εντατικές διαβουλεύσεις για επανεκκίνηση του διαλόγου στο Κυπριακό βρίσκονται στην προμετωπίδα των προτεραιοτήτων του προέδρου της Δημοκρατίας, ωστόσο ψηλά στην ατζέντα βρίσκονται και σημαντικές εκκρεμότητες του κυβερνητικού έργου που δεν μπορούν να περιμένουν. Εκτός από το Γενικό Σχέδιο Υγείας για το οποίο αναμένονται έντονες διεργασίες στα μέσα του τρέχοντος μηνός, το άλλο θέμα με ειδική βαρύτητα είναι η επίσης σημαντική μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ένα έργο το οποίο σε μεγάλο βαθμό έχει αποπερατωθεί και αυτό που απομένει είναι να κλειδώσει ο χάρτης της νέας τοπικής αυτοδιοίκησης. Επί του προκειμένου, το αρμόδιο Υπουργείο Εσωτερικών έχει πραγματοποιήσει τη μισή διαδρομή με την εκπόνηση σεναρίων και συνδυασμό δημοτικών συμπλεγμάτων, η άλλη μισή διαδρομή θα καλυφθεί στο υψηλότερο επίπεδο με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να βάζει την τελευταία πινελιά. Με βάση το προσχέδιο του νομοσχεδίου που σύντομα θα σταλεί στη Βουλή για συζήτηση, ο αριθμός των δήμων θα συρρικνωθεί και δεν θα ξεπερνά τους 15 με 16 νέους δήμους. Από τις βασικές πρόνοιες των αλλαγών που προωθούνται είναι και η δυνατότητα των πρώτων συνενώσεων να ακολουθήσουν και άλλες, στο μέλλον. Στο νομοσχέδιο έχουν συμπεριληφθεί διατάξεις που επιτρέπουν τη μελλοντική συνένωση δήμων με όμορες κοινότητες ή συνένωση όμορων κοινοτήτων για ανακήρυξή τους σε δήμο.

Οι μεγαλύτερες αντιδράσεις για τις συγχωνεύσεις καταγράφονται στην ελεύθερη Αμμόχωστο και με τον δήμο Αγίας Νάπας. Στη Λευκωσία, όπου τα σενάρια είναι περισσότερα του ενός, οι τοπικές αρχές δείχνουν διάθεση συνεργασίας για τη μεταρρύθμιση.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ο ρόλος του Προέδρου

Το ενδιαφέρον για την τύχη του νομοσχεδίου της τοπικής αυτοδιοίκησης, μετατοπίζεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Με βάση την εικόνα που δίνεται, το κυβερνητικό νομοθέτημα δεν αναμένεται να αντιμετωπίσει ιδιαίτερα προβλήματα στη Βουλή. Το ενδιαφέρον των κομμάτων, εκεί που υπάρχει, στρέφεται κυρίως στις συνενώσεις και στη μη διατάραξη των υφιστάμενων κομματικών ισορροπιών σε τοπικό επίπεδο. Και εδώ είναι, όπως λένε οι πληροφορίες, ο ρόλος του ιδίου του προέδρου της Δημοκρατίας για να συγκεράσει τις όποιες κομματικές επιδιώξεις. Ένα δεύτερο στοιχείο που κάνει εμφανή την εμπλοκή του Νίκου Αναστασιάδη στη διαμόρφωση του νέου χάρτη είναι οι διαβεβαιώσεις που φαίνεται να έχει δώσει, σε κάποιες τοπικές κοινωνίες ότι δεν θα επηρεαστούν από τις επερχόμενες αλλαγές – συγχωνεύσεις. Από πλευράς Υπουργείου Εσωτερικών τα σενάρια που έχουν επεξεργαστεί αποτελούν επτασφράγιστο μυστικό, τουλάχιστον για περιοχές όπου υπάρχουν έντονες αντιδράσεις. Ωστόσο, το Υπουργείο Εσωτερικών εκ των πραγμάτων θα ανοίξει τα χαρτιά του. Τη Δευτέρα 9 Σεπτεμβρίου ο Κωνσταντίνος Πετρίδης είναι προγραμματισμένο να παραστεί στη συνεδρία της Επιτροπής Εσωτερικών με θέμα: Ο περί Επαρχιακών Συμπλεγμάτων Νόμος του 2015.

Τα σενάρια

Με άγνωστο τον χρόνο που ο χάρτης με τις συνενώσεις θα παρουσιαστεί στη Βουλή, το Υπουργείο Εσωτερικών φαίνεται να έχει επεξεργαστεί σενάρια τα οποία έχουν προκύψει από τις διαβουλεύσεις με κόμματα και τις Ενώσεις, Δήμων και Κοινοτήτων. Οι όποιες ενστάσεις υπάρχουν, σύμφωνα με πληροφορίες που έχουν διαρρεύσει, εντοπίζονται στην περιφέρεια και σε τοπικές κοινωνίες με έντονο το τοπικιστικό στοιχείο. Τέτοιες περιπτώσεις καταγράφονται στην Πάφο, την Ελεύθερη Αμμόχωστο αλλά και σε κάποιες περιπτώσεις στη Λάρνακα.

Η Λευκωσία

Η διαμόρφωση του χάρτη τοπικής αυτοδιοίκησης της Λευκωσίας από πλευράς δήμων, αλλά και κομμάτων, δεν παρουσιάζει ιδιαίτερη δυσκολία. Ωστόσο, υπάρχει το στοιχείο της περιπλοκότητας μιας και τα σενάρια είναι περισσότερα του ενός, κάτι που είναι βέβαιο ότι θα διατηρήσει το έντονο παρασκήνιο μέχρι υστάτης. Στα θετικά της Λευκωσίας συμπεριλαμβάνεται η απουσία έντονου τοπικιστικού στοιχείου καθώς και οι δήμαρχοι της μείζονος Λευκωσίας, εμφανίζονται διατεθειμένοι να συνεργαστούν για το καλό της επαρχίας. Ο κομματικός παράγοντας, λένε οι πληροφορίες, δεν θα έχει αρνητικό ρόλο μιας και ο νέος χάρτης αυτοδιοίκησης θα έχει την υποστήριξη των κομμάτων εάν και εφόσον, σε κεντρικό επίπεδο, ληφθούν υπόψη τα θέλω τους. Ως παράδειγμα δίδεται η περίπτωση της Λευκωσίας όπου το ΑΚΕΛ επιθυμεί διακαώς δήμους στους οποίους έχει αυξημένη επιρροή και παρουσία όπως η Λακατάμεια και η ανατολική πλευρά της Λευκωσίας: Γέρι, Λατσιά και Δάλι. Το ΔΗΚΟ εμφανίζεται λιγότερο απαιτητικό για το λόγο ότι δεν έχει μεγάλο βαθμό παρουσίας σε επίπεδο δημάρχων. Με το σκεπτικό αυτό το ΔΗΚΟ εμφανίζεται να προκρίνει και μικρότερο αριθμό δήμων απ' ό,τι περιλαμβάνει το νομοσχέδιο.

Για τη Λευκωσία το επικρατέστερο σενάριο είναι η δημιουργία τριών συμπλεγμάτων:

1. Λευκωσία - Άγιος Δομέτιος - Έγκωμη - Αγλαντζιά

2. Λακατάμεια - Στρόβολος με ερωτηματικό το Τσέρι

3. Λατσιά-Γέρι- Δάλι και πιθανόν κάποιες γειτονικές κοινότητες

Το ΑΚΕΛ δίνει ιδιαίτερη προσοχή στη συνένωση της Λακατάμειας καθώς επίσης και για το τρίτο σύμπλεγμα στην ανατολική Λευκωσία, Γέρι, Τσέρι και Λατσιά.

Για τη Λευκωσία λένε πηγές της «Κ» από τον χώρο της τοπικής αυτοδιοίκησης, ενδεχομένως να υπάρξει και δεύτερο σενάριο που μειώνει τον αριθμό των δημοτικών συμπλεγμάτων με τον Δήμο Στροβόλου να διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο. Επί του προκειμένου ο δήμαρχος Στρόβολου, σε συνέντευξή του στην «Κ», είχε αφήσει ανοιχτό το σενάριο δημιουργίας δυο συμπλεγμάτων, στην ευρύτερη περιοχή Λευκωσίας. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο η Λακατάμεια να συνενωθεί με τους ανατολικούς δήμους της Λευκωσίας και ο Δήμος Στροβόλου να ενταχθεί στο σύμπλεγμα του νυν δήμου Λευκωσίας. Ένα θέμα που φαίνεται να υπάρχει είναι και η ονομασία κάποιων συμπλεγμάτων. Με εξαίρεση το πρώτο σύμπλεγμα που θα είναι ο δήμος Λευκωσίας, προβληματισμός καταγράφεται σε επίπεδο αυτοδιοίκησης για τα άλλα δύο συμπλέγματα. Αν η ονομασία θα πρέπει να περιλαμβάνει γεωγραφικό προσδιορισμό ή θα δοθεί κάποια ονομασία ουδέτερη.

Η Λεμεσός

Ξεκάθαρη φαίνεται να είναι η εικόνα για τη Λεμεσό όπου το επικρατέστερο σενάριο είναι οι συνενώσεις δήμων και κάποιων κοινοτήτων σε τρία συμπλέγματα.

1. Λεμεσός - Μέσα Γειτονιά - Άγιος Αθανάσιος

2. Ύψωνας, με κοινότητες περιοχής.

3. Πολεμίδια με κοινότητες περιοχής.

Για το σύμπλεγμα του Ύψωνα, λέγεται πως η ονομασία που θα φέρει θα είναι Δήμος Κούρη.

Η Πάφος

Στην Πάφο σε μεγάλο βαθμό το τοπίο είναι ξεκάθαρο μιας και οι αλλαγές δεν φαίνεται να είναι δραματικές. Το μεγάλο ερωτηματικό είναι η Γεροσκήπου και αν θα συγχωνευθεί με το δήμο Πάφου. Οι αντιδράσεις που υπάρχουν στη Γεροσκήπου είναι έντονες με την τοπική κοινωνία να υποστηρίζει ο δήμος να παραμείνει αυτόνομος με τη συγχώνευση κοινοτήτων, στην ανατολική πλευρά της πόλης μέχρι την Τίμη.

1. Πάφος- Γεροσκήπου

2. Πέγεια με όμορες κοινότητες

3. Πόλη Χρυσοσχούς με όμορες κοινότητες

Η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης θα συνοδευτεί και με παράταση της θητείας των υφιστάμενων δημοτικών συμβουλίων σε μια προσπάθεια οι τοπικές εκλογές να διεξάγονται παράλληλα με τις ευρωεκλογές.

Η Λάρνακα

Ο χάρτης της επαρχίας Λάρνακας παρουσιάζει έντονο ενδιαφέρον, πρώτα σε κομματικό επίπεδο και μετά στις προσπάθειες που καταβάλλονται όπως δυο νυν δήμοι αποφύγουν τις συνενώσεις. Πρόκειται για τους δήμους Αθηαίνου και Λευκάρων. Ο Νίκος Αναστασιάδης φέρεται να έχει δώσει διαβεβαιώσεις στις τοπικές αρχές πως δεν θα επηρεαστούν από τις συγχωνεύσεις. Το κομματικό ενδιαφέρον στη Λάρνακα, προέρχεται από το ΑΚΕΛ και αφορά τις συγχωνεύσεις που θα γίνουν με το δήμο Λάρνακας.

1. Λάρνακα - Δρομολαξιά - Μενεού

2. Αραδίπου - Λειβάδια

3. Αθηαίνου

4. Λεύκαρα

Η Αμμόχωστος

Η περίπτωση της ελεύθερης Αμμοχώστου, ενδεχομένως να είναι η περιπλοκότερη. Η αντίδραση της Αγίας Νάπας για συνένωση με κάποιο άλλο δήμο είναι έντονη. Μάλιστα οι πληροφορίες λένε πως η Αγία Νάπα έχει διαβεβαιώσεις ότι θα παραμείνει ως έχει.

Με τα δεδομένα αυτά ερωτηματικό παραμένει το τι μέλει γενέσθαι με τον άλλο μεγάλο δήμο της περιοχής, το Παραλίμνι και τον ακριτικό δήμο Δερύνειας. Δυο δήμοι οι οποίοι παραδοσιακά ελέγχονται από την δεξιά και αριστερά αντίστοιχα.

1. Αγία Νάπα

2. Παραλίμνι-Δερύνεια

Παράταση θητείας Δημοτικών Συμβουλίων

Η Ένωση Δήμων φαίνεται να τοποθετείται θετικά στους κυβερνητικούς σχεδιασμούς και το μόνο που απομένει για τελική αξιολόγηση του νομοσχεδίου είναι η ολοκληρωμένη πρόταση με τους χάρτες. Υπολογίζεται ότι τέλη Σεπτεμβρίου θα πραγματοποιηθεί η Γενική Συνέλευση της Ένωσης Δήμων για τελική τοποθέτηση. Αντιδράσεις καταγράφονται από πλευράς Ένωσης Κοινοτήτων και στην προοπτική δημιουργία συμπλεγμάτων. Ωστόσο και εδώ το τοπίο θα ξεκαθαρίσει όταν οριστικοποιηθούν τα συμπλέγματα. Παρασκήνιο αναμένεται να υπάρξει και για τη θητεία των νυν δημάρχων και Συμβουλίων, το οποίο θα έχει σχέση και με την διαμόρφωση του νέου χάρτη. Κανονικά οι εκλογές είναι για τον Δεκέμβριο του 2021 με την κυβέρνηση να μελετά:

-Παράταση της θητείας των υφιστάμενων Δημοτικών Συμβουλίων, για περίοδο δυόμισι ετών ούτως ώστε να ολοκληρωθεί διοικητικά και λειτουργικά η μεταρρύθμιση. Την παράταση δεν την απορρίπτουν τα κόμματα ενώ θετική είναι και η θέση της Ένωσης Δήμων.

-Παράταση δυόμισι χρόνων προκειμένου να συμπέσουν οι επόμενες δημοτικές εκλογές με τις ευρωεκλογές και να διεξάγονται ταυτόχρονα.

Το ζήτημα της «μαντίλας» φέρνει εξελίξεις

Σημαντική κρίνεται η θέσπιση νέων Κανονισμών λειτουργίας των δημόσιων σχολείων, η οποία προσκρούει σε διαφωνίες

Του **ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ**

Το περιστατικό με την εκδίωξη μαθήτριας επειδή φορούσε μουσουλμανική μαντίλα από τον διευθυντή του Σχολείου στο Λύκειο Αποστόλου Βαρνάβα την Παρασκευή άνοιξε μεγάλο κύκλο συζήτησης σχετικά με την ανοχή και τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα της Παιδείας στην Κύπρο.

Το άδειασμα του διευθυντή από το Υπουργείο Παιδείας μαρτυρεί πως λειτουργούσε εκτός πλαισίου, και η πειθαρχική έρευνα εναντίον του έχει ήδη εξαγγελθεί. Την ίδια στιγμή ανοίγει και κύκλος συζητήσεων για το τι θα φέρει η επόμενη μέρα στα δημόσια σχολεία τόσο ως προς τις αντοχές της στη διαφορετικότητα, όσο και στους κανονισμούς λειτουργίας που μέχρι και σήμερα βρίσκονται στη διελκυστίνδα των διαφωνιών.

Το περιστατικό συνέβη με το «καλημέρα» της σχολικής χρονιάς, λίγα μόλις λεπτά μετά την είσοδο των μαθητών στο σχολείο. Την ώρα που αρκετοί φορείς έστελναν τις ευχές τους για μια καλή και ήσυχη σχολική χρονιά, το γεγονός αυτό έπεσε σαν κεραυνός εν αιθρία στα κεφάλια όσων διεμήνυαν πως όλα είναι έτοιμα και καλά. Πέρα όμως από την ανθρώπινη προσέγγιση σε ένα τόσο ευαίσθητο θέμα, υπάρχει και το ζήτημα των νόμων και κανονισμών, των μηχανισμών εκπαίδευσης και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών πέρα από τις ικανότητες διδασκαλίας.

Κανονισμοί λειτουργίας

Αυτή την περίοδο εξάλλου έχει έρθει στην επικαιρότητα το ζήτημα της θέσπισης κανονισμών λειτουργίας των σχολείων που θα διέπει

Αυτεπάγγελτη έρευνα ανακοίνωσε και η Επίτροπος Διοικήσεως, επισημαίνοντας πως ο χώρος του σχολείου πρέπει να διέπεται από σεβασμό και στις θρησκευτικές πεποιθήσεις του κάθε ατόμου.

όλους τους τομείς λειτουργίας μιας σχολικής μονάδας. Στο πλαίσιο αυτό το Υπουργείο δημιούργησε μια ειδική επιτροπή η οποία αποτελείται από λειτουργούς του Υπουργείου, των εκπαιδευτικών και των γονέων.

Ενώ πολλοί θα ανέμεναν από την επιτροπή να ολοκληρώσει τις εργασίες της και να οδηγηθεί στην έκδοση κανονισμών αυτό δεν κατέστη δυνατό λόγω διαφωνιών από τα εμπλεκόμενα μέρη. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα η λειτουργία των σχολείων μέσης εκπαίδευσης να διέπεται από τους Κανονισμούς του 2017, οι οποίοι σημειωτέον προκαλούν ήδη προστριβές, όπως διαφάνηκε και στην πρόσφατη επιτροπή παιδείας της βουλής την προηγούμενη Τετάρτη.

Αξιόπιστη πηγή ανέφερε στην «Κ» πως «μέχρι στιγμής στις εργασίες της επιτροπής δεν έχει συζητηθεί το θέμα των θρησκευτικών συμβόλων ή συμβόλων λατρείας, μιας και αυτό διέπεται από την πολιτική του ίδιου του Υπουργείου». Παρόλα αυτά δεν αποκλείεται μετά και το γεγονός αυτό να προκύψει ανακίνηση του όλου ζητήματος. Σε ερώτηση κατά πόσο οι Κανονισμοί λειτουργίας θέτουν περιορισμούς ως προς ζητήματα περιβολής, απάντησε πως «απαγορεύεται μόνο η χρήση αντικειμένων που καλύπτουν το πρόσωπο, όπως είναι οι μάσκες».

Ο διευθυντής του σχολείου Λοΐζος Σέπος με δηλώσεις του στην «Κ» λίγο μετά το περιστατικό ανέφερε, «εγώ το μόνο που της είπα είναι να βγάλει οτιδήποτε έχει στο κεφάλι της. Δεν έχω κανένα πρόβλημα για το ποια είναι η θρησκεία της. Μίλησα με βάση τον νόμο του Υπουργείου σύμφωνα με τον οποίο οι μαθητές πρέπει να έχουν ακάλυπτο το κεφάλι τους».

Δεδομένου πως κανένας κανονισμός ή εγκύκλιος του Υπουργείου δεν νομιμοποιούσε τον διευθυντή να προβεί σε μια τέτοια πράξη, το Υπουργείο τοποθετήθηκε για το συγκεκριμένο ζήτημα, αναφέροντας σε ανακοίνωσή του πως «καταδικάζει αυθαίρετες πολιτικές που εκπορεύονται από Διευθύνσεις Σχολείων και βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση με την εκπεφρασμένη εκπαιδευτική πολιτική του Υπουργείο Παιδείας, η οποία σέβεται την προσωπικότητα του κάθε μαθητή ανεξαρτήτως οποιασδήποτε ιδιαιτερότητας, ταυτότητας και πεποιθήσεων».

Κάνει μάλιστα λόγο για μηδενική ανοχή σε τόσο ευαίσθητα θέματα καθότι τέτοιες συμπεριφορές δεν είναι αποδεκτές και θα επιδειχτεί μηδενική ανοχή.

Η Επίτροπος Διοικήσεως

Σε αυτεπάγγελτη διερεύνηση της υπόθεσης προχωρά και η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Μαρία Στυλιανού - Λοττίδη.

Η επίτροπος με ανακοίνωση της σημειώνει πως «το σχολείο πρέπει να αποτελεί ένα συμπεριληπτικό χώρο ασφάλειας και εμπιστοσύνης όπου το κάθε παιδί θα μπορεί να αναπτύσσει ελεύθερα και ανεμπόδιστα την προσωπικότητα και τις ικανότητές του. Συνεχίζει λέγοντας πως «περιστατικά σαν το αναφερόμενο οφείλουν να ανησυχήσουν και πρέπει να τυγχάνουν άμεσης, ειλικρινούς και αποτελεσματικής διαχείρισης».

Η Επίτροπος Διοικήσεως αναφέρει πως «ο χώρος του σχολείου και της εκπαίδευσης γενικότερα πρέπει να διακρίνεται από το σεβασμό στα ιδιαίτερα στοιχεία της ταυτότητας του κάθε μαθητή και μαθήτριας, συμπεριλαμβανομένης της εθνικής του / της καταγωγής και των θρησκευτικών του / της πεποιθήσεων».

Το Υπουργείο καταδικάζει αυθαίρετες πολιτικές που εκπορεύονται από Διευθύνσεις Σχολείων και βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση με την εκπεφρασμένη εκπαιδευτική πολιτική του ΥΠΠΑΝ, η οποία σέβεται την προσωπικότητα του κάθε μαθητή.

Πού απαγορεύεται στην Ευρώπη

Το φαινόμενο της απαγόρευσης της μαντίλας από τα σχολεία ισχύει παρόλα αυτά σε ορισμένες χώρες της Ευρώπης. Η πιο πρόσφατη χρονικά περίπτωση αφορά την περίπτωση της Αυστρίας, η οποία τον Μάιο του 2019 πέρασε νόμο για την απαγόρευση της μαντίλας στα σχολεία μέσω του κοινοβουλίου. Ο νόμος αναφέρεται σε «κάθε ένδυμα επηρεασμένο από την ιδεολογία ή τη θρησκεία που καλύπτει την κεφαλή», προκαλώντας έντονες αντιδράσεις τόσο από την αντιπολίτευση όσο και από οργανωμένα σύνολα. Το δρόμο της Αυστρίας φέρεται να εξετάζει και η Γερμανία, στην οποία άρχισε κύκλος συζητήσεων επί του θέματος, λίγες μόλις εβδομάδες μετά την νομοθετική ρύθμιση στην Αυστρία. Αιτιολογία αποτελεί «η προστασία των μουσουλμάνων κοριτσιών από κάτι τέτοιο, από το να συζητήσουμε με τους γονείς ως την απαγόρευση» σύμφωνα με την υπεύθυνη για το ζήτημα της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών, Ανέτε Βίντμαν-Μάουτς. Η πρώτη διδάξασα ως προς την απαγόρευση της μαντίλας, είναι η Γαλλία η οποία ψήφισε νόμο το 2004, σύμφωνα με τον οποίο απαγόρευσε στις γυναίκες να φορούν μαντίλα ενώ παρακολουθούν μαθήματα.

ΔΦΚ
ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΥΠΡΙΑ
KYPRIA INTERNATIONAL FESTIVAL
CULTURAL SERVICES
EUROPE FOR FESTIVALS
EFFE LABEL 2019-2020

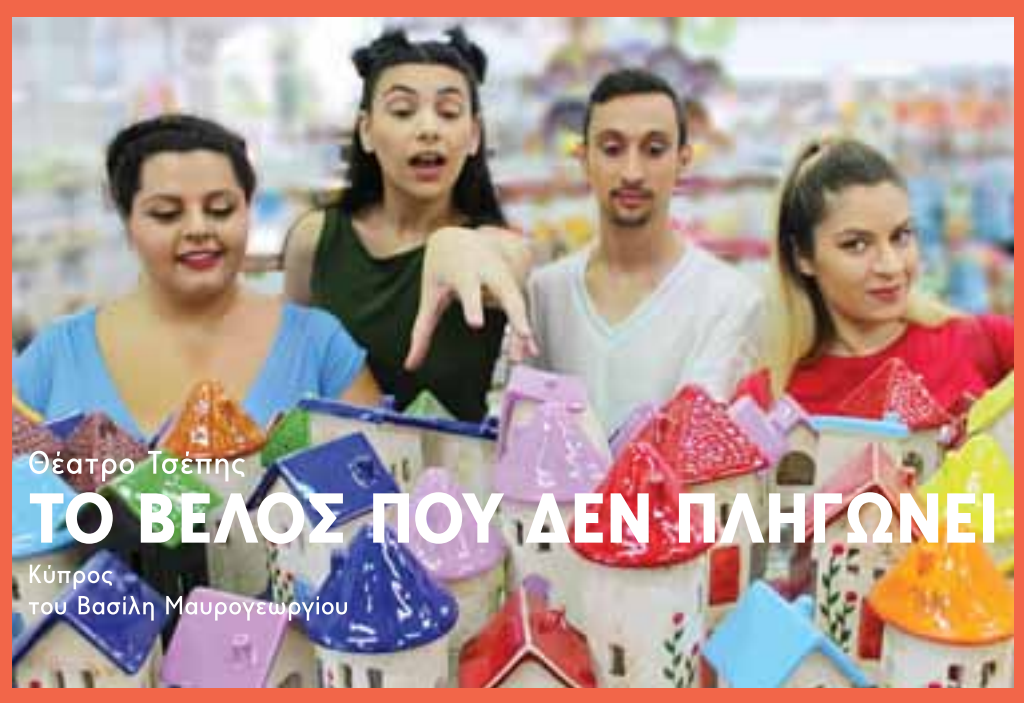

Παιδική θεατρική παράσταση με πολλαπλά και όμορφα μηνύματα, σε σκηνοθεσία Μάριου Θεοχάρους, με τους Μαριλένη Σταύρου, Κωνσταντίνο Τσιόλη κ.α.

Εισιτήρια €12/€6 μειωμένο

Εισιτήρια πωλούνται στα γραφεία της ACS COURIER παγκύπρια,και ηλεκτρονικά στο www.tickethour.com τηλ: 77777040

Για πληροφορίες
τηλ: 70002212
www.kypria.org.cy

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ
ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ 50 ΧΡΟΝΙΑ

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
PIK

20.09.2019 / 18.30
21.09.2019 / 16.30 + 18.30
Κεντρική Σκηνή ΘΟΚ, Λευκωσία
22.09.2019 / 18.30
Μαρκίδειο Θέατρο, Πάφος
27.09.2019 / 18.30
Δημοτικό Θέατρο, Λάρνακα
01.10.2019 / 16.30 & 18.30
Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο, Λεμεσός
06.10.2019 / 18.30
Δημοτικό Αμφιθέατρο, Δερύνεια

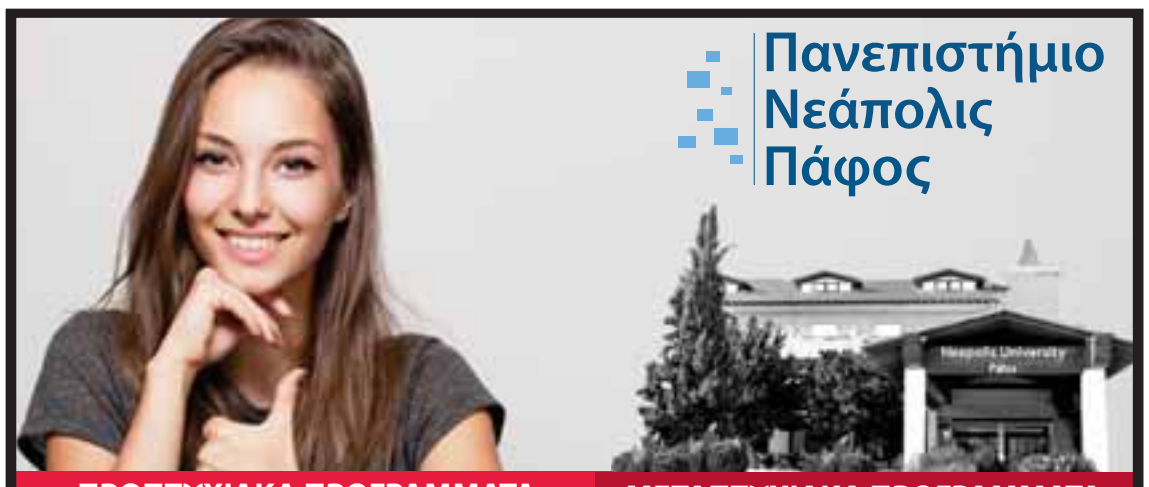

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- **Οικονομικά, Διοίκηση & Πληροφορική**
  - Διοίκηση Επιχειρήσεων
  - Τραπεζική, Λογιστική και Χρηματοοικονομικά
  - Εφαρμοσμένη Πληροφορική
- **Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες**
  - Αρχιτεκτονική
  - Εκτίμηση και Ανάπτυξη Ακινήτων
  - Πολιτική Μηχανική
- **Επιστήμες της Υγείας**
  - Ψυχολογία
- **Νομικές Επιστήμες**
  - Νομική (LLB)
- **Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές**
  - Διεθνείς Σχέσεις και Ασφάλεια

ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
- Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
- Εκπαιδευτική Ψυχολογία
- Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
  - Γενική Διοίκηση
  - Εκπαιδευτική Διοίκηση
  - Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
- Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία
- Θεολογία
- Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια
- Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση
- Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- **Οικονομικά, Διοίκηση & Πληροφορική**
  - Διοίκηση Επιχειρήσεων (MBA)
  - Διοίκηση Επιχειρήσεων με εξειδίκευση στη Ναυτιλία
  - Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων
  - Δημόσια Διοίκηση με κατευθύνσεις:
    - Γενική Διοίκηση
    - Εκπαιδευτική Διοίκηση
    - Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
  - Τραπεζικά, Επενδυτικά και Χρηματοοικονομικά
  - Λογιστική & Χρηματοοικονομικά
  - Πληροφοριακά Συστήματα και Ψηφιακή Καινοτομία
- **Αρχιτεκτονική, Μηχανική & Γεωπεριβαλλοντικές Επιστήμες**
  - Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Διοίκηση Αειφορίας
  - Digital Video Production
  - Αρχιτεκτονική Τοπίου
  - Real Estate
- **Επιστήμες της Υγείας**
  - Συμβουλευτική Ψυχολογία
  - Εκπαιδευτική Ψυχολογία
- **Νομικές Επιστήμες**
  - Διεθνές & Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο
  - Οικονομικό Έγκλημα και Ποινική Δικαιοσύνη
- **Κοινωνικές Επιστήμες, Τέχνες και Ανθρωπιστικές Σπουδές**
  - Θεολογία
  - Ιστορία
  - Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική και Ασφάλεια
  - Ευρωπαϊκή Πολιτική και Διακυβέρνηση

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ
Λεωφ. Δαναής 2, 8042 Πάφος, Κύπρος
Τ.: +357 26843331 / E: recruitment@nup.ac.cy

www.nup.ac.cy

Οι διάδρομοι Φ.Α. πίσω από τις τουρκικές προκλήσεις

Άκαμπτη η στάση της Άγκυρας εντός της κυπριακής ΑΟΖ, χωρίς καμία απάντηση στην πρόταση Αναστασιάδη

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Πηγές της «Κ» από την τουρκική πρωτεύουσα υποστηρίζουν πως πίσω από τις κινήσεις και προκλήσεις της Άγκυρας στην περιοχή κρύβεται η στρατηγική επιδίωξη για διέλευση των ενεργειακών διαδρόμων της Ανατολικής Μεσογείου από τουρκικό έδαφος.

Σημάδια κλιμάκωσης του τεταμένου κλίματος που έχει δημιουργήσει εντός της κυπριακής ΑΟΖ, αποκαλύπτουν οι κινήσεις της Άγκυρας στην περιοχή. Μια συμπεριφορά, η οποία, όπως φαίνεται, δεν επηρεάστηκε στο ελάχιστο από τις προσπάθειες που καταβάλλονται, σε πολιτικό επίπεδο για εξεύρεση κοινής συνισταμένης που θα οδηγήσει στην επανεκκίνηση του διαλόγου στο Κυπριακό. Η στάση της Τουρκίας την παρούσα περίοδο έρχεται να διαψεύσει τα όσα κατά καιρούς προβάλλονται, αποκαλύπτοντας πως οι πραγματικές επιδιώξεις της Άγκυρας δεν είναι η προστασία των δικαιωμάτων της τ/κ πλευράς, αλλά η διαφύλαξη των δικών της συμφερόντων στην περιοχή. Κάτι που ενισχύεται και από τις πληροφορίες που έρχονται αυτή την περίοδο από την τουρκική πρωτεύουσα, στο κομμάτι των υδρογονανθράκων που βρέθηκε στο επίκεντρο των επαφών Λουτ με του ηγέτες των δύο κοινοτήτων.

Πηγές της «Κ» από την Άγκυρα θωρούν πως οι κινήσεις που γίνονται στην περιοχή, με τα δύο γεωτρύπανα και δύο ερευνητικά σκάφη, απέχουν παρασάγγας από τα όσα προβάλλονται δημόσια. Στόχος της Τουρκίας, όπως σημειώνουν οι ίδιες πηγές, είναι η μεγάλη εικόνα των ενεργειακών, όχι της κυπριακής ΑΟΖ αλλά της ευρύτερης περιοχής. Η Τουρκία θεωρεί πως η υφιστάμενη κατάσταση που επικρατεί στην ανατολική Μεσόγειο δεν εξυπηρετεί στους στρατηγικούς της στόχους, σε βάθος χρόνου, που δεν είναι άλλοι από τον έλεγχο των ενεργειακών διαδρόμων προς της Ευρώπη.

Οι αγωγοί

Έχοντας ως δεδομένο την κατάσταση που έχει δημιουργήσει εντός της κυπριακής ΑΟΖ, η προσοχή της Τουρκίας στρέφεται προς δυσμάς και εντός των ανατολικών ορίων της ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Και εκεί οι τουρκικές επιδιώξεις έχουν το ίδιο μοτίβο με αυτό που ξεδίπλωσε τα τελευταία χρόνια, δυτικά της Πάφου με συνεχείς και άσκοπες δεσμεύσεις περιοχών για διεξαγωγή στρατιωτικών ασκήσεων. Μια τακτική που δεν είναι άσχετη με τους σχεδιασμούς, σε βάθος χρόνου να επιβάλει ντε φάκτο καταστάσεις στις σχεδιαζόμενες διελεύσεις ενεργειακών πόρων προς την Κρήτη. Στη λογική αυτή εντάσσονται και οι προσπάθειες για συνομολόγηση συμφωνίας οριοθέτησης Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης με τη Λιβύη. Έχοντας απέναντί της την Αίγυπτο αλλά και το Ισραήλ, η τουρκική πλευρά προσπαθεί να επηρεάσει το σχεδιασμό και διέλευση των ενεργειακών πηγών προς τις ευρωπαϊκές αγορές, υποστηρίζοντας και διεκδικώντας ανοιχτά όπως οι αγωγοί Φ.Α. διέλθουν από το έδαφός της και μέσω Ελλάδας, όπως υποστηρίζουν να καταλήξουν στην Γηραιά Ήπειρο.

Πηγές στη Λευκωσία διαψεύδουν πληροφορίες που φέρουν το γεωτρύπανο «Πορθητής» να έχει ξεκινήσει νέα γεώτρηση σε κοντινή απόσταση από το σημείο το οποίο είχε προσεγγίσει τον περασμένο Μάιο.

Οι γεωτρήσεις

Η παρουσία δύο γεωτρύπανων στην κυπριακή ΑΟΖ καθώς και δύο ερευνητικά πλοία, το ένα εντός περιοχών της Κυπριακής Δημοκρατίας και το δεύτερο στα απέναντι από την Κύπρο τουρκικά παράλια, φαίνεται να είναι μόνο ένα κομμάτι των όσων έχει σχεδιάσει η Άγκυρα με πρόφαση τη συμφωνία Τουρκίας καθεστώτος των κατεχομένων, το 2011. Στη Λευκωσία δεν φαίνεται να επιβεβαιώνονται τα όσα υποστηρίζουν σχεδόν σε καθημερινή βάση, αξιωματούχοι της τουρκικής κυβέρνησης. Όπως δεν επιβεβαιώνονται και οι ισχυρισμοί για πραγματοποίηση εργασιών από τα γεωτρύπανα «Πορθητής» και «Γιαβούζ» δυτικά της Πάφου και ανοιχτά της Καρπασίας. Μάλιστα, στην περίπτωση του «Γιαβούζ», διπλωματικές πηγές διαψεύδουν τα περί έναρξης εργασιών σε άλλο σημείο, τέσσερα περίπου ναυτικά μίλια από το πρώτο το οποίο προσέγγισε τον περασμένο Μάιο.

Νέες κινήσεις

Η παρουσία του «Μπαρμπαρός» στις νότιες θαλάσσιες περιοχές εντός της ΑΟΖ, ενδεχομένως να είναι προπομπός νέων προκλήσεων από πλευράς Τουρκίας. Πληροφορίες από την τουρκική πρωτεύουσα επιμένουν πως το επόμενο διάστημα θα υπάρξουν παράνομες δραστηριότητες σε οικόπεδα της Κυπριακής Δημοκρατίας όπου είχαν εκδηλωθεί οι προκλήσεις τον Φεβρουάριο του 2018.

Μια περιοχή που δεν είναι άσχετη με τις τελευταίες αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου να ενισχύσει το εταιρικό σχήμα, αριθμού τεμαχίων. Οι ίδιες πληροφορίες θέλουν την έναρξη δραστηριοτήτων και στα βόρεια των κατεχόμενων περιοχών εκεί όπου τον περασμένο Μάιο η Κυπριακή Δημοκρατία, κατέθεσε συντεταγμένες στα Ηνωμένα Έθνη.

Η πρόταση του προέδρου της Δημοκρατίας

Στη Λευκωσία επί τους παρόντος το βάρος στο κομμάτι των ενεργειακών έχει πέσει στις διαβουλεύσεις για το Κυπριακό, χωρίς ωστόσο να μειώνεται η προσοχή για τις τουρκικές προκλήσεις. Η πρόταση του προέδρου της Δημοκρατίας για τους υδρογονάνθρακες στον Τ/κ ηγέτη θεωρείται ότι θα φέρει σε δύσκολη θέση την τουρκική πλευρά η οποία ωστόσο δεν έχει δώσει απάντηση. Σύμφωνα με τη Χουριέτ η πρόταση Αναστασιάδη απορρίφθηκε με το σκεπτικό ότι η τ/κ πλευρά δεν θα έχει λόγο στην διαχείριση των γεωτρήσεων και των ενεργειακών σχεδιασμών στην περιοχή της Κύπρου. Αλλά και ανεπίσημες πηγές στην τουρκική πρωτεύουσα, έκαναν λόγο για ανύπαρκτη πρόταση η οποία στόχο έχει, όχι τους Τ/κ αλλά τη συνέχιση της απομόνωσης της Τουρκίας από τα ενεργειακά της Ανατολικής Μεσογείου. Πηγές στη Λευκωσία έλεγαν πως ακόμα και σε μια τέτοια εξέλιξη η στάση της τουρκικής πλευράς θα κεφαλαιοποιηθεί διπλωματικά κυρίως προς την Ε.Ε. και σε ενδεχόμενες πιέσεις προς την ε/κ πλευρά.

Σύμφωνα με τη Χουριέτ η πρόταση Αναστασιάδη απορρίφθηκε με το σκεπτικό ότι η τ/κ πλευρά δεν θα έχει λόγο στην διαχείριση.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Ξεκίνησε παράλληλη διαπραγμάτευση για το φυσικό αέριο

Η απορρόφηση των σχετικών ποσών πολύ ορθά διασυνδέεται με την οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ Κ.Δ. και Τουρκίας. Η μη ύπαρξή της αποτελεί την κύρια αιτία των σημερινών τριβών

Η γραπτή απάντηση με non paper του ΠτΔ στην πρόταση του Μουσταφά Ακιντζί για συνδιαχείριση του φυσικού αερίου και διαμοιρασμό των εσόδων πριν από τη λύση σηματοδοτεί την επίσημη έναρξη της διαπραγμάτευσης για το φυσικό αέριο. Ως τέτοια η κίνηση αυτή αποτελεί σαφή υποχώρηση της ε/κ πλευράς που ηρνείτο επίμονα μία τέτοια διαπραγμάτευση. Η υποχώρηση αυτή προέκυψε ως αποτέλεσμα των τουρκικών τετελεσμένων στις κυπριακές θάλασσες. Η απάντηση απορρίπτει την ιδέα της συνδιαχείρισης για πολύ σωστούς λόγους, που έχουν να κάνουν με τα κυριαρχικά δικαιώματα στην ΑΟΖ, τα οποία ασκούνται μόνο από κράτη και όχι από κοινότητες.

Οι λόγοι αυτοί είναι απόλυτα κατανοητοί και στους τρίτους εμπλεκόμενους. Ήδη οι Τ/κ μετά τις σχετικές αρνητικές αντιδράσεις των τρίτων επιχειρούν να προωθήσουν την ιδέα της κοινής εταιρείας. Ο ΠτΔ δηλώνει πρόθυμος να δημιουργήσει μηχανισμό ενημέρωσης των Τ/κ για την πορεία του κυπριακού ενεργειακού προγράμματος. Αποδέχεται επίσης τη δημιουργία δεσμευμένου λογαριασμού ειδικού σκοπού (escrow account) δικαιούχος του οποίου κάτω από προϋποθέσεις θα είναι οι Τ/κ. Η απορρόφηση των σχετικών ποσών πολύ ορθά διασυνδέεται με την οριοθέτηση της ΑΟΖ μεταξύ Κ.Δ. και Τουρκίας. Η μη ύπαρξή της αποτελεί την κύρια αιτία των σημερινών τριβών, όπως αναγνωρίζεται από τον διεθνή παράγοντα, αλλά και την ίδια την Τουρκία. Με τον τρόπο αυτό η πρόταση καταδεικνύει η ευθύνη για την κρίση στην ΑΟΖ ευρίσκεται στην Τουρκία. Επιπρόσθετα δημιουργεί κίνητρο και στους Τ/κ να ζητήσουν από την Τουρκία την οριοθέτηση της ΑΟΖ.

Το τελευταίο θα είναι πολύ χρήσιμο και στο πλαίσιο της λύσης, αφού οι τουρκικές διεκδικήσεις στις δυτικές θάλασσες είναι ανεξάρτητες του Κυπριακού και θα παραμείνουν και στη μετά τη λύση εποχή. Κάποιοι θα ισχυριστούν ότι αυτό είναι ανέφικτο επειδή η Τουρκία δεν αναγνωρίζει την Κ.Δ. Θα απαντήσω πως έχουν λάθος και ότι σε ανάλογες περιπτώσεις όπως μεταξύ Ισραήλ και Λιβάνου η διαπραγμάτευση γίνεται με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ. Όταν συμφωνήσουν στη γραμμή οριοθέτησης μπορούν αντί συμφωνίας να προβούν σε μονομερείς και παράλληλες δηλώσεις και κατάθεση των σχετικών συντεταγμένων στον ΟΗΕ. Κάποιοι άλλοι θα πουν ότι η Τουρκία θα είναι άτεγκτη και θα επιμείνει στο ότι η Κ.Δ. δεν δικαιούται ΑΟΖ πέραν των χωρικών της υδάτων. Και σε αυτό το σημείο κάνουν λάθος, αφού στην περίπτωση της ΤΔΒΚ η Τουρκία αποδέχθηκε πως η υφαλοκρηπίδα (και όχι η ΑΟΖ) της δεν φτάνει μέχρι τα χωρικά ύδατα της Κύπρου.

Ούτε όμως δέχθηκε η γραμμή οριοθέτησης να είναι στη μέση απόσταση μεταξύ των τουρκικών και των κυπριακών ακτών. Η τυχόν έναρξη μιας τέτοιας μεσολάβησης από τις ΗΠΑ ή άλλης κοινά αποδεκτής χώρας θα μπορούσε να υποχρεώσει την Τουρκία να αναστείλει τις έρευνες και τις γεωτρήσεις στις επικαλυπτόμενες ζώνες δυτικά και βόρεια της Κύπρου. Έχω την άποψη πως η κίνηση του ΠτΔ είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, αφού μεταθέτει το θέμα από τον διαμοιρασμό των εσόδων και τη συνδιαχείριση σε εκείνο της οριοθέτησης της ΑΟΖ με την Τουρκία και με τον τρόπο αυτό αναδεικνύει και το ζήτημα των παράνομων τουρκικών δραστηριοτήτων.

Σημειώνω ότι η συζήτηση που ξεκίνησε για το φυσικό αέριο γίνεται παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις για την επίλυση του Κυπριακού και δεν εντάσσεται σε αυτές. Το αποτέλεσμά της όμως είναι δυνατόν όπως εξήγησα και πιο πάνω να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ουσία της λύσης.

Για τον λόγο αυτό θα πρέπει στο πλαίσιο της διεθνούς πτυχής να τεθεί από την Ε/κ πλευρά η ανάγκη να υπάρξει ειδικό πρωτόκολλο που να προνοεί κατά τρόπο σαφή και συγκεκριμένο τη διαδικασία οριοθέτησης της ΑΟΖ/υφαλοκρηπίδας μεταξύ Ενωμένης Κυπριακής Δημοκρατίας (ΕΚΔ) και Τουρκίας εντός συγκεκριμένων χρονικών ορίων. Σε διαφορετική περίπτωση θα παραμείνουν οι τουρκικές διεκδικήσεις και θα συνεχιστούν οι μονομερείς τουρκικές ενέργειες στις δυτικές θάλασσες, ενώ η ΕΚΔ θα είναι εντελώς αδύναμη να τις εμποδίσει.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος. Διετέλεσε γραμματέας του Γεωστρατηγικού Συμβουλίου της Κ.Δ. την περίοδο 2014-2018.

Ο Πετρίδης ετοιμάζει βαλίτσες για το Υπουργείο Οικονομικών

Ο διάδοχος του Χάρη

Η ολοκλήρωση του νομοσχεδίου για την τοπική αυτοδιοίκηση, χρονικά, είναι απόλυτα συνυφασμένη με τις αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα, ένεκα αποχώρησης του Χάρη Γεωργιάδη. Ο αρμόδιος υπουργός Εσωτερικών Κωνσταντίνος Πετρίδης επείγεται να κλείσει το νομοσχέδιο και για έναν άλλο σημαντικό λόγο, για τον ίδιο. Οι πληροφορίες του κομματικού παρασκηνίου, πέριξ της Πινδάρου, υποστηρίζουν μετά μανίας πως ο Κωνσταντίνος Πετρίδης θα είναι ο διάδοχος του Χάρη Γεωργιάδη στο Υπουργείο Οικονομικών. Οι ίδιες πληροφορίες θέλουν τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να έχει καταλήξει. Με το σκεπτικό αυτό ο ΥΠΕΣ, θέλει εάν και εφόσον θα φύγει από το υπουργείο, να αφήσει πίσω του το νομοσχέδιο ως παρακαταθήκη. Εξάλλου, και όταν είχε αποχωρήσει από το Προεδρικό επέλεξε το ΥΠΕΣ για να δώσει συνέχεια στη μεταρρύθμιση του δημοσίου.

«Σφίγγα» ο πρόεδρος

Ο Νίκος Αναστασιάδης πάντως στη σύναξη των εφημεριδατζήδων δημοσιογράφων την περασμένη Δευτέρα, στο προεδρικό ρωτήθηκε για τις πιθανές αλλαγές και δεν είπε ούτε ένα γιώτα. Δικηγόρος στο επάγγελμα και χρόνια στο πολιτικό κουρμπέτι πήγε τη συζήτηση εκεί όπου ήθελε για να στείλει, προφανώς, μηνύματα σε άλλους υπουργούς. Μίλησε για το Εξάντας διαδικτυακή πύλη ελέγχου του κυβερνητικού έργου σε κάθε υπουργείο όπου θα ελέγχεται, και θα βαθμολογείται, η απόδοση του κάθε υπουργού. Και ο νοών νοείτω.

Πρωί – πρωί

Για όσους δεν το γνωρίζουν, το να είσαι υπουργός δεν είναι και το καλύτερο στην Κύπρο. Αυτό προκύπτει από τα συμφραζόμενα του Νίκου Αναστασιάδη στη σύναξη με δημοσιογράφους. Κάθε πρωί στις 5 με τον διπλό καφέ του, διαβάζει τον ημερήσιο τύπο ηλεκτρονικό και έντυπο, κρατώντας σημειώσεις για ό,τι αφορά την κυβέρνηση. Τα δύσκολα για τους υπουργούς ξεκινούν μετά τις 8 το πρωί που πάνε γραφείο. «Παίρνω τηλέφωνο τον τάδε υπουργό και του λέω: Είδες τι σου γράφουν σήμερα;» Πρωινό ξύπνημα με υπογραφή Αναστασιάδη.

Όλοι στο Προεδρικό

Μέχρι να φύγει για τη Νέα Υόρκη ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, λένε οι πληροφορίες, στο Προεδρικό ετοιμάζονται να ανηφορίσουν ουκ ολίγοι δήμαρχοι και μουχταρέοι για τον νέο χάρτη της τοπικής αυτοδιοίκησης. Αν στέκουν οι πληροφορίες που υπάρχουν, κανονικά ο Νίκος Αναστασιάδης θα πρέπει να έχει ένα χάρτη στο γραφείο του, να σβήνει και να γράφει τα όρια δήμων και κοινοτήτων. Σύμφωνα με πληροφορίες μας το μπαμ θα το κάνει δήμαρχος της μείζονος Λευκωσίας με την πρόταση που θα παρουσιάσει στον πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Μέχρι τέλη Οκτωβρίου το νομοσχέδιο για την τοπική αυτοδιοίκηση θα είναι έτοιμο, οπότε ο Κωνσταντίνος Πετρίδης θα μπορεί να πάει ήσυχος στο Υπουργείο Οικονομικών.

Στο προσκήνιο ο Πιτσιλίδης

Τον πρώην βουλευτή και θεολόγο Ανδρέα Πιτσιλίδη τον θυμάται κανείς; Και όμως κάποιοι Συνοδικοί φρόντισαν να μας φρεσκάρουν τη μνήμη. Ονόματα δεν ακούστηκαν, αλλά αν κρίνει κανείς από τις συμπάθειες του παρελθόντος μπορεί να υποθέσει με ακρίβεια ποιοι έθεσαν θέμα, η Ιερά Σύνοδος να αναθεωρήσει την απόφαση αφορισμού. Λογάριασαν όμως χωρίς τον ξενοδόχο – Αρχιεπίσκοπο του οποίου η μνήμη δεν δείχνει να είναι χρυσόψαρου. Πρώτα να πάρει πίσω τα όσα είχε πει δημοσίως ο θεολόγος και μετά να δούμε τα περί άρσης του αφορισμού, φαίνεται να είπε ο Χρυσόστομος Β΄, κόβοντας έτσι μαχαίρι κάθε συζήτηση. Γιατί ο Παφίτης δεν ξεχνά και το εννοεί.

Λάδι ο Μόρφου

Τις επικαλούμαι γιατί δεν διαψεύστηκαν. Οι ανακριτές στην υπόθεση του μητροπολίτη Μόρφου δεν εντόπισαν διάπραξη ποινικών αδικημάτων. Λες και υπήρχε περίπτωση, έχοντας ενώπιόν τους περίπλοκα και δυσκολονόητα θεολογικά κείμενα και γραφές, που ενδεχομένως να επικαλέστηκε ο Μόρφου. Το θέμα όμως είναι άλλο. Η τρανταχτή απουσία των υπολοίπων ιεραρχών με εξαίρεση τον αρχιεπίσκοπο και τον επίσκοπο Καρπασίας. Ο μεν αρχιεπίσκοπος λιτά είπε ότι διαφωνεί ο δε Καρπασίας δεν υπερασπίσθηκε τον Μόρφου αλλά τα λεγόμενά του, τα οποία είτε αρέσει είτε όχι είναι θέσεις της Εκκλησίας, ασχέτως αν οι υπόλοιποι ιεράρχες ήπιαν το αμίλητο νερό. Ο Μόρφου αν ελέγχεται για κάτι από την κοινή γνώμη είναι για το ύψος του λόγου του. Τα υπόλοιπα είναι για τα κοινωνικά δίκτυα εκτόνωσης.

Επιτέλους

Έπρεπε να συμβούν όλα όσα ταλάνισαν και ταλανίζουν τη Δικαιοσύνη για να αποφασίσουν οι πολιτικοί ταγοί και οι αδελφοί δικαστές ότι το κυπριακό δικαστικό σύστημα, χρειάζεται επειγόντως Σχολή Δικαστών. Η «Κ» φωνάζει για τη συγκεκριμένη ανάγκη εδώ και πέντε χρόνια. Κάλιο αργά παρά ποτέ. Η σχολή Δικαστών με βάση την εξαγγελία θα είναι για επιμόρφωση των λειτουργών του δικαστικού συστήματος. Στην εξαγγελία δεν διευκρινίζεται αν η σχολή θα δέχεται σπουδαστές όπως στην Ελλάδα, η απλά θα παρέχει επιμορφωτικές δυνατότητες στους λειτουργούς της δικαιοσύνης.

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Τζέιν Χολ Λουτ

Η συνεργάτιδα του γ.γ. των Η.Ε. ήλθε την Κύπρο την περασμένη Κυριακή και νόμιζε ότι θα αποχωρήσει την επομένη. Μετά τις συνεχείς επαφές με τους ηγέτες των δύο κοινοτήτων κατάλαβε πόσα απίδια πιάνει ο κυπριακός σάκος.

Φαγητό στο πόδι

Την περασμένη Πέμπτη η κ. Λουτ, θεάθηκε σε γνωστό εστιατόριο ξενοδοχείου προς Έγκωμη πλευρά, να γευματίζει μόνη της και κυριολεκτικά στο πόδι, όπως αναφέρουν πρόσωπα που την είδαν. Το γεύμα πρέπει ήταν στο ενδιάμεσο, του πήγαινε έλα σε κατεχόμενες και ελεύθερες περιοχές, με την κ. Λουτ να δείχνει πως δεν είχε χρόνο. Σε κάποια στιγμή στο εστιατόριο μπήκε ο Ανδρέας Μαυρογιάννης, ο οποίος πλησίασε στο τραπέζι της κ. Λουτ. Μίλησαν για δέκα λεπτά και στη συνέχεια αποχώρησε. Δεν μάθαμε τι διημείφθη αλλά τα όσα είπε ο κ. Μαυρογιάννης, στη συνεργάτιδα του γ.γ. δεν φάνηκε να της έκοψαν την όρεξη, με την ίδια να συνεχίζει να απολαμβάνει το γεύμα της, το οποίο για την ιστορία ήταν κοτόπουλο.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

Η δεύτερη μάχη του Κιλκίς

Του **ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ**

Ευρεθείς στην Βόρειο Ελλάδα λόγω της ΔΕΘ, ο υφυπουργός Εργασίας Νότης Μηταράκης εκμεταλλεύθηκε την ευκαιρία και πραγματοποίησε, διαβάζουμε, «αιφνιδιαστική επίσκεψη» (έφοδο, στη γλώσσα της στρατιωτικής θητείας) στο κατάστημα του ΕΦΚΑ, το οποίο καλύπτει την περιοχή του Κιλκίς. Συνοδευόταν, είναι αλήθεια, από τον υφυπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης Νίκο Γεωργαντά, ο οποίος εκλέγεται στο Κιλκίς. Ομως αυτός, μπροστά στη λάμψη και στην ενέργεια του Νότη, απλώς δεν υπήρχε...

Στις σχετικές ανακοινώσεις που εκδόθηκαν αργότερα, διαβάζουμε τα αναμενόμενα για τις γνωστές ελλείψεις που διαπιστώθηκαν κατά την υφυπουργική έφοδο, ούτε λέξη όμως για τη μοίρα των κατσαρίδων του καταστήματος! Τι απέγιναν; Θυμίζω την καταγγελία του υφυπουργού, μόλις είχε αναλάβει το πόστο του στην κυβέρνηση, για τις «δύο φωλιές κατσαρίδες» (επρόκειτο για εξόχως σαφή και ακριβή καταγγελία!) τις οποίες ανακάλυψε με το που μπήκε στο νέο του γραφείο. Αυτό οι περισσότεροι το θυμόμαστε. Ξέρετε, όμως, τι έπαθαν οι κατσαρίδες που κατοικούσαν σε εκείνες τις δύο φωλιές; Πώς να ξέρετε, αφού καμιά τους δεν επέζησε για να μας πει...

Δεν είναι αστείο, προφανώς, καθώς ο υφυπουργός είναι γνωστός για τον δυναμισμό του (κάποτε συνέλαβε αυτοπροσώπως έναν πορτοφολά στην πλατεία Κάνιγγος), κάτι που φαίνεται στο αεικίνητο της μορφής του, στις αστραπές που συχνά εξακοντίζει το βλέμμα του, στη νευρικότητα και στην πλαστικότητα, που συνυπάρχουν στη γλώσσα του σώματός του. Εν πάση περιπτώσει, αυτές οι ειδήσεις μεταδίδονται αστραπιαία στον κόσμο των κατσαρίδων και, έπειτα από εκείνη την αποφασιστική μάχη, ο υφυπουργός έγινε ο τρόμος των κατσαρίδων.

Δίνουν πόνο.

Δεν επιθυμώ και δεν πρέπει να εκθέσω τις πηγές που με εμπιστεύθηκαν (έστω και αν ανήκουν στην άλλη πλευρά), όμως η ενημέρωση που έχω είναι ότι επρόκειτο για πανωλεθρία των κατσαρίδων. Ο παραλληλισμός της ήττας με εκείνη των Βουλγάρων στην αιματηρή μάχη του Κιλκίς-Λαχανά, κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους, είναι όχι μόνο γεωγραφικώς κατάλληλη, αλλά και πολύ κοντά στην πραγματικότητα. Οχι ότι χρειάστηκε να κάνει τίποτε ιδιαίτερο ο Νότης Μηταράκης αρκούσε ότι βρισκόταν εκεί και οι κατσαρίδες το ήξεραν. Παρ' όλα αυτά, έχουμε 34 κατσαρίδες, εκ των οποίων οι 28 παιδιά-κατσαριδάκια, που ποδοπατήθηκαν εξαιτίας του πανικού που επικράτησε κατά την υποχώρηση. Αλλες 19, αριθμός ασυνήθιστα υψηλός, πέθαναν από την τρομάρα τους – οι περισσότερες ήσαν ηλικιωμένες, αναφέρουν οι πληροφορίες. Τέλος, στις 25 έχουν καταμετρηθεί οι κατσαρίδες που έπεσαν θύματα οδικών ατυχημάτων: τις πάτησαν τα αυτοκίνητα όταν εκείνες ξεχύθηκαν έντρομες στον κεντρικό δρόμο. Οι τελευταίες ενδέχεται να είναι πολύ περισσότερες, καθώς πιθανολογείται ότι αρκετές θα πολτοποιήθηκαν και θα έχουν κολλήσει στους τροχούς των οχημάτων. Συνολικά, με συντηρητικούς υπολογισμούς (διότι τα στοιχεία αυτά, θυμίζω, τα δίνει η πλευρά που έχει συμφέρον να κρύψει το μέγεθος της ήττας...), οι απώλειες των κατσαρίδων φθάνουν τις 78! Αριθμός υπολογίσιμος, που σημαίνει ότι θα χρειασθούν χρόνο για να ανασυγκροτηθούν και να επανέλθουν ως μάχιμη δύναμη.

Τέλος, ακούω και σας το μεταφέρω με πολλές επιφυλάξεις, καθώς δεν το έχω διασταυρώσει, ότι και άλλοι υφυπουργοί της κυβέρνησης, εκλεγόμενοι σε άλλες περιοχές της χώρας, ζητούν από τον Νότη Μηταράκη, ακριβέστερα, τον παρακαλούν, να επισκεφθεί αιφνιδίως τα καταστήματα του ΕΦΚΑ των δικών τους περιοχών. (Ωχ! Αυτό είχα υποσχεθεί να μην το πω, για να μη χαλάσει ο αιφνιδιασμός, αλλά τώρα δεν γίνεται να το πάρω πίσω...) Τέλος πάντων, η μέθοδος Μηταράκη, με τα δραστικά αποτελέσματά της και τη μακρά διάρκειά τους, είναι και φθηνότερη και καλύτερη από τις χημικές απεντομώσεις, που υποθέτω ότι πρέπει να γίνονται τακτικά στα δημόσια κτίρια.

No business like show business

Πολύς θόρυβος έγινε για τη δήλωση του Βαρουφάκη: «Το σκέφτομαι να ανεβάσω τις ηχογραφήσεις στο Διαδίκτυο». Σχεδόν απαρατήρητη εντούτοις πέρασε η δικαιολογία που επικαλέστηκε για την απειλή του, της οποίας η σαχλότητα σκοτώνει: «Αλλωστε, ήμουν ο μόνος που σεβόμουν την ιδιωτικότητα, όλοι οι άλλοι έκαναν διαρροές». Δηλαδή, εγώ ήμουν ηθικός τότε, άρα δικαιούμαι να γίνω ανήθικος τώρα. (Ανήθικος, πάντως, γίνεται και μόνον επειδή απειλεί με μια πράξη που γνωρίζει ότι είναι παράνομη.) Πόσο βαθιά σαχλαμαρίστικη, όμως, είναι ως δικαιολογία! Είναι η δικαιολογία που μόνο ένα θρασύ παλιόπαιδο θα μπορούσε να εκστομίσει, κατά τούτο λοιπόν δεν κάνει εντύπωση ότι την επικαλείται αυτός ο άνθρωπος. Δεν φαντάζομαι, πάντως, ότι είναι τρελός ώστε να τολμήσει να δώσει στη δημοσιότητα τις ηχογραφήσεις – αδίστακτος είναι ο Βαρουφάκης, τρελός όχι. Απλώς, ακκίζεται για να προβάλει τη δουλειά του στη showbiz. Γιατί αυτό ήταν και αυτό παραμένει, ούτε ήταν ποτέ ούτε είναι πολιτικός.

ΦΑΛΗΡΕΥΣ
kassimatis@kathimerini.gr

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΜΙΧΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ**

Ελλείψεις που κάνουν τη διαφορά

Η κυπριακή κοινωνία έχει δείξει διαχρονικά και κυρίως τα τελευταία χρόνια ότι είναι μια κοινωνία στα όρια της ψυχολογικής και ηθικής κατάπτωσης. Αναλογιστείτε μόνο τα τελευταία χρόνια τι βιώσαμε ως κοινωνία, έναν άνθρωπο της διπλανής πόρτας, ο οποίος αποδείχθηκε κατά συρροή δολοφόνος , που σκότωνε γυναίκες και τα παιδιά τους και συνέχιζε τη ζωή του ως αξιωματικός της Εθνικής Φρουράς, έχοντας υπό τις διαταγές του 18χρονα παιδιά και άλλους ενήλικες και συμμετείχε σε φωτογραφικούς ομίλους και κοινωνικά γκαλά. Το λεγόμενο διπλό φονικό στον Στρόβολο, η σφαγή ενός ζευγαριού από ανθρώπους με κυριολεκτικά λιωμένο εγκέφαλο υπό την επήρεια ναρκωτικών, πωρωμένων από την ηθική κατάπτωση με μόνο τους κίνητρο το χρήμα. Η περίπτωση του προφανώς παντελώς εκτός οιασδήποτε ηθικής και συναισθηματικής ισορροπίας, ενός επίσης ανθρώπου γεμάτου ουσίες, που κυριολεκτικά κυνήγησε εν τω μέσω ενός πολυσύχναστου δρόμου στη Λεμεσό και κατέσφαξε με μαχαίρι εν ψυχρώ δύο αδέλφια και τον αρραβωνιαστικό της αδελφής τους, διαλύοντας οικογένειες. Άλλη περίπτωση πέρσι όταν ο γιος σκότωσε τον πατέρα του μπροστά στα μάτια της μάνας του. Σε άλλη περίπτωση 21χρονος προφανώς ναρκομανής, σκότωσε έναν ηλικιωμένο για 50 ευρώ. Κορίτσια, παιδιά 14 χρονών να ανευρίσκονται λιπόθυμα στη μέση του δρόμου στο έλεος του Θεού υπό την επήρεια ναρκωτικών και τόσα άλλα που απλά δεν βλέπουν το φως της δημοσιότητας που όμως εν τω σκοτάδι υπό την επήρεια συνήθως ουσιών ή ψυχολογικών καταπτώσεων, εκκολάπτουν τον επόμενο δολοφόνο ή αυτόχειρα. Περιπτώσεις που γονείς με προφανή ψυχολογικά προβλήματα αποξενώνουν τον άλλο γονέα, διαλύοντας το ίδιο τους το παιδί το οποίο με τη σειρά του θα γίνει και αυτό ένας προβληματικός ενήλικας επαληθεύοντας την ρήση «αμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα». Δυστυχώς φαίνεται ότι τα φαινόμενα αυτά στην κυπριακή κοινωνία είναι εκτεταμένα και μπορούμε να πούμε ότι έχουμε να κάνουμε με μια εν γένει άρρωστη κοινωνία και είναι εδώ που υποχρεούται το κράτος να παρέμβει θετικά και να κάνει αυτό που απαιτείται για να προστατεύσει την κοινωνία. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικές Ευημερίας, κατά τη γνώμη μου, είναι ένα από τα σημαντικότερα τμήματα με μια κρισιμότατη αποστολή που έχει να κάνει με όλα τα φαινόμενα που περιέγραψα πιο πάνω και με άλλα τόσα, όπως αυτά καθορίζονται στην κείμενη νομοθεσία. Κι όμως αυτό το ζωτικής σημασίας Τμήμα, που θα έπρεπε να είναι στελεχωμένο επαρκώς με μόνιμο και εξειδικευμένο προσωπικό, ώστε να αντιμετωπίζει τις ολοένα και αυξημένες ανάγκες της κοινωνίας, τις οποίες βιώνουμε καθημερινά, είναι όχι απλώς υποστελεχωμένο, αλλά αποδεκατισμένο. Αντί το κράτος να φροντίσει να προσλάβει εξειδικευμένο μόνιμο προσωπικό, γιατί προφανώς οι ανάγκες είναι διαρκείς και πάγιες, προκηρύσσει θέσεις για κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και κοινωνιολόγους, αλλά για προσωρινή απασχόληση, η οποία δεν θα είναι πέραν των 24 μηνών! Ωσάν και οι διαρκείς αυξημένες ανάγκες θα μειωθούν ξαφνικά και μάλιστα μετά τους 24 μήνες θα δημιουργηθούν άλλοι κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι και δεν θα είναι τα ίδια ουσιαστικά άτομα που θα κληθούν εκ νέου να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Ο λόγος που το κράτος προσλαμβάνει προσωπικό με ορισμένη απασχόληση είναι προφανής κατά τη γνώμη μου και φανερώνει τον τυχοδιωκτισμό αυτών που το ελέγχουν και έχει να κάνει με το 30μηνο, όπου σύμφωνα με σχετική Οδηγία της Ε.Ε. που ενσωματώθηκε στην Κύπρο, αλλά και σωρεία αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ε.Ε. και των Εργατικών Δικαστηρίων της Κύπρου, όποιος εργαζόμενος ορισμένου χρόνου στο δημόσιο εργαστεί 30 μήνες καθίσταται αορίστου χρόνου. Δηλαδή το κυπριακό κράτος και αυτοί που το ελέγχουν επιλέγουν να κρατούν υποστελεχωμένο ένα τόσο κρίσιμο τμήμα που σώζει κυριολεκτικά ζωές, για να εξοικονομήσει κάποια ποσά τα οποία προφανώς θα τα δώσει στους δεκάδες αν όχι εκατοντάδες συμβούλους του προέδρου και εν γένει αυτών που απαρτίζουν την εκτελεστική εξουσία με όρους εντολής και καθήκοντα ασαφή και αόριστα. Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό του 2019 έχουν μισθοδοσία που ανέρχεται στα 12 εκατομμύρια, ποσό που είναι κυριολεκτικά ελάχιστο αν αναλογιστεί κάποιος ότι το Υπουργείο Οικονομικών αποδέσμευσε κονδύλι συνολικής αξίας 2 εκατομμυρίων για 50 λιμουζίνες! Με 2 εκατομμύρια ευρώ θα μπορούσε να στελεχωθεί περαιτέρω αυτό το τεράστιας σημασίας τμήμα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Αλλά προφανώς οι κυβερνώντες στις προτεραιότητές τους δεν έχουν το καλό της κοινωνίας, αλλά της δικής τους πολυτέλειας στον βωμό της οποίας θυσιάζουν τα πάντα με πολύ μεγάλη ευκολία.

Ο κ. Μιχάλης Παρασκευάς είναι δικηγόρος.

EPA/SEM VAN DER WAL

Συγκομιδή μήλων κατά τις Εθνικές Ημέρες Συλλογής Φρούτων στην Ολλανδία. Περισσότεροι από 35 καλλιεργητές επιτρέπουν στους πολίτες να μαζέψουν φρούτα για δική τους κατανάλωση.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΧΡΙΣΤΟΥ Χ. ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΥ**

Το αξιόποινο της κατοχής των Μαρμάρων του Παρθενώνα

Με τις απαρχές του 21ου αιώνα η πεποίθηση ότι η κατοχή ξένων πολιτιστικών αγαθών βαρύνεται τουλάχιστον με ένα ηθικό στίγμα, κερδίζει συνεχώς έδαφος. Ήδη πολλές χώρες άρχισαν να επιστρέφουν αρχαιότητες που είχαν διαρπαγεί στο παρελθόν: Το Μουσείο του Βερολίνου επέστρεψε στην Τουρκία ένα έργο των Χετταίων, οι Ηνωμένες Πολιτείες επέστρεψαν στον Παναμά περίπου εκατό προκολομβιανά έργα τέχνης των Μάγιας και μια οικογένεια συλλεκτών από τη Γαλλία επέστρεψε δύο ορειχάλκινα αγάλματα τεράστιας αξίας στην Κίνα. Στο γενικότερο αυτό πλαίσιο πολλά κράτη αναγνωρίζουν ότι η κατοχή αρχαιοτήτων που προέρχονται από άλλες χώρες δεν είναι μόνον ανήθικη αλλά και παράνομη. Έτσι στις Ηνωμένες Πολιτείες διαμορφώθηκε το «δόγμα Schultz-McClain» και γίνεται δεκτό, με βάση τον «Νόμο για την κλαπείσα εθνική περιουσία» (National Stolen Property Act), ότι εάν ένα κράτος δηλώσει κυριότητα επί ενός πολιτιστικού αγαθού, αυτό θεωρείται κλοπιμαίο και πρέπει να επιστραφεί. Αυτής της νομολογίας επωφελήθηκαν πολλά κράτη, όπως το Μεξικό, η Ονδούρα, ο Παναμάς και άλλες χώρες, που διεκδίκησαν επιτυχώς από τις Ηνωμένες Πολιτείες προκολομβιανές αρχαιότητες σημαντικής πολιτιστικής αξίας.

Σήμερα, η διακράτηση, από το Βρετανικό Μουσείο, των Γλυπτών που αποκτήθηκαν με ακρωτηριασμό του Παρθενώνα, είναι παράνομη ακόμη και σύμφωνα με αυτό τούτο το αγγλικό δίκαιο (επισημαίνεται ότι η εν λόγω προσέγγιση γίνεται μόνον από τη σκοπιά του αγγλικού δικαίου, δηλ. ανεξαρτήτως του αν η κατοχή των Μαρμάρων ενέχει και άλλες διαστάσεις ποινικής ευθύνης, όπως είχα την ευκαιρία να αναπτύξω στο 2ο συνέδριο του Ινστιτούτου Ευρωπαϊκού και Διεθνούς Ποινικού Δικαίου το 2015). Πρόκειται για την εσωτερική αγγλική νομοθεσία για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος), και συγκεκριμένα για τον «Νόμο για τα προϊόντα εγκλήματος» (Proceeds Of Crime Act ή, συντομογραφικά, POCA) που τέθηκε σε ισχύ στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2002, χωρίς να γίνει αντιληπτό ποια καίρια σημασία είχαν οι διατάξεις του για το ζήτημα της αρπαγής των Μαρμάρων.

Η σημασία αυτή είναι η εξής: Είναι ιστορικά αναμφισβήτητο, όπως δέχεται ακόμη και ο σφοδρός πολέμιος της επιστροφής των μαρμάρων Μέριμαν, ότι ο Έλγιν τα απέκτησε με δωροδοκία. Ακριβέστερα, δωροδόκησε τον Οθωμανό καϊμακάμη δίνοντας ένα τμήμα των ωφελημάτων υπό συνθήκες διαφάνειας, όπως τότε ήτανε επιτρεπτό, και ένα δεύτερο τμήμα παράνομα, «κάτω από το τραπέζι». Είναι επίσης δεδομένο ότι η δωροδοκία στην Αγγλία εθεωρείτο αξιόποινη πράξη ήδη από το 1275, με πρώτο σχετικό νόμο το Διάταγμα του Westminster, που διατηρήθηκε σε ισχύ μέχρι το 1968. Μάλιστα με βάση τον νόμο αυτό είχε παραπεμφθεί σε δίκη και ο κυβερνήτης της Βεγγάλης των Ινδιών Γουόρεν Χέιστινγκς, δέκα χρόνια περίπου πριν από την κλοπή των Γλυπτών από τον Ελγιν.

Σύμφωνα με τον POCA, το έγκλημα του «ξεπλύματος» μπορεί να θεμελιώνεται σε οποιοδήποτε πρότερο έγκλημα, επομένως και στη δωροδοκία. Ακόμη, κατά τον ίδιο νόμο, αυτό το πρότερο έγκλημα (από το οποίο προέκυψε η περιουσία, της οποίας η κατοχή στοιχειοθετεί «ξέπλυμα») μπορεί να έχει τελεστεί και στην αλλοδαπή. Περαιτέρω, πάλι σύμφωνα με τον POCA, η αξιόποινη πράξη από την οποία πηγάζει η επιλήψιμη περιουσία μπορεί να έχει τελεστεί και πριν από τη θέσπιση του νόμου για το «ξέπλυμα». Μάλιστα δε, αυτό το πρότερο έγκλημα δεν απαιτείται να είναι αξιόποινο και κατά τον χρόνο που κρίνεται η πράξη του «ξεπλύματος». Με άλλα λόγια, η πράξη του «ξεπλύματος» παραμένει αξιόποινη ακόμη και όταν το πρότερο έγκλημα (εδώ: η δωροδοκία) έχει παραγραφεί. Επομένως ο νόμος για το «ξέπλυμα» εφαρμόζεται ακόμη και αν το πρότερο έγκλημα έχει τελεστεί 50, 100 ή και 200 χρόνια πριν. Επίσης, ως «περιουσία» προερχόμενη από αξιόποινη πράξη θεωρείται οποιαδήποτε περιουσία. Τέλος, το σημαντικότερο: Ως πράξη νομιμοποίησης, «ξέπλυμα» θεωρείται κατά τον POCA και η απλή κατοχή, η παθητική κατοχή. Κατά τη ρητή διατύπωση του εν λόγω νόμου: νομιμοποίηση διαπράττει και όποιος «κατέχει παθητικά» («passively possesses») την ξένη περιουσία που αποκτήθηκε με αξιόποινη πράξη. Ολα αυτά παρέχουν μια επαρκή βάση ώστε να μπορεί να υποστηριχθεί, αν όχι η κατάφαση της ποινικής ευθύνης για «ξέπλυμα» (αφού προδήλως ελλείπει η συνείδηση του αδίκου, δεδομένου ότι οι κάτοχοι των Γλυπτών πιστεύουν ότι τα κατέχουν νομίμως!), τουλάχιστον το γεγονός ότι η κατοχή των Γλυπτών είναι αντικειμενικώς αντίθετη στην αγγλική έννομη τάξη και βαρύνεται με ένα ατιμωτικό ηθικό στίγμα το οποίο τη φέρει πολύ κοντά στα όρια του αξιόποινου. Προς αυτήν την κατεύθυνση κινείται άλλωστε και η νομοθετική πρωτοβουλία διεθνώς.

Ο κ. Χρίστος Χ. Μυλωνόπουλος είναι καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, δικηγόρος.

ΒΟΛΕΣ / *Του* **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ψηφιακή «Εστία»

«Υποτάσσουμε την ψηφιακή τεχνολογία στην κρατική γραφειοκρατία, αντί να υποτάξουμε τη γραφειοκρατία, με την ψηφιακή τεχνολογία» φώναζε πριν από πολλά χρόνια βουλευτής. Τότε παρουσιάστηκε το «Taxisnet» το πρόγραμμα για την ψηφιακή υποβολή των φορολογικών δηλώσεων. Έλεγε ότι «πήραν τις φόρμες για τη γραπτή υποβολή των δηλώσεων και τις μετέφεραν στους υπολογιστές, χωρίς να σκεφτούν ότι τα κομπιούτερ μπορούν να προσθέτουν και να αφαιρούν αριθμούς, μπορούν τουλάχιστον για τους μισθωτούς του Δημοσίου, να καταγράφουν αυτόματα τους μισθούς και τις αποκοπές τους, καθώς και ένα σωρό άλλα στοιχεία, τα οποία υπάρχουν στους κεντρικούς υπολογιστές του κράτους. Τότε ο κοσμογυρισμένος βουλευτής έφερνε το παράδειγμα σκανδιναβικών χωρών, όπου το ίδιο το κράτος έρχεται και σου λέει ποια είναι τα δικαιώματά σου και ποιες οι οφειλές σου, φτάνει να δώσεις τον αριθμό της ταυτότητάς σου. Από τότε έχουν γίνει πολλά βήματα και ευτυχώς τώρα το πρόγραμμα «Taxisnet» έμαθε να προσθέτει και να υπολογίζει φόρους και αποκοπές και δεν χρειάζεται η χρήση υπολογιστικών μηχανών.

Πριν από πολλά χρόνια οι τότε βουλευτές του ΔΗΣΥ Δημήτρης Συλλούρης και Μαρία Κυριακού κατέθεσαν πρόταση νόμου, μισής σελίδας για την πολεοδομική αμνηστία. Στόχος τους ήταν να τερματιστεί από τη μία, η «εξυπνάδα» χιλιάδων πολιτών, οι οποίοι δεν λάμβαναν τελική έγκριση για τα σπίτια τους, ώστε να μην πληρώνουν φόρους και από την άλλη να τερματιστεί την «κουτοπονηριά» του κράτους, το οποίο για μικροπαραβάσεις δεν παραχωρούσε τίτλους και ταλαιπωρούσε τους ιδιοκτήτες και αγοραστές σπιτιών. Δηλαδή, χρωστούσε ο εργολάβος οικοδομών, δεν λάμβαναν τίτλους οι αγοραστές, ο χώρος στάθμευσης ήταν καλυμμένος, δεν παραχωρείτο τίτλος και ούτω καθεξής. Τότε ανέλαβε το Υπουργείο Εσωτερικών για να καλύψει όλες τις περιπτώσεις και ετοίμασε ένα ογκωδέστατο κείμενο. Συζητήθηκε για πολλούς μήνες και τελικά ψηφίστηκε από τη Βουλή. Ωστόσο, οι «εγκλωβισμένοι» ιδιοκτήτες σπιτιών, για να μπορέσουν να πάρουν τίτλο, έπρεπε να μαζέψουν δεκάδες έγγραφα από διάφορες υπηρεσίες. Τότε, μόνο ένας συνταξιούχος «εγκλωβισμένος» δοκίμασε να τηρήσει την διαδικασία και έτρεχε για πολλούς μήνες. Ωστόσο, τελικά ούτε και αυτός μπόρεσε να πάρει τίτλο, αφού ο επιχειρηματίας, ο οποίος έκτισε το διαμέρισμα αρνήθηκε να συνεργαστεί. Τελικά ύστερα από χρόνια, προωθήθηκε μια άλλη απλή νομοθεσία και γράφονται οι παρανομίες στον τίτλο ιδιοκτησίας, εκτός των περιπτώσεων, όπου κάποιος έκτισε σε γειτονικό οικόπεδο ή υπήρχε πρόβλημα στατικότητας. Έτσι μπόρεσαν χιλιάδες ιδιοκτήτες ακινήτων να λάβουν τίτλο.

Σήμερα έχουμε μπροστά μας, το περίφημο σχέδιο «Εστία» για τους ανθρώπους, οι οποίοι κινδυνεύουν να χάσουν τα σπίτια τους, λόγω αδυναμίας να πληρώσουν τα δάνειά τους. Με το δέλεαρ της διαγραφής μέρους του δανείου και την καταβολή από το κράτος του ενός τρίτου του δανείου, ο υπουργός Οικονομικών Χάρης Γεωργιάδης κάλεσε τους δικαιούχους, δέκα χιλιάδες όπως υπολογίζεται, να υποβάλουν αιτήσεις. Ωστόσο, δεν ανέφερε στους δικαιούχους ότι θα πρέπει να μαζέψουν πέραν των 50 εγγράφων για να υποβάλουν αίτηση. Οι τεχνοκράτες του Υπουργείου Οικονομικών φαίνεται ότι δεν ρώτησαν τους δήμους και τις άλλες υπηρεσίες, οι οποίες θα πρέπει να εκδώσουν τα πιστοποιητικά, αν έχουν τον χρόνο και τις δυνατότητες να βοηθήσουν τους δικαιούχους.

Οι προβλέψεις βουλευτών και όχι μόνο είναι ότι τελικά το περίφημο σχέδιο «Εστία» θα αποδειχθεί μια μεγάλη φούσκα ή μια μεγάλη απάτη των κυβερνώντων και των τραπεζών, κατά άλλους βουλευτές. Του λόγου το αληθές θα φανεί στην πορεία. Πριν από μερικές ημέρες εξαγγέλθηκε η σύσταση Υφυπουργείου Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής. Το στοίχημα είναι αν θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τη γραφειοκρατία, διασυνδέοντας τις υπηρεσίες του κράτους ή αν απλώς θα ικανοποιήσει τα αιτήματα παλαιών διευθυντών, οι οποίοι θέλουν να διατηρήσουν προνόμια και ρυθμούς εργασίας δεκαετιών. Πιο απλά, πρέπει κάποτε να φθάσουμε στο σημείο με μόνο τον αριθμό της ταυτότητας, διαδικτυακά οι πολίτες να γνωρίζουν τι οφείλουν και τι δικαιούνται από το κράτος.

kaparispan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / *Της* **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Το μυστικό φλερτ

Τι κι αν τους χωρίζει ολόκληρη άβυσσος σε ό,τι αφορά τις απόψεις τους στο Κυπριακό; Τι κι αν στις προηγούμενες προεδρικές λίγο έλειψε να βγάλουν «μαχαίρια» για να αποδείξουν του λόγου το αληθές. Ότι δηλαδή δεν έχουν τίποτα κοινό στον τρόπο σκέψης και αντίληψης για το εθνικό μας θέμα. Όλα αυτά τώρα αποτελούν ένα «μακρινό» παρελθόν, διότι τώρα τους ενώνει ένας «ιερός» σκοπός, ο οποίος έρχεται να διαγράψει όλες τις κόντρες και τις μέχρι τώρα διαμάχες τους (παλιά τους τέχνη κόσκινο άλλωστε). Και αυτός βέβαια δεν είναι άλλος από την απομάκρυνση του προέδρου Αναστασιάδη από την Προεδρία με το πρόσχημα (τάχα μου) ότι τους έχει καταβάλει η ίδια ανησυχία για το πού οδηγεί αυτός τη χώρα τώρα που ψυχομαχεί η ΔΔΟ. Σε ποιους αναφέρομαι; Μα στο ΑΚΕΛ και στο ΔΗΚΟ που άρχισαν να φλερτάρουν με την ιδέα μιας μεταξύ τους συνεργασίας προκειμένου να «τσιμεντώσουν» την προεδρία και τάχα μου να σώσουν τον τόπο από τις καταστροφικές ενέργειες του νυν προέδρου. Και έτσι οι δύο αρχηγοί κομμάτων συναντήθηκαν ήδη δύο φορές μυστικά και… «ήσυχα» στην ανάγκη τους να ξεδιπλώσουν για ακόμη μία φορά το μεγαλύτερο ταλέντο που διαθέτουν αμφότεροι: Να τα βρίσκουν όποτε και όταν τους συμφέρει αυτούς (όπως έχει αποδείξει πολλάκις η ιστορία τους) και όχι κατ' ανάγκην τον τόπο, διότι αν ήταν ο τόπος η προτεραιότητά τους τότε θα ντρέπονταν να «φλερτάρουν», αφού οι θέσεις τους απέχουν παρασάγγας σε ό,τι αφορά στο Κυπριακό. Τα οξύμωρα αυτού του φλερτ είναι ομολογουμένως πολλά και αδύνατον να χωρέσουν σ' αυτή την εδώ τη στήλη, εκείνο στο οποίο όμως αξίζει να επικεντρωθούμε είναι στην προσπάθειά τους να εμπαίξουν τη νοημοσύνη μας (ακόμη μία φορά). Τι εννοώ; Μόλις προχθές εξερχόμενοι από το Προεδρικό μετά τη λήξη της συνεδρίας του Εθνικού Συμβουλίου, ο ένας επέμενε στην επαναφορά του πλαισίου Γκουτιέρες και ο άλλος επανάλαβε πως διαφωνεί να τεθεί το εν λόγω πλαίσιο ως βάση για τις συνομιλίες. Με πιο απλά λόγια οι θέσεις των δύο «υπό φλερτ» κομμάτων εξακολουθούν να βρίσκονται σε άλλα μήκη κύματος (όπως βρίσκονταν και πριν) τα οποία δεν χρειάζεται κανείς να έχει πάνω από δύο δράμια νου για να συνειδητοποιήσει πως αυτά τα άλλα μήκη κύματος είναι σχεδόν αδύνατον να συγκλίνουν. Εκτός κι αν αυτό για το οποίο κόπτονται δεν είναι τελικά όπως προτάσσουν η πορεία του Κυπριακού, αλλά το πώς θα συνεργαστούν για το προεδριλίκι και το πώς θα κάνουν αυτοί παιχνίδι στη διακυβέρνηση της χώρας. Τότε υποθέτω δεν έχει τόση σημασία το χάος που τους χωρίζει αρκεί να το επικοινωνήσουν πειστικά στους δύσπιστούς ψηφοφόρους η υποτιθέμενη ελαχιστοποίησή του. Αν όμως όντως εκείνο για το οποίο κόπτονται είναι πρωτίστως να απομακρύνουν τον «επικίνδυνο» ως προς τους χειρισμούς του στο Κυπριακό νυν πρόεδρο, τότε με ποια κριτήρια κρίνουν άραγε την επικινδυνότητά του; Αυτό δηλαδή που θεωρεί «επικίνδυνη πορεία» το ΑΚΕΛ, πώς είναι δυνατόν να συγκλίνει με την ερμηνεία που δίνει το ΔΗΚΟ στην «επικινδυνότητα», αφού το τελευταίο ως γνωστόν έχει επιδοθεί πολλάκις σε «πατριωτικές» θέσεις, οι οποίες στη βαθύτερή τους ερμηνεία ήταν απορριπτικής διάθεσης ως προς τη ΔΔΟ; Άρα πώς είναι δυνατόν να βλέπουν τα πράγματα ως προς την «επικινδυνότητά» τους μέσα από τον ίδιο φακό; Εκτός κι αν η «έγνοια» τους προκύπτει από καθαρά μικροκομματικά συμφεροντολογικά κίνητρα και όχι από την πρόθεση να υπερασπιστούν τα όποια «πιστεύω» τους. Διαφορετικά οποιαδήποτε άλλη επεξήγηση αυτού του ξαφνικού «φλερτ» τους καθιστά αμφότερους αναξιόπιστους ως προς αυτό που πραγματικά πρεσβεύουν. Κι αν ο λόγος που θέλουν να συνεργαστούν είναι για να μας σώσουν από την «αναξιοπιστία» του νυν προέδρου, πώς είναι δυνατόν να μην αντιλαμβάνονται ότι η οξύμωρη συνεργασία τους, τους καθιστά το ίδιο «αναξιόπιστους»; Τους περνάει κάτι τέτοιο από το μυαλό ή μήπως τους τύφλωσε το πολύ φλερτ;

elenixenou11@gmail.com

Το «θολό τοπίο» στα ανατολικά

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ενα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που έχει η ελληνική κυβέρνηση είναι η αδυναμία να διαβάσει τις προθέσεις της Τουρκίας ή μάλλον τις προθέσεις του προέδρου Ερντογάν. Δεν είναι μόνο η Ελλάδα βέβαια που έχει αυτό το πρόβλημα. Αμερικανοί, Γερμανοί κ.ά. αντιμετωπίζουν την ίδια δυσκολία. Τους τελευταίους μήνες η κατάσταση έχει γίνει πιο περίπλοκη. Ανθρωποι που θεωρούντο αξιόπιστα κανάλια επικοινωνίας με τον ίδιο τον... σουλτάνο έχουν πέσει σε δυσμένεια ή δεν έχουν το ίδιο επίπεδο πρόσβασης. Οι μάχες εξουσίας είναι σκληρές και αμφίρροπες, τόσο στο παλάτι όσο και στο ευρύτερο βαθύ κράτος. Ενίοτε αφορούν και τη στάση που θα κρατήσει η Αγκυρα έναντι της Ελλάδος, αν δηλαδή θα επεκτείνει ηθελημένα την ένταση πέραν της Κύπρου και στο Καστελλόριζο. Στην Κύπρο είναι σαφές πως η πίεση θα παραμείνει αμείωτη έως ότου φτάσει η «στιγμή της αλήθειας».

Το σημαντικό είναι να μένουν ανοικτά αξιόπιστα κανάλια επικοινωνίας με τους Τούρκους, καθώς «με τους Τούρκους δεν πρέπει ποτέ να κόβεις τις γέφυρες».

Τα μηνύματα που έρχονται από διάφορα κανάλια είναι ότι η Αγκυρα δεν θέλει ή ενδεχομένως δεν αντέχει να επεκτείνει την περιοχή της έντασης. Δεν πρόκειται για διαβεβαιώσεις ασφαλώς, αλλά για ένα καθησυχαστικό κλίμα που επιθυμεί να καλλιεργήσει το περιβάλλον Ερντογάν.

Κατά καιρούς κυκλοφορούν στην Αθήνα πληροφορίες τρίτων χωρών, οι οποίες κινούνται στην αντίθετη κατεύθυνση. Καθώς και εκκλήσεις για αυτοσυγκράτηση ή για συνεννόηση με συμμαχικές κυβερνήσεις πριν τα πράγματα φτάσουν στο «κόκκινο» από κάποια παρεξήγηση.

Καλώς ή κακώς, η κυβέρνηση Μητσοτάκη θα κινηθεί σε θολό τοπίο, τουλάχιστον έως τη συνάντηση του πρωθυπουργού με τον κ. Ερντογάν στο περιθώριο της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Το σημαντικό είναι να μένουν αξιόπιστα κανάλια επικοινωνίας ανοικτά. Οπως έλεγε ένας βετεράνος διπλωμάτης, «με τους Τούρκους δεν πρέπει ποτέ να κόβεις τις γέφυρες».

Ταυτόχρονα, είναι κρίσιμο να συνεχισθεί το δόγμα που ακολούθησε η ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων και τα προηγούμενα χρόνια. Να υπάρχουν πολύ καθαρές κόκκινες γραμμές που δεν μπορούν να παραβιαστούν χωρίς συνέπειες, αλλά να προλαμβάνεται με κάθε τρόπο μια παρεξήγηση ή ένα ατύχημα που μπορεί να οδηγήσει σε ανεξέλεγκτη και σίγουρα όχι προσχεδιασμένη κλιμάκωση. Αυτό ήταν άλλωστε το μεγάλο μάθημα των Ιμίων, το οποίο, σε ένα βαθμό, έχει περάσει στο DNA των στρατιωτικών και διπλωματικών μας μηχανισμών. Χρειάζεται όμως συνεχής επαγρύπνηση, και για να μην προκαλέσουμε μόνοι μας κάποια αχρείαστη ένταση και για να μη διαβάσουμε λανθασμένα τα μηνύματα από τους απέναντι.

Εθνική συνείδηση

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

Η δήλωση της υπουργού Παιδείας Νίκης Κεραμέως ότι είναι «πολύ σημαντικό» η Ιστορία «να έχει χαρακτήρα διαμόρφωσης εθνικής συνείδησης» προκάλεσε επιθετικά σχόλια από παράγοντες της αντιπολίτευσης, οι οποίοι έσπευσαν να την ερμηνεύσουν ως πρόθεση για επιστροφή στο παρελθόν. Οι αντιδράσεις δηλώνουν περισσότερα για τους αντιδρώντες παρά για την υπουργό, μιας και η ίδια, σε συνέντευξή της σε ραδιοφωνικό σταθμό, δεν ανέπτυξε τη σκέψη της. Ο ΣΥΡΙΖΑ επιχειρεί συνεχώς να παρουσιάσει την κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη ως ταυτοχρόνως ακραία δεξιά και νεοφιλελεύθερη. Ομως, η έως τώρα εργατικότητα και η σοβαρότητα του πρωθυπουργού και κυβερνητικών παραγόντων υπερτερούν των όποιων αστοχιών των πρώτων ημερών, καθιστώντας ακόμη πιο επιτακτική την ανάγκη της αντιπολίτευσης να βρει «αδυναμίες» για εκμετάλλευση διά της υπερβολής και της διαστρέβλωσης.

Οσο δεν γνωρίζουμε πώς η κ. Κεραμέως σκοπεύει να διαμορφώσει την «εθνική συνείδηση» χρήσιμο θα ήταν να γνωρίζουμε ποια είναι αυτή η συνείδηση σήμερα. Πώς προέκυψε; Τι μας κόστισε; Πόσο μας βοηθάει ή πόσο μας εμποδίζει στον σημερινό κόσμο; Η εθνική συνείδηση είναι αυτή που τιμάμε με πανηγυρικούς σε εθνικές γιορτές ή η αναγνώριση ότι είμαστε πάντα επιρρεπείς στην αδελφοκτονία; Ποια είναι η πραγματική ιστορία του ελληνικού έθνους και ποια αυτή που σμιλεύτηκε συνειδητά ώστε να συγκολλήσει ετερόκλητους πληθυσμούς ελληνοφώνων; Ποια η πραγματικότητα του πιο πρόσφατου Εμφυλίου; Ποιες οι πραγματικές αιτίες και οι πληγές και ποιες αυτές που βολεύουν διαφορετικές ιδεοληψίες;

Οι ιστορικοί και πολιτικοί επιστήμονες έχουν κάνει αξιοσημείωτη πρόοδο στη διαλεύκανση αυτών των ζητημάτων τις τελευταίες δεκαετίες. Ομως, στον δημόσιο χώρο –στην πολιτική και στα μέσα ενημέρωσης– η συζήτηση διεξάγεται ακόμη με όρους που δείχνουν είτε ότι πολλοί επενδύουν στο να διατηρούν τον ελληνικό λαό σε ένα επίπεδο ανωριμότητας, είτε ότι οι «ενήλικες» είναι τόσο λίγοι, ώστε είναι αόρατοι. Ενώ όλοι διατείνόμαστε ότι είμαστε επαναστάτες, δύο από τους ισχυρότερους θεσμούς της σύγχρονης Ελλάδας –η Ορθόδοξη Εκκλησία και το Κομμουνιστικό Κόμμα– επιβάλλουν τη συντηρητική σκέψη στους πιστούς τους. Και οι δύο απαιτούν υποταγή στην ιεραρχία και απόρριψη της κριτικής σκέψης. Μεταξύ αυτών των άκρων μιας κοινής νοοτροπίας διεξάγεται η συζήτηση και των υπολοίπων. Από τη μία, ο Παλαιών Πατρών Γερμανός σηκώνει το λάβαρο της Επανάστασης το 1821, από την άλλη, ο Παναγιώτης Καρατζάς και οι μαχητές του ελευθερώνουν την Πάτρα. Η Μεγάλη Ιδέα ήταν ιστορικό χρέος ή μια συνειδητή προσπάθεια να διαμορφωθεί το έθνος; Οπου σκαλίσει κανείς βρίσκει ότι τίποτα δεν είναι απλό. Κάθε ομάδα έχει τους δικούς της ήρωες και καταγγέλλει συλλήβδην τους άλλους. Η ανάγκη της απλοποίησης, η αξιοποίηση της αφήγησης, σβήνει ήρωες και δοξάζει εγκληματίες. Ποιος θυμάται τον Τούρκο δικαστή Χατζή Χαλήλ Εφέντη που απέτρεψε τη σφαγή όλων των Αθηναίων ανδρών όταν ξέσπασε η Επανάσταση; Για τους Τούρκους ήταν προδότης και εκτελέστηκε στην Κωνσταντινούπολη, για τους Ελληνες μια ενοχλητική λεπτομέρεια στην ηρωική αφήγησή τους. Ποιος θυμάται τα βάσανα των Ελλήνων στα χέρια Ελλήνων λήσταρχων; Στη συζήτηση για τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, δεν θα πρέπει να συζητηθεί και η τύχη των Ελλήνων Εβραίων, με όσους τους βοήθησαν και όσους εκμεταλλεύθηκαν τη σφαγή τους; Θα μελετήσουμε και τους λόγους που τόσοι Ελληνες αναζήτησαν –και αναζητούν– καλύτερη τύχη στην ξενιτιά; Θα συζητήσουμε ειλικρινώς για τις ιστορικές καταβολές σημερινών προβλημάτων, ώστε να απαλλαγούμε απ' αυτά, ή θα συντηρήσουμε το παραμύθι ότι εμείς είμαστε οι καλοί, πάντα θύματα προδοτών και ξένων;

Οσο παιδαριώδης και αν είναι αυτή η εκδοχή της πραγματικότητας, έχει επικρατήσει και ως εθνικό αφήγημα και ως αυτό που εξιστορεί κάθε ομάδα. Οι καχύποπτοι ως προς τις προθέσεις της υπουργού Παιδείας πιθανότατα πιστεύουν σε εξίσου απλοϊκές αφηγήσεις με αυτές που κατακρίνουν. Ας ελπίσουμε ότι στόχος της κ. Κεραμέως και του πρωθυπουργού είναι μια πιο ειλικρινής εκδοχή της πραγματικότητας, μια ωριμότερη εθνική συζήτηση.

Ελληνοβρετανικά

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Οικτίρουν οι εν Ελλάδι αγγλόφιλοι και μη την «έκπτωση» της διεθνούς εικόνος και το αδιέξοδο στο οποίο ήχθη η Βρετανία, λόγω αδυναμίας του Κοινοβουλίου να εφαρμόσει το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος του 2016, όπου πλειοψήφησαν οι υποστηρικτές της εξόδου του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε.

Μόνον που αυτό το αδιέξοδο οφείλεται στο γεγονός ότι σε αυτή τη χώρα οι θεσμοί είναι απολύτως σεβαστοί και το Κοινοβούλιο κυρίαρχο. Εν αντιθέσει προς την Ελλάδα, όπου η εκάστοτε κυβέρνηση ή ο όποιος πρωθυπουργός συμπεριφέρεται ως Καίσαρ, τόσο έναντι της αντιπολιτεύσεως όσο κυρίως έναντι των βουλευτών, που συγκροτούν την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Στην Ελλάδα η διαχείριση του θέματος εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε. έγινε στη βάση ιδεολογικών εμμονών, με έμμεση πλην όμως σαφή αναφορά στην εσωτερική πολιτική σκηνή, όπου ακόμη και μετά την πλήρη ευθυγράμμιση του ΣΥΡΙΖΑ με το ευρωπαϊκό κατεστημένο κάποιοι επιμένουν πως είναι οι μοναδικοί φορείς της «ευρωπαϊκής ορθοδοξίας», ενώ οι άλλοι απλώς προσποιούνται.

Η δογματική αντιμετώπιση του ευρωπαϊκού κατεστημένου στο θέμα της εξόδου της Βρετανίας είναι μια κίνηση άκρως αμυντική.

Ετσι λοιπόν, σε μια προσπάθεια διακηρύξεως της νομιμοφροσύνης προς το ευρωπαϊκό «ιδεώδες», ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, κατά την ανάγνωση των προγραμματικών δηλώσεων της κυβερνήσεώς του, προέτρεψε –ως μη ώφειλε– τον επικεφαλής της ευρωπαϊκής διαπραγματευτικής ομάδος Μισέλ Μπαρνιέ να μη δεχθεί τροποποιήσεις στη συμφωνία που συνομολόγησε η τέως πρωθυπουργός Τερέζα Μέι.

Ενα άρθρο που δημοσίευσε στην «Κ» ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Μιλτιάδης Βαρβιτσιώτης, περί των σχέσεων Ελλάδος και Βρετανίας, κάπως εξισορρόπησε την αστοχία και υπήρξαν στη συνέχεια δύο τηλεφωνικές συνομιλίες του κ. Μητσοτάκη με τον κ. Τζόνσον όταν ανέλαβε την ηγεσία των Συντηρητικών και την πρωθυπουργία στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Βεβαίως, στην κατάσταση στην οποία έχει εκπέσει η Ελλάς λόγω οικτράς διαχειρίσεως των σχέσεών της με το ευρωπαϊκό σύστημα ήδη από την ένταξή της σε αυτό, δεν υπάρχει άλλη διέξοδος από την πλήρη ευθυγράμμισή της, διότι απλούστατα ως χώρα δεν υφίσταται, έχοντας απολέσει κάθε κυριαρχία στον οικονομικό, αλλά και σε άλλους τομείς – μέχρις ενός σημείου ακόμη και στην εξωτερική πολιτική.

Ομως παρά τα όσα λέγονται περί των συμφορών που θα επιπέσουν στη Βρετανία σε περίπτωση εξόδου από την Ε.Ε. –ατάκτου ή συμπεφωνημένης–, οι Ελληνες «ευρωπαϊστές» θα ήταν σκόπιμο να ασχοληθούν ενδεχομένως με το κενό που θα δημιουργήσει η απουσία του Ηνωμένου Βασιλείου όχι μόνον στον τομέα της οικονομίας, αλλά πρωτίστως σε θέματα ευρωπαϊκής αμύνης και γενικότερα ασκήσεως της ευρωπαϊκής πολιτικής. Η δογματική αντιμετώπιση του ευρωπαϊκού κατεστημένου στο θέμα της εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε. έχει κύριο στόχο να αποτρέψει άλλες χώρες, που δυσανασχετούν, από το να αποτολμήσουν κάτι αντίστοιχο. Πρόκειται για μια κίνηση άκρως αμυντική σε μια περίοδο που το ευρωπαϊκό σύστημα υφίσταται κλυδωνισμούς και επιχειρεί διά της επιδείξεως ισχύος ματαίως να καλύψει τις αδυναμίες του. Ας το έχουν και αυτό υπ' όψιν όσοι οικτίρουν ή επιχαίρουν προσδοκώντας τη συντριβή της Βρετανίας σε αυτή την αναμέτρηση.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Αντιπαλεύεται η παρακμή;

Στην ελληνική γλώσσα έχουμε δύο λέξεις για να σημάνουμε τα αντικείμενα της εμπειρικής πιστοποίησης: τη λέξη «πράγματα» και τη λέξη «χρήματα».

«Πράγματα» είναι τα παράγωγα του πράττειν, τα αποτελέσματα μιας ποιητικής (δημιουργικής) ενέργειας, τα πεπραγμένα ενός μοναδικού και ανεπανάληπτου προσώπου. «Χρήματα» είναι εκείνα από τα πράγματα που καθορίζονται κυρίως από τη χρήση τους, εξυπηρετούν χρηστικές ανάγκες, είναι χρήσιμα στην πρακτική του βίου. Τα πράγματα ενδέχεται να διασώζουν την ετερότητα (μοναδικότητα και ανομοιότητα) ενός προσωπικού δημιουργικού λόγου, να παραπέμπουν στο πρόσωπο του δημιουργού τους – όπως η ζωγραφιά στον ζωγράφο και το ποίημα στον ποιητή. Τα χρήματα ταυτίζονται απλώς με τη χρηστική τους σκοπιμότητα, παραπέμπουν στην ίδια για όλους ωφέλιμη διευκόλυνση.

Εχουμε και μια τρίτη λέξη στα ελληνικά: τη λέξη «νομίσματα». Είναι εκείνα από τα χρήματα που τη χρήση τους την καθορίζουμε εμείς (κάθε ανθρώπινη κοινωνία) με κοινή συμφωνία-σύμβαση. Αντιπροσωπεύουν τη σύμβαση (τον δικό μας «νόμο»), δεν έχουν δική τους φύση-ουσία, γι' αυτό και τα λέμε «νομίσματα»: είναι τα νομιζόμενα, διότι «ου φύσει, αλλά νόμω κείνται», καθώς όρισε ο Αριστοτέλης.

Με τα νομίσματα κατορθώνουμε οι άνθρωποι τα «ισάζωμεν» τις ανταλλακτικές μας σχέσεις, να κοινωνούμε τις ανάγκες μας «κατά λόγον» (με τρόπο λογικό), που είναι για τους Ελληνες ο αιώνιος τρόπος της συμπαντικής αρμονίας και κοσμιότητας. Το νόμισμα είναι το μέσο, το εργαλείο που υπηρετεί τη λογικότητα (αλήθεια) των σχέσεών μας.

Εξακολουθεί να «θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία».

Τα «πράγματα» προσφέρονται για την πιστοποίησή τους στην άμεση εμπειρία της σχέσης, τα «χρήματα» και τα «νομίσματα» στη χρήση που υπηρετεί τη σχέση. Ομως σήμερα ζούμε σε κοινό τρόπο βίου (δηλαδή πολιτισμό), στον οποίο μειώνεται συνεχώς το πεδίο των σχέσεων, το ενδιαφέρον και η ανάγκη της σχέσης, για χάρη της προτεραιότητας των χρήσεων.

Στον πολιτισμό μας η χρήση αυτονομείται από τη σχέση, τείνει να υποκαταστήσει την κοινωνία της χρείας με επάλληλες άπληστες χρήσεις. Διαμορφώνει ανεπαίσθητα τον ψυχισμό μας αυτός ο πολιτισμός, μας μπολιάζει με αντανακλαστικά κυρίως χρησιμοθηρικά, με προϊούσα ανικανότητα σχέσης, ανέραστη συμπεριφορά.

Δεν φταίνε οι άνθρωποι σήμερα όταν δεν μπορούν να ερωτευθούν, όταν ταυτίζουν τον έρωτα μόνο με τη χρήση του άλλου. Δεν φταίνε, γιατί δεν μάθανε ποτέ τη σχέση, δεν ξέρουν να σχετίζονται, κάθε επιθυμία τους εκπληρώνεται πατώντας ένα κουμπί.

Αλλά ενώ αυτός είναι ο τρόπος του βίου, ο πολιτισμός μας, διαμαρτυρόμαστε όλοι για τη «διαπλοκή» της πολιτικής με το χρήμα. Ολα τα κόμματα αποκηρύσσουν μετά βδελυγμίας την εξαγορά πολιτευτών ή και κομμάτων από ιδιωτικά συμφέροντα, τον πλουτισμό κομματανθρώπων από καταχρήσεις του κοινωνικού χρήματος. Αλλά κανένα, μα κανένα κόμμα δεν πρότεινε σχέδιο νόμου που να εξαλείφει κάθε δυνατότητα κλοπής του δημόσιου χρήματος.

Η ακάθεκτη κατρακύλα παρακμής και εξευτελισμού των Ελλήνων έχει μπροστάρηδες σπουδαιοφανείς: «Διανόηση», δικτυωμένη σε ολόκληρο το ραδιοτηλεοπτικό πλέγμα που μονοπωλεί την «πληροφόρηση» και τον «πολιτισμό». Και προπαγανδίζει η «διανόηση», με φανατισμένη υστερία, τις πιο μικρονοϊκές, ωμής επαρχιωτίλας εκδοχές απατρίας, μηδενισμού, θρησκόληπτης πίστης στην «τυχαιότητα».

Η Ελλάδα, μετά τη γενιά του '30 και την έκπληξη της δεκαετίας του '60, δεν παράγει πια καμιά ιδιαιτερότητα, καμιά δική της πρόταση που να ενδιαφέρει πανευρωπαϊκά ή και πανανθρώπινα. Το τέλμα της ελλαδικής κοινωνίας σημαίνεται με την κωμικοτραγική αγλωσσία των «μέσων» και των ανθρώπων της πολιτικής, το δραματικό κατάντημα σχολείου και πανεπιστημίου και, κυρίως, την ντροπή που συνιστούν τα ΜΜΕ.

Ισως να μην χρειάζονται πολλά για να προκύψει νεκρανάσταση. Ισως ο προγραμματικός συντονισμός δυο θεμελιακών μεταρρυθμίσεων να αρκούσε: Ταυτόχρονη θεσμοποίηση της αυτοδιαχειριζόμενης κοινότητας με τον μετασχηματισμό του δημοτικού σχολείου – στα έξι πρώτα χρόνια σχολικής εκπαίδευσης, να εξαλειφθεί κάθε χρηστική σκοπιμότητα της μάθησης. Να στέλνουμε το παιδί στο σχολείο όχι «για να πάρει εφόδια», αλλά για να γνωρίσει τη χαρά και την ευθύνη των σχέσεων κοινωνίας.

Αυτό, παιδαγωγικά, σημαίνει: Στα έξι πρώτα χρόνια, καθόλου προσφορά «πληροφοριών», «εγκυκλοπαιδικών γνώσεων» – αυτές τις έχει πια, όποτε τις χρειαστεί, στο «κινητό» του. Στο Δημοτικό Σχολείο θα «μυηθεί» μόνο σε γλώσσες. Δηλαδή, Γραμματική - Συντακτικό - Ετυμολογία σαν παιχνίδι, ο «τρόπος» του παιχνιδιού «γεννάει» από μόνος του «τρόπο» σκέψης και έκφρασης και ευαισθησίας. Δεύτερη γλώσσα, τα μαθηματικά: η σημαντική κοινωνία της κατανόησης, ο «τρόπος» και πάλι για να «πούμε» την ακρίβεια των σχέσεων. Και τρίτη γλώσσα, η μουσική, εμπεριστατωμένη μύηση, από έξι ώς δώδεκα ετών, στον πληρέστερο από τους δυνατούς κώδικες για να κοινωνείται η ετερότητα.

Ισως η επιγραμματική αυτή (αινιγματική πιθανόν για πολλούς) πρόταση ανάκαμψης από την παρακμή (όχι απλώς από την κρίση) να μοιάζει παλαβή, ρομαντική, τελείως ανεδαφική. Δεν αποκλείεται να έχει όλα αυτά τα κουσούρια. Είναι πρόταση, δεν είναι θαυματουργική συνταγή. Προς τα κάπου δείχνει.

Ας μπορούσε να κουβεντιαστεί.

Ακόμα να καταλάβουμε οι Ιθάκες τι σημαίνουν

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Σίγουρα όλοι θυμούνται τους «κινδυνολόγους» που μιλούσαν για τέλος εποχής και για τσουνάμι αρνητικών εξελίξεων. Βέβαια παρόμοιες «κινδυνολογίες» υπήρξαν και πολύ πιο πριν από τις δηλώσεις Ανδρέα Μαυρογιάννη και Αβέρωφ Νεοφύτου. Ο Γλαύκος Κληρίδης το 2007 έγραφε στο τελευταίο του βιβλίο, «Ντοκουμέντα μιας εποχής»: «Βαδίζουμε προς την οριστική διχοτόμηση που είχε επιδιώξει ο πρωθυπουργός της εισβολής Ετζεβίτ, ο οποίος, γι' αυτό το λόγο, δεν βιαζόταν για λύση, εκτιμώντας ότι, τελικά αυτή θα ήταν η λύση στο τέρμα μιας μακροχρόνιας διαδρομής;». Όταν λοιπόν ο Γλαύκος Κληρίδης με δραματικό τρόπο διερωτάτο, «Πού πας, πατρίδα μου;», «Quo Vadis, Patria Mea;», αυτό το τέλος εννοούσε. Το τέλος της μακροχρόνιας διαδρομής που βιώνουμε σήμερα, δηλαδή την οριστική διαίρεση της πατρίδας μας.

Βέβαια δικαιολογημένα θα μπορούσε κάποιος να διερωτηθεί γιατί μιλούμε για τέλος εποχής την στιγμή που υπάρχει εν εξελίξει διαδικασία. Η κ. Λουτ είχε διαδοχικές συναντήσεις με τους δύο ηγέτες και ο γ.γ. φαίνεται, μετά την ενημέρωση που θα έχει από την απεσταλμένη του, να προσανατολίζεται για τριμερή συνάντηση μετά το πέρας της Γενικής Συνέλευσης των Η.Ε. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι το πλαίσιο Γκουτιέρες, το οποίο περιέχεται στους όρους αναφοράς, διασκεδάζει τις ανησυχίες και των δύο πλευρών. Την ίδια ώρα όμως δέχεται διαφορετικές ερμηνείες. Του λόγου το αληθές όλη αυτή η αχρείαστη παραφιλολογία για πλαίσιο της 4ης Ιουλίου, για πρακτικά του δείπνου της 6ης Ιουλίου και άλλες υπεκφυγές.

Όταν ο γ.γ. γραμματέας μάς ευχόταν στο Κραν Μοντάνα καλή τύχη, διαχωρίζοντάς μας μάλιστα σε βόρειους και νότιους, μας είπε ότι χρειάζεται πολιτική βούληση για να διανύσουμε το τελευταίο μίλι. Αυτό είναι το ζητούμενο. Με την απαραίτητη πολιτική βούληση, και από τις δύο πλευρές, (κάτι που στο Κραν Μοντάνα δεν υπήρξε, όπως ο ίδιος ο γ.γ. αναφέρει στις εκθέσεις του), το πλαίσιο του θα μπορούσε να αποτελέσει το περίγραμμα της τελικής λύσης. Από την άλλη όμως χωρίς αυτήν (την πολιτική βούληση) θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση και το άλλοθι για νέες ατέρμονες συζητήσεις και παλινδρομήσεις.

Ακόμα, όταν ο ίδιος ο ΠτΔ, μιλώντας στους αποδήμους, αναφέρεται σε χαώδεις διαφορές τότε σε ποια βάση θα μπορούσε να στηριχθεί οποιαδήποτε αισιοδοξία; Συνεπώς, με ή χωρίς συμφωνημένους όρους αναφοράς, το αποτέλεσμα προδιαγράφεται το ίδιο και το αυτό. Καμία ελπίδα, καμία προοπτική για επανένωση.

Σίγουρα η ελπίδα πεθαίνει πάντα τελευταία. Ένα σχήμα λόγου που είναι αναγκαίο, γιατί ο άνθρωπος εκ φύσεως πρέπει να «τρέφεται» με προσδοκίες και να ονειρεύεται ένα καλύτερο αύριο. «Ελπίς γαρ η βόσκουσα τους πολλούς βροτών» (Η ελπίδα τρέφει τους περισσότερους ανθρώπους), είπε ο αθηναίος φιλόσοφος Σόλωνας.

Δυστυχώς, όμως, για μας η ελπίδα έχει πεθάνει προ πολλού. Αναμφίβολα η διαχρονική τουρκική αδιαλλαξία δεν άφηνε πολλά περιθώρια αισιοδοξίας. Όμως τίποτα δεν θα κατάφερναν οι κατακτητές αν δεν εύρισκαν «σύμμαχο» τις δικές μας παλινδρομήσεις, μεταλλάξεις και αλλοπρόσαλλες πολιτικές. Είτε μας αρέσει είτε όχι και εμείς συμβάλαμε πολλές φορές στο να σκοτωθεί η ελπίδα. Τα 13 σημεία του 1963, το πραξικόπημα του 1974, η απόρριψη του αγγλο-αμερικανοκαναδικού σχεδίου το 1978, η απόρριψη της δέσμης ιδεών Γκάλι το 1993, τα δακρύβρεχτα ΟΧΙ και τα τσιμεντώματα το 2004 και τέλος η υιοθέτηση της πολίτικης της φουστανέλας και των προτάξεων το 2017 είναι μόνο μερικά παραδείγματα όπου δυστυχώς αποδεικνύεται ότι όχι μόνο φερθήκαμε κατώτεροι των περιστάσεων, αλλά ουσιαστικά εγκληματήσαμε απέναντι σε αυτήν την ταλαίπωρη πατρίδα. Τις συνέπειες όλων αυτών λοιπόν αντιμετωπίζουμε σήμερα που φτάνουμε στο τέλος του δρόμου των αγώνων για επανένωση. «Σα βγεις στον πηγαιμό για την Ιθάκη, / να εύχεσαι να 'ναι μακρύς ο δρόμος, /γεμάτος περιπέτειες, γεμάτος γνώσεις», αναφέρει στο ποίημα «Ιθάκη» ο Κ.Π. Καβάφης. Ο πηγαιμός για τη δική μας Ιθάκη, αν και υπήρξε πολύ μακρύς γεμάτος περιπέτειες, δυστυχώς δεν μας έδωσε γνώσεις. Ένας πηγαιμός όλο πόνο και αίμα. Παλέψαμε με Λαιστρυγόνες και με Κύκλωπες, συναντήσαμε τον θυμωμένο Ποσειδώνα χωρίς όμως να πάρουμε γνώσεις. Αντί να ακολουθήσουμε τη σωστή πορεία αλλάζαμε συνεχώς ρότα. Γυροφέρναμε στο πέλαγος μόνο και μόνο για να καθυστερήσουμε την άφιξη. Στη διαδρομή ξεχάσαμε ποια είναι η Ιθάκη. Ο πηγαιμός έγινε ο σκοπός και όχι η Ιθάκη. Επισκεφθήκαμε «λιμένας πρωτοειδωμένους» και δυστυχώς θαμπωθήκαμε από τις φοινικικές πραμάτειες, τα σεντέφια, τα κοράλλια, τα κεχριμπάρια, τους έβενους και τα κάθε λογής ηδονικά μυρωδικά. Λατρέψαμε και βολευτήκαμε με τον πηγαιμό, αδιαφορώντας για την Ιθάκη που στην αρχή στοχεύαμε. «Έτσι σοφός που έγινες, με τόση πείρα, / ήδη θα το κατάλαβες οι Ιθάκες τι σημαίνουν», γράφει στον επίλογό του ο ποιητής. Δυστυχώς, όμως, τώρα που τελειώνει ο πηγαιμός χωρίς η Ιθάκη να υπάρχει στον ορίζοντα, ούτε σοφοί εγίναμε ούτε ακόμα καταλάβαμε οι Ιθάκες τι σημαίνουν.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

EPA/ANTONIO SILVA

Ο πάπας Φραγκίσκος κατά τη διάρκεια Θείας Λειτουργίας στο στάδιο Zimpeto, στην πόλη Μαπούτο της Μοζαμβίκης. Ο ποντίφικας θα επισκεφθεί και επίσης τη Μαδαγασκάρη και τον Μαυρίκιο.

Ο κύκλος των χαμένων ψευδαισθήσεων...

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Καθώς είναι προγραμματισμένες συνομιλίες ανάμεσα στον Κυρ. Μητσοτάκη και τον Ν. Αναστασιάδη στην Αθήνα, τίθενται μια σειρά από ερωτήματα σε σχέση με την «ανατολική» πολιτική που ακολουθεί η Λευκωσία και η Αθήνα δηλώνει ότι την ακολουθεί. Αυτή τη στιγμή η κυπριακή ΑΟΖ είναι κυκλωμένη από 2+2 τουρκικά ερευνητικά σκάφη. Πώς προέκυψε αυτή η μεταβολή συσχετισμών στην Ανατολική Μεσόγειο;

Πρώτον, γιατί ο Ν. Αναστασιάδης εγκατέλειψε επί δύο έτη τις συνομιλίες.

Δεύτερο, γιατί επεδόθη σε μια υπερφίαλη πολιτική σε σχέση με το Ισραήλ και την Αίγυπτο με σκοπό να θέσει την Τουρκία έξω από τη γεωπολιτική σκακιέρα στην Ανατολική Μεσόγειο.

Τρίτο, τα δύο πιο πάνω ερμηνεύτηκαν από την Άγκυρα ως προσπάθειες δημιουργίας νέων συσχετισμών στην περιοχή με αγνόηση των συμφερόντων των Τ/κ και ως άσκηση «εισαγωγής» νέων παικτών στην περιοχή, όπως η κατ' αρχήν συμφωνία Αναστασιάδη-Νετανιάχου για δημιουργία θαλάσσιου διαδρόμου από τη Γάζα στην Κύπρο υπό την εποπτεία του Ισραήλ, ή όπως η μερική συμμετοχή πολεμικών αεροπλάνων του Ισραήλ σε άσκηση στο Τρόοδος.

Οι τρεις πιο πάνω πολιτικές έχουν τη σφραγίδα του υπουργού Εξωτερικών, του Ν. Χριστοδουλίδη, ενός δημοφιλούς διπλωμάτη με αβαθή σκέψη, και με εντυπωσιακή προθυμία να υπηρετεί τις πολιτικές παντός καιρού που εφαρμόζει ο Ν. Αναστασιάδης. Η Αθήνα με πρωθυπουργό τον Α. Τσίπρα και υπουργό Εξωτερικών τον Ν. Κοτζιά ακολούθησε την έτοιμη συνταγή «συμμετοχή σε κάθε τριμερή» για να δείχνει στην κοινή γνώμη ότι έχει δραστήρια διπλωματία, στην ουσία υιοθετώντας μια πολιτική δημοσίων σχέσεων, χωρίς ανάλυση για τις βαθύτερες επιπτώσεις από τις επιπόλαιες πρωτοβουλίες της Λευκωσίας. Σε αντίθεση με δημόσιες δηλώσεις, η Αθήνα ζήτησε από τη Λευκωσία, όταν ετοίμαζε τα σχέδια για να οριοθετήσει την ΑΟΖ της στα δυτικά της Πάφου, να τη σχεδιάσει, κατά το δυνατόν «ανατολικότερα», ώστε να μην εφάπτεται της ελληνικής...

Η χρυσή εποχή της ελληνικής διπλωματίας με πρωθυπουργό τον Κ. Σημίτη, και με πρωταγωνιστική συμμετοχή από τους Γ. Κρανιδιώτη, Χ. Ροζάκη, Θ. Πάγκαλο, Ν. Θέμελη, Γ. Παπανδρέου, δεν υφίσταται. Το δίδυμο Καραμανλή-Μολυβιάτη οδήγησε την ελληνική διπλωματία στη θέση του ουραγού, μια διπλωματία κλεισμένη στις παλαιές της φοβίες. Οι επόμενες κυβερνήσεις την αντέγραψαν ακολουθώντας το δόγμα Καραμανλή «άσε το γι' αργότερα». Το δίδυμο εγκατέλειψε τη «στρατηγική του Ελσίνκι» (επίλυση των ζητημάτων σε συνάρτηση με την πορεία διεύρυνσης της Ε.Ε.) και σήμερα η Αθήνα είναι διπλωματικώς αόρατη και η Κύπρος βυθίζεται ολοένα και πιο βαθειά στη διχοτόμηση, «αναμασώντας» διάφορα σενάρια γύρω από το φυσικό αέριο. Η Λευκωσία επεδίωξε να γίνει ενεργειακός παίκτης, χωρίς να γνωρίζει πόσες ακριβώς ποσότητες φυσικού αερίου διαθέτει, ποια αξία θα έχουν όταν τύχουν αξιοποίησης, χωρίς να λαμβάνει υπ' όψιν της τις ισορροπίες και τα συμφέροντα άλλων παικτών στην περιοχή, και χωρίς να υπολογίζει το πόσο ισχυρή παραμένει η δυνατότητα της Ρωσίας να εφοδιάζει την Κεντρική Ευρώπη με φτηνότερο φυσικό αέριο.

Η συγκυρία είναι εξαιρετικά δύσκολη, την οποία καθιστούν ακόμα πιο δύσκολη, ηγεσίες που δεν επιθυμούν να αλλάξουν τα πράγματα, «ποντάροντας» σε μια κοινή γνώμη που καθημερινά βομβαρδίζεται από φύρδην μίγδην πληροφόρηση, αυτήν που ευνοεί το στάτους κβο. Οι λύσεις αφορούν παίκτες με ηγετικότητα, με όραμα, με στρατηγική σκέψη- επίλυση στο Κυπριακό με βάση το «Πλαίσιο Γκουτιέρες», προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για το ζήτημα της υφαλοκρηπίδας στο Αιγαίο. Ο Κ. Σημίτης, με τη βαθειά γνώση των θεμάτων που τον χαρακτηρίζει, εισηγήθηκε πως «ο δρόμος που πρότεινε η Συμφωνία του Ελσίνκι είναι ο ενδεδειγμένος τόσο για να αποφευχθεί οποιαδήποτε σύρραξη, όσο και για να αποδείξουμε ότι επιθυμούμε την ειρήνη. Η Ελλάδα να προτείνει την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης για να επιλυθεί το θέμα των ορίων της υφαλοκρηπίδας Ελλάδας και Τουρκίας» (άρθρο στην εφ/δα, «Τα Νέα», 31/8/19)

Ασφαλώς τα ζητήματα στην Κύπρο και το Αιγαίο έχουν διαφορετική ύλη, διαδρομή και μέθοδο επίλυσης. Ωστόσο, ουδείς μπορεί να παραγνωρίσει το γεγονός, πως, η επίλυση του ενός, διευκολύνει την επίλυση του άλλου, καθώς δημιουργεί διαφορετική ατμόσφαιρα στης πολιτικές ηγεσίες και παρέχει την αναγκαία αποφασιστικότητα για το επόμενο. Όσο οι ηγεσίες παραμένουν στον ρυθμό της ακινησίας οι εξελίξεις θα επιβαρύνονται περαιτέρω. Η συμμετοχή στην Ε.Ε. δεν αύξησε τον αυτοπεποίθηση της ε/κ ηγεσίας, καθώς δεν μπορεί να μετατρέψει το έργο της συμμετοχής μας στην Ε.Ε. σε καταλύτη για την επίλυση, αξιοποιώντας τη δομημένη σκέψη που άφησε στους Ε/κ ο Γ. Κρανιδιώτης. Το παραδείγματα από τη λειτουργία της Ε.Ε., ομιλούν αφ' εαυτών: το 70% της νομοθεσίας παράγεται από το Ευρωκοινοβούλιο, η Κύπρος ασκεί την 6μηνη εκ περιτροπής προεδρία της Ε.Ε. κατά αλφαβητική σειρά, διαθέτει βέτο σε όσα θέματα ορίζουν οι Συνθήκες, υπάρχει ένας Κύπριος Επίτροπος, όπως και στα άλλα κράτη-μέλη, η Κύπρος εκλέγει 6 ευρωβουλευτές, αντί 1, που «ορίζει» ο πληθυσμός της.

Η παρεμπόδιση της ιστορικής εξέλιξης, η χρήση της Ε.Ε. για τιμωρία της Τουρκίας, και όχι η αξιοποίησή της για την επίλυση, οδηγεί στα σημερινά αδιέξοδα. Κανένας δεν θυμάται αν η Ε.Ε. επέβαλε κυρώσεις στην Τουρκία. Κοινοτικοί παράγοντες, ωστόσο, θυμούνται τακτικά ότι η διγλωσσία της ε/κ ηγεσίας δημιουργεί επιπρόσθετα προβλήματα στην κοινοτική λειτουργία και, θέτουν, εκ των υστέρων, διάφορα ερωτήματα για τη σκοπιμότητα της ένταξης χωρίς προηγούμενη επίλυση...

www.larkoslarkou.org.cy

Ο νόμος της έλξης και η σύγχρονη αλχημεία

Της **ΚΟΡΑΛΙΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ**

Στη φυσική, στο μάθημα του ηλεκτρομαγνητισμού, μάθαμε ότι τα ετερώνυμα έλκονται και τα ομώνυμα απωθούνται. Στις προβλέψεις των ζωδίων πολλές φορές συναντούμε το ίδιο σκεπτικό. Σε σχέση, όμως, με τα συμβάντα της ζωής μας, ο νόμος της έλξης λειτουργεί ανάποδα, και «Ενός κακού μύρια έπονται», όπως είπε και ο Σοφοκλής. Είναι παρατηρημένο ότι τόσο οι αναποδιές όσο και οι επιτυχίες έρχονται πολλές φορές μαζεμένες. Όχι πάντα αλλά συχνά.

Εν μέρει αυτό συμβαίνει γιατί ασυναίσθητα το αναμένουμε να συμβεί και γιατί ενεργειακά το ελκύουμε. Κάθε φορά που συμφωνούμε με την παρατήρηση του Σοφοκλή είναι σαν να κλείνουμε μια σιωπηλή συμφωνία τετελεσμένων καταστροφών. Αυτή μας η πεποίθηση είναι τόσο δυνατή που δημιουργεί τις εμπειρίες που βιώνουμε. Σε κάποιο βαθμό, η ζωή μας καθορίζεται αναλόγως του τι και με ποιον συμφωνούμε. Αξίζει λοιπόν να επιλέγουμε. Όσες φορές είπαμε «Θεέ μου ν' αντέξω την εξεταστική/ τον αγώνα/ την εβδομάδα και μετά ας...» Αυτό ακριβώς δεν συνέβη; Περί συμφωνίας πρόκειται. Κάποιοι ελκύουν χρήματα, άλλοι καλή τύχη, άλλοι κακοτυχία και άλλοι προβλήματα. Και πάλι περί σύμβασης ο λόγος. «Ενός καλού μύρια έπονται». Αν συμφωνήσουμε με τη δήλωση αυτή, οι πιθανότητες να μας συμβούν αλυσιδωτά καλά πράγματα είναι αυξημένες. Η επιτυχία προσελκύεται, τα χρήματα προσελκύονται, η καλή υγεία, εν μέρει, προσελκύεται. Αντί λοιπόν να κυνηγούμε όσα θέλουμε να αποκτήσουμε, μπορούμε να τα τραβήξουμε κοντά μας. «Κυνηγώ» σημαίνει τρέχω να φτάσω κάτι που προσπαθεί να μου ξεφύγει. Δηλώνει κόπο, πάλη, δυσκολία, δυστοκία. Αντιθέτως, «ελκύω» σημαίνει ότι δημιουργώ τις προϋποθέσεις, αποκτώ τα προσόντα που θα με κάνουν ελκυστικό για την επιτυχία –ή οτιδήποτε άλλο– να έρθει σε μένα. Αναβαθμίζω κάποιο μέρος του εαυτού μου έτσι ώστε να καταστεί πόλος έλξης του στόχου μου. «Κάθε αλλαγή στον κόσμο ξεκινά από μια αλλαγή στη νοοτροπία μας. Αλλάζοντας τη νοοτροπία μας δεν αλλάζουμε τον κόσμο, αλλά δημιουργούμε τις προϋποθέσεις που καθιστούν εφικτή την αλλαγή». Peter Block. Εφόσον στη νοοτροπία μας, ως πολιτών, ως πολιτικών, ως γονιών, ως επαγγελματιών, ως φίλων, ως συντρόφων είμαστε μίζεροι και ηττοπαθείς, θα μετράμε ήττες. Εάν αλλάξουμε στάση και γίνουμε αισιόδοξοι, προνοητικοί, ενεργητικοί, ακούραστοι, τότε θα ξεκινήσουμε σιγά σιγά να μετράμε νίκες. Μέχρι που να καταστούμε η προσωποποίηση της επιτυχίας. Μέχρι που να μαγνητίζουμε, ακούσια σχεδόν, κάθε καλό και ευεργετικό στη ζωή μας. Ένας σύγχρονος αλχημιστής συσχετίζει την αλχημεία με μια προσωπική του ανακάλυψη-αποκάλυψη. Η παραδοσιακή αλχημεία ασχολείται με τη μετατροπή μετάλλων σε χρυσό. Ο αλχημιστής Amy Ben Hur μιλάει σήμερα για ένα άλλο είδος αλχημείας: τη μετατροπή στιγμών σε χρυσάφι. Θεωρεί τέχνη ισάξια της αλχημείας, την ικανότητα να καλωσορίσουμε κάτι που έρχεται στη ζωή μας και να εφαρμόσουμε σε αυτό την ποιότητα που έχει ο χρυσός στον πλανήτη μας. Να εφαρμόσουμε, δηλαδή, την αλχημεία στον κόσμο των εμπειριών. Πώς; Ζώντας και μετατρέποντας την κάθε στιγμή σε χρυσάφι. Σε πολύτιμο βίωμα. Γιατί όμως είναι ο χρυσός τόσο σημαντικός; Οι αλχημιστές πίστευαν και πιστεύουν ότι η σύστασή του κρύβει τη φόρμουλα που μπορεί να δημιουργήσει τη γέφυρα ανάμεσα στη γήινη και την πνευματική μας υπόσταση. Αυτός είναι και ο λόγος που στους αρχαίους πολιτισμούς τον χρησιμοποιούσαν σε τελετές, ιεροτελεστίες και ναούς και που ήταν προνόμιο θεών και βασιλιάδων.

> *Η επιτυχία προσελκύεται, τα χρήματα προσελκύονται, η καλή υγεία, εν μέρει, προσελκύεται. Αντί λοιπόν να κυνηγούμε όσα θέλουμε να αποκτήσουμε, μπορούμε να τα τραβήξουμε κοντά μας.*

Γιατί είναι ο χρυσός τόσο σπουδαίος; Λόγω των ιδιοτήτων του ως υλικού. Είναι εύπλαστος, ευέλικτος, ανθεκτικός, αγώγιμος και καθαρός. Έχει ακριβώς τις ιδιότητες εκείνες τις οποίες αν καλλιεργήσουμε εσωτερικά θα επιτύχουμε τη σύγχρονη αλχημεία. Θα γίνουμε αγωγοί φωτός, αλήθειας και αγάπης. Θα είμαστε ευέλικτοι και προσαρμοστικοί αλλά συνάμα ανθεκτικοί. Θα αποκτήσουμε καθαρότητα καρδιάς είκοσι τεσσάρων καρατίων. Θα εξελίξουμε την ικανότητά μας να ζούμε γεμάτα την κάθε μας μέρα. Στο εδώ και στο τώρα. Εκεί που δεν υπάρχει παρελθόν και μέλλον, παρά μόνο πλήρης επίγνωση του παρόντος και της κάθε στιγμής, καθώς προκύπτει. Εκεί που δίνεται η δυνατότητα στον υλικό μας εαυτό να συνυπάρξει με τον πνευματικό και να βιώσουμε ανεπανάληπτες εμπειρίες. Εκεί που το μυαλό (εξ)υπηρετεί την καρδιά και γίνεται ένα υπέροχο, δημιουργικό εργαλείο που μας βοηθά να βρούμε αυτό που θέλουμε να κάνουμε, αυτό που θέλουμε να είμαστε, αυτό που θέλουμε να συνεισφέρουμε στον κόσμο και να το κάνουμε με τον δικό μας, μοναδικό τρόπο. Η σημερινή μέρα είναι αποτέλεσμα των χθεσινών μας αντιλήψεων, πεποιθήσεων, συμφωνιών και στοχασμών. Τα αυριανά αποτελέσματα θα εξαρτηθούν από τη σημερινή μέρα.

www.koraliatimotheou.com

Η διαδικασία του σκέπτεσθαι θα εκλείψει σιγά-σιγά;

Του **ΑΝΤΗ ΡΟΔΙΤΗ**

Είναι απίστευτη η επιπολαιότητα με την οποία αντιμετωπίζουμε τα ηλεκτρονικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης/Επικοινωνίας. Στόχος εκείνων που εφηύραν την τηλεόραση ήταν η διεκδίκηση της προσοχής διά μιας, ολοσχερώς και ομοιόμορφα, όλου του κοινού. Όμως, οι ίδιοι οι εφευρέτες της ήταν και οι πρώτοι που ένιωσαν στο πετσί τους την πλήρη κι αντίθετη με την ανθρωπιά μας επήρειά της.

Στα 1985 ο δυτικός, αγγλοαμερικανικός κόσμος, ο πλησιέστερος σε μας, εκείνος που εφηύρε την τηλεόραση, διάβαζε: «…είμαστε σ' έναν αγώνα δρόμου της παιδείας με την καταστροφή… εκείνο που μας έπληξε σαν ασθένεια δεν είναι το γεγονός ότι οι άνθρωποι γελούν μπροστά στις τηλεοπτικές τους οθόνες αντί να σκέφτονται, αλλά ότι δεν ξέρουν για ποιο πράγμα γελούν και γιατί σταμάτησαν να σκέφτονται». (Neil Postman, «Amusing ourselves to Death»).

Βέβαια, η παιδεία στη Δύση (και σε μας, που γινόμαστε συνεχώς «καλύτεροι» της [δηλ. χειρότεροι της] ως αντιγραφείς της) δεν περίμενε την τηλεόραση για να χαντακωθεί. Από τον μεσαίωνα και μετά, η «ανάπτυξή» της ακολούθησε δρόμους εν πολλοίς αντίθετους με εκείνους που διακήρυττε ότι ήθελε. Δεν κατόρθωσε ποτέ να γίνει προέκταση του κλασικού, αρχαιοελληνικού πολιτισμού, που ήταν το «όραμά» της. Εμείς, από την άλλη, τραβήξαμε σωστά τον δρόμο μας, αλλά η πλημμύρα από τη Δύση ήταν καταιγιστική. Κυριολεκτικά μας συνέτριψε και μας καταπόντισε. Κι όταν «επανήλθαμε» στην επιφάνεια κανείς δεν ήταν σε θέση ν' ανακόψει τη σύμπλευσή μας με την πλημμύρα που μας συνέτριψε.

Το ζητούμενο έγινε πλέον, για την ώρα, ανέφικτο. Το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω, πλην όμως υπάρχουν και τα θαύματα. Αυτά έχουν μια

Οι ραδιοτηλεοπτικοί παραγωγοί και οι εργοδότες τους θα έπρεπε τη θερινή περίοδο να έβαζαν περισσότερη δημιουργικότητα για να παράγουν όσο το δυνατό περισσότερα και καλύτερα ψυχαγωγικά, ενημερωτικά και επιμορφωτικά προγράμματα για τους μη προνομιούχους, για τους πιο πιστούς ακροατές και τηλεθεατές τους. Εκείνους, μάλιστα, που τους έχουν περισσότερο ανάγκη.

Οι 600 περίπου χιλιάδες, που είναι οι λιγότερο προνομιούχοι οικονομικά και οι άνω των 65 ετών, τους θερινούς μήνες μένουν στα σπίτια τους.

καλή πιθανότητα να πραγματοποιηθούν εφόσον εκείνοι που ελπίζουν σ' αυτά γνωρίζουν καλά την τραγωδία τους. Ξέρουν άραγε οι σημερινοί ιδιοκτήτες-διαχειριστές ραδιοτηλεοπτικών σταθμών την τραγωδία τους; Ίσως να τη νιώθουν, ίσως να τη γεύονται, ίσως να την οσμίζονται, αλλά είναι σίγουρο ότι δεν είναι σε θέση να τη βάλουν κάτω σε λέξεις για να τη συνειδητοποιήσουν. Αχ, και νά 'χαμε τέτοιους πεπαιδευμένους ιδιοκτήτες-διαχειριστές-διευθυντές τηλεοπτικών σταθμών. Το πράγμα, όμως, γίνεται διπλά δύσκολο γιατί πέρα από το κρατικό κανάλι, οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί μας είναι επιχειρήσεις με στόχο την κερδοφορία, όχι την… πνευματική μας ανάπτυξη!

Θα μπορούσαμε, όμως, ν' αρχίζαμε από το κρατικό κανάλι, που δεν είναι κερδοσκοπική επιχείρηση κι όπου η διεύθυνση διορίζεται από το κράτος! Θα μπορούσαμε, αλλά έλα που και το κράτος δεν διαφέρει πολύ, αφού κι αυτό μια επιχείρηση είναι, που μόλις νιώθει, μόλις που γεύεται, ίσως και να οσμίζεται, αλλά μη ζητάμε και τόσο πολλά ώστε να είναι και σε θέση να βάλει κάτω την τραγωδία μας σε λέξεις και να… σκεφθεί τέτοια δευτερευούσης σημασίας θέματα! Μια παράλληλη, μικρή και ολέθρια τραγωδία είναι το γεγονός ότι καμιά κυβερνητική υπηρεσία δεν δέχεται ποτέ ότι μπορεί να παραχθεί σωστή σκέψη που αφορά τον τομέα της, έξω από τα γραφεία της. Αυτοανακηρύσσεται κορυφή στον τομέα της και διαγράφει ως άσχετο καθένα που δεν εργοδοτείται από την ίδια.

Παρ' όλ' αυτά, ας το διακινδυνεύσουμε: Πόση τηλεόραση βλέπουν οι νέοι; Όχι πολλή ασφαλώς. Τη μέρα είναι στις δουλειές τους και τη νύχτα στα μπαράκια και στα καφέ τους. Ποιοι φεύγουν στο εξωτερικό, στις παραλίες και στα θέρετρα; Οι νέοι και οι μέσες ηλικίες. Ένας πρόχειρος υπολογισμός, με βάση στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, δείχνει ότι τον Ιούλιο 2018 έγιναν 160 χιλιάδες περίπου ταξίδια στο εξωτερικό με το 77% αυτών των ταξιδιών για λόγους αναψυχής (διακοπές). Αν υπολογίσουμε μέσο όρο δύο άτομα σε κάθε ταξίδι, μιλάμε για 300.000 Κυπρίους μείον 23%, ίσον 230.000. Ας πούμε, λοιπόν, ότι περίπου 250.000 Κύπριοι (πλείστοι των οποίων είναι αυτοί που δεν βλέπουν πολλή τηλεόραση όλο τον χρόνο) λείπουν από την Κύπρο τον Δεκαπενταύγουστο! Από τις 860 χιλιάδες του πληθυσμού της ελεύθερης Κύπρου μένουν στα σπίτια τους οι 600 περίπου χιλιάδες, που είναι οι λιγότερο προνομιούχοι οικονομικά και οι άνω των 65 ετών!

Με ποια λογική, ποια συλλογιστική και ποια σκέψη, αυτοί οι άνθρωποι, που είναι και οι πιο πιστοί «τηλεθεατές-ακροατές», οι οποίοι έχουν περισσότερο ανάγκη τα ΜΜΕ, εγκαταλείπονται από τους ραδιοτηλεοπτικούς παραγωγούς; Θα έπρεπε να συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο: Οι ραδιοτηλεοπτικοί παραγωγοί και οι εργοδότες τους θα έπρεπε αυτή την περίοδο να έβαζαν περισσότερη ενέργεια και περισσότερη δημιουργικότητα για να παράγουν όσο το δυνατό περισσότερα και καλύτερα ψυχαγωγικά, ενημερωτικά και επιμορφωτικά προγράμματα για τους μη προνομιούχους, για τους πιο πιστούς ακροατές και τηλεθεατές τους. Εκείνους, μάλιστα, που τους έχουν περισσότερο ανάγκη.

Έτσι θα έπρεπε να σκέφτεται μια αληθινή (όσο γίνεται) δημοκρατία και οι πολίτες-λειτουργοί της αν σκέφτονταν και αν ήθελαν να είναι «εν τάξει» με τον εαυτό τους και τις υποχρεώσεις τους.

Ο κ. Άντης Ροδίτης είναι ερευνητής, συγγραφέας και λογοτέχνης.

Μαρτυρία - μια λαϊκή εξέγερση στην Πάφο

Του **ΓΙΑΝΝΑΚΗ Λ. ΟΜΗΡΟΥ**

Δύο σχεδόν μήνες μετά από την τουρκική εισβολή του 1974, το πραξικοπηματικό παρακράτος εξακολουθούσε να κυβερνά. Συλλήψεις δημοκρατικών πολιτών, απηνής τρομοκρατία, εν ψυχρώ δολοφονίες. Παρά το γεγονός ότι η Τουρκία είχε καταλάβει το 37% των εδαφών της Κυπριακής Δημοκρατίας, το μέλημα των πραξικοπηματιών, ήταν η παρεμπόδιση επιστροφής του νόμιμου προέδρου Μακαρίου στην Κύπρο, ο οποίος κυνηγημένος από την προδοσία είχε καταφύγει στο εξωτερικό.

Στις 8 Σεπτεμβρίου, μέλη της ΕΟΚΑ Β΄ δολοφόνησαν στο Μέσα Χωριό της Πάφου, τον ειδικό αστυνομικό Δημοσθένη Γεωργίου, επειδή έγραφε συνθήματα υπέρ της επιστροφής του προέδρου Μακαρίου στην Κύπρο. Η δολοφονία προκάλεσε κύμα αγανάκτησης και οργής σε ολόκληρη την Πάφο. Η σορός του Δημοσθένη Γεωργίου μεταφέρθηκε την επομένη στην Πάφο και τοποθετήθηκε μπροστά από την Αστυνομική Διεύθυνση της πόλης. Πληροφορήθηκα τα γεγονότα και πήγα στην πλατεία Κένεντυ μπροστά από την Αστυνομία. Το κλίμα ήταν εκρηκτικό. Εκατοντάδες πολίτες απαιτούσαν την παράδοση της πραξικοπηματικής διοίκησης της Αστυνομίας Πάφου. Πολλά αυτοκίνητα των πραξικοπηματιών αστυνομικών που βρίσκονταν σταθμευμένα έξω από την Αστυνομική Διεύθυνση, παραδόθηκαν στις φλόγες από τους διαδηλωτές.

Η ατμόσφαιρα ήταν επαναστατική. Οι διαδηλωτές απειλούσαν να εισβάλουν στην Αστυνομική Διεύθυνση, θέτοντας χρονοδιαγράμματα. Μεγάφωνα είχαν τοποθετηθεί στον πλατειακό χώρο. Ανέλαβα την ευθύνη να απευθύνω μηνύματα από το μικρόφωνο. Καλούσα για έλευση στην Πάφο του υπουργού Εσωτερικών Νίκου Κόσιη και του αρχηγού της Εθνικής Φρουράς στρατηγού Καραγιάννη. Η προειδοποίηση ήταν σαφής. Αν Κόσιης και Καραγιάννης δεν προσέρχονταν θα ακολουθούσε εισβολή των διαδηλωτών. Απειλείτο η πρόκληση αιματοχυσίας.

Σε δύο περίπου ώρες, αργά το απόγευμα, Κόσιης και Καραγιάννης έφτασαν στον χώρο. Από το μικρόφωνο απευθύνθηκαν στο επαναστατημένο πλήθος και δεσμεύτηκαν για αλλαγή διοίκησης στην Αστυνομία Πάφου, με απομάκρυνση των πραξικοπηματιών. Ήταν μια πρώτη νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων στην Πάφο μετά το πραξικόπημα.

Την επομένη μέσα σε κλίμα πάνδημης οδύνης, αλλά και οργής για τους πραξικοπηματίες τελέσθηκε στο Μέσα Χωριό η κηδεία του Δημοσθένη Γεωργίου.

Η αυθόρμητη λαϊκή εξέγερση στις 9 Σεπτεμβρίου 1974 απέδειξε τις απεριόριστες δυνάμεις των λαϊκών δυνάμεων. Οι οποίες συνέτριψαν το πραξικόπημα, το οποίο εξακολουθούσε να επιβιώνει, μήνες μετά το προδοτικό και εθνοκτόνο του έργο. Και ενώ η Τουρκία βρισκόταν στην Κύπρο και απειλούσε με ολοκληρωτική κατάληψη το νησί.

Η 9η Σεπτεμβρίου 1974 αποτελεί μια λαμπρή σελίδα στην ιστορία της Πάφου και της Κύπρου.

Ο κ. Γιαννάκης Λ. Ομήρου είναι τέως πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Η πρόταση 2017 για τα Βαρώσια των Χατζηχαμπή Θεοφίλου, Αρέστη

Ύστερα από αίτημα πολλών αναγνωστών μας επαναδημοσιεύουμε την πρόταση προς τον πρόεδρο Αναστασιάδη, όπως δημοσιεύθηκε στην «Κ» στις 24/12/2017

Υπάρχει πρόσφορο έδαφος, για επανέγερση του θέματος των Βαρωσίων στο πλαίσιο των ψηφισμάτων των Η.Ε., κίνηση που θα αδυνάτιζε οποιαδήποτε τουρκική πρώτη κίνηση επωφελούμενη της δικής μας αδράνειας στο θέμα, δεδομένης μάλιστα πρόσφατης σχετικής αναφοράς του γ.γ. του ΟΗΕ και των σχετικών θέσεων της Ε.Ε.

Των **ΘΕΟΦΙΛΟΥ Β. ΘΕΟΦΙΛΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΑΡΕΣΤΗ** *και* **ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Χ. ΧΑΤΖΗΧΑΜΠΗ**

Θεωρούμε πρέπον να αναφέρουμε εξ αρχής ότι ενεργούμε ως ιδιώτες πολίτες της Αμμοχώστου μη εκπροσωπούντες οποιαδήποτε σύνολα ή συμφέροντα και ανεξαρτήτως πολιτικών ή κομματικών πεποιθήσεων και επιδιώξεων. Παραλλήλως, όμως, ως εκ της συνεχούς επαφής μας με τους συμπολίτες μας, φρονούμε ότι εκφράζουμε και τις σκέψεις και συναισθήματα πάρα πολλών εξ αυτών. Και ασφαλώς δεν θα παρεξηγηθεί ως αυτοέπαινος η αναφορά ότι η όλη μακρά δημόσια επίδοσή μας στη δικαστική και στη διπλωματική υπηρεσία δικαιολογεί τόσο την εκτίμηση και συνδρομή των συμπολιτών μας όσο και το άμεμπτο και καλοπροαίρετο των προθέσεών μας στην ενέργεια αυτή. Να σημειώσουμε, δε, ότι η συναντίληψη και συνεργασία των τριών μας έχει λάβει την ενεργό έκφραση και προώθησή της μετά από τη δημοσίευση των άρθρων του εξ ημών κ. Θεοφίλου και την ακόλουθη δημοσίευση του άρθρου του εξ ημών κ. Χατζηχαμπή.

Το προσφυγικό πρόβλημα, έπειτα από εκείνο των πεσόντων και αγνοουμένων του 1974, είναι το σοβαρότερο των προβλημάτων της εισβολής και κατοχής, αφού αφορά τον ίδιο τον άνθρωπο ως την ύψιστη αξία στην κοινωνική ζωή. Στα 43 χρόνια που πέρασαν από την τουρκική εισβολή, με δεδομένη δε τη μη επιστροφή των εκτοπισθέντων, οι περισσότεροι της πρώτης και δευτέρας γενεάς εκτοπισθέντες – με την τρίτη γενεά να ακολουθεί κοντά – δεν θα επιστρέψουν ποτέ αφού έχουν αποθάνει με τον ψυχικό πόνο του εκτοπισμού και τον ανεκπλήρωτο πόθο της επιστροφής.

Η νέα πρόταση θα πρέπει να είναι αρκούντως δελεαστική και για τους Τ/Κ, προσφέροντας κατ' αυτόν τον τρόπο οφέλη και στις δύο κοινότητες.

Όσον αφορά ακριβώς αυτό το θέμα, από νωρίς έγινε αντιληπτό, για ειδικώς προσφερόμενους λόγους, ότι η επιστροφή των κατοίκων της Αμμοχώστου μπορούσε να επιτευχθεί πριν από τη λύση του κυπριακού προβλήματος, η οποία, μετά από την παρέλευση μιας δεκαετίας, εφαινετο και απεδείχθη να καθίσταται δύσκολη. Ήδη στη Συμφωνία Υψηλού Επιπέδου του 1979 υπήρχε πρόνοια για προτεραιότητα στην επίτευξη συμφωνίας για επανεγκατάσταση στα Βαρώσια υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών – και Βαρώσια δεν είναι μόνο η περίκλειστη περιοχή αλλά όλη η εκτός των τειχών πόλη της Αμμοχώστου. Τα ψηφίσματα 550 (1984) και 789 (1992) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών που ακολούθησαν εκφράζουν την ίδια προς τούτο αντίληψη των Ηνωμένων Εθνών και περιέχουν την απόφαση της διεθνούς κοινότητας για την επιστροφή των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη προς επανεγκατάσταση.

Τα οφέλη από την εφαρμογή των ψηφισμάτων αυτών για τους εκτοπισθέντες κατοίκους της πόλης με την αποκατάσταση των δικαιωμάτων των και κατ' επέκταση για όλη την Κύπρο θα είναι μέγιστα, όπως θα είναι και καταλυτικά για τη λύση του Κυπριακού. Είναι δεδομένη η απροθυμία της Τουρκίας να εφαρμόσει τα ψηφίσματα 550 και 789. Δεν υπήρξε όμως διαχρονικά ούτε και συγκεκριμένη και επίμονη πολιτική προώθησής των από δικής μας πλευράς, ενώ παραλλήλως ανεπτύχθη και η παρανομημένη νοοτροπία της «Αμμοχωστοποίησης» του Κυπριακού με τη συνδρομή συναισθηματικών και άλλων παραγόντων, ως εάν η επιστροφή των κατοίκων της Αμμοχώστου να προεξοφλούσε την ίδια τη λύση. Το αποτέλεσμα ήτο η εδραίωση της τουρκικής θέσης ότι η Αμμόχωστος θα πρέπει να είναι μέρος της λύσης, προς τεράστια ζημία μας και όσον αφορά τους κατοίκους της πόλης και την Κύπρο γενικώς και όσον αφορά τη διαπραγματευτική μας θέση, αφού αφήσαμε στην Τουρκία ένα δυνατό διαπραγματευτικό χαρτί στο πλαίσιο της λύσης, αντί να πιέζεται συνεχώς για εφαρμογή των ψηφισμάτων 550 και 789.

Δυναμική επαναπροώθηση

Οι συνθήκες σήμερα, και εφ' όσον οι συνομιλίες για λύση του Κυπριακού βρίσκονται σε στασιμότητα, δεν αφήνουν άλλα περιθώρια και καθιστούν ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη ενεργούς και δυναμικής επαναπροώθησης των ψηφισμάτων 550 και 789. Πέραν της συνεχιζόμενης φθοράς ανθρώπων και τόπων, δεν μπορεί να αγνοείται η ήδη επαπειλούμενη εφαρμογή τουρκικών σχεδίων περαιτέρω παγίωσης τετελεσμένων με την επέκταση του εποικισμού των Βαρωσίων (ήδη τα Κάτω Βαρώσια και άλλες περιοχές κατοικήθησαν από καιρού) ή το άνοιγμά των υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση, που αν εκδηλωθεί ενδέχεται να δημιουργήσει πρόσθετα προβλήματα στη Δημοκρατία αλλά και να διχάσει τους Αμμοχωστιανούς ως εκ της απογοήτευσης και εξάντλησης στείρων δεκαετιών. Πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι προς αντιμετώπιση τέτοιων ενδεχομένων, προλαμβάνοντες και όχι ακολουθούντες τις εξελίξεις. Τούτο θα επιτευχθεί με δική μας πρώτη κίνηση για επανέγερση του θέματος των Βαρωσίων στο πλαίσιο των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών, που θα αδυνάτιζε οποιαδήποτε τουρκική πρώτη κίνηση επωφελούμενη της δικής μας αδράνειας στο θέμα. Φρονούμε ότι υπάρχει πρόσφορο έδαφος για τέτοια πρωτοβουλία, όπως προκύπτει και από την προσφάτως σχετική αναφορά του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στην έκθεσή του για την τελευταία διάσκεψη και με δεδομένη την επανάληψη της πάγιας θέσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για επιστροφή των Βαρωσίων αλλά και από την ευλόγως αναμενόμενη στήριξη της διεθνούς κοινότητας και ιδιαιτέρως της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία πλέον εμπλέκεται στο θέμα.

Συγχρόνως, θα πρέπει να υπομνησθεί ότι για να τύχει της αναγκαίας διεθνούς στήριξης αλλά και της αποδοχής της από την Τουρκία, η νέα πρόταση για τα Βαρώσια θα πρέπει, εν όψει της παρόδου του χρόνου, που πολλά αλλάζει ανεπιστρεπτί, και στο πλαίσιο της δικοινοτικότητας που διέπει διαχρονικά τις προδιαγραφές της επιδιωκόμενης λύσης, να είναι αρκούντως δελεαστική και για τους Τουρκοκυπρίους, προσφέροντας κατ' αυτόν τον τρόπο οφέλη και στις δύο κοινότητες. Σε αυτό το πνεύμα, θα μπορεί να είναι καταλύτης της επανένωσης και συνεργασίας των κοινοτήτων και της ίδιας της λύσης, χωρίς επιπτώσεις στην υφιστάμενη νομιμότητα.

Καταλύτης η ανοικοδόμηση της πόλης

Φρονούμε ότι οι σκέψεις και εισηγήσεις που ακολουθούν, χωρίς να είναι πλήρεις ή εξαντλητικές, σκοπό έχουν να δώσουν αυτό το στίγμα που πρέπει να διέπει την παράδοση των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη.

1. Η ανοικοδόμηση της πόλης προϋποθέτει δαπάνες δισεκατομμυρίων και συνεχείς εργασίες πολλών ετών. Τούτο θα καταστήσει την Αμμόχωστο ένα τεράστιο και διαρκές εργοτάξιο που, πέραν της χρηματοδότησής του, θα ελκύσει αναλόγως μεγάλο αριθμό επενδύσεων και εργαζομένων, παρέχοντας πρωτοφανείς οικονομικές ευκαιρίες και συμβάλλοντας τα μέγιστα στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην άνευ προηγουμένου οικονομική ανάπτυξη ολοκλήρου της Κύπρου. Στην ανοικοδόμηση της πόλης θα πρέπει να συμμετέχουν σε συνεργασία και οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι όπως και άλλοι ώστε να παρέχεται ανάλογο όφελος και στις δύο κοινότητες, οι δε Τουρκοκύπριοι αναμένεται ότι θα συνεχίσουν να μετέχουν και στη μετέπειτα οικονομική ζωή της πόλης. Τούτο θα σηματοδοτήσει και την ευρύτερη συνεργασία, η οποία παρέχεται μέσω της οικονομίας αφού η οικονομία, και μάλιστα στη σύγχρονη εποχή, ενώνει.

2. Η εξασφάλιση των οικονομικών πόρων που θα απαιτηθούν για την ανοικοδόμηση της πόλης, σε μεγάλο βαθμό από εξωτερικές πηγές, θα διευκολυνθεί από την προοπτική της δικοινοτικής συμμετοχής, ιδιαιτέρως στο πολιτικό επίπεδο. Συγκεκριμένως όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, η συνδρομή της μπορεί ευλόγως να αναμένεται και να είναι σημαντική, τονίζοντας την παρουσία της αλλά και τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της πόλης και ενισχύοντας την τουρκοκυπριακή κοινότητα, η οποία θεωρεί εαυτήν αδικημένη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

3. Το λιμάνι της πόλης θα μπορεί να τεθεί υπό τη συνδιαχείριση Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων υπό καθεστώς που θα συμφωνηθεί, στο πλαίσιο ήδη υποβληθείσας πρότασης, για τη διεξαγωγή νομίμως ελευθέρου εμπορίου. Τα πλεονεκτήματα και για τις δύο κοινότητες θα είναι σημαντικά και η συνεργασία των θα ενισχυθεί περαιτέρω.

4. Η παραλιακή περιοχή νοτίως των τειχών η οποία ευρίσκεται κοντά στην περίκλειστη πόλη θα προσφέρεται ιδανικώς για τη δημιουργία μαρίνας, με συμμετοχή στην κατασκευή και συνδιαχείριση των δύο κοινοτήτων υπό καθεστώς ανάλογο εκείνου του λιμανιού. Τούτο, πέραν του οικονομικού οφέλους, θα συμβάλει στην εξωτερική επικοινωνία και στην ανάπτυξη της πόλης και στην ενίσχυση της συνεργασίας των δύο κοινοτήτων.

5. Η Αμμόχωστος θα προσφέρεται κατ' εξοχή για τη δημιουργία δικοινοτικού Κέντρου Κυπριακών Σπουδών και αναλόγων εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων προς περαιτέρω προώθηση της συνεργασίας των δύο κοινοτήτων. Όπως και η οικονομία, έτσι και ο πολιτισμός ενώνει.

6. Η εντός των τειχών πόλη θα μπορεί να περιληφθεί με προς τούτο διαβήματα της Δημοκρατίας, και μάλιστα άμεσα, στον κατάλογο της πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO, προσφερόμενη για κοινή πολιτιστική δραστηριότητα με διεθνή εμβέλεια.

7. Η εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου στα Κατεχόμενα έχει ανασταλεί με την ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορεί να εξετασθεί κατά πόσο είναι πρόσφορο να επεκταθεί το κοινοτικό κεκτημένο στα Βαρώσια με την επιστροφή των στα Ηνωμένα Έθνη για επανεγκατάσταση. Τούτο θα προσφέρει σημαντικό όφελος και στους Τουρκοκυπρίους ως πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνάρτηση με την εκεί εμπλοκή και παρουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ανοικοδόμηση αλλά και ενδεχόμενη συμμετοχή της στη λειτουργία του λιμανιού και θα ανοίξει την προοπτική επέκτασης του κοινοτικού κεκτημένου σε όλη την Κύπρο όταν επέλθει η λύση.

8. Στην εν λόγω περιοχή, ως ομοσπονδιακή περιοχή, θα μπορούν να εγκατασταθούν θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένως ένας Οργανισμός (Agency), λαμβανομένου μάλιστα υπ' όψη ότι η Κύπρος δεν έχει εισέτι εξασφαλίσει οποιοδήποτε τέτοιο Οργανισμό.

Ο κ. Θεόφιλος Β. Θεοφίλου είναι πρέσβυς ε.τ., πρώην μόνιμος αντιπρόσωπος της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο κ. Γεώργιος Κ. Αρέστης είναι επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Kent, πρώην δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου και τέως δικαστής του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο κ. Δημήτριος Χ. Χατζηχαμπής είναι επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Exeter, τέως Πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Από το λιμάνι μέχρι την Καρπασία

Προχωρούμε στη διατύπωση σκέψεων που επεκτείνονται πέραν της επιστροφής των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη για επανεγκατάσταση και που θα μπορούσαν να τύχουν μελέτης και επεξεργασίας σε μετέπειτα στάδιο, διευκολύνοντας μάλιστα και την επιδιωκόμενη ομοσπονδιακή λύση.

1. Για σκοπούς οικονομικής βιωσιμότητας και ανάπτυξης αλλά και της επιθυμητής επανένωσης, η Αμμόχωστος μπορεί να επεκταθεί σε ευρύτερη περιοχή βορείως των τειχών, ώστε να περιλαμβάνει και την παλαιά και τη νέα πόλη, με δυνατότητα επέκτασης προς και μέχρι και την Καρπασία, η οποία και να αποτελέσει ομοσπονδιακή περιοχή στο πλαίσιο της λύσης διζωνικής και δικοινοτικής ομοσπονδίας. Τούτο, μάλιστα, θα διευκολύνει και τη διευθέτηση του εδαφικού αλλά και της ακτογραμμής, η οποία θα εμπίπτει στη δικαιοδοσία των αντιστοίχων ζωνών.

2. Το λιμάνι της πόλης θα μπορεί να τεθεί υπό την ομοσπονδιακή κυβέρνηση ως ομοσπονδιακό λιμάνι.

3. Στην εν λόγω περιοχή, ως ομοσπονδιακή περιοχή, θα μπορούν να εγκατασταθούν θεσμοί του μελλοντικού ομόσπονδου κράτους. Ακόμα, το προτεινόμενο Κέντρο Κυπριακών Σπουδών καθώς και το ήδη λειτουργούν Πανεπιστήμιο της Ανατολικής Μεσογείου μπορούν να καταστούν ομοσπονδιακό πανεπιστήμιο προς εμπέδωση μέσω ενιαίων σπουδών της ομοσπονδιακής συνείδησης και του κοσμοπολιτισμού, που είναι η ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία ανθρώπων με διαφορετική εθνότητα, θρησκεία, γλώσσα και πολιτισμό.

4. Με αυτά τα δεδομένα, η Αμμόχωστος, ήδη επανενωμένη ως ομοσπονδιακή περιοχή, θα προσφέρεται ιδανικώς με τη λύση και ως ομοσπονδιακή πρωτεύουσα.

#AKAMASCLEANUP

AKAMAS CLEAN UP 2019

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Η εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» διοργανώνει τον ετήσιο, μαζικό, εθελοντικό καθαρισμό των παραλιών του Ακάμα για 5η χρονιά και σας θέλει μαζί της!

Δηλώσεις συμμετοχής και πληροφορίες: SppMedia τηλ. 22472472
Αναχώρηση λεωφορείων από τη Λευκωσία 08:30
Εκκίνηση καθαρισμού από το Latsi Watersports Centre 11:00

ΜΠΛΟΥ ΛΑΓΚΟΥΝ | ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ | ΑΚΤΗ ΑΡΝΑΟΥΤΗ | ΦΟΝΤΑΝΑ ΑΜΟΡΟΖΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LATCHI WATERSPORTS CENTRE

Η Αθήνα κοιτάζει προς το Καστελλόριζο

Σε επιφυλακή η κυβέρνηση για την πιθανότητα επέκτασης των τουρκικών ερευνών σε περιοχές νοτίως του ελληνικού νησιού

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Με το βλέμμα καρφωμένο στο Καστελλόριζο παραμένει η Αθήνα, παρά τον εμπλουτισμό της ατζέντας της Αγκυρας, η οποία, με στόχο την άσκηση περαιτέρω πιέσεων προς την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ, απειλεί την Ευρώπη με εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες, ενώ ανοίγει ξανά και ζήτημα απόκτησης πυρηνικών κεφαλών. Παρά το σύννεφο καπνού που δημιουργούν αυτές οι ρητορικές εξάρσεις, αλλά και την πραγματική ανησυχία που προκαλεί στην Αθήνα το ενδεχόμενο επανάληψης των προσφυγικών ροών στο επίπεδο του 2015, τα υπουργεία Εθνικής Αμυνας και Εξωτερικών παραμένουν σε επιφυλακή για τους σχεδιασμούς της Αγκυρας στην Ανατολική Μεσόγειο. Το δεύτερο ερευνητικό πλοίο των Τούρκων «Ορούτς Ρέις» παραμένει στον κόλπο της Αττάλειας και στην Αθήνα αναμένουν με ενδιαφέρον την επόμενη κίνηση της Αγκυρας, καθώς πλέον έχει σχεδόν τελειώσει και η φετινή, ιδιαίτερα προσοδοφόρα για την τουρκική οικονομία, τουριστική περίοδος. Με δεδομένες τις υφιστάμενες πληροφορίες περί επέκτασης των τουρκικών ερευνών και σε περιοχές ανατολικά του 28ου μεσημβρινού, δηλαδή και στα νότια του Καστελλόριζου, η Αθήνα ετοιμάζεται για παν ενδεχόμενο. Για την Τουρκία η πιθανή έναρξη ερευνών από τα ανατολικά προς τα δυτικά, σε μια περιοχή στην οποία έχει ταχύτερη και ευκολότερη πρόσβαση από την Ελλάδα, δεν θεωρείται καθόλου απίθανη, αντιθέτως, εκτιμάται ότι οι σχεδιασμοί που υπάρχουν αυτή τη στιγμή στην Αγκυρα οδηγούν στην εξέλιξη ενός σεναρίου οργανωμένης κίνησης προς την περιοχή νότια του Καστελλόριζου και δυτικά της Ρόδου. Το προηγούμενο «σόου», αυτό της καθόδου του «Ορούτς Ρέις» από το Αιγαίο συνοδεία φρεγατών και με τη μαζική παραβίαση του εθνικού εναέριου χώρου από τουρκικά μαχητικά που

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΓΕΝ

Το υποβρύχιο του Πολεμικού Ναυτικού «Αμφιτρίτη» στο Καστελλόριζο, κατά τη διάρκεια παλαιότερης αποστολής του.

Σε ΗΠΑ και Ευρώπη έχει γίνει αντιληπτό ότι πιθανή προσπάθεια προσβολής της ελληνικής κυριαρχίας στην Ανατολική Μεσόγειο δεν μπορεί να μείνει αναπάντητη από την Αθήνα.

ενεπλάκησαν σε εικονικές αερομαχίες με ελληνικά, ήταν ενδεικτικό των τουρκικών προθέσεων.

Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, το ενδιαφέρον των ξένων δυνάμεων που παρακολουθούν με ανησυχία τα τεκταινόμενα στην Ανατολική Μεσόγειο είναι ιδιαιτέρως αυξημένο. Στην Ουάσιγκτον, αλλά και στις σημαντικές πρωτεύουσες στην Ευρώπη, έχει γίνει απολύτως αντιληπτό ότι η πιθανή προσπάθεια προσβολής της ελληνικής κυριαρχίας στις θαλάσσιες ζώνες της στην Ανατολική Μεσόγειο δεν μπορεί να μείνει αναπάντητη από την Αθήνα. Η Αθήνα παρακολουθεί τα σήματα που εκπέμπονται έχοντας ως βασική προτεραιότητα τη διατήρηση χαμηλών τόνων και με σκοπό να αποφύγει την αναλογικότητα στη «διπλωματία κανονιοφόρων» την οποία έχει επιλέξει ως ρητορική η Αγκυρα σε ό,τι αφορά την Ανατολική Μεσόγειο. Επιπλέον, η Αθήνα βασίζεται και στην πολύ καλή αντίληψη που πλέον φαίνεται ότι έχουν όλοι οι βασικοί σύμμαχοι της Ελλάδας για τις τουρκικές διεκδικήσεις στην Ανατολική Μεσόγειο. Πέρα από τις πολύ ορατές και επί τούτω προπαγανδιστικές φωτογραφίσεις του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν μπροστά από τον χάρτη της «γαλάζιας πατρίδας» με το διχοτομημένο Αιγαίο, η Αγκυρα έχει πολύ συγκεκριμένους σχεδιασμούς, οι οποίοι φαίνεται ότι είναι γνωστοί στις μεγάλες πρωτεύουσες της Δύσης. Η κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή και τα ιδιαιτέρως ευαίσθητα αντανακλαστικά όλων των εμπλεκομένων φάνηκαν έντονα την περασμένη εβδομάδα, όταν η Αγκυρα έσπευσε να εκδώσει NAVTEX για άσκηση σε μια πολύ μικρή περιοχή στα όρια της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (ΑΟΖ) της Ελλάδας με την Κυπριακή Δημοκρατία και την Αίγυπτο (ή της Τουρκίας, με βάση την άποψη της Αγκυρας). Η Αθήνα απάντησε με δική της NAVTEX. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ήταν η επιλογή του ελεγχόμενου από το προεδρικό παλάτι Τύπου, να παρουσιάσει «πολεμικά σενάρια», δίχως να κάνει οποιαδήποτε νύξη στα πραγματικά γεγονότα και στις συνθήκες υπό τις οποίες αυτά εκτυλίχθηκαν.

«Φατίχ» και οικόπεδο 7

Σε Αθήνα, ΗΠΑ και Ευρώπη υπάρχει πάντα η εκτίμηση ότι ο κ. Ερντογάν διαθέτει πάντα «σχέδιο Β», προκειμένου να αποφύγει εξέλιξη την οποία δεν μπορεί να ελέγξει. Σύμφωνα με πηγές που έχουν ασφαλή και ακριβή πληροφόρηση, μια από αυτές τις κινήσεις θεωρείται η επιλογή της Αγκυρας να ακυρώσει τον σχεδιασμό της για αποστολή του πλωτού γεωτρύπανου «Φατίχ» στο οικόπεδο 7 της κυπριακής υφαλοκρηπίδας, μετά την απόφαση της Λευκωσίας να το αδειοδοτήσει από κοινού στη γαλλική Total και την ιταλική ΕΝΙ.

Σε όλο αυτό το εξαιρετικά προβληματικό γενικό πλαίσιο, η Αθήνα παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή και την τελευταία προσπάθεια του ΟΗΕ, να συγκεράσει τις απόψεις του προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη και του Τουρκοκύπριου ηγέτη Μουσταφά Ακιντζί, προκειμένου να οδηγήσει σε μια νέα διαδικασία. Οι έξι συναντήσεις που είχε μαζί με τους δύο ηγέτες η ειδική απεσταλμένη του γ.γ. του ΟΗΕ Τζέιν Χολ Λουτ, αλλά και η συζήτηση ανάμεσα στους κ. Αναστασιάδη και Ακιντζί, φανέρωσε τις τεράστιες διαφορές που έχουν οι δύο πλευρές, δίχως, ωστόσο, αυτό να σημαίνει ότι δεν ακολουθούν ακόμα αρκετά επεισόδια. Μεθαύριο, ο κ. Αναστασιάδης θα βρεθεί στην Αθήνα, όπου θα συναντηθεί με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη, με τον οποίο και θα συζητήσει τις τελευταίες εξελίξεις. Ανάλογη συνάντηση θα έχουν και οι δύο υπουργοί Εξωτερικών Νίκος Δένδιας και Νίκος Χριστοδουλίδης. Οι επαφές αυτές γίνονται, μεταξύ άλλων, και ενόψει της επερχόμενης Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στα τέλη του μήνα στη Νέα Υόρκη, όπου αναμένεται ότι αμέσως μετά το τέλος της θα πραγματοποιηθεί και μια πενταμερής, άτυπη συνάντηση, εφόσον, βέβαια, υπάρχει έδαφος. Για την Αθήνα το ενδιαφέρον είναι ευρύτερο, καθώς η Νέα Υόρκη δεν αποκλείεται να είναι και ο τόπος όπου θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μια πρώτη εκ του σύνεγγυς επαφή ανάμεσα στον κ. Μητσοτάκη και στον κ. Ερντογάν.

Οι γαλλικές φρεγάτες

Τις αμέσως επόμενες ημέρες αναμένονται εξελίξεις στο ζήτημα της προμήθειας των γαλλικών φρεγατών Belh@rra. Η αρχική συμφωνία ανάμεσα σε Αθήνα και Παρίσι είναι η προμήθεια δύο φρεγατών από τις επτά που θα ναυπηγηθούν τα επόμενα χρόνια στη Γαλλία (τη δεύτερη και την τέταρτη ή πέμπτη), με ένα ευέλικτο πρόγραμμα χρηματοδότησης. Γι' αυτή την προμήθεια θα απαιτηθούν 2 δισ. ευρώ (για τα δύο πλοία και οπλικά συστήματά τους), ενώ η Αθήνα δεσμεύεται ότι θα προμηθευτεί και τις επόμενες δύο φρεγάτες του Πολεμικού Ναυτικού από τη Γαλλία. Ενα από τα δύσκολα σημεία είναι το είδος αντιαεροπορικής προστασίας που παρέχεται από αυτά τα πλοία. Ενα δεύτερο αφορά την παράκαμψη των Ελληνικών Ναυπηγείων, τα οποία παραμένουν ένας γρίφος που η κυβέρνηση καλείται να λύσει. Τις αμέσως επόμενες ημέρες μια κοινή επιτροπή, αποτελούμενη από στελέχη του υπουργείου Εθνικής Αμυνας, αλλά και υπό την επίβλεψη του Μεγάρου Μαξίμου, θα ξεκινήσει τις επαφές με τους Γάλλους, προκειμένου να ολοκληρωθεί η τεχνική έκθεση που θα περιέχει τι ακριβώς επιζητεί η Αθήνα από τις νέες φρεγάτες, η πρώτη από τις οποίες δεν αναμένεται να έχει παραδοθεί στο Π.Ν. πριν από το 2025-2026.

Δεν αρκούν τα λόγια, χρειάζονται μέτρα κατά της Αγκυρας

Ο ύπατος πρόεδρος της μεγαλύτερης ελληνοαμερικανικής οργάνωσης, της AHEPA, Γιώργος Χωριάτης, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΕΛΛΙΣ**

Το 2021 η AHEPA θα διοργανώσει στην Αθήνα, και όχι στις ΗΠΑ, το ετήσιο συνέδριό της, στο οποίο συμμετέχουν χιλιάδες μέλη της, στο πλαίσιο της συμβολικής και ουσιαστικής στήριξης της ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας, αλλά και της προβολής του θετικού αφηγήματος για τη χώρα μετά τη δεκαετή κρίση. Αυτό τονίζει στην «Κ» ο ύπατος πρόεδρος της μεγαλύτερης ελληνοαμερικανικής οργάνωσης, Γιώργος Χωριάτης, ο οποίος πριν από μικρό χρονικό διάστημα βρέθηκε στην Αθήνα. Αναφέρεται επίσης στις δράσεις της AHEPA τόσο στην Ελλάδα όσο και στις ΗΠΑ, ενώ εκφράζει την ανησυχία της οργάνωσης για την αποσταθεροποιητική συμπεριφορά της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο, την οποία έχει μεταφέρει στον πρόεδρο Τραμπ και άλλους θεσμικούς παράγοντες της Ουάσιγκτον, αλλά και την ένθερμη στήριξη στην τριμερή συνεργασία Ελλάδας, Κύπρου, Ισραήλ.

– Ποιος ήταν ο σκοπός της πρόσφατης επίσκεψής σας στην Ελλάδα;

– Να συγχαρώ τον πρωθυπουργό και τη νέα κυβέρνηση, να συζητήσουμε το σχέδιο για τον εορτασμό του 2021, αλλά και την έγκριση για να προχωρήσουμε στη δημιουργία υπερσύγχρονης μονάδας θεραπείας εγκαυματιών στην πτέρυγα που εδώ και δεκαετίες έχει κατασκευάσει η AHEPA στον «Ευαγγελισμό».

– Πώς μπορεί να συμβάλει η AHEPA στον εορτασμό των 200 ετών ανεξαρτησίας της Ελλάδας;

– Ο εορτασμός των 200 ετών ανεξαρτησίας της Ελλάδας θα είναι πραγματικό ορόσημο στην ιστορία της Ελλάδας, και μια αίσθηση τεράστιας υπερηφάνειας για όλους τους Ελληνες και τους φιλέλληνες. Η AHEPA προσβλέπει στη συνεισφορά της με τη διεξαγωγή του ετήσιου ανώτατου συνεδρίου της, στην Αθήνα το 2021. Ανυπομονούμε να φέρουμε Ελληνες και φιλέλληνες από όλο τον κόσμο στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια των εορτασμών. Πρέπει να διερευνήσουμε και τι δράσεις και πρωτοβουλίες μπορούν να υπάρξουν και στις ΗΠΑ.

– Ποιες είναι οι σημαντικότερες πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει η AHEPA;

Η AHEPA είναι πολύ υπερήφανη που πρωτοστάτησε στη συνεργασία μεταξύ Ελλάδος, Κύπρου και Ισραήλ.

– Υπάρχουν πολλές. Θα ξεκινήσω με μια πρωτοβουλία που ολοκληρώσαμε με υπερηφάνεια και ανακοινώσαμε στον Αρχιεπίσκοπο Ελπιδόφορο στη διάρκεια του φετινού συνεδρίου μας, τον Ιούλιο. Η AHEPA εκπλήρωσε τη δέσμευσή της να συγκεντρώσει 1 εκατ. δολάρια για την ανοικοδόμηση της ορθόδοξης εκκλησίας του Αγίου Νικολάου και του εθνικού ναού στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου. Το έκαναν τα μέλη και οι τοπικές οργανώσεις μας που εργάστηκαν πολύ σκληρά και απέδειξαν τη δύναμη της οικογένειας της AHEPA.

Επίσης, συνεχίζουμε να συμβάλουμε στην αντιμετώπιση της κρίσης της δημόσιας υγείας στην Ελλάδα, η οποία επιδεινώθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης. Για 7 χρόνια συνεργαστήκαμε με την IOCC για την αποστολή 10 κοντέινερ ιατρικών ειδών που παραδίδονται σε 9 διαφορετικά νοσοκομεία σε όλη την Ελλάδα. Κάθε κοντέινερ περιλαμβάνει ιατρικές προμήθειες αξίας 650.000-850.000 δολαρίων. Εκτός από την παροχή υγειονομικής βοήθειας, συγκεντρώσαμε 500.000 δολάρια για τη σίτιση ανθρώπων που είχαν ανάγκη. Επίσης, η αναζήτηση θεραπείας για τη Θαλασσαιμία (Αναιμία του Cooley), μια ασθένεια του αίματος που επηρεάζει τους ανθρώπους μεσογειακής καταγωγής, είναι μια σταθερή προτεραιότητα για την AHEPA. Πέρυσι το Ιδρυμα Αναιμίας του Cooley της AHEPA δώρισε 20.000 δολάρια σε ερευνητές στο περίφημο Νοσοκομείο Ερευνας Παιδιών του St. Jude, στο οποίο βρίσκονται κοντά στην εξεύρεση θεραπείας. Επιπλέον, συγκεντρώσαμε χρήματα μετά τις πυρκαγιές του 2018 για τη μονάδα εγκαυμάτων στον «Ευαγγελισμό», όπου μόλις ολοκληρώσαμε και τη δημιουργία ιατρικής βιβλιοθήκης.

«Ο εορτασμός των διακοσίων ετών ανεξαρτησίας θα είναι ένα πραγματικό ορόσημο στην ιστορία της Ελλάδας», λέει ο Γιώργος Χωριάτης.

– Εχετε ανάλογες δράσεις και στην Αμερική.

– Φυσικά. Για παράδειγμα, τα μέλη μας έχουν οργανώσει έξι φορτία γάλακτος για τους κατοίκους του Φλιντ στο Μίσιγκαν όταν εντοπίσθηκε μόλυνση μολύβδου στο νερό. Βοηθήσαμε 2.000 νοικοκυριά. Συνεχίζουμε να υποστηρίζουμε τους βετεράνους που υποφέρουν από σύνδρομο μετατραυματικού στρες. Προσφέρουμε υποτροφίες σε φοιτητές από όλο τον κόσμο, τους οποίους βοηθάμε να υλοποιήσουν τα ακαδημαϊκά τους όνειρα.

– Πώς μπορεί η διασπορά να συμβάλει στην ανάπτυξη της Ελλάδας;

– Με την ευαισθητοποίηση και την υποστήριξη πρωτοβουλιών που δείχνουν ότι η Ελλάδα ξεπερνά την κρίση. Το κάναμε πριν από ένα χρόνο με τη χορηγία της ΔΕΘ, όπου οι ΗΠΑ ήταν η τιμώμενη χώρα. Υποστηρίζουμε εκδηλώσεις που ενθαρρύνουν επενδύσεις στην Ελλάδα. Η πρόσφατη άρση των κεφαλαιακών ελέγχων αποτελεί ένα μεγάλο βήμα προς τα εμπρός που πρέπει να επισημανθεί. Η διοργάνωση του ανώτατου συνεδρίου μας στην Αθήνα, το 2021, αποδεικνύει τη δέσμευσή μας να φέρουμε τουρισμό, όπως και τα σημαντικά οικονομικά οφέλη που συνδέονται με την διοργάνωση μιας τόσο μεγάλης εκδήλωσης. Και αναζητούμε ευκαιρίες που να συμβάλουν στην ανάπτυξη της Ελλάδας.

– Ανησυχείτε για τις ενέργειες της Τουρκίας στην ΑΟΖ της Κύπρου;

– Ναι. Το έχουμε δηλώσει σε επιστολή μας προς τον πρόεδρο Τραμπ, στην οποία αναφέρουμε ξεκάθαρα ότι «η AHEPA θα υποστηρίξει την κοινή στάση ΗΠΑ και Ε.Ε. για την επιβολή ισχυρών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων κυρώσεων, κατά της Τουρκίας για να προστατευθούν τα συμφέροντα της Αμερικής στην περιοχή».

– Πώς βλέπετε γενικότερα την κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο;

– Είναι τεταμένη. Επικροτούμε όλες τις δηλώσεις ανησυχίας από διάφορες κυβερνήσεις, αλλά κάποια στιγμή πρέπει να υπάρξουν πιο απτές ενέργειες για να στείλουμε ένα ισχυρό μήνυμα στην Τουρκία, όπως και σε οποιονδήποτε άλλο παίκτη με αποσταθεροποιητικές προθέσεις στην περιοχή. Επαινούμε τους τρόπους με τους οποίους έχουν χειρισθεί την κατάσταση η Κύπρος και η Ελλάδα.

– Πώς αξιολογείτε τη στενή συνεργασία Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ;

– Η AHEPA είναι πολύ υπερήφανη που πρωτοστάτησε στη συνεργασία αυτών των τριών χωρών, μέσω των πρεσβευτών τους στις ΗΠΑ, σε ένα πρωτοποριακό συνέδριο που έγινε στην Ουάσιγκτον το φθινόπωρο του 2010 και το οποίο έθεσε τις βάσεις για να ξεκινήσουν επαφές και συνεργασία μεταξύ των πρεσβειών στην Ουάσιγκτον. Είμαστε εξίσου υπερήφανοι για τη συνεργασία μας με το Αμερικανικό Ελληνικό Ινστιτούτο, την οργάνωση B'nai B'rith International και τη Διάσκεψη των Προέδρων Μεγάλων Αμερικανικών Εβραϊκών Οργανώσεων, που το 2014 εγκαινίασαν κοινές αποστολές των ηγεσιών τους στις τρεις χώρες. Εκδίδουμε κοινές δηλώσεις που περιγράφουν την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στην τριμερή συνεργασία και τα οφέλη που αυτή παράγει για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Συμφωνία με τους πολίτες για δημιουργία και πρόοδο

Το μήνυμα Μητσοτάκη από τη ΔΕΘ

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

Αν η «συμφωνία αλήθειας» ήταν το πρόταγμα με το οποίο ο Κυριάκος Μητσοτάκης πορεύθηκε ως πρόεδρος της Ν.Δ. στον δρόμο προς την ανάληψη της εξουσίας, η «συμφωνία δημιουργίας, αναγέννησης και προόδου», την οποία αναμενόταν να περιγράψει στο Βελλίδειο, είναι η μετεξέλιξή της στον κυβερνητικό βίο. Αποτυπώνει τον νέο τρόπο διακυβέρνησης και το ηγετικό μοντέλο που ο ίδιος θα ακολουθήσει, αρχής γενομένης από τη ΔΕΘ, η οποία θέλει να είναι όχι βήμα υποσχέσεων, αλλά «δεσμεύσεων και λογοδοσίας».

Δηλαδή ένα φόρουμ που θα κρίνει αν οι δεσμεύσεις τηρήθηκαν, και μάλιστα με συνέπεια. «Δεν θα ακολουθήσω την πεπατημένη της διασποράς των κυβερνητικών στόχων μέσα στα επόμενα χρόνια. Θα καταθέσω ένα σχέδιο το οποίο θα κριθεί στην επόμενη έκθεση. Με άλλα λόγια, από φέτος και για τα επόμενα χρόνια το βήμα της Διεθνούς Εκθεσης γίνεται βήμα δωδεκάμηνου προγραμματισμού μεσοπρόθεσμων κατευθύνσεων, αλλά και δημοκρατικής λογοδοσίας», αναμενόταν να σημειώσει ο πρωθυπουργός, ο οποίος βάζει ως στοίχημα της διακυβέρνησής του τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα.

Η επιλογή να εστιάσει στη χθεσινοβραδινή του ομιλία στην οικονομία και στην ανάπτυξη είναι συνειδητή, καθώς δεν θέλει να «θολώσει» το μήνυμα (στα αμιγώς πολιτικά ζητήματα αναμένεται να αναφερθεί εκτεταμένα στη σημερινή συνέντευξη Τύπου). Η οικονομία και η ανάπτυξη για τον κ. Μητσοτάκη είναι τα κλειδιά που θα ξεκλειδώσουν το επόμενο βήμα της χώρας. Και, όπως το θέτει ο ίδιος, κάνοντας διακριτή την ιδεολογική διαφορά και την αντίστιξη με τον ΣΥΡΙΖΑ και τον Αλέξη Τσίπρα, δεν είναι μόνο όρος για την ασφάλεια και την ευημερία των Ελλήνων, αλλά «κεντρική ιδεολογική μας διαφορά με τους πολιτικούς μας αντιπάλους».

Ως προς την προηγούμενη κυβέρνηση, το μότο του πρωθυπουργού είναι «δεν ξεχνάμε, αλλά προχωράμε», καθώς επιδιώκει να εκμεταλλευθεί το θετικό μομέντουμ της 7ης Ιουλίου και δεν προτίθεται να αναλωθεί σε επιχειρήματα περί «καμένης γης». Οσα αναμενόταν να πει δίνουν το στίγμα όχι μόνο για τις προτεραιότητες, αλλά και για τον τρόπο που θα πορευθεί η κυβέρνηση, κάνοντας αυτά για τα οποία δεσμεύθηκε ίσως και νωρίτερα (το παράδειγμα της άμεσης μείωσης του ΕΝΦΙΑ είναι ενδεικτικό) και ασχολούμενη όχι μόνο με τα μεγάλα, αλλά και με τα μικρά της καθημερινότητας.

ΑΠΕ-ΜΠΕ / ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΜΗΤΣΟΣ

Επίδειξη του κ. Μητσοτάκη είναι από φέτος και για τα επόμενα χρόνια η παρουσία του στη Διεθνή Εκθεση Θεσσαλονίκης να σηματοδοτεί δωδεκάμηνο προγραμματισμό μεσοπρόθεσμων κατευθύνσεων, αλλά και δημοκρατικής λογοδοσίας.

Τέσσερα είναι τα πεδία που ορίζει ο πρωθυπουργός για να κερδηθεί το στοίχημα της ανάπτυξης: φορολογική πολιτική, επενδύσεις, οι σχέσεις με τον κόσμο της εργασίας και το παραγωγικό ψηφιακό κράτος.

Ο κ. Μητσοτάκης δεν ήταν σαφές μέχρι την τελευταία στιγμή εάν θα δεσμευόταν με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος στους ελεύθερους επαγγελματίες και της εισφοράς αλληλεγγύης. Κυβερνητικός παράγοντας έλεγε ότι σχετικές συζητήσεις με τους θεσμούς βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο (το θέμα συζητήθηκε και στην τελευταία συνεδρίαση του Euroworking Group) και στόχος είναι όλα να έχουν ξεκαθαρίσει μέχρι την πρώτη εβδομάδα του Οκτωβρίου, όταν και θα κατατεθεί το προσχέδιο του προϋπολογισμού. Σε κάθε περίπτωση, επιδίωξη της κυβέρνησης είναι η κατάργησή τους εντός του 2020. Η δέσμευσή του ότι η κυβέρνηση θα ακολουθήσει «συνετή δημοσιονομική πολιτική» και κάθε μέτρο θα είναι πλήρως κοστολογημένο απευθύνεται, εξάλλου, σε ευρωπαϊκό ακροατήριο.

Ανάκτηση της αξιοπιστίας

Μήνυμα εκτός συνόρων αναμενόταν να απευθύνει ο κ. Μητσοτάκης, καθώς και να επαναλάβει τη δέσμευσή του ότι θα προχωρήσει σε τολμηρό κύμα μεταρρυθμίσεων, με το οποίο θα κερδίσει αξιοπιστία και στη συνέχεια, «στην κατάλληλη συγκυρία», θα διεκδικήσει πιο ρεαλιστικά πρωτογενή πλεονάσματα που θα του εξασφαλίσουν δημοσιονομικό χώρο για νέες φοροελαφρύνσεις. Και σε αυτό το μέτωπο, πάντως, ο πρωθυπουργός επιδιώκει να τραβήξει διαχωριστική γραμμή από την προηγούμενη κυβέρνηση, τονίζοντας ότι είναι καλύτερο «να συζητάς παρά να ζητάς» και να μην αναλώνεσαι «σε μονολόγους χωρίς αντίκρισμα».

Τέσσερα είναι τα πεδία που ορίζει ο κ. Μητσοτάκης για να κερδηθεί το στοίχημα της ανάπτυξης: φορολογική πολιτική, επενδύσεις, οι σχέσεις με τον κόσμο της εργασίας και το παραγωγικό ψηφιακό κράτος. Ταυτόχρονα, αναμενόταν να εξαγγείλει τη διατήρηση του αφορολογήτου και τη μείωση του συντελεστή για τα εισοδήματα μέχρι 10.000 ευρώ στο 9% (από 22% που είναι σήμερα), φόρο στα νέα αγροτικά οχήματα 10%, μείωση του φόρου επιχειρήσεων από το 28% στο 24%, καθώς και αναστολή του ΦΠΑ στις νέες οικοδομές για τρία χρόνια. Το αναπτυξιακό νομοσχέδιο στο οποίο αναμενόταν να κάνει ειδική αναφορά ο πρωθυπουργός καθιερώνει ευνοϊκότερους όρους για την προσέλκυση στρατηγικών επενδύσεων, απλοποιεί τις περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις και διευκολύνει την εγκατάσταση επιχειρηματικών πάρκων.

Παρατηρητήριο Γραφειοκρατίας

Και από το Βελλίδειο ο πρωθυπουργός αναμενόταν να σηματοδοτήσει την προτεραιότητα που δίνει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας, τον οποίο περιγράφει ως πεδίο στο οποίο θα κριθεί και ο στόχος της ανάπτυξης. Το στοίχημα είναι ένα «ψηφιακό κράτος», πιο γρήγορο και αποτελεσματικό για τον πολίτη, αλλά και για τον επιχειρηματία ή τον επενδυτή. Στο αναπτυξιακό νομοσχέδιο-«σκούπα» που αναμένεται να τεθεί σε διαβούλευση την ερχόμενη εβδομάδα, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, Ενιαίος Ψηφιακός Χάρτης, που θα περιλαμβάνει τις καθορισμένες χρήσεις, τους συντελεστές δόμησης και τις ιδιοκτησίες. Ο κ. Μητσοτάκης θέτει ως στόχο εντός της τετραετίας η χώρα να βρεθεί από ουραγός στους ψηφιακούς δείκτες της Ε.Ε. (είναι 26η ανάμεσα στους 28) στον μέσο ευρωπαϊκό όρο. Και αναμενόταν να προαναγγείλει τη θεσμοθέτηση Παρατηρητηρίου Γραφειοκρατίας, το οποίο αποτυπώνει τα διοικητικά βάρη που προκύπτουν από νόμους ή από αποφάσεις της διοίκησης για επιχειρήσεις, πολίτες και υπαλλήλους, καθώς και την προκήρυξη του διαγωνισμού για τις νέες ταυτότητες πριν από το τέλος του χρόνου. Σημειώνεται ότι αυτές θα ενσωματώνουν μια εξελιγμένη υποδομή, με ψηφιακές υπογραφές, η οποία θα επιτρέπει την αποκαλούμενη «απομακρυσμένη ταυτοποίηση», ώστε ο πολίτης να έχει πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες από τον χώρο του.

ΑΠΟΨΗ

Η κρίσιμη δεκαετία 2020-2030

Του **ΤΑΣΟΥ ΓΙΑΝΝΙΤΣΗ***

Τη δεκαετία 2009-2019 παίχτηκε το έργο της κατάρρευσης των στερεοτύπων με τα οποία πορεύτηκε η χώρα πριν και μέσα στην κρίση. Τουλάχιστον για όσους μπορούσαν να σκεφτούν. Σήμερα, βρισκόμαστε σε συνθήκες μετάβασης από «τα κάτω» προς την εμπέδωση μιας νέας, καλύτερης, αφετηρίας. Ομως, η χώρα και οι Ελληνες δεν βρίσκονται σε κάποια ζηλευτή θέση. Η χώρα ξέφυγε από την επίσημη χρεοκοπία, στραπατσαρίστηκε πολλαπλά και άσχημα, δεν έχει τους βαθμούς ελευθερίας που είχε στην προ κρίσης εποχή για να ασκήσει πολιτική, πολλές μορφές πολιτικής δεν είναι επιλέξιμες γιατί ανήκαν στους γενεσιουργούς παράγοντες της κρίσης, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της έχει μειωθεί από το 85,2% (2009) στο 62,8% του μέσου όρου της Ε.Ε. (2018), ξεπερνώντας μόνο τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Κροατία.

Εχει πάντα σημασία να καταλάβουμε το πώς ξεπέσαμε τόσα σκαλοπάτια, αλλά, πλέον, σήμερα έχει πολύ μεγαλύτερη σημασία να κατανοήσουμε πόσα σκαλοπάτια έχουμε να ανέβουμε για να επανενταχθούμε ομαλά σε ένα νέο τοπίο που διαμορφώθηκε στον κόσμο, στην Ευρώπη, στη γεωπολιτική περιοχή μας, τα τελευταία δέκα χρόνια, όσο εμείς παλεύαμε με τους δαίμονές μας. Ο πραγματικός στόχος δεν είναι να ξανακερδίσουμε απλώς το χαμένο έδαφος, αλλά να οικοδομούμε τους όρους που θα μας επιτρέψουν να παρακολουθούμε με επιτυχία το μεταβαλλόμενο περιβάλλον μας.

Η δεκαετία που ακολουθεί –συμβατικά 2020 με 2030– δεν είναι κρίσιμη με τη συνήθη έννοια του όρου. Είναι κρίσιμη, γιατί προς το τέλος της, γύρω στο 2030, θα έρθουμε αντιμέτωποι με πρωτόγνωρες και πολύ αρνητικές ή, πάντως, πιεστικές εξελίξεις, πολύ δυσκολότερες απ' όσες γνωρίζουμε. Αν, συνεπώς, με τις λιγότερο δύσκολες συνθήκες

Ο στόχος δεν είναι να ξανακερδίσουμε απλώς το χαμένο έδαφος, αλλά να οικοδομούμε τους όρους που θα μας επιτρέψουν να παρακολουθούμε με επιτυχία το μεταβαλλόμενο περιβάλλον μας.

των ετών που ακολουθούν μέχρι τότε, δεν πετύχουμε να μειώσουμε ένα μέρος του χάσματος που έχουμε και να προετοιμαστούμε αποτελεσματικά, πώς θα μπορέσουμε να τα πετύχουμε, όταν τα εμπόδια γίνουν πολύ δυσκολότερα;

Οι πιεστικές αλλαγές στις οποίες αναφέρομαι, αφορούν πέντε, τουλάχιστον, κρίσιμα προβλήματα που κάνουν αναγκαία τη στροφή της προσοχής μας προς το μέλλον, όχι ξεχνώντας το παρελθόν, αλλά υπερβαίνοντάς το, και έχοντας αφομοιώσει τα μαθήματα της ιστορίας μας: η μείωση του πληθυσμού σε συνδυασμό με τη γήρανση, ένα τεράστιο ενεργειακό πρόβλημα, η κυριαρχία ριζοσπαστικών νέων τεχνολογιών, η διασφάλιση ενός ικανοποιητικού, έστω και δύσκολου, μέλλοντος των νέων μας στον εθνικό χώρο και το κολοσσιαίο θέμα των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Ορισμένες από τις εξελίξεις αυτές είναι ήδη πολύ ορατές, ανεξάρτητα αν τις βλέπουμε αποσπασματικά. Η δεινή κατάσταση στον κλάδο παραγωγής ενέργειας, στο ασφαλιστικό, η καθυστέρηση στον σχεδιασμό και στη βαθμιαία υλοποίηση πολιτικών σχετικά με την κλιματική αλλαγή, η αναπτυξιακή αδυναμία σε όρους επενδύσεων, τεχνολογικών ικανοτήτων και ενίσχυσης της παραγωγικής βάσης είναι ορατά δείγματα μιας πραγματικότητας που θα γίνεται όλο και δυσκολότερο να ανατραπεί, αν δεν αλλάξει σε γρήγορο χρόνο το υπόδειγμα των πολιτικών μας σε πολλά πεδία.

Οι νέες γνώσεις και τεχνολογίες, πέρα από τον ιδιωτικό χώρο, αφορούν ιδιαίτερα και τον δημόσιο, και δεν έχουν μόνο εκτεταμένες επιπτώσεις αναφορικά με τις ανισότητες, την απασχόληση, τις αμοιβές και το βιοτικό επίπεδο, τις επενδύσεις και τη μεγέθυνση. Θέτουν, κυρίως, πολύ διαφορετικές απαιτήσεις στη διαδικασία της εκπαίδευσης σε κάθε επίπεδο, οι οποίες για να συντρέξουν, προϋποθέτουν τη μεγαλύτερη και πιο πολύπλοκη και επώδυνη μεταρρύθμιση που έχουμε εφαρμόσει στη μεταπολεμική περίοδο, και μάλιστα σε χρόνο γρήγορο.

Αδυναμία να κινηθούμε ικανοποιητικά στην «κρίσιμη δεκαετία» σημαίνει ακόμα μεγαλύτερη αδυναμία στην αντιμετώπιση των πολύ σοβαρών προβλημάτων που διαγράφονται. Ηδη είμαστε θεατές (και δέκτες) σε ένα παγκόσμιο κυνικό σκηνικό, όπου οι «επάνω» χρησιμοποιούν τη δύναμή τους προκειμένου να κατακτήσουν καλύτερες θέσεις, αδιαφορώντας για αρχές, αξίες, ακόμα και το μέλλον του πλανήτη.

Η κρίση που οδηγηθήκαμε, σε κάποιο βαθμό, δείχνει σε μικρογραφία το σενάριο που κινδυνεύουμε να βιώσουμε. Φτάσαμε στο 2008/9 ακολουθώντας αντιλήψεις, συνθήματα, πρακτικές, πολιτικές ξεπερασμένων εποχών, χωρίς κανένας να προβληματίζεται για το τι σημαίνει ο χρόνος που κυλάει, για τα ρίσκα που μπορεί να αντιμετωπίζαμε, για τις δυνάμεις και τα μειονεκτήματά μας, και χωρίς να έχουμε καταλάβει ότι τόσο τα εσωτερικά δεδομένα, όσο και ο κόσμος γύρω μας μεταβάλλονταν συνεχώς και ότι, συνεπώς, έπρεπε και εμείς να αλλάξουμε πολλά. Ακόμα και μέσα στην κρίση, θεωρητικά ήταν εφικτό να περιορίσουμε την ένταση και τις διαστάσεις της, αλλά πάλι για χρόνια χαθήκαμε στις δοξασίες μας. Σε μεσο-ιστορική θεώρηση, η χώρα έχει οπισθοδρομήσει, όχι μόνο σε όρους οικονομικούς, αλλά, κυρίως σε όρους ικανότητας να κατανοήσει το πού βρίσκεται, γιατί βρίσκεται στο σημείο που έφτασε, και ποιες δυνάμεις και ενέργεια πρέπει να λειτουργήσουν συμπυκνωμένα για να μη φτάσουμε αδύναμοι και απροετοίμαστοι σε ένα άλλο σημείο κρίσης, στο οποίο πάλι δεν θα καταλάβουμε τι μας συνέβη.

Κάποια λάθη στην Ιστορία επαναλαμβάνονται, και οπωσδήποτε δεν σφραγίζουν μόνο τη δική μας κοινωνία: όσες προβλέψεις, προειδοποιήσεις ή εκτιμήσεις και αν γίνουν έγκαιρα από πρόσωπα, τα οποία πέρα από το σήμερα βλέπουν και το αύριο, σπανιότατα θα ανατρέψουν τις δυνάμεις της αδράνειας ή τους συσχετισμούς συμφερόντων που κρατούν κολλημένη μια κοινωνία στο χθες. Οταν με το ξέσπασμα της κρίσης η βασίλισσα της Αγγλίας βρέθηκε σε ένα συνέδριο οικονομολόγων στην Οξφόρδη και έθεσε το ερώτημα «μα πώς τόσοι εξαίρετοι επιστήμονες και οργανισμοί δεν προβλέψατε τον κίνδυνο;», κάποιος έπρεπε ευγενικά να της απαντήσει, ότι πολλοί τον είχαν προβλέψει, αλλά από τη μηδαμινή σημασία που τους έδωσαν, δεν θυμούνταν καν ότι υπήρξαν τέτοιες φωνές.

Οι νέες συνθήκες προς τις οποίες οδεύουμε ή μάλλον αυτές έρχονται προς εμάς, εξ ορισμού θα δημιουργήσουν εσωτερικές και διεθνείς κοινωνικές και πολιτικές εντάσεις. Ξέρουμε από πρώτο χέρι τι σημαίνουν εντάσεις, μίσος, διχασμοί στην πολιτική και κοινωνική μας ζωή. Σε κάθε περίπτωση, καθεμιά από τις μεγάλες αυτές αλλαγές θα απαιτήσει αναπροσανατολισμό πολιτικών προτεραιοτήτων και δέσμευση πολύ σοβαρών επενδυτικών και τρεχουσών δαπανών από το κράτος, τις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες. Από πού θα προκύψουν οι δυνατότητες αυτές αν η χώρα δεν έχει αποκαταστήσει βασικές ισορροπίες και αναπτυξιακούς μηχανισμούς μέσα στην επόμενη δεκαετία; Η προοπτική μιας Ελλάδας που στη διάρκεια μιας δεκαετίας θα ταλαντεύεται γύρω από ρυθμούς μεγέθυνσης

Οταν το 2001 συζητούνταν το ασφαλιστικό, πολλοί τόνιζαν ότι είναι παράλογο να ασχοληθούμε με ένα πρόβλημα που θα ξεσπάσει 10-15 χρόνια αργότερα. Τα αποτελέσματα τα γνωρίζουν όλοι.

1% με 2% ή 2,5%, γιατί δεν μπορεί να αξιοποιήσει μορφές πολιτικής που αξιοποιούν άλλοι, είναι πρόβλημα.

Η επιτυχία της πολιτικής προϋποθέτει την εμπιστοσύνη της κοινωνίας. Προϋποθέτει αλλαγές σε αντιλήψεις, συνεχή αναζήτηση απαντήσεων σε πρωτόγνωρα και πολύπλοκα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, και αποστολή στα άχρηστα πολλών εμπεδωμένων παραδοχών, που δεν αφορούν μόνο το κράτος, αλλά και το πολιτικό σύστημα συνολικά, στη συλλογική μας, ακόμα και στην ατομική μας, λειτουργία.

Προφανώς, τα ίδια ή ανάλογα προβλήματα αντιμετωπίζουν όλες οι χώρες. Ορισμένες έχουν δείξει ότι είναι σε θέση να εκμεταλλευτούν τις αλλαγές, ώστε είτε να περιορίσουν τις δυσμενείς επιπτώσεις, είτε και να ωφεληθούν θετικά, άλλες, το αντίθετο. Μέσα από τη διαδικασία αυτή θα αναδειχθεί η νέα διεθνής ιεραρχία μεταξύ χωρών, στις δεκαετίες από το 2030 και μετά. Για την Ελλάδα, κρίσιμα σημεία αναφοράς είναι η σχέση της με την Ευρώπη, την Τουρκία, τα λοιπά Βαλκάνια και τις ανερχόμενες δυνάμεις. Κεντρική πρόκληση είναι η Ελλάδα να αποτελεί πάντα τμήμα της Ευρώπης χωρίς αστερίσκους.

Μια διαδικασία μετασχηματισμού τέτοιου μεγέθους θα δημιουργήσει και σοβαρά κοινωνικά προβλήματα, τα οποία θα κάνουν αναγκαίες λεπτές, αποτελεσματικές και σοβαρές μορφές κοινωνικής στήριξης. Η αντιμετώπισή τους με τις συμβατικές, ξεπερασμένες πολιτικές που έχουμε συνηθίσει, θα σημαίνει μη αντιμετώπιση. Στην ουσία, πρέπει να γίνουν πολλά, ταυτόχρονα και με αποτέλεσμα. Αυτό είναι πρωτόγνωρο για την πολιτική και κοινωνική μας κουλτούρα. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι ότι στη διαδικασία αυτή, είναι πιθανό να φανεί ότι κάποιες αναγκαίες επιλογές θα οδηγούν μόνο σε επώδυνες λύσεις. Λύσεις όμως, που αν δεν ακολουθηθούν, οι επιπτώσεις θα είναι πιο επώδυνες. Σε κοινωνίες που για δεκαετίες έχουν εξελιχθεί με τη βεβαιότητα ότι το αύριο θα είναι οπωσδήποτε καλύτερο από το σήμερα, πώς θα γίνει αποδεκτό ότι τέτοιες επιλογές είναι αναγκαίες, γιατί διαφορετικά η επιλογή της «αδράνειας» θα προκαλέσει ακόμα μεγαλύτερο κόστος. Οταν το 2001 συζητούνταν το ασφαλιστικό, πολλά πολιτικά και μη πολιτικά στελέχη τόνιζαν ότι είναι παράλογο και είχε σημαντικό κόστος για συνταξιούχους και πολιτικούς να ασχοληθούμε με ένα πρόβλημα που θα ξεσπάσει 10-15 χρόνια αργότερα. Τα αποτελέσματα αυτής της επιλογής τα γνωρίζουν όλοι.

Η Ελλάδα έχει περάσει σε μια νέα φάση, όχι γιατί ανέβηκε τα σκαλοπάτια που κατρακύλησε μέσα στην κρίση, αλλά γιατί πλέον αρχίζει να κοιτάζει πώς θα χειριστεί το μέλλον της. Το μέλλον αυτό έχει κρίσιμες διαστάσεις, που στη σημερινή εποχή ξεπερνούν τον τετραετή εκλογικό κύκλο. Το να αποκτήσουμε μια πιο μακροσκοπική θεώρηση της μελλοντικής μας πορείας και να ασκήσουμε μεγαλύτερη επίδραση στο μέλλον μας, θα είναι μια τεράστια τομή στην ιστορία μας. Ακόμα και οι αρχαίοι πρόγονοί μας γνώριζαν ότι και η μοίρα είναι κυρίως αποτέλεσμα επιλογών, και δευτερευόντως της τύχης ή της εύνοιας των θεών.

* Ο κ. Τάσος Γιαννίτσης είναι ομότιμος καθηγητής, πρώην υπουργός.

«Ελκυστική η Ελλάδα για Αμερικανούς επενδυτές»

Οσα είπε ο υπουργός Εμπορίου των ΗΠΑ

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Ισχυρές προσδοκίες για την προσέλκυση σημαντικών αμερικανικών επενδυτικών κεφαλαίων στη χώρα σε τομείς όπως οι ιδιωτικοποιήσεις, η ενέργεια, η τεχνολογία, η άμυνα, αλλά και σε συμμετοχές χαρτοφυλακίου, καλλιέργησε ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου Ουίλμπουρ Ρος κατά τη διάρκεια της επίσημης επίσκεψής του στην Ελλάδα. Παράλληλα, άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο το ελληνικό ελαιόλαδο να μη συμπεριληφθεί στη σχεδιαζόμενη επιβολή εμπορικών δασμών από τις ΗΠΑ στις ευρωπαϊκές εξαγωγές προϊόντων, αλλά και να ικανοποιηθούν ελληνικές επιχειρήσεις που έχουν αιτηθεί εξαίρεση από δασμούς οι οποίοι έχουν επιβληθεί στις εισαγωγές χάλυβα και αλουμινίου στην αμερικανική αγορά. Εξέφρασε επίσης την αισιοδοξία του πως η μείωση των στόχων για τα πρωτογενή πλεονάσματα σύντομα θα τύχει θετικής γνώμης από τους Ευρωπαίους εταίρους.

«Αυτή η ελληνική κυβέρνηση γνωρίζει ακριβώς τι χρειάζεται η οικονομία, ενώ έχει την αίσθηση του επείγοντος που απαιτείται», ανέφερε χαρακτηριστικά μιλώντας σε κλειστό κύκλο, στο περιθώριο των επαφών που πραγματοποίησε στην Αθήνα.

Οντας δισεκατομμυριούχος επενδυτής ο ίδιος και γνωστός στην Ελλάδα από τις προ εξαετίας επενδύσεις του σε ελληνικές και κυπριακές τράπεζες, οι επισημάνσεις του φέρουν μια πρόσθετη βαρύτητα. Ειδικά καθώς δήλωσε εντυπωσιασμένος από τις επαφές του τόσο με τα μέλη της ελληνικής κυβέρνησης που συνάντησε όσο βέβαια και κυρίως με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη.

Θετικές προοπτικές

Ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου Ουίλμπουρ Ρος εκτίμησε ότι οι προοπτικές ενίσχυσης των διμερών οικονομικών σχέσεων και της προσέλκυσης αμερικανικών επενδύσεων είναι ιδιαίτερα θετικές και εξέφρασε μάλιστα τη βεβαιότητα πως στις 25 Σεπτεμβρίου, οπότε και θα παραθέσει δείπνο στον Ελληνα πρωθυπουργό κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στις ΗΠΑ με την παρουσία δεκάδων Αμερικανών επιχειρηματιών και επενδυτών, θα τονωθεί καταλυτικά το αμερικανικό επενδυτικό ενδιαφέρον για τη χώρα.

«Εχω δει την παρουσίαση του πρωθυπουργού και είναι πραγματικά εντυπωσιακή», σημείωσε, προσθέτοντας ότι οι επιτυχείς ομολογιακές εκδόσεις τόσο του Δημοσίου όσο και της Πειραιώς, αλλά και οι συμφωνίες, όπως αυτή της Pimco για τη διαχείριση των κόκκινων δανείων, δεν έχουν ακόμα εμπεδωθεί ως προς τη σημασία τους στην αντίληψη των Αμερικανών επιχειρηματιών και όταν αυτό γίνει, το επενδυτικό ενδιαφέρον θα κλιμακωθεί.

Επιπλέον, εξήγησε ότι οι παρεμβάσεις που ετοιμάζει η κυβέρνηση με τον αναπτυξιακό νόμο και η ευρύτερη διευκόλυνση των αδειοδοτήσεων μπορούν να έχουν πολύ θετικό αντίκτυπο στον αμερικανικό επιχειρηματικό και επενδυτικό κόσμο, καθώς εκτός αυτής καθεαυτήν της σημασίας τους, αναμένεται να έχουν ήδη νομοθετηθεί ή επίκειται η υλοποίησή τους εντός του αμέσως επόμενου διαστήματος. Υπογράμμισε, επίσης, επανειλημμένως, ότι το γεγονός πως η Ελλάδα προχωρεί σε μειώσεις φόρων και ταυτόχρονα επιτυγχάνει πρωτογενή πλεονάσματα αποτελεί ένα εξαιρετικά ενθαρρυντικό σημάδι.

Για τον Ουίλμπουρ Ρος ιδιαίτερη σημασία έχει, όπως ανέφερε, η συμμετοχή αριθμού τεχνοκρατών από τον ιδιωτικό τομέα στην κυβέρνηση, καθώς εκτιμά πως αυτό διασφαλίζει ότι θα υπάρχουν ρεαλιστικά και σύντομα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης. «Αυτοί οι άνθρωποι έχουν συνηθίσει να δουλεύουν με συγκεκριμένους στόχους και σε συγκεκριμένους χρόνους, και αυτό φέρνει αποτελέσματα», σχολίασε σχετικά. «Μου έκανε εξαιρετική εντύπωση», συνέχισε, «το γεγονός ότι η κυβέρνηση ένιωσε την ανάγκη να απολογηθεί για μια αναβολή μόλις πέντε ημερών στον διαγωνισμό για την άδεια του καζίνο στο Ελληνικό, όταν οι προηγούμενες κυβερνήσεις έδιναν αλλεπάλληλες μεγάλες παρατάσεις».

Απαντώντας σε ερώτηση της «Κ» για το κατά πόσον η Ελλάδα μπορεί να εξαιρεθεί από δασμούς και τέλη που οι ΗΠΑ θα επιβάλουν ή έχουν επιβάλει στην Ε.Ε., απάντησε κατ' αρχάς θετικά. Ειδικότερα, όσον αφορά τις εξαγωγές ελαιολάδου εξήγησε ότι αυτό το ελληνικό προϊόν μπορεί να εξαιρεθεί από τη σχετική λίστα, όταν θα

INTIME NEWS

Ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου Ουίλμπουρ Ρος άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο το ελληνικό ελαιόλαδο να μη συμπεριληφθεί στη σχεδιαζόμενη επιβολή εμπορικών δασμών από τις ΗΠΑ στις ευρωπαϊκές εξαγωγές προϊόντων (στη φωτογραφία με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη).

> *«Αυτή η ελληνική κυβέρνηση γνωρίζει ακριβώς τι χρειάζεται η οικονομία, ενώ έχει την αίσθηση του επείγοντος που απαιτείται», ανέφερε ο Ουίλμπουρ Ρος.*

έρθει η ώρα για να αποφασίσουν οι ΗΠΑ πώς θα αντιμετωπίσουν το ζήτημα στο πλαίσιο των ευρημάτων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου για την υπόθεση Boeing vs Airbus. «Στο κάτω κάτω η Ελλάδα δεν έχει καμία σχέση με την Airbus», είπε. Επίσης, ερωτηθείς σχετικά με τους δασμούς στις εξαγωγές χάλυβα και αλουμινίου που επεβλήθησαν από την Ουάσιγκτον για να προστατευτεί η εγχώρια βιομηχανία των ΗΠΑ, ανέφερε ότι ακόμα εξετάζονται εκατοντάδες αιτήσεις εξαίρεσης επιχειρήσεων, πολλές εκ των οποίων αναμένεται να εγκριθούν και πιθανόν να εξαιρεθούν και κάποιες ελληνικές επιχειρήσεις. Ειδικά «όταν τα προϊόντα τους δεν παράγονται καν από αμερικανικές επιχειρήσεις», διευκρίνισε.

Τα πρωτογενή πλεονάσματα

Ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου εξήγησε ακόμα ότι η Ελλάδα είναι ελκυστική για αμερικανικές επενδύσεις και εξαιτίας των χαμηλών αποτιμήσεων λόγω του ισχυρού δολαρίου έναντι του ευρώ. Κυρίως όμως γιατί απέδειξε ότι μπορεί να βγει από την κρίση με τις δυνάμεις της και τώρα δύναται να κάνει τις κινήσεις που απαιτούνται, όπως η απελευθέρωση αγορών και η μείωση της φορολογίας. «Οταν η Ε.Ε. συνειδητοποιήσει ότι αυτή η κυβέρνηση "means business" (σ.σ.: ενδιαφέρεται να κάνει δουλειές), εκτιμώ ότι θα δεχθεί να μειώσει και τους επιθετικούς στόχους για τα πρωτογενή πλεονάσματα», υπογράμμισε με νόημα.

Ιδιαίτερη αναφορά έκανε επίσης στην προσπάθεια της Ελλάδας να αναδειχθεί ως ενεργειακός κόμβος στην ευρύτερη περιοχή, λέγοντας ξεκάθαρα ότι υπάρχει ισχυρό αμερικανικό ενδιαφέρον για εξαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) προς τη χώρα μας και διά αυτής στην Ανατολική Ευρώπη. Εκτίμησε, επίσης, ότι μόλις υπάρξει μεγάλο συμβόλαιο προμήθειας LNG στην περιοχή, ο κόμβος επαναεριοποίησης LNG στην Αλεξανδρούπολη θα ενεργοποιηθεί άμεσα και με αμερικανική συμμετοχή. Ανέφερε δε, όπως προαναφέρθηκε, ως πρόσθετο καταλύτη για αμερικανικές επενδύσεις τις ιδιωτικοποιήσεις, χρησιμοποιώντας μάλιστα ως παράδειγμα αυτήν των ΕΛΠΕ.

Οσον αφορά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, σημείωσε ότι επισκέπτεται τη γειτονική χώρα αμέσως μετά την Ελλάδα, γιατί οι ΗΠΑ επιθυμούν να διασφαλίσουν πως η Αγκυρα «θα παραμείνει αγκυροβολημένη στη Δύση», ενώ υπογράμμισε ότι υπάρχει μεγάλη προοπτική για την τόνωση των εμπορικών συναλλαγών ΗΠΑ - Τουρκίας. Σχετικά με τους τομείς της ελληνικής οικονομίας για τους οποίους θεωρεί πιθανόν να εκδηλωθεί αμερικανικό ενδιαφέρον, ανέφερε τις ιδιωτικοποιήσεις εν γένει και τις πρώτες ύλες, συμπεριλαμβανομένων της ενέργειας, της τεχνολογίας, της πληροφορικής και της άμυνας.

«Πολλά πράγματα με εντυπωσίασαν»

«Μεταξύ της χθεσινής δεξίωσης, του δείπνου και στη συνέχεια αρκετών συναντήσεων σήμερα, είδα το μεγαλύτερο μέρος του υπουργικού συμβουλίου, και για περίπου μία ώρα τον πρωθυπουργό. Αυτές ήταν πολύ καλές συναντήσεις, πολύ ανοικτές συναντήσεις. Και πολλά πράγματα με εντυπωσίασαν», δήλωσε ο υπουργός Εμπορίου των ΗΠΑ Ουίλμπουρ Ρος στον απόηχο της επίσκεψής του στα μέσα της εβδομάδας. Εξήγησε πως «ένα είναι πολύ ξεκάθαρο, ότι αυτή η διοίκηση καταλαβαίνει τι χρειάζεται η Ελλάδα. Αυτό που εννοώ είναι ότι ήδη κινούνται προς τους χαμηλότερους φόρους και την απελευθέρωση των αγορών. Και έχω αισθανθεί εδώ και αρκετό καιρό ότι αυτός ήταν ένας πολύ σημαντικός συνδυασμός για τη χώρα. Επίσης κινούνται για να αντιμετωπίσουν μερικά από τα προβλήματα με την ψηφιοποίηση και νομίζω ότι επίσης είναι πολύ καλό».

«Ισχυρό σύνολο εργαλείων»

«Λοιπόν, εάν επιταχύνετε τις επιχειρηματικές αποφάσεις», συνέχισε, «επιταχύνετε τις αποφάσεις για τις κεφαλαιουχικές δαπάνες σας, επιταχύνετε τις αποφάσεις για προσλήψεις, επιταχύνεται ολόκληρη η οικονομική διαδικασία. Και όταν το συνδυάζετε με φορολογικές μειώσεις, ώστε οι ταμειακές ροές να είναι καλύτερες, αυτό είναι πολύ καλό πράγμα, πολύ ισχυρό σύνολο εργαλείων», σημείωσε ο κ. Ρος.

Νωρίτερα, πριν από τις δηλώσεις αυτές που έγιναν σε κλειστό κύκλο δημοσιογράφων την Πέμπτη, είχε προηγηθεί η συνάντηση του Κυριάκου Μητσοτάκη με τον Αμερικανό υπουργό Εμπορίου. Στο επίκεντρο της συζήτησης βρέθηκαν οι μεγάλες επενδυτικές ευκαιρίες στη χώρα και η στενότερη συνεργασία Ελλάδας - ΗΠΑ στον εμπορικό τομέα. Σύμφωνα με πηγές του Μαξίμου, ο πρωθυπουργός παρουσίασε στον κ. Ρος το μεταρρυθμιστικό του πρόγραμμα και του εξήγησε την προτεραιότητα που δίδεται «στην ανάκτηση της αξιοπιστίας της χώρας στον οικονομικό τομέα και στην απλοποίηση των διαδικασιών για τις επενδύσεις». Μάλιστα, ο κ. Ρος εμφανίστηκε «διαβασμένος» επισημαίνοντας ο ίδιος κάποια από τα πρώτα δείγματα αποτελεσματικότητας της κυβέρνησης.

Ο κ. Μητσοτάκης παρουσίασε όλο το πλέγμα των εμβληματικών επενδύσεων, παλαιών και νέων, που έχουν δρομολογηθεί ή δρομολογούνται άμεσα. Ομως έθεσε και το ζήτημα της εξαίρεσης από τους αμερικανικούς δασμούς του ελληνικού ελαιολάδου, κατά την εξαγωγή του στις ΗΠΑ. Συζητήθηκαν επίσης οι σχέσεις Ευρώπης - ΗΠΑ, αλλά και ζητήματα διεθνούς εμπορίου. Το ραντεβού ανανεώθηκε για τις 25 Σεπτεμβρίου, όταν ο κ. Μητσοτάκης θα επισκεφθεί στο πλαίσιο της Συνόδου του ΟΗΕ τη Νέα Υόρκη και θα είναι προσκεκλημένος του κ. Ρος σε γεύμα με Αμερικανούς επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται να επενδύσουν στην Ελλάδα.

ΑΠΟΨΗ

Πρωτογενή πλεονάσματα και προσεγγίσεις διαπραγμάτευσης

Του **ΛΟΥΚΑ ΤΣΟΥΚΑΛΗ***

Η επιβολή πρωτογενών πλεονασμάτων στην Ελλάδα από τους δανειστές της γίνεται και πάλι πολιτικό θέμα. Ο νέος πρωθυπουργός θέλει προφανώς να πετύχει μείωση των πλεονασμάτων για να κερδίσει περισσότερους βαθμούς ελευθερίας στην άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής και να μπορέσει έτσι να δώσει μεγαλύτερη ώθηση στην οικονομία. Φαίνεται να προετοιμάζει το έδαφος στις πρώτες του επίσημες επαφές με Ευρωπαίους ηγέτες, αλλά μεταθέτει τον στόχο της επαναδιαπραγμάτευσης για αργότερα, όταν η νέα κυβέρνηση θα έχει ήδη δώσει σημάδια γραφής, με συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης, όμως, τον κατηγορούν ότι δεν τολμάει να θέσει το θέμα άμεσα προς διαπραγμάτευση, παρόλο που είναι επείγον, ενώ η πρώην επικεφαλής του ΔΝΤ και πολύ σύντομα νέα πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Κρ. Λαγκάρντ δηλώνει επισήμως ότι οι δημοσιονομικοί στόχοι είναι υπερβολικοί και συνιστά να επανεξεταστούν.

Στη διάρκεια της μεγάλης κρίσης κάναμε πολύ γρήγορα και με οδυνηρές συνέπειες για την οικονομία τη μετάβαση από τα μεγάλα ελλείμματα στα πλεονάσματα. Μας την επέβαλαν οι δανειστές ως προϋπόθεση για να αποφύγουμε την άτακτη χρεοκοπία και την έξοδο από το ευρώ. Αλλά για μια χώρα που έχασε περισσότερο από το 25% του ετήσιου εθνικού προϊόντος σε λίγα χρόνια, η επιβολή πρωτογενών πλεονασμάτων 3,5% του ΑΕΠ ετησίως μέχρι το 2022 ξεπερνάει κάθε οικονομική λογική. Σίγουρα, η χώρα μας φέρει τεράστια ευθύνη για την τραγική κατάσταση στην οποία βρέθηκε. Ούτε όμως και οι δανειστές είναι άμοιροι ευθυνών επιμένοντας στα ίδια λάθη. Είναι σαν να φοράς με το ζόρι τον ζουρλομανδύα σε κάποιον που έπαψε εδώ και καιρό να δείχνει σημάδια τρελού. Ακόμη και για αυτούς που πιστεύουν στη χρήση του ζουρλομανδύα, αυτό δεν βγάζει κανένα νόημα.

> *Η ζωή δεν είναι μια καθημερινή μάχη στις Θερμοπύλες. Στις πιο πολλές περιπτώσεις, τα διλήμματα απαιτούν περισσότερο καθαρή σκέψη και λιγότερο πρωισμό.*

Εχουμε σοβαρά επιχειρήματα για να υποστηρίξουμε την άποψη υπέρ μιας χαλαρότερης δημοσιονομικής πολιτικής, έστω υπό στενή επιτήρηση. Θα είναι για το καλό το δικό μας και των δανειστών, που θέλουν να πάρουν πίσω τα λεφτά που μας δάνεισαν. Θα έχουμε ισχυρούς συνηγόρους σε μια τέτοια προσπάθεια. Θα βοηθήσει πιθανόν και η διεθνής οικονομική συγκυρία, που γίνεται ολοένα και πιο επικίνδυνη. Αλλά στην πολιτική, όπως και στη ζωή γενικότερα, δεν αρκεί να έχεις δίκιο. Πρέπει και να μπορείς να το κερδίσεις. Η Ελλάδα έπεσε πολύ χαμηλά στη διάρκεια της μεγάλης κρίσης, όχι μόνο στην οικονομία. Μετά το φιάσκο του 2015, άρχισε σιγά σιγά και με μεγάλο κόστος να ανακτά την αξιοπιστία της. As το αναγνωρίσουμε αυτό στην προηγούμενη κυβέρνηση μετά τα τραγικά λάθη και τις αυταπάτες των πρώτων μηνών.

Η νέα κυβέρνηση θα πρέπει τώρα να αποδείξει, με συγκεκριμένα μέτρα, ότι έχει την πολιτική βούληση να αλλάξει πολλά στη χώρα, σπάζοντας αυγά. Πιστεύω ότι θα ήταν τεράστιο πολιτικό λάθος να ξεκινήσει τη θητεία της ζητώντας να αλλάξει ένας βασικός, αν και παράλογος, όρος της συμφωνίας με τους δανειστές. Το έχω υποστηρίξει επανειλημμένα πολύ πριν από τις εκλογές. Πρέπει να χτίσεις την αξιοπιστία σου πριν μπεις σε μια δύσκολη διαπραγμάτευση, εκτός κι αν ο συσχετισμός δυνάμεων είναι με το μέρος σου. Αλλά αυτό δεν ισχύει στη δική μας περίπτωση σήμερα, και ίσχυε πολύ λιγότερο το 2015, όταν ο κ. Βαρουφάκης, με τη στήριξη του τότε πρωθυπουργού, ξεκίνησε τον «πρωικό» αγώνα εναντίον των δανειστών.

Συμφωνώ με πολλά από τα οικονομικά επιχειρήματα που χρησιμοποιούσε ο τότε υπουργός Οικονομικών και νυν βουλευτής. Συμφωνώ επίσης με την ανάλυση που έκανε τα πρώτα χρόνια της κρίσης, υποστηρίζοντας ότι η Ελλάδα ήταν ουσιαστικά μια χρεοκοπημένη χώρα, που χρειαζόταν αναδιάρθρωση του χρέους άμεσα, μαζί με ένα ρεαλιστικό πρόγραμμα προσαρμογής, και όχι νέα δάνεια για να ξεπληρώνει τα προηγούμενα. Το μεγάλο λάθος του ήταν ότι δεν κατάλαβε τον συσχετισμό δυνάμεων που επικρατούσε στην Ευρώπη, υπερβάλλοντας τη δική του διαπραγματευτική δύναμη. Ούτε, βεβαίως, έδειξε να διαθέτει την απαραίτητη συναισθηματική ευφυΐα για να διαχειριστεί σωστά τις σχέσεις με ομολόγους που είχαν ήδη ξεπεράσει τα όρια ανοχής τους και δεν χρειάζονταν διαλέξεις από κανέναν Ελληνα υπουργό, πόσο μάλλον με το συγκεκριμένο ύφος που τον χαρακτηρίζει.

Μερικοί στη χώρα μας αγαπούν τους ήρωες που δίνουν χαμένες μάχες. Η ζωή όμως δεν είναι μια καθημερινή μάχη στις Θερμοπύλες ή στο Αρκάδι. Στις πιο πολλές περιπτώσεις, τα διλήμματα απαιτούν περισσότερο καθαρή σκέψη και λιγότερο πρωισμό. Εγώ, τουλάχιστον, προτιμώ αυτούς που φέρνουν αποτελέσματα χωρίς μεγάλα λόγια. Πιστεύω ότι θα συμφωνήσουν και οι περισσότεροι συμπατριώτες μας, αρκεί πρώτα να καταλάβουν περί τίνος πρόκειται.

* Ο κ. Λουκάς Τσούκαλης είναι πρόεδρος του ΕΛΙΑΜΕΠ και καθηγητής στη Σχολή Διεθνών Σχέσεων στη Sciences Po, στο Παρίσι.

Ενας όμηρος στην Ντάουνινγκ Στριτ

Στις πιο κρίσιμες εκλογές της μεταπολεμικής ιστορίας της οδεύει η Βρετανία μετά τις απανωτές ήττες του Τζόνσον στη Βουλή των Κοινοτήτων

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

EPA/ DARREN STAPLES

Επίδειξη αλόγων της αστυνομίας παρακολούθησε την εβδομάδα που μας πέρασε ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον. Ενδεχομένως, σαν καβαλάρη που θα οδηγήσει τη Βρετανία εκτός Ε.Ε. βλέπει και ο ίδιος τον εαυτό του. Σύντομα θα φανεί εάν θα συνεχίσει ή θα... αφιππεύσει.

Μία από τις πιο παράξενες τελετουργίες της βρετανικής πολιτικής ζωής είναι η ανάγνωση των προγραμματικών δηλώσεων κάθε νέας κυβέρνησης που γίνεται, κατά την παράδοση, από τον μονάρχη. Προτού αναχωρήσει για το Ουεστμίνστερ η βασιλική άμαξα, έχει φτάσει στο ανάκτορο του Μπάκιγχαμ ένας εκπρόσωπος του κοινοβουλίου. Θα παραμείνει εκεί, ως «όμηρος», μέχρις ότου επιστρέψει ασφαλής στο παλάτι η βασίλισσα ή ο βασιλιάς. Το γκροτέσκο τελετουργικό παραπέμπει στη μοιραία 30ή Ιανουαρίου του 1649, όταν ο βασιλιάς Κάρολος Α΄ αποκεφαλίστηκε από τους πιστούς του Ολιβερ Κρόμβελ, στην κορύφωση του εμφυλίου πολέμου που προκλήθηκε από τη ρήξη ανάμεσα στο κοινοβούλιο και στη μοναρχία.

Εδώ και λίγες ημέρες, η μητέρα όλων των κοινοβουλίων έχει εξεγερθεί εναντίον ενός άλλου εκπροσώπου της εκτελεστικής εξουσίας, που τον βλέπει ως σφετεριστή: του Μπόρις Τζόνσον. Φυσικά, η εξέγερση είναι αναίμακτη και οι αντάρτες των Συντηρητικών που συνασπίστηκαν με την αντιπολίτευση εναντίον του πρωθυπουργού τους δεν αποπνέουν τίποτα το επαναστατικό. Ανθρωποι σαν τον μέχρι χθες υπουργό Οικονομικών Φίλιπ Χάμοντ ή τον εγγονό του Ουίνστον Τσώρτσιλ, σερ Νικολας Σόουμς, είναι αυτό που λέμε «πιο κατεστημένο πεθαίνεις». Παρ' όλα αυτά, διάχυτη είναι η αίσθηση ότι το Ηνωμένο Βασίλειο βιώνει μια ιστορικών διαστάσεων κρίση, καθώς στις επόμενες ημέρες και εβδομάδες θα κριθεί η ταυτότητα, ίσως και η ύπαρξή του. Και μαζί με αυτά, το μέλλον της Ευρώπης ολόκληρης.

Αφορμή για τη μετωπική σύγκρουση στάθηκε η επιλογή του Τζόνσον να αναστείλει για ένα διάστημα τη λειτουργία της Βουλής για να έχει λυμένα τα χέρια του απέναντι στις Βρυξέλλες. Αλλά η αιτία βρίσκεται στην κατηγορηματική απόρριψη, από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, του ενδεχόμενου ενός Brexit χωρίς συμφωνία την 31η Οκτωβρίου. Στην πραγματικότητα, η πλειοψηφία δεν θέλει την έξοδο υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, αλλά τα προσχήματα πρέπει να τηρηθούν, μια και υπάρχει και ένα καταραμένο δημοψήφισμα. Καθώς η ώρα της αλήθειας πλησίαζε, η ρήξη ήταν αναπόφευκτη.

> *Οι επόμενες ημέρες και εβδομάδες θα κρίνουν την τύχη του Brexit, την υπόσταση του Ηνωμένου Βασιλείου και το μέλλον της Ευρώπης, με όλα τα ενδεχόμενα ανοιχτά.*

Σε πρώτη ανάγνωση των δραματικών γεγονότων, ο Τζόνσον πήγε για μαλλί και βγήκε κουρεμένος. Με τη βοήθεια 21 Συντηρητικών ανταρτών, η αντιπολίτευση πέρασε νομοσχέδιο που του απαγορεύει να βγάλει τη χώρα από την Ε.Ε. αν δεν καταλήξει σε συμφωνία με τις Βρυξέλλες. Η δεύτερη ήττα ήρθε αμέσως μετά, όταν η Βουλή απέρριψε, τουλάχιστον για την ώρα, το αίτημά του για πρόωρες εκλογές στις 15 Οκτωβρίου, δηλαδή δύο ημέρες πριν από την κρίσιμη σύνοδο κορυφής της Ε.Ε.

Αυτό σημαίνει ότι, αν δεν αλλάξουν τα πράγματα στο Λονδίνο και αν δεν υπάρξει (που δεν θα υπάρξει) συμφωνία με τους Ευρωπαίους μέχρι τότε, ο Τζόνσον θα οφείλει να τους ζητήσει και τρίτη παράταση του Brexit. Κάτι τέτοιο θα ισοδυναμούσε με την πολιτική αυτοκτονία του. Στο ενδιάμεσο, θα είναι όμηρος της αντιπολίτευσης, αδύναμος να κυβερνήσει, καθώς έχει ήδη χάσει την οριακή κοινοβουλευτική πλειοψηφία που διέθετε μέχρι το βράδυ της Τρίτης. Στις τόσες σκοτούρες του ήρθε να προστεθεί και η παραίτηση του αδελφού του, Τζο Τζόνσον, από τα αξιώματα του υφυπουργού και του βουλευτή, γιατί, όπως είπε, δεν μπορούσε να είναι πιστός στην οικογένεια και στο εθνικό συμφέρον ταυτόχρονα.

Ωστόσο, τα πράγματα δεν διαγράφονται ρόδινα ούτε για την αντιπολίτευση. Με την παρούσα σύνθεσή του, το κοινοβούλιο μπορεί να αποφασίζει τι δεν θέλει, αλλά του είναι των αδυνάτων αδύνατο να καταλήξει στο τι θέλει. Το σχέδιο της Μέι για συμφωνημένο Brexit; Το καταψήφισε τρεις φορές. Δεύτερο δημοψήφισμα; Κι αυτό απορρίφθηκε. Εξοδο πάση θυσία, όπως λέει ο Τζόνσον; Οχι, και πάλι όχι. Επειτα από τις εξελίξεις της προηγούμενης εβδομάδας, η Βρετανία βρίσκεται σε κατάσταση ακυβερνησίας, την οποία, αν παραταθεί, θα τη χρεωθεί η πλειοψηφία του κοινοβουλίου: δένετε τα χέρια του πρωθυπουργού, αλλά δεν επιτρέπετε και εκλογές. Τι θέλετε, τελικά;

Ενα υποθετικό σενάριο

Οσο για το υποθετικό σενάριο ψήφου δυσπιστίας στον Τζόνσον και σχηματισμού νέας κυβέρνησης από αυτή τη Βουλή, μοιάζει άκρως απίθανο. Αφενός μεν γιατί η Βρετανία δεν έχει τέτοια παράδοση, όπως έχει ας πούμε η Ιταλία, οπότε μια παρόμοια εξέλιξη θα έμοιαζε με κοινοβουλευτικό πραξικόπημα. Αφετέρου δε γιατί είναι πολύ δύσκολο να δεχθούν οι Φιλελεύθεροι ως πρωθυπουργό, έστω μεταβατικό, τον αριστερό ηγέτη των Εργατικών Τζέρεμι Κόρμπιν.

Επομένως, το ερώτημα με τις πρόωρες εκλογές δεν είναι το αν, αλλά το πότε. Πιθανότατα δεν πρόκειται να αργήσουν. Κι εδώ το παιχνίδι θα είναι ανοιχτό. Ο μέσος όρων των πρόσφατων δημοσκοπήσεων δίνει στους Συντηρητικούς 33%, στους Εργατικούς 25% και στους Φιλελεύθερους 18%, με τους Τόρις να κερδίζουν την αυτοδυναμία. Επιπλέον, ο Τζόνσον προηγείται με περισσότερες από 20 μονάδες του Κόρμπιν σε δημοτικότητα. Βέβαια, οι δημοσκοπήσεις στη Βρετανία δεν λένε πάντα την αλήθεια, όπως έμαθαν με οδυνηρό τρόπο ο Ντέιβιντ Κάμερον στο δημοψήφισμα του 2016 και η Τερέζα Μέι στις πρόωρες εκλογές που προκάλεσε τον επόμενο χρόνο.

Ολα σε μια ζαριά

Η στρατηγική του Τζόνσον και του δαιμόνιου πολιτικού του συμβούλου Ντόμινικ Κάμινγκς είναι απλή: να συσπειρώσουν όλο το στρατόπεδο του ευρωσκεπτικισμού, αδειάζοντας το Κόμμα Brexit του Νάιτζελ Φάρατζ, και να εκμεταλλευτούν τη διάσπαση των ευρωπαϊστών ανάμεσα σε Εργατικούς, Φιλελεύθερους και Σκωτσέζους εθνικιστές. Βοηθούντος του πλειοψηφικού εκλογικού νόμου, δεν αποκλείεται και να το πετύχουν. Υπό αυτό το πρίσμα, ο Τζόνσον υιοθέτησε σκληρότατη γραμμή έναντι των Βρυξελλών. Ουσιαστικά δεν θέλησε να διαπραγματευτεί τίποτα, έχοντας βάλει πλώρη για το άτακτο Brexit. Ο Φάρατζ το εκτίμησε, δηλώνοντας ότι μπορεί να μην κατέβει στις εκλογές, αν και πρόσθεσε ότι θα δώσει σκληρή μάχη σε κάθε εκλογικό τμήμα αν ο Τζόνσον τα γυρίσει και ζητήσει παράταση από τις Βρυξέλλες. Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσονται και οι πρωτοφανείς, για τα πολιτικά ήθη των Τόρις, εκκαθαρίσεις των διαφωνούντων. Ο Φίλιπ Χάμοντ τον κατηγόρησε ότι μετατρέπει «μια μεγάλη Εκκλησία σε στενή σέχτα». Είναι αλήθεια ότι η στρατηγική του για μετατροπή των Τόρις στο μεγάλο «Κόμμα του Brexit» είναι στοίχημα υψηλού ρίσκου. Πολλοί μετριοπαθείς Συντηρητικοί θα ψηφίσουν Φιλελεύθερους, ενώ δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι οι ευρωσκεπτικιστές στις γραμμές των Εργατικών θα πάνε στους Τόρις. Σύντομα θα ξέρουμε αν ο Τζόνσον θα κερδίσει τη ζαριά ή αν θα γίνει ο πλέον βραχύβιος πρωθυπουργός της Βρετανίας, αφήνοντας πίσω του μια διχασμένη χώρα και ένα κατεστραμμένο κόμμα.

Την Αθήνα του 2015 θυμίζει το Λονδίνο του 2019

Της ανταποκρίτριάς μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ,
ΕΛΕΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ

Οι τελευταίες εξελίξεις στο Ηνωμένο Βασίλειο φέρνουν στις Βρυξέλλες μνήμες του καλοκαιριού του 2015, όταν η παραμονή της Ελλάδας στο ευρώ κρεμόταν από μία κλωστή. Οπως τότε δεν γνώριζαν τις προθέσεις της ελληνικής κυβέρνησης, έτσι και τώρα οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι ακόμη δεν είναι σίγουροι κατά πόσον ο νέος Βρετανός πρωθυπουργός μπλοφάρει ή πραγματικά θέλει μία συμφωνία αποχώρησης από την Ευρωπαϊκή Ενωση.

Και ενώ μας χωρίζουν λιγότερο από δύο μήνες από την επίσημη λήξη των διαπραγματεύσεων για την έξοδο της Μεγάλης Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ενωση, ο Μπόρις Τζόνσον, χάνοντας την πλειοψηφία του στη βρετανική Βουλή, εκτίναξε την ανησυχία στις Βρυξέλλες στο «κόκκινο», καθώς πλέον το σενάριο για άτακτο Brexit στις 31 Οκτωβρίου έρχεται όλο και πιο κοντά στην πραγματικότητα.

Επιπροσθέτως, παρόλο που ο Βρετανός διαπραγματευτής Ντέιβιντ Φροστ πηγαινοέρχεται στη βελγική πρωτεύουσα και οι συνομιλίες με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι συνεχείς, αυτές περιγράφονται από Ευρωπαίους αξιωματούχους μάλλον ως «χάσιμο χρόνου». Την άποψη αυτή δεν συμμερίζεται ο Μπόρις Τζόνσον, καθώς επιμένει ότι οι συνομιλίες με την Ενωση για μία αναθεωρημένη συμφωνία έχουν «σημειώσει σημαντική πρόοδο». Ο εξωραϊσμός της πραγματικότητας θύμισε σε πολλούς την ελληνική κυβέρνηση του 2015, που δήλωνε ότι βρισκόταν κοντά σε συμφωνία με τους Ευρωπαίους εταίρους, ενώ στην πραγματικότητα απείχε παρασάγγας.

Η προσγείωση στην πραγματικότητα όμως γίνεται σχεδόν καθημερινά τις τελευταίες ημέρες, καθώς η εκπρόσωπος της Επιτροπής ενημερώνει τους διαπιστευμένους δημοσιογράφους ότι «δεν υπάρχει κάτι καινούργιο από το Λονδίνο». Η Ευρωπαϊκή Ενωση είναι έτοιμη για να υπάρξει συμφωνία αποχώρησης της Μεγάλης Βρετανίας, αλλά συγχρόνως συνεχίζει τις προετοιμασίες για μία άτακτη έξοδο χωρίς να έχει μεσολαβήσει οποιαδήποτε συμφωνία: αυτό είναι το μήνυμα που σταθερά στέλνει η Κομισιόν.

> *Οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι παραμένουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, στο οποίο οι Βρετανοί πηγαινοέρχονται χωρίς νέες προτάσεις.*

EU

«Είμαστε διατεθειμένοι να δουλέψουμε εποικοδομητικά με τον Μπόρις Τζόνσον και να εξετάσουμε όποια πρόταση και αν φέρει, αρκεί να είναι συμβατή με τη συμφωνία αποχώρησης», επαναλαμβάνει σταθερά η εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Μίνα Αντρέεβα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η διαπραγματευτική τακτική που ακολουθεί είναι γνωστή και έχει δοκιμαστεί και κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων του 2015 με την τότε ελληνική κυβέρνηση. Ο,τι και να γίνει, οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι δεν θα φύγουν από το τραπέζι των διαπραγματεύσεων, όπως δεν είχαν φύγει και με τους Ελληνες αξιωματούχους όταν και εκείνοι πηγαινοέρχονταν επί μήνες χωρίς προτάσεις. Και αυτό γιατί η τακτική ήταν και παραμένει ότι η Ευρωπαϊκή Ενωση δεν φεύγει ποτέ από τις διαπραγματεύσεις με ένα κράτος-μέλος, ακόμη και αν αυτές στην ουσία δεν γίνονται. Δεν πρέπει επ' ουδενί να φανεί ότι η Ευρώπη ήταν αυτή που γύρισε την πλάτη της σε μία χώρα και τράβηξε την πρίζα.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση όμως, οι Ευρωπαίοι αξιωματούχοι δεν έχουν πολλά να κάνουν πέραν του να περιμένουν υπομονετικά κάποια διαφορετική πρόταση από το Λονδίνο. Παρακολουθούν την πολιτική αναταραχή που εξελίσσεται στη Μεγάλη Βρετανία και δεν είναι σίγουροι κατά πόσον η βρετανική κυβέρνηση προσπαθεί να ροκανίσει τον χρόνο και να φτάσει στο τέλος Οκτωβρίου, που είναι η προθεσμία η οποία έχει τεθεί από την Ενωση για συμφωνία, ή αν πραγματικά θέλει να βρεθεί κάποιος συμβιβασμός. Αυτό που εκτιμούν στις Βρυξέλλες είναι ότι ούτε στο επιτελείο του Βρετανού πρωθυπουργού αυτό είναι ξεκάθαρο.

Το ιρλανδικό σύνορο

Το βασικό εμπόδιο παραμένει το σύνορο με την Ιρλανδία, καθώς η βρετανική πλευρά μέχρι στιγμής δεν έχει παρουσιάσει καμία εναλλακτική πρόταση έτσι ώστε να μη δημιουργηθεί «σκληρό σύνορο» μεταξύ Μεγάλης Βρετανίας και Ιρλανδίας, κάτι που θα έβαζε σε κίνδυνο την ειρηνευτική συμφωνία για το ιρλανδικό ζήτημα. Συγχρόνως, ο Μπόρις Τζόνσον ήταν ξεκάθαρος. Μόνο αν καταργηθεί το «σκληρό σύνορο» θα υπάρξει συμφωνία. Οι Βρυξέλλες από την άλλη φαίνεται να έχουν μαλακώσει τη στάση τους, λέγοντας ότι είναι ανοιχτές στο να αντικαταστήσουν το backstop –που θα κρατούσε το Ηνωμένο Βασίλειο ευθυγραμμισμένο με τα ευρωπαϊκά τελωνεία και εμπορικούς κανόνες– με κάτι άλλο. Το κάτι άλλο όμως δεν έχει ακόμα βρεθεί. Ο επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Ντόναλντ Τουσκ τόνιζε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο πρέπει να παρουσιάσει «ιδέες που είναι λειτουργικές, ρεαλιστικές και αποδεκτές σε όλα τα κράτη-μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Ιρλανδίας». Με άλλα λόγια, βρείτε αυτό που για δύο χρόνια δεν έχετε καταφέρει να επινοήσετε, και τότε θα το συζητήσουμε.

Ακόμη και στην πιο αισιόδοξη εκδοχή των πραγμάτων, όμως, το βέβαιο είναι ότι ο Μπόρις Τζόνσον δεν θα μπορέσει να βγάλει τη χώρα του από την Ε.Ε. έχοντας πετύχει συμφωνία με τις Βρυξέλλες μέχρι τις 31 Οκτωβρίου. Γιατί ακόμη και αν (ένα τεράστιο αν, με τα σημερινά δεδομένα) κατάφερνε να αποσπάσει συμφωνία στη σύνοδο κορυφής της 17ης Οκτωβρίου, η διαδικασία της επικύρωσης της συμφωνίας από όλα τα κράτη-μέλη και το ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απαιτεί χρόνο. Ολα αυτά, βέβαια, είναι εντελώς υποθετικά σενάρια για την ώρα, μια και ουδείς γνωρίζει στις Βρυξέλλες αν ο Τζόνσον θα είναι ακόμη πρωθυπουργός όχι στις 31 Οκτωβρίου, αλλά και την επόμενη εβδομάδα. Καθώς ο ίδιος δηλώνει ότι προτιμά «να τον βρουν πεθαμένο σε ένα χαντάκι» παρά να ζητήσει και τρίτη παράταση του Brexit, όπως τον υποχρεώνει η απόφαση της Βουλής, και με δεδομένο ότι η αντιπολίτευση δεν του κάνει το χατίρι να συναινέσει σε πρόωρες εκλογές, η λύση της παραίτησης διαγράφεται ολοένα και περισσότερο πιθανή. Μέχρι να λυθεί, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, το βρετανικό πολιτικό αίνιγμα, οι Βρυξέλλες έχουν πολλά περιθώρια για σοβαρές διαπραγματεύσεις.

Αναζητούν εναλλακτικές για την Εναλλακτική

Πληθαίνουν οι φωνές για νέους τρόπους αντιμετώπισης της Ακροδεξιάς στη Γερμανία

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Τα χειρότερα αποφεύχθηκαν την περασμένη Κυριακή στις κρίσιμες εκλογές σε δύο κρατίδια της πρώην ανατολικής Γερμανίας. Τα δύο μεγάλα κόμματα, Χριστιανοδημοκράτες (CDU) και Σοσιαλδημοκράτες (SPD), αναδείχθηκαν πρώτα στη Σαξονία και στο Βραδεμβούργο αντίστοιχα, με αποτέλεσμα να μην τίθεται άμεσα ζήτημα κατάρρευσης του μεγάλου συνασπισμού στο Βερολίνο ούτε πρόωρη αποχώρηση της καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ πριν από την ολοκλήρωση της θητείας της.

Δεν είναι τυχαίο ότι με βάση δημοσκόπηση του πρώτου κρατικού καναλιού (ARD), που ανακοινώθηκε την Πέμπτη, το 61% της γερμανικής κοινής γνώμης επιθυμεί να εξαντλήσει την τετραετία η τρέχουσα κυβέρνηση υπό τη Μέρκελ. Και κάπου εδώ εξαντλούνται οι καλές ειδήσεις.

Η Εναλλακτική για τη Γερμανία (AfD), με σύνθημα «Επανένωση 2.0» ή «Ας ολοκληρώσουμε την επανένωση», εξασφάλισε το ένα τέταρτο των ψήφων και εμφανίζεται παραδόξως να κερδίζει ψήφους κυρίως στους νέους, όσους

DPA VIA A.P. / JOERG CARSTENSEN

Οπαδοί της Εναλλακτικής για τη Γερμανία, κόμματος που καρπώνεται μεγάλο μέρος των ψήφων διαμαρτυρίας, σε συγκέντρωση στην πόλη Κότμπους της ανατολικής Γερμανίας. «Δημοκράτες της AfD, σώστε τον λαό μας!» λέει το πανό.

Δύσκολος ο σχηματισμός κυβέρνησης σε Σαξονία και Βραδεμβούργο μετά τις εκλογές της περασμένης Κυριακής.

δηλαδή δεν έχουν ζήσει τη μετάβαση από τον υπαρκτό σοσιαλισμό, αλλά και σε όσους δεν είχαν ψηφίσει σε προηγούμενες εκλογές. Από την ίδια δεξαμενή προήλθαν και οι καλές επιδόσεις των Πράσινων, που αναδεικνύονται σε αποφασιστικό παίκτη για τον σχηματισμό κυβέρνησης στα δύο κρατίδια. Αντίθετα, τα δύο μεγάλα κόμματα άντλησαν τις πρωτιές τους από τους πιο ηλικιωμένους ψηφοφόρους του εκλογικού σώματος. Ο σχηματισμός βιώσιμης κυβέρνησης και στα δύο κρατίδια θα είναι, ωστόσο, ιδιαίτερα δύσκολος, καθώς θα χρειαστούν τρικομματικοί συνασπισμοί προκειμένου να τηρηθεί η... υγειονομική ζώνη γύρω από την AfD. Ετσι στη Σαξονία η μόνη εφικτή λύση είναι μια συμμαχική κυβέρνηση με τα χρώματα της Κένυας (Χριστιανοδημοκράτες-Σοσιαλδημοκράτες και Πράσινοι), μια εξαιρετικά αντιδημοφιλής και χρονοβόρος προοπτική, και στο Βραδεμβούργο είτε επανάληψη του ίδιου μοντέλου της «Κένυας», είτε μια «κοκκινοπράσινη» συνεργασία (Σοσιαλδημοκράτες-Κόμμα της Αριστεράς και Πράσινοι). Πάντως, πολλοί θεωρούν πλέον παρωχημένη και αναποτελεσματική στάση την απομόνωση των ψηφοφόρων της Εναλλακτικής. Ειδικά μετά τις πρόσφατες εκλογικές επιτυχίες του κόμματος, ο αντιπρόεδρος των Ελεύθερων Δημοκρατών (FDP), Βόλφγκανγκ Κουμπίτσκι, κάλεσε τον πολιτικό κόσμο σε διάλογο με το κομμάτι του εκλογικού σώματος που εμπιστεύεται την AfD. «Δεν αρκεί πια η περιχαράκωση και η αποκήρυξή τους», είπε χαρακτηριστικά. «Πρέπει να αντιμετωπίσουμε πιο ανοιχτά και επικοινωνιακά τους/τις ψηφοφόρους της AfD. Να μη στιγματίζουμε αυτόματα ως ακροδεξιό οτιδήποτε δεν μας αρέσει». Κατά τον Κουμπίτσκι, υπάρχει ανάγκη για περισσότερη επιχειρηματολογία και εποικοδομητικότερη αντιπαράθεση.

«Εχει ευθύνες και η Αριστερά»

Προβληματισμένη εμφανίζεται η Αριστερά στην ανατολική Γερμανία, που βλέπει την ψήφο διαμαρτυρίας να φεύγει από τους κόλπους της και να κατευθύνεται στην AfD. Συνολικά οι απώλειές της και στα δύο κρατίδια έφτασαν το 8%. «Χαρήκαμε τόσο που ενισχυθήκαμε στη Δύση, όπως στη Βρέμη, όπου συμμετέχουμε για πρώτη φορά στην κυβέρνηση σε δυτικογερμανικό κρατίδιο, ώστε παραμελήσαμε τα ανατολικογερμανικά προβλήματα», παραδέχθηκε ο Γκρέγκορ Γκίζι, ιστορικός ηγέτης του Die Linke. «Οσοι, λοιπόν, θέλουν να τιμωρήσουν τα κυρίαρχα κόμματα, επειδή δεν είναι ικανοποιημένοι, ψηφίζουν πλέον AfD». Συνυπεύθυνη είναι η Αριστερά στην άνοδο της Εναλλακτικής, σύμφωνα και με τη Σάρα Βάγκενκνεχτ, στέλεχος του Die Linke. «Αν αυτοί οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται το κόμμα μας σαν έναν πράσινο, φιλελεύθερο σχηματισμό, αντί να μας θεωρούν τη φωνή τους, αν έχουν την αίσθηση πως τους περιφρονούμε, είναι φυσικό να απομακρύνονται από εμάς», έγραψε στο Facebook.

Προειδοποίηση

Στον αντίποδα, ο επικεφαλής του Κεντρικού Συμβουλίου των Μουσουλμάνων στη Γερμανία, Αϊμάν Μαζιέκ, προειδοποίησε ότι δεν πρέπει οι ψηφοφόροι της AfD να αποκαλούνται «ανήσυχοι πολίτες». Δεν είναι ψηφοφόροι που διαμαρτύρονται, είπε σε τοπική εφημερίδα. «Πιστεύω ότι γνωρίζουν πως με την ψήφο τους βοηθούν ακροδεξιές φωνές να εκλεγούν στα κοινοβούλια», πρόσθεσε.

Η αλήθεια είναι ότι ιδίως στα συγκεκριμένα κρατίδια της πρώην ανατολικής Γερμανίας τα στελέχη του κόμματος έχουν από ακροδεξιές έως και νεοναζιστικές τάσεις, όπως προκύπτει από εκτεταμένες έρευνες των Αρχών και ρεπορτάζ των γερμανικών ΜΜΕ. Ειδικότερα, ο Γιοργκ Ουρμπάν, επικεφαλής της AfD στη Σαξονία, ανήκει στη σκληροπυρηνική, εθνικιστική πτέρυγα του κόμματος, όπως και ο Αντρέας Κάλμπιτς του Βραδεμβούργου. Δεν είναι τυχαίο ότι η προαναφερθείσα εσωκομματική πτέρυγα θεωρείται ύποπτη και βρίσκεται στο μικροσκόπιο της Αρχής Προστασίας του Συντάγματος, αφού υπάρχουν ενδείξεις υπονόμευσης του πολιτεύματος. «Στόχος των συγκεκριμένων στελεχών είναι ένας εθνικά ομοιογενής λαός, που δεν θα εκτίθεται σε επιμειξίες», αναφέρεται χαρακτηριστικά στην έκθεση της υπηρεσίας. Μεταξύ των ανατρεπτικών φαντασιώσεων του Ουρμπάν καταγράφονται επίμαχες αναρτήσεις στα σόσιαλ μίντια, όπως «και το σημερινό καθεστώς θα οδηγηθεί στην καταστροφή με τη βοήθεια των συνετών ανθρώπων». Αυτή η επιδίωξη αποδίδεται στον 55χρονο το 2018, ενώ νωρίτερα είχε επισημάνει ότι «ένας λαός μπορεί να διαφυλάξει τη συνοχή και την ελευθερία του μόνο όταν διαθέτει ομοιογένεια». Ακόμη πιο ανοιχτά και επικίνδυνα ακροδεξιός είναι ή, τουλάχιστον, ήταν στο παρελθόν ο επικεφαλής του κόμματος στο Βραδεμβούργο, Αντρέας Κάλμπιτς.

Τον Ιούλιο του 1993 είχε συμμετάσχει σε καλοκαιρινή κατασκήνωση της οργάνωσης Die Heimattreue Jugend («Η πιστή στην πατρίδα νεολαία») στη Θουριγγία, η οποία τέθηκε εκτός νόμου από το υπουργείο Εσωτερικών της Γερμανίας μερικά χρόνια αργότερα εξαιτίας της ιδεολογικής της συγγένειας με τον εθνικοσοσιαλισμό. Εν τω μεταξύ, δεν μπορεί κανείς να μιλήσει για νεανικά αμαρτήματα, αφού και το 2007 ο Κάλμπιτς είχε μεταβεί στην Αθήνα μαζί με τον επικεφαλής του νεοναζιστικού κόμματος NPD και δεκατρείς άλλους, οι οποίοι είχαν κρεμάσει από το μπαλκόνι ξενοδοχείου στο κέντρο της Αθήνας αγκυλωτό σταυρό. Οι πληροφορίες που έδωσε στο περιοδικό Spiegel η γερμανική πρεσβεία στην Αθήνα αναφέρουν ότι η ομάδα έλαβε μέρος σε διαδήλωση της «Πατριωτικής Συμμαχίας», στην οποία περιλαμβανόταν τότε και η Χρυσή Αυγή. Στην αποστολή μετείχε και ο Ούντο Βόιγκτ, επικεφαλής του NPD, διάδοχου σχηματισμού του εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος του Αδόλφου Χίτλερ.

Το δύσκολο έργο της νέας ιταλικής κυβέρνησης

Ο Ματέο Σαλβίνι καραδοκεί

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ**

Λουτσιάνα Λαμορτζέζε, 66 ετών, πρώην περιφερειάρχης του Μιλάνου, υπέρμαχος της ανθρώπινης διαχείρισης του μεταναστευτικού, χωρίς κομματική ταυτότητα, χωρίς παρουσία στα σόσιαλ μίντια. Η νέα υπουργός Εσωτερικών της Ιταλίας είναι η αντι-Σαλβίνι σε μια κυβέρνηση που δημιουργήθηκε ακριβώς ως απάντηση στον επικεφαλής της Λέγκας. Υπό τη δεύτερη κυβέρνηση του Τζουζέπε Κόντε, που ορκίστηκε την Πέμπτη συσπειρώνοντας το Κίνημα 5 Αστέρων και το Δημοκρατικό Κόμμα και εξορίζοντας τη Λέγκα στα έδρανα της αντιπολίτευσης, η Ιταλία αφήνει πίσω της τις έξαλλες κραυγές – αλλά όχι και τις αιτίες που τις τροφοδότησαν και θα συνεχίσουν να τις τροφοδοτούν.

Η νέα κυβέρνηση δεν είναι παρά ένα μεγάλο στοίχημα, που αφορά συνολικά την Ευρωπαϊκή Ενωση. Αν οι Βρυξέλλες εφησυχάσουν («ανοίξουν σαμπάνιες» όπως έγραψε ο Σαλβίνι) επειδή ο νέος υπουργός Οικονομικών, Ρομπέρτο Γκουαλτιέρι, είναι έμπιστος του Πιερ Μοσκοβισί και του Μάριο Ντράγκι, η ιταλική πολιτική δεν θα αργήσει να επανέλθει στο χείλος της αβύσσου. Ο Γκουαλτιέρι, πολιτικός του Δημοκρατικού Κόμματος, που έχει περάσει την τελευταία δεκαετία στις Βρυξέλλες και ώς τις αρχές της εβδομάδας ήταν επικεφαλής της οικονομικής επιτροπής του Ευρωκοινοβουλίου, δεν θεωρείται οπαδός της ευρωπαϊκής οικονομικής ορθοδοξίας.

«Πράσινο New Deal»

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα Linkiesta, το βασικό του πρόταγμα είναι να εξαιρεθούν από τους κανόνες του ελλείμματος μεγάλες κατηγορίες δημόσιων επενδύσεων, ώστε να ξεφύγει η ιταλική οικονομία από τη δημοσιονομική ασφυξία. Επιδιώκει, π.χ., ένα «πράσινο New Deal» μέσα από το οποίο, μεταξύ άλλων, θα καταργηθούν οι επιδοτήσεις που χορηγούνται στην εκμετάλλευση ορυκτών καυσίμων και θα χρηματοδοτηθεί η μαζικής κλίμακας ενεργειακή αναβάθμιση των ιταλικών κτιρίων, αναζωογονώντας τον κλάδο των κατασκευών, που βρίσκεται σε μαρασμό. Ο Γκουαλτιέρι θα προσπαθήσει με την «καλή» να επιτύχει αυτά που ζητούσε ο Σαλβίνι με «την ανάποδη», δηλαδή να εξασφαλίσει δημοσιονομικό χώρο για την Ιταλία ώστε να μην εφαρμοστεί η προγραμματισμένη την 1η Ιανουαρίου αύξηση του ΦΠΑ και να

Ο νέος υπουργός Οικονομικών Ρομπέρτο Γκουαλτιέρι θα επιδιώξει να εξαιρεθούν από τους κανόνες του ελλείμματος μεγάλες κατηγορίες δημόσιων επενδύσεων.

μη χρειαστούν νέες περικοπές δαπανών. Το Δημοκρατικό Κόμμα πανηγυρίζει το γεγονός ότι διόρισε υπουργό Οικονομικών τον Γκουαλτιέρι και ότι στέλνει στις Βρυξέλλες ως επίτροπο τον πρώην πρωθυπουργό Πάολο Τζεντιλόνι (και μάλιστα, όπως φαίνεται, στο ισχυρό χαρτοφυλάκιο Οικονομικών Υποθέσεων), αλλά η πραγματική πρόοδος θα είναι αν το κόμμα διδαχθεί από τους λόγους της βαριάς ήττας του στις βουλευτικές του Μαρτίου 2018. Η Ιταλία παραμένει σε μια νομισματική ένωση που καθηλώνει την οικονομία της σε κατάσταση μόνιμου μαρασμού και η ανάγκη διαφορετικής πολιτικής δεν εξέλιπε επειδή ο πιο χυδαίος εκφραστής της πέρασε στα έδρανα της αντιπολίτευσης. Αντιθέτως, οι βαθιές αλλαγές επείγουν, καθώς ο Σαλβίνι ήδη υποσχέθηκε να κάνει δύσκολη τη ζωή της νέας συγκυβέρνησης «στις πλατείες και στους δρόμους».

EPA / MASSIMO PERCOSSI

Η νέα υπουργός Εσωτερικών της Ιταλίας, Λουτσιάνα Λαμορτζέζε, είναι η αντι-Σαλβίνι σε μια κυβέρνηση που δημιουργήθηκε ακριβώς ως απάντηση στον επικεφαλής της Λέγκας.

Ο Κινέζος πρωθυπουργός Λι Κετσιάνγκ υποδέχθηκε την Αγκελα Μέρκελ στο Μέγαρο του Λαού, στο Πεκίνο, και συζήτησαν για επιχειρηματικές συνεργασίες.

Διάλογο για το Χονγκ Κονγκ πρότεινε η Μέρκελ

ΠΕΚΙΝΟ. Τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των κατοίκων του Χονγκ Κονγκ πρέπει να προστατεύσει η Κίνα, επιλέγοντας τον διάλογο ως μέθοδο αντιμετώπισης της πολιτικής κρίσης, είπε χθες η καγκελάριος της Γερμανίας Αγκελα Μέρκελ, η οποία επισκέπτεται το Πεκίνο.

Η κ. Μέρκελ είχε χθες συναντήσεις με τον Κινέζο πρόεδρο Σι Τζινπίνγκ και τον πρωθυπουργό Λι Κετσιάνγκ. Μιλώντας σε κοινή συνέντευξη Τύπου, ο Λι υπογράμμισε ότι οι γερμανικές επιχειρήσεις είναι ευπρόσδεκτες στην Κίνα, προσθέτοντας ότι Βερολίνο και Πεκίνο συμφώνησαν να ενισχύσουν τη συνεργασία τους σε θέματα τεχνητής

Κατά την επίσημη επίσκεψή της στην Κίνα, η καγκελάριος ζήτησε από την ασιατική χώρα να προστατεύσει τις ελευθερίες των κατοίκων της πόλης.

νοημοσύνης, αυτόνομων οχημάτων και περιορισμού των διατυπώσεων στις εξαγωγές. Σε χθεσινό του δημοσίευμα, το κινεζικό κυβερνητικό ειδησεογραφικό πρακτορείο «Νέα Κίνα» ανέφερε ότι ο πρόεδρος Σι μίλησε για τα κοινά συμφέροντα Ευρωπαϊκής Ενωσης και Κίνας, που απορρέουν από την προάσπιση του ελεύθερου εμπορίου. Οι στενές εμπορικές σχέσεις μεταξύ Γερμανίας και Κίνας δεν επιτρέπουν στη Γερμανίδα καγκελάριο να υιοθετήσει σκληρή γραμμή απέναντι στο Πεκίνο, όπως της είχε συστήσει ο Αμερικανός πρεσβευτής στο Βερολίνο Ρίτσαρντ Γκρενέλ. «Η σκόπιμη αδιαφορία της Κίνας για τις δεσμεύσεις της απέναντι στο Χονγκ Κονγκ και οι συστηματικές παραβιάσεις των ανθρώπινων δικαιωμάτων στην επαρχία Σιντζιάνγκ αποδεικνύουν ότι το κυβερνών Κομμουνιστικό Κόμμα αντιτίθεται στις αρχές που πρεσβεύει η Γερμανία. Ελπίζουμε ότι η καγκελάριος Μέρκελ θα τιμήσει τις αρχές αυτές: ανθρώπινα δικαιώματα, δημοκρατία και κράτος δικαίου», ανέφερε ο κ. Γκρενέλ. Ο κ. Λι είπε χθες ότι η Κίνα στηρίζει τις προσπάθειες της κυβέρνησης του Χονγκ Κονγκ να πατάξει τη βία και την αναταραχή. Η Αγκελα Μέρκελ αναμένεται να μεταβεί σήμερα στην πόλη Βουχάν, πρωτεύουσα της επαρχίας Χουμπέι, στην κεντρική Κίνα, όπου θα εγκαινιάσει την επέκταση εργοστασίου της γερμανικής εταιρείας εξαρτημάτων αυτοκινήτων Webasto, προτού μιλήσει ενώπιον φοιτητών του Πανεπιστημίου του Βουχάν.

ASSOCIATED PRESS

Η πιο ανθεκτική θεωρία συνωμοσίας

Οι θιασώτες της άποψης ότι στην έρημο της Νεβάδας η αμερικανική κυβέρνηση κρύβει εξωγήινα μυστικά, συνεχίζουν ακάθεκτοι

Σε μουσικό φεστιβάλ, προγραμματισμένο για τις 20-22 Σεπτεμβρίου, κατέληξε το διαδικτυακό καλαμπούρι που ξεκίνησε τον Ιούνιο με κεντρικό σύνθημα «Ζώνη 51, δεν μπορούν να μας σταματήσουν όλους!» και στόχο την ειρηνική εισβολή στο «άδυτο των αδύτων» της NASA και της πολεμικής αεροπορίας, όπου φέρεται να στεγάζονται οι αδιαμφισβήτητες αποδείξεις της ύπαρξης εξωγήινων.

Η Ζώνη 51 εξάπτει τη φαντασία κάθε ρέκτη της επιστημονικής φαντασίας, καθώς στην ερημική τοποθεσία της πολιτείας της Νεβάδας η αμερικανική κυβέρνηση φέρεται να έχει συγκεντρώσει κομμάτια ιπτάμενων δίσκων, ακόμη και σορούς εξωγήινων όντων που βρήκαν τον θάνατο από τη συντριβή των διαστημοπλοίων τους στη Γη. Το ενδιαφέρον για την άκρως απόρρητη τοποθεσία αναβίωσε πριν από 20 χρόνια η επιτυχία της τηλεοπτικής σειράς «X-Files», η οποία αντλούσε τη θεματολογία της από τον εμπορικό κινηματογράφο της δεκαετίας του 1950 και τις δημοφιλείς θεωρίες συνωμοσίας της εποχής του Ψυχρού Πολέμου.

Το έντονο ενδιαφέρον των χρηστών του Διαδικτύου για την κωμική πρόταση για ομαδική εισβολή στις εγκαταστάσεις της Ζώνης 51 έπεισε τους εμπνευστές της να εξασφαλίσουν άδεια τέλεσης συναυλίας στην περιοχή. Στην αίτησή τους προς τις τοπικές αρχές, οι διοργανωτές του μουσικού φεστιβάλ με τίτλο «Alienstock» (συνδυασμός του εξωγήινου με την εμβληματική συναυλία στο Γούντστοκ του 1969) ευελπιστούν να προσελκύσουν περισσότερους από 5.000 θεατές.

Η σύγχρονη εμμονή με την ύπαρξη εξωγήινης ζωής και τις προσπάθειες των κυβερνήσεων να αποκρύψουν το γεγονός έχει τις ρίζες της στη μεταρομαντική λογοτεχνία του 19ου αιώνα και σε συγγραφείς όπως ο Ιούλιος Βερν και ο Χ. Τζ. Ουέλς.

«Ο πόλεμος των κόσμων»

Στα γεμάτα αισιοδοξία και πίστη στις ικανότητες του ανθρώπου μυθιστορήματα του Βερν απαντά με τον τρόπο του ο Ουέλς με το βιβλίο του «Ο πόλεμος των κόσμων», του 1898. Σε αυτό, ο Βρετανός συγγραφέας εμφανίζει φαινομενικά ανώτερη εξωγήινα όντα με ιμπεριαλιστικούς στόχους και υπεράνθρωπες ικανότητες. Η κατακτητική μανία των εξωγήινων αποδεικνύεται, όμως, ανίσχυρη απέναντι στη φύση και στην ισχύ των μικροβίων, που σκοτώνουν τους εντέλει ανίσχυρους εξωγήινους.

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και ο Ψυχρός Πόλεμος βοηθούν το κοινό να συνειδητοποιήσει τις καταστροφικές δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας, δημιουργώντας πραγματική ψύχωση στη Δύση –αλλά και στη σοσιαλιστική Ανατολή– για επικείμενη πυρηνική καταστροφή. Σε αυτές τις συνθήκες οξυμένου γεωπολιτικού άγχους, καταγράφονται οι πρώτες «εμφανίσεις» ιπτάμενων δίσκων. Μεταξύ 1947 και 1965, η αμερικανική πολεμική αεροπορία καταγράφει 10.147 τέτοιες μαρτυρίες αυτοπτών μαρτύρων, που κάνουν λόγο για εξωγήινα ιπτάμενα σκάφη. Η διαστημική κούρσα μεταξύ των υπερδυνάμεων τροφοδοτεί και αυτή με τη σειρά της τις θεωρίες συνωμοσίας, ενώ η επιτυχία βιβλίων όπως το «1984» του Οργουελ και το «Εγώ το ρομπότ» του Ισαάκ Ασίμοφ διαλύει την ψευδαίσθηση ενός λαμπρού και τεχνολογικά προηγμένου μέλλοντος.

Η τηλεοπτική σειρά «X-Files»... συναντά το Γούντστοκ στο τριήμερο φεστιβάλ με τον εύγλωττο τίτλο «Alienstock», που διοργανώνεται στην περίφημη Ζώνη 51.

Το περιοδικό TIME αποπειράται σε άρθρο του να ερμηνεύσει τη δημοτικότητα των θεωριών συνωμοσίας γύρω από τη Ζώνη 51. Οι σκληροπυρηνικοί των θεωριών αυτών πιστεύουν ότι εξωγήινα όντα, μέρος εμπροσθοφυλακής προηγμένων όντων από άλλο γαλαξία ή άλλη διάσταση, προσγειώθηκαν στο Ρόζγουελ του Νέου Μεξικού, με την αμερικανική κυβέρνηση να προσπαθεί έκτοτε να συγκαλύψει το γεγονός. Οι θεωρίες για τη Ζώνη 51, παρότι ιδιαίτερα ανθεκτικές, δεν διαφέρουν από άλλες θεωρίες συνωμοσίας, ικανοποιώντας τρεις βασικές αρχές: προσφέρουν απτή εξήγηση και βεβαιότητα, δημιουργούν αίσθηση ασφάλειας σε όσους τις πιστεύουν και ενισχύουν την αυτοπεποίθηση των οπαδών τους, που νιώθουν ότι μοιράζονται καλά κρυμμένο μυστικό.

REUTERS

Ζώνη 51: Η αλήθεια βρίσκεται κάπου εκεί έξω

Οι εγκαταστάσεις της αμερικανικής πολεμικής αεροπορίας στη Νεβάδα καλύπτονται από πέπλο μυστηρίου από τη δεκαετία του 1950, εποχή των πρώτων μαρτυριών για ιπτάμενα αντικείμενα άγνωστης προέλευσης-UFO.

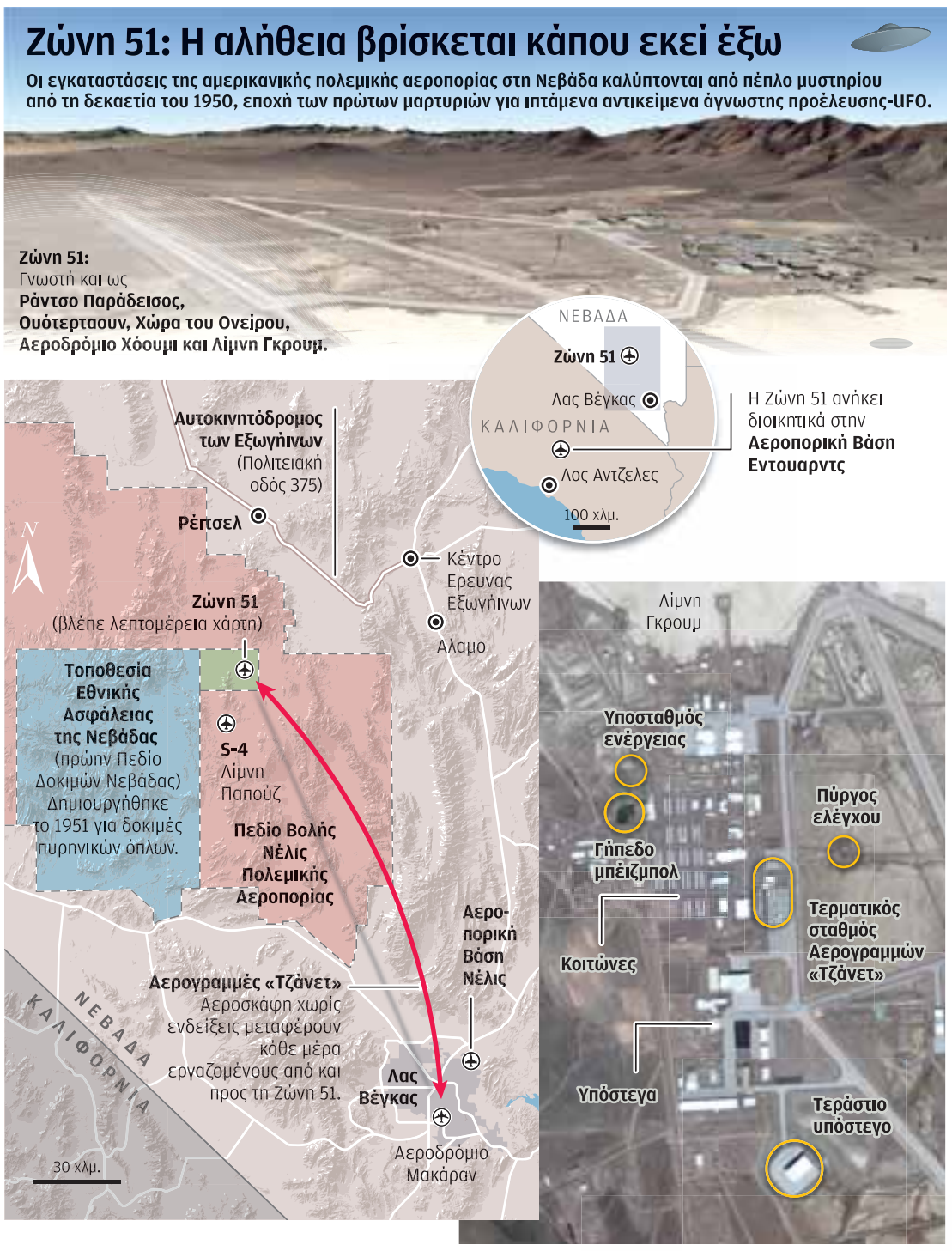

ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ UFO

- **1989:** Τοπικά ΜΜΕ του Λας Βέγκας εξασφαλίζουν συνέντευξη του **Μπομπ Λαζάρ** (δεξιά), ο οποίος υποστηρίζει ότι βοήθησε στη μελέτη εξωγήινου διαστημόπλοιου στις εγκαταστάσεις **S-4,** παράρτημα της Ζώνης 51. Ο Λαζάρ ισχυρίζεται ότι η S-4 διαθέτει κρυφές πόρτες, πίσω από τις οποίες στεγάζονται εννέα ιπτάμενοι δίσκοι, κινούμενοι από το **Στοιχείο 115** ικανό να παράγει βαρυτικό κύμα.
- Οι ισχυρισμοί του Λαζάρ, ότι εργάσθηκε στην **Αεροπορική Βάση Νέλις,** αποδεικνύονται ψευδείς.
- **1990:** Ο Λαζάρ συλλαμβάνεται για συμμετοχή σε κύκλωμα πορνείας. Ομολογεί την ενοχή του για ελαφρύτερο αδίκημα.
- **2019:** Το ντοκιμαντέρ **Μπομπ Λαζάρ: Ζώνη 51 και Ιπτάμενοι Δίσκοι** προβάλλεται από το δίκτυο Netflix.

- **1864:** Μόλυβδος και άργυρος εντοπίζονται στη Νεβάδα.
- **1870:** Η βρετανική **Groome Lead Mines Ltd** χρηματοδοτεί την εξόρυξη και δίνει το όνομά της στην περιοχή.
- **1876-δεκαετία 1950:** Η εταιρεία εξόρυξης αλλάζει πολλές φορές ιδιοκτησία.
- **1942:** Η Αεροπορική Βάση **Ιντιαν Σπρινγκς** δημιουργεί δύο διαδρόμους απογείωσης, μήκους 1,5 χλμ.
- **1955:** Η CIA ιδρύει τη βάση δοκιμών της Λίμνης Γκρουμ για το Σχέδιο AQUATONE, για την ανάπτυξη απόρρητου κατασκοπευτικού αεροσκάφους.
- Η CIA αναλαμβάνει τον έλεγχο των εγκαταστάσεων, τις οποίες ονομάζει **Ζώνη 51**, από την Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας.
- **Ο Κέλι Τζόνσον,** επικεφαλής της **Ομάδας Σκανκ** του **Προγράμματος AQUATONE**, μετονομάζει τις εγκαταστάσεις Ράντσο Παράδεισος, για να προσελκύσει εργαζομένους στην απομακρυσμένη τοποθεσία.
- Εννέα μήνες μετά την ανάληψη του προγράμματος από τον Τζόνσον, η ομάδα παρουσιάζει το αναγνωριστικό αεροσκάφος **Lockheed U-2.**

- **1959:** Εναρξη Προγράμματος **OXCART,** με στόχο την κατασκευή του νέου κατασκοπευτικού αεροσκάφους **A-12,** προγόνου του **SR-71 Blackbird.**

- **Δεκαετία 1960:** Ο διάδρομος επεκτείνεται στα 2,6 χλμ. και οι εγκαταστάσεις εκσυγχρονίζονται. Η τοποθεσία αρχίζει να αποκαλείται **Ζώνη 51**.
- Μετά την κατάρριψη αεροσκάφους U-2 από την ΕΣΣΔ, το **Πρόγραμμα Tagboard** αποπειράται να δημιουργήσει μη επανδρωμένα αεροσκάφη, που εγκαταλείπονται μετά την επιτυχία των νέων κατασκοπευτικών δορυφόρων, ικανών να καταγράψουν εικόνες από όλο τον κόσμο.
- Αρχίζει η αξιολόγηση αεροσκαφών του εχθρού, ιδιαίτερα των σοβιετικών **MIG.**
- **Δεκαετία 1970:** Εναρξη προγράμματος κατασκευής αεροσκαφών στελθ, αόρατων στα ραντάρ.
- **1983:** Πρώτες πτήσεις του μαχητικού αεροσκάφους στελθ **F-117 Nighthawk.**
- **Σύγχρονες δραστηριότητες:** Συνεχίζονται οι έρευνες απόρρητων προγραμμάτων, ενώ οι εγκαταστάσεις επεκτείνονται και στα γύρω βουνά.

ΠΗΓΗ: Popular Mechanics, Forbes, Metro, Time, CNN, dreamlandresort.com, GRAPHIC NEWS

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η διαχρονική διπλωματία των... κατοικιδίων

Τα ζώα στις διεθνείς σχέσεις

Ο πρώτος Αμερικανός πρόεδρος, σε περισσότερα από εκατό χρόνια, που δεν έχει σκύλο ως κατοικίδιο στον Λευκό Οίκο είναι ο Ντόναλντ Τραμπ, καθώς σύμφωνα με πολλούς φοβάται ότι ένα κουτάβι θα μπορούσε να αποδειχθεί πιο έξυπνο από τον ίδιο. Μήπως, όμως, χάνει μια ευκαιρία; Πριν από μερικές ημέρες ο πρωθυπουργός της Βρετανίας, Μπόρις Τζόνσον, έφερε στο νούμερο 10 της Ντάουνινγκ Στριτ ένα χαριτωμένο κουτάβι. Δεν είναι βεβαίως ο πρώτος ή ο μόνος που προβαίνει σε μια τέτοια κίνηση.

Ο πρόεδρος Πούτιν λατρεύει τα σκυλιά του. Αρκεί ένας πολιτικός να χαρίσει ένα κουτάβι στον Ρώσο πρόεδρο και αμέσως θα κερδίσει την εύνοιά του. Την περασμένη εβδομάδα, ο Σέρβος πρόεδρος Αλεξάνταρ Βούτσιτς χάρισε στον Πούτιν ένα γιουγκοσλαβικό ποιμενικό κουτάβι (σαρπλανίνατς), τον Πασά. Το δώρο αντικατοπτρίζει την προσπάθεια του Βούτσιτς να παραμείνει κοντά στη Ρωσία, παραδοσιακή σύμμαχο του Βελιγραδίου, αλλά ταυτόχρονα να προσεγγίσει την Ε.Ε. Ο Πασάς θα έχει καλή παρέα στο Κρεμλίνο. Το 2017, ο πρόεδρος του Τουρκμενιστάν, Γκουρμπανγκούλι Μπερντιμουχαμέντοφ, χάρισε στον Ρώσο ηγέτη έναν ποιμενικό της κεντρικής Ασίας, τον Βέρνι, κατά τη διάρκεια συνομιλιών στο Σότσι για τις εξαγωγές φυσικού αερίου. Το 2011, ο Ρώσος πρόεδρος υποδέχθηκε τον Γιούμε (όνειρο στα ιαπωνικά), ένα μικρό ακίτα, από τον κυβερνήτη της ομώνυμης περιφέρειας, ως ευχαριστία για τη ρωσική βοήθεια μετά το τσουνάμι. Ενα χρόνο νωρίτερα, ο πρωθυπουργός της Βουλγαρίας, Μπόικο Μπορίσοφ, χάρισε στον Πούτιν έναν βουλγαρικό ποιμενικό (καρακατσάν), τον Μπάφι, για να εορτάσει την υπογραφή συμφωνιών ενέργειας. Πολύ συχνά ο Ρώσος πρόεδρος φωτογραφίζεται να αγκαλιάζει τα σκυλιά του, ενώ το 2007 στη συνάντησή του με τη Γερμανίδα καγκελάριο Μέρκελ παρίστατο και το θηλυκό μαύρο λαμπραντόρ, η Κόνι, που πέθανε το 2014. Βέβαια, η Μέρκελ τρέμει τα σκυλιά εξαιτίας της επίθεσης που δέχθηκε το 1995, αλλά παρέμεινε ατάραχη.

Οι Κινέζοι χρησιμοποιούν, επί χρόνια, τα χαριτωμένα αρκουδάκια πάντα για να αποκλιμακώσουν τις διεθνείς εντάσεις. Μετά την επίσκεψη στην Κίνα του Αμερικανού προέδρου Ρίτσαρντ Νίξον, το 1972, για να εγκαθιδρύσει διπλωματικές σχέσεις με το Πεκίνο, εστάλησαν στις ΗΠΑ τα πάντα Λινγκ Λινγκ και Χσινγκ Χσινγκ, που έζησαν στον Εθνικό Ζωολογικό Κήπο Σμιθσόνιαν επί δεκαετίες. Από το 1984 οι Κινέζοι αποφάσισαν να μη χαρίζουν πάντα, αλλά να τα «εκμισθώνουν» για δεκαετή φιλοξενία. Τα χρήματα που εισπράττουν διοχετεύονται σε προγράμματα προστασίας των χαριτωμένων ζώων.

Εχουν χρησιμοποιηθεί, σε όλο τον κόσμο, προκειμένου να σταλούν μηνύματα φιλίας ή να αποκλιμακωθούν εντάσεις.

Κατά τον 17ο αιώνα, το Ηνωμένο Βασίλειο χορήγησε στη Hudson's Bay Company του Καναδά δικαιώματα εκμετάλλευσης των πόρων γύρω από τον Κόλπο. Το αντίτιμο της άδειας ήταν δύο δέρματα ταράνδου και δύο γούνες μαύρου κάστορα, τα οποία προσφέρονταν κατά τη διάρκεια της επίσκεψης μέλους της βρετανικής βασιλικής οικογένειας στην περιοχή. Το 1970 η Hudson's Bay Company δοκίμασε κάτι διαφορετικό και χάρισε στη βασίλισσα Ελισάβετ δύο ζωντανούς κάστορες, τους οποίους της παρουσίασαν κατά τη διάρκεια της επίσκεψής της στη χώρα. Τα ζώα άρχισαν να «ερωτοτροπούν» στη διάρκεια της τελετής και η βασίλισσα ρώτησε τι κάνουν. Ο κυβερνήτης του Κόλπου Χάντσον, υποκόμης Αμορι, της απάντησε πως δεν ήξερε γιατί ο ίδιος ήταν εργένης.

Φαίνεται ότι η πιο έξυπνη κίνηση του Αυστραλού πρωθυπουργού Τόνι Αμποτ ήταν η παρουσίαση των πιο χαριτωμένων όπλων, των κοάλα, στη διάσκεψη του G20 το 2014. Οι παγκόσμιοι ηγέτες, από τον Ομπάμα μέχρι τη Μέρκελ και από τον Γιούνκερ μέχρι τον Πούτιν, περίμεναν στην ουρά για να φωτογραφηθούν με τα χαριτωμένα μαρσιποφόρα.

REUTERS, A.P.

EPA / ANDREW TAYLOR

Στη διάσκεψη του G20 το 2014, στο Μπρίσμπεϊν, ο Αυστραλός πρωθυπουργός Τόνι Αμποτ και ο Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα χαμογελούν με δύο κοάλα στην αγκαλιά τους.

EPA / ALEXEY DRUZHINYN / RIA NOVOSTI

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν φωτογραφίζεται με δύο από τα σκυλιά του: τον Γιούμε, ένα ιαπωνικό ακίτα, και τον Μπάφι, έναν βουλγαρικό ποιμενικό. Και τα δύο, δώρα ξένων ηγετών.

STOIXIMAN

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

STOIXIMAN

ΣΩΦΡΟΝΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΗ:

Τολμηρός, μάγκας και δουλευταράς

Πέτυχε πολλά στους 32 μήνες στην τεχνική ηγεσία του Απόλλωνα, μπορούσε και περισσότερα!

ΤΟΥ **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ**

Στους 32 μήνες που ο Λεμεσιανός τεχνικός ήταν στο πηδάλιο της τεχνικής ηγεσίας, οδήγησε τον Απόλλωνα στην κατάκτηση ενός κυπέλλου (2017) και ενός Σούπερ Καπ (2017), συμμετείχε στον τελικό κυπέλλου το (2018), ενώ πέτυχε ακόμα δύο διαδοχικές προκρίσεις στους ομίλους του Γιουρόπα Λίγκ (2017, 2018).

Από το τέλος της προηγούμενης εβδομάδας και πιο συγκεκριμένα από το μεσημέρι της Παρασκευής (30/08), οι δρόμοι του Απόλλωνα Λεμεσού και του Σωφρόνη Αυγουστή χώρισαν μετά από 32 μήνες συνεργασίας, διάστημα στο οποίο η ομάδα της Λεμεσού έπαιξε ίσως το καλύτερο ποδόσφαιρο στην ιστορία της! Στους 32 μήνες που ο Λεμεσιανός τεχνικός ήταν στο πηδάλιο της τεχνικής ηγεσίας, οδήγησε τον Απόλλωνα στην κατάκτηση ενός κυπέλλου (2017) και ενός Σούπερ Καπ (2017), συμμετείχε στον τελικό κυπέλλου το (2018), ενώ πέτυχε ακόμα δύο διαδοχικές προκρίσεις στους ομίλους του Γιουρόπα Λίγκ (2017, 2018). Στα προκριματικά, αλλά και στην φάση των ομίλων, με την καθοδήγηση του Κύπριου τεχνικού οι «κυανόλευκοι» πραγματοποίησαν σπουδαίες εμφανίσεις, εντός και εκτός Κύπρου, κερδίζοντας τον θαυμασμό και τα πλέον κολακευτικά σχόλια των αντιπάλων τους.

Καθοδήγησε με μαεστρία τον Απόλλωνα και κατάφερε να αξιωθεί και να συμπεριληφθεί σ' έναν από τους κορυφαίους προπονητές της Κύπρου, ενώ πρόσφατα συγκαταλέγηκε στους 150 καλυτέρους προπονητές του κόσμου! Ήταν προπονητής του Απόλλωνα σε 144 επίσημους αγώνες. Στην τριετία της συνεργασίας τους οι «μπλε» της Λεμεσού έφτασαν τρεις φορές, πολύ κοντά στην κατάκτηση ενός τουλάχιστον πρωταθλήματος.

Στο μεγαλύτερο από αυτό το διάστημα, ακόμα και οι αντίπαλοι του Απόλλωνα παραδέχτηκαν ότι η Λεμεσιανή ομάδα έπαιζε το καλύτερο και πιο ελκυστικό ποδόσφαιρο. Αρκετοί μάλιστα από τους πιο παλιούς φίλους του Απόλλωνα υποστηρίζουν ότι στους 32 μήνες με προπονητή τον Σωφρόνη Αυγουστή, η ομάδα τους έπαιξε το καλύτερο ποδόσφαιρο στην ιστορία της!

Ο πρώην διεθνής τερματοφύλακας ο «κάττος», όπως οι οπαδοί του Απόλλωνα τον αποκαλούν, ξεχώρισε με την μαγκιά και το πάθος του. Άνθρωπος τολμηρός, ειλικρινής και εξωστρεφής, δεν φοβήθηκε ν' αναλάβει στα δύσκολα και ανταποκρίθηκε πολύ γρήγορα στις μεγάλες απαιτήσεις της διοίκησης (και του κόσμου), δείχνοντας άγνοια κινδύνου. Ποτέ του δεν το έκρυψε ότι ήταν και παραμένει ένας αγνός Απολλωνίστας. Γι' αυτό και τα ξεσπάσματά του στις μεγάλες επιτυχίες ή στις λίγες άσχημες στιγμές. Δεν φοβήθηκε ποτέ του την ευθύνη και αντίθετα στα λίγα κακά αποτελέσματα δεχόταν όλο το βάρος και την πίεση πάνω του για να προστατέψει την ομάδα , τους παίκτες και την διοίκηση. Ποτέ του δεν προστάτευσε τον εαυτό του, ούτε προσπάθησε με δικαιολογίες να αποσείσει την ευθύνη από τους ώμους του. Το φιλότιμό του δεν του το επέτρεπε.

Ασφαλώς και έκανε λάθη στους 32 μήνες που ήταν στο προπονητικό κέντρο του Απόλλωνα στο Κολόσσι. Όμως όσοι ήταν κοντά του και οι παίκτες που συνεργάστηκαν μαζί του, μόνο καλά λόγια έχουν να πουν. Δούλευε από το πρωί μέχρι το βράδυ για την ομάδα του και έδινε την ψυχή του καθημερινά για να την ανεβάσει στην κορυφή. Σίγουρα, κάτω ίσως από καλύτερες συνθήκες, ο Απόλλωνας και ο Σωφρόνης Αυγουστή θα μπορούσαν να κέρδιζαν πολύ περισσότερα στα τρία σχεδόν χρόνια της συνεργασίας τους. Μπορεί να μην κέρδισε τον τίτλο του πρωταθλητή, κέρδισε όμως την εκτίμηση και τον σεβασμό των ανθρώπων που ασχολούνται με το κυπριακό ποδόσφαιρο. Ψηφίστηκε ως κορυφαίος προπονητής από τους συναδέλφους του, αλλά πιστεύουμε η μεγαλύτερη διάκρισή του είναι η εκτίμηση που του δείχνει το σύνολο σχεδόν του ποδοσφαιρικού, φίλαθλου κοινού.

Ο απολογισμός του

Ο Κύπριος τεχνικός, ανέλαβε την τεχνική ηγεσία του Απόλλωνα τον Δεκέμβριο του 2016 και κατάφερε με μαεστρία να την βγάλει από την δύσκολη θέση. Εκεί που όλοι στην ομάδα και οι αντίπαλοι της πίστευαν ότι δεν είχε ελπίδες για κάτι καλό, κατάφερε με συνεχόμενες νίκες να την βάλει ξανά στην διεκδίκηση του πρωταθλήματος και να κατακτήσει αργότερα το κύπελλο.

Φανταστικό ποδόσφαιρο αλλά χωρίς τίτλο

Την επόμενη χρονιά, 2017 – 2018, μπήκε ομίλους του Europa League, η ομάδα έπαιξε το καλύτερο ποδόσφαιρο, κάτι που παραδέχτηκε όλος ο φίλαθλος κόσμος, αλλά στο τέλος δεν πήρε το πρωτάθλημα, παρά το ότι είχε ελάχιστες απώλειες. Ο τίτλος χάθηκε στις λεπτομέρειες από τον έμπειρο ΑΠΟΕΛ, αλλά ο Απόλλωνας και ο Σωφρόνης Αυγουστή, πήραν τα εύσημα. Σε κάποιους αγώνες ο Απόλλωνας έπαιξε φανταστικό ποδόσφαιρο για τα κυπριακά δεδομένα.
Την περσινή περίοδο, 2018 – 2019, ο Απόλλωνας με την καθοδήγηση του Κύπριου τεχνικού ξεκίνησε αποφασισμένος να ανέβει στην κορυφή. Έφτασε να κυνηγά τον τίτλο μέχρι το τέλος, παρόλο που από τον Δεκέμβριο και μετά η ομάδα αποδεκατίστηκε από τραυματισμούς και κάποιες απρόσμενες αποχωρήσεις (μετεγγραφές). Μέχρι τον Δεκέμβριο έπαιζε σε δύο διοργανώσεις με αποτέλεσμα την φυσιολογική κόπωση των παικτών που ήταν βασικοί και δεν υπήρχαν στον πάγκο αξιόλογες λύσεις για να τους αποφόρτιζαν.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Ανόρθωση vs Αν. Παντελή

Κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά, αυτή τη στιγμή, αν η υπόθεση και η διαφορά που έχει προκύψει μεταξύ της διοίκησης της Ανόρθωσης και του πρώην προέδρου Ανδρέα Παντελή θα οδηγηθεί στα δικαστήρια. Και κανείς δεν μπορεί να είναι βέβαιος, σ' ένα τέτοιο ενδεχόμενο, πως θα αποδειχθεί κακοδιαχείριση και ενοχή για τον πρώην πρόεδρο. Ανεξαρτήτως, ωστόσο, της όποιας κατάληξης στο συγκεκριμένο θέμα, η διοίκηση Χρίστου Πουλλαΐδη πιστώνεται για την αποφασιστικότητά της να βρει άκρη, να ξεδιαλύνει την υπόθεση και κυρίως τους λόγους για τους οποίους ο σύλλογος έφθασε στο χείλος της οικονομικής του καταστροφής. Και βέβαια πρόσημο θετικό, στη διοίκηση, για τη θέληση που επιδεικνύει να υπερασπιστεί τα συμφέροντα του συλλόγου, ανεξαρτήτως... κόστους.

* * * * *

Περί αλλαγής της ιστορίας

Μέχρι την τελευταία μέρα των μετεγγραφών στην Πάφο έκαναν μετεγγραφές. (Είναι όντως πολλά τα λεφτά, που λέει και η ρήση. Κάποιοι δε από τους μετεγγραφέντες είναι ονόματα... βαριά για το κυπριακό ποδόσφαιρο. Μπακαρί Σακό, Τζέισον Πάτσιον, Ντάνι Ουίλιαμς είναι... τρία από αυτά τα «μεγάλα» ονόματα. Ο εκ των ιδιοκτητών της Πάφος FC Ρομάν Ντουμπόβ μίλησε πριν από λίγες μέρες στην Cablenet και μεταξύ άλλων είπε: «Εδώ είμαστε για να αλλάξουμε την ιστορία του κυπριακού ποδοσφαίρου, όχι μόνο της Πάφου. Να βελτιώσουμε όλους τους τομείς εντός κι εκτός γηπέδου. Αν γίνει αυτό, θα τα καταφέρουμε». Λόγια μεγάλα. Αν θα γίνουν πραγματικότητα, δεν το ξέρουμε. Μακάρι, για να αποκτήσει η Πάφος μια ομάδα δυνατή. Μόνο καλό θα κάνει στο ποδόσφαιρό μας. Η αλήθεια πάντως είναι ότι από τον καιρό που ήμουν πιτσιρικάς η Πάφος, είτε επί καιρώ ΑΠΟΠ και Ευαγόρα, είτε μετέπειτα, ήταν ομάδα ασανσέρ.

* * * * *

Ούτε και ο φόρος

Τσακωνόντουσαν διάφοροι δημοσιογραφικοί όμιλοι για το μισθό που προσέφερε η Πάφος στο Σακό. Κάποιοι μας είπαν 50 μηνιαίως, κάποιοι άλλοι 40 άλλοι 45... ούτε και ο Φόρος Εισοδήματος τέτοιο ενδιαφέρον μάλλον δεν θα επέδειξε.

* * * * *

Καλλιτεχνικές ανησυχίες

Πάει καιρός, χρόνια τώρα... το τοπίο στην Ομόνοια τείνει να γίνει και πάλι πράσινο. Μαύρο και άραχνο, γκρίζο και χλωμό κράτησε χρόνια το σκοτάδι και η μουντάδα, πλέον ο καλλιτέχνης άμα είναι να δημιουργήσει με μοντέλο την Ομόνοια μόνο πράσινο θα σκεφτεί.

* * * * *

Δεν μένει ο Κωστή

Δεν έγινε η μετεγγραφή του Ιωάννη Κωστή από τη Νέα Σαλαμίνα στον Ολυμπιακό. Είναι αλήθεια ότι λίγοι περίμεναν αυτήν την εξέλιξη αφού όταν έγινε γνωστό ότι έγινε προφορική συμφωνία - όντως αυτό έγινε - όλοι ανέμεναν την ανακοίνωση. Με βάση την πληροφόρηση το θέμα «κόλλησε» στο ποσοστό που θα έπαιρνε η Νέα Σαλαμίνα από τις συμμετοχές του νεαρού στον Ολυμπιακό. Η μετακίνηση δεν έγινε τώρα, αλλά οι πληροφορίες μας λένε ότι δεν θα αργήσουν οι επόμενες προτάσεις. Από το εξωτερικό εννοείται. Και μάλλον δεν θα... κολλήσει το πράγμα αυτήν τη φορά. Είναι... νόμος. Ένα σπουδαίο ταλέντο – ο μικρός έχει μεγάλες προοπτικές - που αγωνίζεται σε μικρομεσαία ομάδα της Κύπρου είναι απλώς θέμα χρόνου να «κουνήσει μαντήλι».

* * * * *

Δεν ήθελε

Τι καλοκαίρι και τούτο με την υπόθεση Βαλεντίν Ρομπέρζ! Από το Μάη ακόμα και τι δεν κυκλοφόρησε ως σενάριο για το μέλλον του Γάλλου. Ομόνοια, Πάφος, Κλουζ, Παναθηναϊκός, ΑΕΚ και δεν ξέρει κανείς και ποια άλλη ομάδα μπήκε στη διαδικασία να κάνει βολιδοσκόπηση. Πού κολλούσε το θέμα; Στη στάση του παίκτη που είχε πολύ συγκεκριμένες απαιτήσεις για να πάει κάπου και ήταν πολύ δύσκολος. Ουσιαστικά εκεί που πήγαινε το πράγμα, στον Απόλλωνα έμειναν με δυο επιλογές: να τον πληρώνουν και να κάθεται ή να τον επαναφέρουν. Η κοινή λογική έλεγε το δεύτερο και αυτό τελικά έγινε. Με νέο προπονητή βέβαια αλλά με τον ίδιο παρτενέρ εκεί στην άμυνα. Έχει ενδιαφέρον να δούμε το δίδυμο με Γιούστε με διαχείριση άλλου κόουτς.

* * * * *

Έμεινε όπως ήταν

Το έψαξαν να βρουν τρόπους να κάνουν κι άλλη κίνηση στην Ανόρθωση αλλά δεν το κατάφεραν. Από τη στιγμή που η υπόθεση Κατσαράβα επηρέαζε τα πάντα, έπρεπε να βρουν τρόπους να την ξεκολλήσουν προκειμένου να κινηθούν κι αυτό δεν έγινε ποτέ. Υποσχέσεις πως θα έρθει πρόταση υπήρξαν, έμειναν τέτοιες. Πλέον ο Τιμούρ μένει με τρεις πρωτοκλασάτους παίκτες στην επίθεση, με Ντούρις και Σαντίκ, ενώ ξεκινά τους αγώνες με έναν. Γρίφος για να λύσει με την χρησιμοποίηση του ενός στα άκρα να είναι το επικρατέστερο σενάριο. Τα ίδια έκανε κι ο Στρέπελ, στην αρχή έδειχνε να του βγαίνει αλλά στην πορεία χάλασε η συνταγή.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Τα λεφτά (δεν) κάνουν ομάδα...

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Η γιαγιά το λέει καλύτερα, άμα κιόλας έβλεπε κανέναν νεόπλουτο να επιδεικνύει τα λούσα του: «Σε κάνουν άνθρωπο τα χρήματα ρε αθεόφοβε;». Μας τα έλεγε τότε... κάποιοι το υιοθέτησαν, κάποιοι άλλοι πήγαν σε άλλη κατεύθυνση, αυτή του «αθεόφοβου». Θεωρούν ότι δηλαδή ότι διαθέτοντας χρήμα είσαι και καλά άνθρωπος... και με κεφαλαία κιόλας.

Ανεξαρτήτως πως ο καθένας μας αξιολογεί την ανθρωπιά, στο ποδόσφαιρο έχω την εντύπωση ότι το χρήμα ναι μεν παίζει σημαντικό ρόλο, δεν σου εξασφαλίζει όμως τίποτα απολύτως. Το είδαμε και σε υψηλότερο επίπεδο, το είδαμε και στην Κύπρο επίσης.

Ας πάρουμε την Πάφο για παράδειγμα. Ξηλώθηκαν, δεν ξηλώθηκαν, οι Ρώσοι δαπάνησαν ένα σωρό χρήματα προκειμένου λέει να δελεάσουν παίκτες να έρθουν στο νησί για να βγάλουν το... «παντεσπάνι» τους. Και όντως μισθοί των δεκάδων χιλιάδων μηνιαίως δεν είναι και πολύ συνηθισμένο φαινόμενο στο εγχώριο ποδοσφαιρικό χρηματιστήριο. Από κει και πέρα όμως είναι κανείς που θεωρεί ότι τα πολλά ευρώ σώνει και καλά σε κάνουν πρωταθλητή ή ακόμη και διεκδικητή; Άμα δηλαδή, οι ακριβοπληρωμένοι παικταράδες αντιμετωπίσουν μια μη επαγγελματική κατάσταση στην ομάδα, πόση σταθερότητα θα έχουν στην απόδοσή τους; Άμα στην ομάδα, δεν υπάρχει αυτό που λέμε μεράκι και προσήλωση από άτομα που όντως την αγαπάνε, πόσο πολύ να τους νοιάξει;

Άμα οι αρμόδιοι δεν επιβάλλουν μια συγκεκριμένη φιλοσοφία, την οποία θα πρέπει να ενστερνιστούν άπαντες, ανεξαρτήτως απολαβών, πόσο εφικτό είναι να πειθαρχήσουν; Καμία τάση να υποτιμηθεί ο οποιοσδήποτε ακόμη περισσότερο η πρόθεση των Ρώσων να επενδύσουν. Θα πρέπει όμως να γίνουν και άλλες αλλαγές προκειμένου η ομάδα ν' ανέβει.

Λίγο από το περσινό παράδειγμά τους να παραδειγματιστούν και θα τους ωφελήσει. Και πέρσι ακριβοπληρωμένοι ήταν οι περισσότεροι, φλέρταραν όμως με τη διαβάθμιση.

Στην Κύπρο, ίσως και στο παγκόσμιο, το χρήμα είναι όντως η κινητήρια δύναμη. Δεν είναι όμως ούτε το Α ούτε και το Ω. Και δεν παίρνεις πρωτάθλημα επειδή το έχεις... ούτε και γίνεσαι άνθρωπος.

Τι είχες Γιάννη; Τα ίδια και φέτος...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Έγραφα πριν από τρεις εβδομάδες και με την ευκαιρία της έναρξης του φετινού πρωταθλήματος, για το κουράγιο και τη δύναμη που πρέπει και φέτος να βρούμε, προκειμένου να αντέξουμε, να... βγάλουμε τη χρονιά, γιατί κόντρα στα ευχολόγια για καλή ποδοσφαιρική περίοδο, στην ουσία τίποτα δεν έδειχνε να αλλάζει προς το καλύτερο την κατάσταση, με όλα όσα ταλαιπωρούν τα τελευταία χρόνια το κυπριακό ποδόσφαιρο.

Ένα από τα διαχρονικά θέματα – προβλήματα του χώρου, η διαιτησία. Πάντα με γνώμονα πως τα λάθη είναι μέρος του παιγνιδιού. Τα επαναλαμβανόμενα και κυρίως τα σοβαρά είναι το πρόβλημα, όπως και οι συχνές προβληματικές διαιτησίες από τους ίδιους διαιτητές. Όλα αυτά τα βρίσκεις (δυστυχώς) σε αφθονία στο κυπριακό ποδόσφαιρο. Και πολλά απ' αυτά, καταγράψαμε ήδη στις πρώτες δύο και «κουτσουρεμένες» αγωνιστικές του νέου πρωταθλήματος.

Ισχύει, ως ένα βαθμό και για τους διαιτητές, πως χρειάζονται παιγνίδια για να βρουν το ρυθμό τους, στο ξεκίνημα μιας νέας περιόδου. Το θέμα, ωστόσο, έχει να κάνει με λάθη τα οποία πολλές φορές καταγράψαμε και στην περσινή περίοδο, όχι μόνο στο ξεκίνημά της. Αυτούς έχουμε, μπορεί να υποστηρίξει κάποιος.

Δεκτή και η άποψη πως έχουμε ανάλογης με την ποιότητα του ποδοσφαίρου μας διαιτητές. Αλλού είναι όμως το θέμα. Δοκιμάσαμε να αλλάξουμε κάτι; Διαφοροποιήθηκε κάτι, ως προς την αξιολόγηση και κατ' επέκταση επιλογή των διαιτητών; Επωφελήθηκαν οι αρμόδιοι το χρονικό διάστημα του καλοκαιριού προκειμένου να εξευρεθούν τρόποι για τη βελτίωση της κατάστασης; Αλήθεια σε ποιο σημείο βρίσκονται, η δημιουργία Ακαδημίας Διαιτητών και ο ημι - επαγγελματισμός στο χώρο, με βάση τις εξαγγελίες του προέδρου της ΚΟΠ Γιώργου Κούμα, κατά την ανάληψη της προεδρίας το Μάιο του 2018;

Μακάρι, στη συνέχεια, η εικόνα και απόδοση των διαιτητών να διαφοροποιηθεί προς το καλύτερο. Κάτι χειροπιαστό που να δικαιολογεί, ωστόσο, μια τέτοια ελπίδα, δεν υπάρχει... Και αν χωρίς πολύ «θόρυβο» πέρασαν τα πρώτα σοβαρά λάθη, απλά υπολογίστε πως μπαίνουν πλέον στο πρωτάθλημα όλες οι ομάδες και έρχονται σημαντικά ντέρμπι, σε μια χρονιά κατά την οποία ο ανταγωνισμός προβλέπεται ιδιαίτερα έντονος...

Eurobank Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Eurobank Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-2,75%	0,15%	1,62%	1,94%	2,31%	2,43%	1,21%	-0,76%	0,57%

ΔΙΕΘΝΗ

Η Μόσχα ενισχύει τη θέση της στη διεθνή αγορά LNG. **Σελ. 10**

Στο τραπέζι βοήθεια για καλοπληρωτές

Θα εξετασθούν τρόποι παροχής ωφελημάτων στους συνεπείς δανειολήπτες που δεν έχουν ΜΕΔ

Ανοίγει αύριο το κεφάλαιο για την παροχή ωφελημάτων και στους συνεπείς δανειολήπτες ως αντιστάθμισμα της βοηθείας που θα απολαύσουν οι πολίτες που θα συμμετάσχουν στο Σχέδιο ΕΣΤΙΑ. Ο υπουργός Οικονομικών αναμένεται να ενημερώσει την Επιτροπή Οικονομικών για το ΕΣΤΙΑ, αλλά και για τις προθέσεις και τον προγραμματισμό της κυβέρνησης για την εκπόνηση σχεδίου για τα πρόσωπα που δεν δύναται να ενταχθούν στο ΕΣΤΙΑ, καθώς και για τους συνεπείς δανειολήπτες. Ενα τέτοιο σχέδιο δεν πρέπει να έχει άμεση σχέση με τα τραπεζικά δρώμενα καθώς θα αντιβαίνει κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Υπάρχουν όμως διάφορες σκέψεις και τρόποι που συνδέονται με την καταβολή του φόρου εισοδήματος. Ένας άλλος τρόπος που μπορεί το κράτος να επιβραβεύσει τους συνεπείς καλοπληρωτές είναι να μπει σε ένα ομόλογο όλο το ποσό των δόσεων που έχει καταβάλει αυτή η μερίδα των πολιτών και εν συνεχεία το κράτος να ορίσει ένα ποσοστό που θα επιστρέφει ετησίως. Οι δικαιούχοι του ομολόγου, δηλαδή οι συνεπείς, θα λαμβάνουν το ποσοστό που τους αντιστοιχεί. **Σελ. 4**

Μειώνεται ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας

Ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας θα υποχωρήσει σημαντικά χαμηλότερα από το 6% το 2020, εξαιτίας του εμπορικού πολέμου με τις ΗΠΑ, προβλέπουν Oxford Economics, Bank of America, Bloomberg Intelligence και UBS. Εφόσον επιβεβαιωθούν αυτές οι προβλέψεις, τότε θα απειληθεί σοβαρά ο στόχος του Κινέζου προέδρου Σι Τζινπίνγκ για διπλασιασμό του κινεζικού ΑΕΠ μεταξύ 2010 και 2021, οπότε συμπληρώνονται 100 χρόνια από την ίδρυση του Κομουνιστικού Κόμματος Κίνας. Ακόμη χειρότερα για το Πεκίνο, η επιβράδυνση της οικονομίας καθιστά πιο δύσκολη τη διατήρηση της πολιτικής σταθερότητας. **Σελ.11**

Ομαδοποιεί ακίνητα αξίας 50-80 εκατ. η Τρ. Κύπρου

Πιθανός αγοραστής η Invel

Δεύτερο επενδυτικό ταμείο ακινήτων (Cyreit 2), ετοιμάζει η Τράπεζα Κύπρου. Το νέο επενδυτικό ταμείο ακινήτων θα περιλαμβάνει 10 εμπορικά ακίνητα, η αξία των οποίων θα κυμαίνεται στα 50 – 80 εκατ. Αγοραστής ενδεχομένως να είναι η Invel Real Estate Management Ltd, διευθύνων σύμβουλος της οποίας είναι ο κύπριος Χριστόφορος Παπαχριστοφόρου. **Σελ. 6**

Οι Τροϊκανοί ξανάρχονται για νέο έλεγχο

Φθάνουν στις 16 Σεπτεμβρίου

Κλιμάκιο της Τρόικας θα βρίσκεται στην Κύπρο για τον έβδομο κατά σειρά μεταμνημονιακό έλεγχο. Πρόκειται για πρακτική που ακολουθούν για όλα τα κράτη στα οποία δάνεισαν χρήματα. Κατά την επίσκεψή τους αναμένεται να προβούν και πάλι σε κάποιες συστάσεις, χωρίς ωστόσο να παραγνωρίζουν την ανάπτυξη που έχει επιτευχθεί. **Σελ. 5**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Φθηνή η «χρυσή βίζα» για ξένους στην Ελλάδα

Ενα από τα πλέον ελκυστικά προγράμματα που απευθύνεται σε ξένους επενδυτές μέσω της απόκτησης ακινήτου διαθέτει η Ελλάδα. Το ελληνικό πρόγραμμα χορήγησης πενταετούς άδειας παραμονής («χρυσή βίζα») είναι το δεύτερο φθηνότερο στην Ευρωπαϊκή Ενωση και πέμπτο παγκοσμίως. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Αλμα στις τιμές κατοικιών λόγω ζήτησης από ξένους

Εποχές που φάνταζαν δύσκολο να επαναληφθούν θυμίζει η αγορά κατοικίας στην Ελλάδα. Σύμφωνα με στοιχεία, κατά το δεύτερο τρίμηνο του έτους, οι τιμές πώλησης κατοικιών στην περιοχή της Αττικής εκτινάχθηκαν κατά 11,1%, λόγω της ζήτησης, κυρίως από ξένους αγοραστές. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,39%**	**0,06%**
Γερμανία	-0,60%	0,10%
Γαλλία	-0,30%	0,12%
Ιταλία	0,94%	-0,04%
Ισπανία	0,23%	0,14%
Ιρλανδία	-0,02%	0,08%
Ελλάδα	1,55%	0,02%
Ην. Βασίλειο	0,59%	0,16%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Η επόμενη οικονομική κρίση της Τουρκίας

Στον ολισθηρό κατήφορο αγνόησης των δυνάμεων της αγοράς έχει παγιδευτεί η τουρκική οικονομία και τα αποτελέσματα δεν θα αργήσουν να κατακλύσουν την καθημερινότητα, πλήττοντας κυρίως τους αθώους, απλούς πολίτες. Ηδη ο δείκτης εμπιστοσύνης που εκδίδει η στατιστική υπηρεσία της χώρας ήταν πτωτικός και στα τέλη Ιουλίου, καθώς η οικονομική κρίση που έχει ξεσπάσει στα μέσα του προηγούμενου έτους γίνεται προσπάθεια να ξεπεραστεί... πολιτικά. Η κυβέρνηση Ερντογάν, αφού απαλλάχθηκε από τον προηγούμενο διοικητή της κεντρικής τράπεζας, που δίσταζε να υπακούσει παρότι είχε διοριστεί από την ίδια, άρχισε επιθετική μείωση των επιτοκίων. Προφανής στόχος, η ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας και κυρίως η σωτηρία των εταιρειών που είχαν υπερδανειστεί την περίοδο της δυναμικής ανάπτυξης.

Πριν εκπληρωθούν οι αισιόδοξες εκτιμήσεις για περιορισμό του πληθωρισμού, που δεν υποκύπτει αλλά παραμένει στο 13%, έγινε προσπάθεια να τονωθεί η ζήτηση με χαμηλότοκη χρηματοδότηση της οικονομίας. Ωστόσο, η ζήτηση συνέχισε να μειώνεται, και κυρίως σε διαρκή αγαθά, όπως αυτοκίνητα, λευκές ηλεκτρικές συσκευές, έπιπλα, τους ισχυρούς πυλώνες της τουρκικής βιομηχανίας, για να μην αναφερθούμε στον δυναμικό κατασκευαστικό τομέα, όπου επικρατούν τα νέα τζάκια. Οπως ήταν φυσικό, ως τραπεζικό πρόβλημα αναδείχθηκε η διόγκωση κόκκινων δανείων, με συνέπεια τον περιορισμό χορήγησης νέων δανείων. Τα τραπεζικά δάνεια περιορίστηκαν τον Ιούνιο σε 67% του ΑΕΠ, από 75% που ήταν πέρυσι. Η απάντηση της κυβέρνησης δόθηκε με εντολή στις τρεις μεγάλες κρατικές τράπεζες να αυξήσουν τις χορηγήσεις. Το αναπόφευκτο πρόβλημα ήταν ότι η αύξηση χορηγήσεων, και μάλιστα με χαμηλό επιτόκιο, δημιουργούσε ζημίες που απειλούσαν με κατάρρευση το τραπεζικό σύστημα. Η λύση που εφευρέθηκε ήταν πάλι «πολιτική». Μειώθηκαν τα αποθεματικά στις τράπεζες που έχουν υψηλές χορηγήσεις! Το φυσιολογικό είναι οι τράπεζες που έχουν χορηγήσει πολλά δάνεια να έχουν και αυξημένες υποχρεώσεις κεφαλαιακής επάρκειας, δηλαδή να διατηρούν υψηλά αποθεματικά, ώστε να απολαμβάνουν την εμπιστοσύνη των καταθετών και των αγορών. Οι νέες ρυθμίσεις, όμως, όχι μόνο περιόρισαν τις απαιτήσεις αποθεματικών κεφαλαίων στις τράπεζες που χορήγησαν περισσότερα δάνεια, αλλά και τις «επιβράβευσαν», καθώς τα κεφάλαιά τους εισπράττουν υψηλότερο επιτόκιο από την κεντρική τράπεζα. Στην πραγματικότητα, οι τράπεζες που χορηγούσαν περισσότερα δάνεια επιδοτούνται. Ενθαρρύνονται να αυξήσουν τις χορηγήσεις, ανεξάρτητα από το ρίσκο που αναλαμβάνουν, και επιβραβεύονται από το κράτος. Ωστόσο, η επιλογή αυτή, αντί να λύσει το ορατό πρόβλημα ύφεσης της οικονομίας, πρόσθεσε ένα αφανές. Οι ξένες τράπεζες, που είχαν συμπεριφερθεί φυσιολογικά μειώνοντας τις χορηγήσεις τους, πλήττονται και επανεξετάζουν την παρουσία τους στη χώρα. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ενωσης Τραπεζών, σε ξένους ανήκει το 52% των κεφαλαίων στις τράπεζες που λειτουργούν στην Τουρκία. Ξένα κεφάλαια έχουν την πλειοψηφία στις 21 από τις 34 εμπορικές τράπεζες και αυτές καλύπτουν σχεδόν το ένα τρίτο (27%) των καταστημάτων τραπεζών, στα οποία εργάζεται το 29% των τραπεζοϋπαλλήλων. Οι κυβερνητικές επιλογές στην οικονομία αγνοούν έως τώρα τους κανόνες όχι μόνο της επικρατούσας οικονομικής θεωρίας, αλλά και της κοινής λογικής. Θα δυσκολευτεί όμως να αγνοήσει την απρόσωπη ισχύ του διεθνούς κεφαλαίου, που είχε επενδύσει στη χώρα για να επωφεληθεί από την ισχυρή ανάπτυξη που εμφάνιζε την προηγούμενη δεκαετία. Το σκηνικό της επερχόμενης κρίσης είναι έτοιμο. Την προηγούμενη εβδομάδα, οι ξένοι επενδυτές ήταν καθαροί πωλητές στις αγορές. Πούλησαν μετοχές αξίας 230,7 εκατ. δολ., κρατικά ομόλογα 131,7 εκατ. δολ. και εταιρικά ομόλογα 20 εκατ. δολαρίων.

pwc

Expertise Solutions Value

www.pwc.com.cy

ΑΠΟΨΗ Του **ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ***

Κλιματική αλλαγή και εθνική ασφάλεια

Η κλιματική αλλαγή είναι η σημαντικότερη πρόκληση που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα στον 21ο αιώνα. Οι καύσωνες στη Βόρεια Ευρώπη, οι πλημμύρες στην Ασία και οι πυρκαγιές στη Σιβηρία επιβεβαιώνουν, με δραματικό τρόπο, τις επιστημονικές προβλέψεις που πολλοί αφελώς αγνόησαν. Οι συνέπειες του φαινομένου δεν είναι, όμως, αποκλειστικά περιβαλλοντικές. Η αλλαγή του κλίματος ανατρέπει γεωπολιτικές σταθερές σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο.

Η άνοδος της θερμοκρασίας και η τήξη των παγετώνων στην Αρκτική θα διαταράξουν την υφιστάμενη ισορροπία ισχύος στο διεθνές σύστημα. Ο Βόρειος Παγωμένος Ωκεανός θα είναι πλεύσιμος για εμπορικά πλοία σε δύο δεκαετίες. Η πρόταση του προέδρου Τραμπ για αγορά της Γροιλανδίας, που ανήκει στη Δανία, αντανακλά αυτή τη βεβαιότητα. Η Ρωσία και οι ευρωπαϊκές εξαγωγικές χώρες (π.χ. Γερμανία) θα αποκτήσουν ευκολότερη πρόσβαση στις μεγάλες οικονομίες της Απω Ανατολής η Ευρασία αρχίζει να ενοποιείται οικονομικά. Οι ΗΠΑ εξακολουθούν να ελέγχουν τις θερμές θάλασσες και ωκεανούς, αλλά η ναυτική τους ισχύ δεν είναι πλέον καθοριστική. Το άνοιγμα της Αρκτικής θα μειώσει τη γεωπολιτική αξία των Στενών του Βοσπόρου, αφού η Ρωσία και οι ΗΠΑ σταδιακά θα χάσουν το ενδιαφέρον τους για τη Μεσόγειο. Μόνο περιφερειακές δυνάμεις, όπως η Γαλλία και η Τουρκία, θα κάνουν συστηματικά προβολή ισχύος στην περιοχή. Η ελληνική υψηλή στρατηγική θα πρέπει να προσαρμοστεί στα νέα γεωπολιτικά και κλιματολογικά δεδομένα. Την ίδια στιγμή, η κλιματική αλλαγή είναι πολύ πιθανόν να προκαλέσει νέες εντάσεις στη Μέση Ανατολή. Το ζήτημα της διαχείρισης των ποταμών Νείλου, Τίγρη και Ευφράτη έχει ήδη «ασφαλειοποιηθεί» (securitization) από πολλές κυβερνήσεις, με ό,τι αρνητικό αυτό συνεπάγεται για την περιφερειακή σταθερότητα. Η έλλειψη εμπιστοσύνης που παρατηρείται στις σχέσεις μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων οφείλεται, εν μέρει, στον αυξανόμενο ανταγωνισμό για τον έλεγχο των υδάτινων πόρων. Από την άλλη –όσο ειρωνικό και να ακούγεται– οι ισλαμιστικές οργανώσεις Χαμάς και Χεζμπολάχ υλοποιούν μεγάλα προγράμματα δενδροφύτευσης για στρατιωτικούς σκοπούς. Η Μέση Ανατολή είναι πολύ εγγύτερα από όσο πιστεύουν οι περισσότεροι στην Ελλάδα. Για την ακρίβεια, η Ιστορία και το μεταβαλλόμενο κλίμα καθιστούν τη χώρα μας κομμάτι της ευρύτερης περιοχής. Παράλληλα, η κλιματική απορρύθμιση προκαλεί αλυσιδωτές αντιδράσεις στη Βόρεια και στην Υποσαχάρια Αφρική. Τα γεγονότα της Αραβικής Ανοιξης, ειδικότερα οι πρώτες διαδηλώσεις στην Αίγυπτο, συνδέονται άρρηκτα με τη ραγδαία αύξηση της τιμής των τροφίμων λόγω ανεπάρκειας. Το πρόβλημα της ερημοποίησης στο Σουδάν και στο Μάλι προκαλεί τοπικές διαμάχες που συχνά εξελίσσονται σε εμφύλιους πολέμους. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας και η συνεπακόλουθη διάβρωση των ακτών δημιουργούν επισιτιστικές κρίσεις στο Κέρας της Αφρικής. Τις επόμενες δεκαετίες, οι οικολογικές κρίσεις της Αφρικής θα αναγκάσουν μεγάλες πληθυσμιακές μάζες να μετακινηθούν προς την Ευρώπη σε αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής. Είναι σχεδόν βέβαιο ότι η Ελλάδα θα είναι μία από τις πύλες εισόδου, όπως συνέβη κατά τη διάρκεια της μεταναστευτικής/προσφυγικής κρίση του 2015. Η κλιματική αλλαγή μεταμορφώνει τη Μεσόγειο από γέφυρα σε σύνορο ανάμεσα σε διαφορετικούς κόσμους.

Σε κάθε περίπτωση, το φαινόμενο θα οδηγήσει σε επαναπροσδιορισμό της έννοιας της εθνικής ασφάλειας. Η αντίληψη και η εκτίμηση απειλών εναντίον της χώρας μας δεν μπορεί να ορίζονται, σχεδόν αποκλειστικά, από τη σχέση που έχουμε με την Τουρκία. Η κλιματική αλλαγή θα επιφέρει τεράστιες αλλαγές στην καθημερινή ζωή, στη δημόσια υγεία και στην ασφάλεια των Ελλήνων. Κατ' αρχάς, η έλλειψη των βροχοπτώσεων θα συντελέσει στη μείωση της αγροτικής παραγωγής. Η ξηρασία και η λειψυδρία θα αυξήσουν ακόμα περισσότερο τον κίνδυνο ανεξέλεγκτων πυρκαγιών. Η αποψίλωση των δασών θα φέρει περισσότερες πλημμύρες τον χειμώνα. Η εμφάνιση ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως ήταν η «υπερκυτταρική» καταιγίδα στη Χαλκιδική, θα απειλήσουν ανθρώπινες ζωές και περιουσίες. Τέλος, η υπερθέμανση του πλανήτη θα διευκολύνει την εξάπλωση λοιμωδών νόσων και επιδημιών στη Μεσόγειο. Η ανάδυση αυτών των νέων απειλών, σε συνδυασμό με τις τεκτονικές αλλαγές που πραγματοποιούνται στο διεθνές σύστημα, σημαίνει ότι ο κόσμος που ξέρουμε δεν θα υπάρχει πλέον σε λίγες δεκαετίες. Οσο πιο γρήγορα το αποδεχθούμε, τόσο πιο αποτελεσματικά θα διαχειριστούμε τα ζητήματα ασφάλειας που θα προκύψουν στη χώρα και στην περιοχή.

* Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Αμυντικών Σπουδών του King's College London και αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Επιτέλους μια -ηλεκτρονική έστω- λογοδοσία για την πορεία ολοκλήρωσης των δημοσίων έργων.

Τα νούμερα

Οι εγγραφές των δικαιούχων στο ΓεΣΥ έχουν ξεπεράσει τις 705.000. Στον αριθμό αυτό περιλαμβάνονται κύπριοι και ευρωπαίοι πολίτες καθώς και πολίτες τρίτων χωρών που ζουν στην Κύπρο. Από αυτούς, 667.000 δικαιούχοι έχουν εγγραφεί σε κατάλογο προσωπικού ιατρού ή παιδιάτρου. Αυτός ο αριθμός θα μπορούσε να είναι ακόμα μεγαλύτερος εάν θα μπορούσαν να εγγραφούν εξαρχής οι πολίτες που δουλεύουν στην Κύπρο και είναι από Ελλάδα. Το σύστημα δεν τους επέτρεπε να εγγραφούν παρά το ότι οι εισφορές γίνονταν κανονικά από τα δεδουλευμένα τους.

Βελτίωση της επικοινωνιακής προσέγγισης

Το πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις δημόσιες διαβουλεύσεις κατά την κατάρτιση και αξιολόγηση της νομοθεσίας και των πολιτικών της ΕΕ είναι υψηλού επιπέδου, σύμφωνα με νέα έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου. Οι επιδόσεις των επιλεγμένων πρόσφατων δημόσιων διαβουλεύσεων που διοργάνωσε η Επιτροπή ήταν, στο σύνολό τους, ικανοποιητικές, δηλώνουν επίσης. Εντούτοις, συνιστούν στην Επιτροπή να βελτιώσει τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζει τους πολίτες, ούτως ώστε να προωθήσει την ακόμη ευρύτερη συμμετοχή. Επιπροσθέτως, κατά την άποψή τους, η Επιτροπή πρέπει να παρακολουθεί και να αξιολογεί καλύτερα τις απαντήσεις των πολιτών ώστε να αποφεύγεται τυχόν παραποίηση των αποτελεσμάτων.

Ποιότητα με 5 shot 5 euros;

Δημόσια έκκληση προς όλα τα Υπουργεία για να στηρίξουν με πρωτοβουλίες τον τουρισμό, απηύθυνε ο Πρόεδρος του Ταξιδιωτικών Πρακτόρων, Βασίλης Σταματάρης. Για να καταστεί η Κύπρος αειφόρος "premium" ολόχρονος προορισμός όμως δεν μπορεί να επιτευχθεί με τη συνέχιση "των all inclusive" πακέτων και με τα μπαρ τα οποία λειτουργούν με την προσέγγιση "five shots five euros". Είναι απλό το θέμα. Κόβεις τα δύο παραπάνω και ο τουρίστας που επιλέγει την Κύπρο γι' αυτά τα δύο στοιχεία δεν την ξαναεπισκέπτεται. "So simple. Job done". Έτσι γίνεσαι "premium" εν μία νυκτί και μετά αναβαθμίζεις κλίνες και ξενοδοχεία.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Κυκλική Ανεργία

Η κυκλική ανεργία αναφέρεται στο είδος ανεργίας το οποίο οφείλεται στη μειωμένη συνολική ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών σε μια οικονομία. Η ανεπαρκής αυτή ζήτηση είναι αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, οικονομικής ύφεσης που συνεπάγεται επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας και περιορισμό της οικονομικής δραστηριότητας. Η αδυναμία απορρόφησης του εργατικού δυναμικού λόγω ανεπαρκούς ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών οδηγεί στη δημιουργία κυκλικής ανεργίας.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Αμείλικτη η Ευρώπη

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την Τετάρτη λεπτομερή κατάλογο ελέγχου προκειμένου να βοηθήσει τις επιχειρήσεις που έχουν συναλλαγές με το Ηνωμένο Βασίλειο να προβούν στις τελικές προετοιμασίες ενόψει αποχώρησής του. Την ίδια ώρα, η Βουλή των Κοινοτήτων όμως απέρριψε το αίτημα του πρωθυπουργού Μπόρις Τζόνσον για πρόωρες εκλογές, εγκρίνοντας το νομοσχέδιο που θα αποτρέψει την κυβέρνηση από ένα Brexit χωρίς συμφωνία στις 31 Οκτωβρίου (no-deal). Η Ευρώπη έχει πλέον σίγουρα το πάνω χέρι.

Χαμπάρι για ΕΣΤΙΑ

Ενάμιση χρόνο τα μέσα λένε για ΕΣΤΙΑ, έχει γίνει μεγάλος ντόρος για το αν θα έπρεπε να εφαρμοστεί και για ποιους, αλλά την προηγούμενη Δευτέρα που ήταν η επίσημη πρώτη του Σχεδίου για να δηλώσουν συμμετοχή οι πολίτες, ήταν πενιχρή. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να δηλώσουν συμμετοχή, δεν είναι και λίγο να σου πληρώνει κάποιος άλλος το 1/3 της δόσης σου και να σου κουρέψουν και το δανεισμό σου επίσης έως και 1/3. Τί άλλο να γίνει, πρέπει να παρακαλέσουμε τους προβληματικούς δανειολήπτες;

Μέρισμα μετά από 11 χρόνια

Λόγο για μέρισμα έκανε η Τράπεζα Κύπρου εάν καταφέρει να ρίξει τα ΜΕΔ της σε μονοψήφιο ποσοστό και της το επιτρέψει η ΕΚΤ. Οι μέτοχοι πρέπει να έτριβαν τα χεράκια τους με αυτές τις δηλώσεις, αφού έχουν να δουν αυτή τη λέξη γραμμένη από το 2011.

Κυνήγι δελφινιών στην Ιαπωνία

Ξεκίνησε ο σφαγιασμός των θηλαστικών, ενώ συνεχίζεται η φαλαινοθηρία

Η Ιαπωνία ξεκίνησε την Κυριακή, πάλι, το άκρως αμφιλεγόμενο ετήσιο κυνήγι δελφινιών στην παράκτια πόλη Ταϊτζί, της επαρχίας Γιακαγιάμα. Σύμφωνα με τις παραδοσιακές τεχνικές, τα δελφίνια οδηγούνται σε έναν ορμίσκο, όπου σφαγιάζονται με μαχαίρια στα αβαθή. Στόχος των αλιέων είναι το κρέας τους. Αλλα δελφίνια αιχμαλωτίζονται και πωλούνται σε ενυδρεία και θαλάσσια πάρκα.

Το κυνήγι του Ταϊτζί πραγματοποιείται επί δεκαετίες, αλλά προσείλκυσε το παγκόσμιο ενδιαφέρον όταν αποτέλεσε το αντικείμενο του ντοκιμαντέρ «Ο όρμος», το 2009, κερδίζοντας βραβείο Οσκαρ. Φέτος, εξάλλου, η Ιαπωνία ξανάρχισε τις εμπορικές φαλαινοθηρικές δραστηριότητές της προκαλώντας διεθνή κατακραυγή.

Παρότι το κυνήγι δελφινιών ξεκίνησε την Κυριακή, τα ιαπωνικά μέσα μαζικής ενημέρωσης ανέφεραν ότι τα καΐκια επέστρεψαν χωρίς δελφίνια, κάτι που είναι μάλλον αναληθές. Σύμφωνα με την περιβαλλοντολογική ομάδα «The Dolphin Project», τουλάχιστον πέντε σταχτοδέλφινα (Grampus griseus) θανατώθηκαν. Συνολικά αυτή την περίοδο επιτρέπεται να θανατωθούν ή να αιχμαλωτιστούν 1.700 πανέμορφα θαλάσσια θηλαστικά. Οι οικολόγοι επιμένουν ότι το κυνήγι των δελφινιών είναι κτηνώδης πρακτική, καθώς συνήθως τα ζώα κάνουν μισή ώρα να πεθάνουν από ασφυξία ή πνιγμό. Οι ψαράδες του Ταϊτζί αντιπαραθέτουν ότι αυτός είναι ο τρόπος βιοπορισμού τους.

Αποτελεί παράδοση για τους ψαράδες του Ταϊτζί να οδηγούν τα δελφίνια σε έναν όρμο και να τα σκοτώνουν με μαχαίρια στα αβαθή.

Η περίοδος θήρας των όμορφων ζώων αναμένεται να διαρκέσει έξι μήνες.

Τα τελευταία χρόνια η καταναλωτική ζήτηση για κρέας φάλαινας και δελφινιού μειώνεται διαρκώς, ενώ σύμφωνα με αναλύσεις και τα δύο είδη έχουν υπερβολικά υψηλά επίπεδα υδραργύρου.

Τα ζώα που αιχμαλωτίζονται ζωντανά και πωλούνται σε θαλάσσια πάρκα φέρνουν στους ψαράδες σημαντικά υψηλότερο κέρδος από το κρέας, παρότι ασκούνται ισχυρές πιέσεις προς τις διευθύνσεις τέτοιων κέντρων να μην αγοράζουν τα δελφίνια της Ταϊτζί.

Δεν είναι, ωστόσο, η πρώτη φορά που η Ιαπωνία αποπειράται να σοκάρει τη διεθνή κοινή γνώμη.Το ίδιο έκανε με την επανέναρξη των φαλαινοθηρικών δραστηριοτήτων της, αφού εγκατέλειψε τη Διεθνή Επιτροπή Φαλαινοθηρίας.

Τα ιαπωνικά φαλαινοθηρικά σαλπάραν φέτος την 1η Ιουλίου και ήδη πολλές φάλαινες έχουν θανατωθεί και πωληθεί. Η Διεθνής Επιτροπή Φαλαινοθηρίας είχε επιβάλει μορατόριουμ στη φαλαινοθηρία από το 1986, αφήνοντας, ωστόσο, ανοικτά κάποια παράθυρα στην απαγόρευση, η οποία δεν ίσχυε για κοινότητες αυτοχθόνων που κυνηγούσαν φάλαινες για να επιβιώσουν αλλά και για «ερευνητικούς σκοπούς».

Το Τόκιο έκανε ακριβώς χρήση αυτού του «παραθύρου», υποστηρίζοντας ότι πραγματοποιεί «επιστημονικές και ερευνητικές αποστολές» σκοτώνοντας κάθε χρόνο εκατοντάδες κήτη. Ωστόσο, το κρέας των φαλαινών που θανατώνονταν στην «επιστημονική έρευνα» κατέληγε στις ψαραγορές.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι φάλαινες βρέθηκαν στο κατώφλι του αφανισμού εξαιτίας της φαλαινοθηρίας τον 19ο αιώνα και στις αρχές του 20ού και ήδη από το 1960 ήταν σαφές ότι η πρακτική έπρεπε να ρυθμιστεί προκειμένου να μπορέσουν να επιβιώσουν τα ζώα.

Ειδυλλιακός φαίνεται ο όρμος του Ταϊτζί. Εκεί, όμως, οδηγούνται εκατοντάδες δελφίνια και θανατώνονται ή πωλούνται σε θαλάσσια πάρκα.

digitalagenda SUMMIT

POWERED BY

cyta

“ONE OF THE BIGGEST TECH GATHERINGS IN EAST MED”

TICKETS

digitalagendacy.com

DANIEL BOBROFF
Founder of ASOS Ventures

DELPHINE REMY-BOUTANG
Former Head of Social Media at IBM, Digital Trend expert

KEN HUGHES
World’s leading Consumer & Shopper Behaviouralist

ANDREAS EKSTRÖM
Award winning journalist, author and digital futurist

DAVID CLARKE
FBCS, Chief Technology Officer The Trust Bridge

ANASTASIA SIDERI
Communications Director, The Coca-Cola Company

GEORGE NOUNESIS
National Centre “Demokritos” (Tesla Greece)

DANIEL DOMSCHEIT-BERG
WikiLeaks spokesperson in Germany

HARRIS GEORGIADES
Minister of Finance of the Republic of Cyprus

YIORGOS LAKKOTRYPIS
Minister of Energy, Commerce, Industry and Tourism

ANTONIS POLEMITIS
Chief Executive Officer of the (UNIC) and EDEX,

CONSTANTINOS CHRISTOFIDES
Professor of Physics and 4th Rector of University of Cyprus

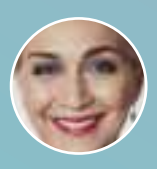

CLEOPATRA KITTI
Founder of the Mediterranean Growth Initiative

MARGARITIS SCHINAS
Chief Spokesperson of the European Commission

NIKOLAOS MAVRIDIS
Interactive Robots and Media Lab (IRML)

MUNICIPAL NICOSIA THEATRE, OCTOBER 15&16, 2019

SUPPORTERS

ΚΟΙΝΟ ΚΥΠΡΙΩΝ | Deloitte.

PARTNERS

UNIVERSITY of NICOSIA | European University Cyprus | Πανεπιστήμιο Κύπρου University of Cyprus | CYPRUS SCHOOL of molecular medicine

A PROJECT ENDORSED BY

Ανοίγει ξανά το κεφάλαιο «καλοπληρωτές»

Μετά την επίσημη πρώτη της ΕΣΤΙΑ θα εξεταστούν τρόποι παροχής βοήθειας στους συνεπείς δανειολήπτες

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ήρθε η ώρα συζήτησης για την παροχή ωφελημάτων και στους καλοπληρωτές. Αφού η επίσημη πρώτη του Σχεδίου ΕΣΤΙΑ έγινε την προηγούμενη Δευτέρα, μία εβδομάδα αργότερα αρχίζει η συζήτηση και για παροχή βοηθείας στους πολίτες οι οποίοι δεν έχουν Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια ως αντιστάθμισμα της βοηθείας που θα απολαύσουν οι πολίτες που θα συμμετάσχουν στο Σχέδιο. Τη Δευτέρα λοιπόν και βάσει του προγράμματος εργασιών της Βουλής των Αντιπροσώπων αναμένεται να υπάρξει ενημέρωση της επιτροπής οικονομικών από τον υπουργό Οικονομικών Χάρη Γεωργιάδη για το Σχέδιο ΕΣΤΙΑ, αλλά επίσης τις προθέσεις και τον προγραμματισμό της κυβέρνησης για την εκπόνηση σχετικού σχεδίου για τα πρόσωπα που δεν δύναται να ενταχθούν στο Σχέδιο ΕΣΤΙΑ, καθώς και για τους συνεπείς δανειολήπτες. Ένα τέτοιο Σχέδιο ωστόσο δεν πρόκειται να έχει άμεση σύνδεση με τα τραπεζικά δρώμενα. Οι αρχικές σκέψεις -όταν είχε διαρρεύσει- για μείωση της δόσης των δανείων των δανειολητών που είναι συνεπείς και πληρώνουν το στεγαστικό τους δάνειο δεν θα είναι σενάριο εφικτό όπως είναι ευκόλως αντιληπτό. Αντιβαίνει οποιονδήποτε κανονισμό έχει οριστεί από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για τα κεφάλαια των τραπεζών, τα Μη Εξυπηρετούμενα και τα υπογραφέντα μεταξύ τραπεζών και δανειοληπτών όταν συνήψαν το δάνειό τους. Εκείνο που μπορεί να ξεκαθαριστεί από τώρα δηλαδή, είναι ότι δεν θα εμπλέκονται τράπεζες και ευρωπαϊκοί θεσμοί με εγκρίσεις και όλα τα συναφή, όπως άλλωστε έγινε με το Σχέδιο ΕΣΤΙΑ. Αξίζει να σημειωθεί πως από την πρώτη φορά που διέρρευσαν οι σκέψεις για δημιουργία Σχεδίου που θα βοηθά τους καλοπληρωτές, η Κυβέρνηση προχώρησε σε μέτρο που βοήθησε όλους τους πολίτες. Η μείωση της τιμής της βενζίνης και του πετρελαίου κατά 6 σεντ του ευρώ, μέτρο για το οποίο δίνει το κράτος 45 εκατομμύρια ευρώ ετησίως. Μπορεί να υπήρξαν αντιδράσεις μετέπειτα για ιδιωτικές πρακτικές που «έπνιξαν» αυτή την πρωτοβουλία μείωσης της τιμής των καυσίμων, εντούτοις η μείωση δεν σταμάτησε να υφίσταται πάνω στο τέλος των καυσίμων.

Το να τροποποιηθεί η δόση ενός δανειολήπτη στην τράπεζα και εκεί που πλήρωνε ανελλιπώς δόση ενός x ποσού να πληρώνει μετά την εφαρμογή του Σχεδίου ένα ποσό x πλην 1%, δεν είναι υλοποιήσιμο.

Τη Δευτέρα, βάσει του προγράμματος εργασιών της Βουλής, αναμένεται να υπάρξει ενημέρωση της επιτροπής οικονομικών από τον υπουργό Οικονομικών για το Σχέδιο ΕΣΤΙΑ.

Οι τρόποι επιβράβευσης

Το να τροποποιηθεί η δόση ενός δανειολήπτη στην τράπεζα και εκεί που πλήρωνε ανελλιπώς δόση ενός x ποσού να πληρώνει μετά την εφαρμογή του Σχεδίου ένα ποσό x πλην 1%, όπως προαναφέρθηκε, δεν είναι υλοποιήσιμο. Ωστόσο, υπάρχει τρόπος επιβράβευσης ενός συνετού δανειολήπτη ο οποίος δεν σταμάτησε ποτέ να καταβάλλει τη δόση του στεγαστικού δανείου που έδινε για την πρώτη του κατοικία. Το ποσοστό τόκου που συμπληρώνεται για τις δόσεις ενός χρόνου η τράπεζα το γνωρίζει και το γνωρίζει διότι είναι στην ουσία το κέρδος της. Την ίδια ώρα, ο κάθε πολίτης καλείται στο τέλος του χρόνου να καταβάλει το φόρο εισοδήματός του, άρα, βάσει αυτών των δεδομένων, θα μπορεί να συμψηφίζονται τα δύο ποσά και να μην καταβάλλει ο δανειολήπτης το φόρο του. Ή απλώς να καταβάλλει τη διαφορά, εάν και εφόσον προκύπτει. Μηχανισμοί πάντως υπάρχουν για την εφαρμογή αυτού του πλάνου και γι' αυτό θεωρείται και ως το επικρατέστερο.

Ένας άλλος τρόπος που μπορεί το κράτος να επιβραβεύσει τους συνεπείς καλοπληρωτές είναι να μπει σε ένα ομόλογο όλο το ποσό των δόσεων που έχει καταβάλει αυτή η μερίδα των πολιτών και εν συνεχεία το κράτος να ορίσει ένα ποσοστό που θα επιστρέφει ετησίως. Οι δικαιούχοι του ομολόγου, δηλαδή οι συνεπείς, θα λαμβάνουν το ποσοστό που τους αντιστοιχεί.

Τέλος, ένα ακόμα εφαρμόσιμο πλάνο παροχής βοηθείας στους συνεπείς δανειολήπτες από το κράτος είναι να λειτουργήσει σε ένα πρόγραμμα του Υπουργείου Εργασίας που ήδη εφαρμόζεται. Έτσι, η δόση που επιχορηγείται από το Υπουργείο Εργασίας σε συγκεκριμένη μερίδα πολιτών και που υπάρχει ήδη στα αρχεία του κράτους είναι ένα από τα πλάνα που εξετάζονται.

Μπορεί και άλλα

Τη Δευτέρα στη συζήτηση της επιτροπής οικονομικών δεν αποκλείεται να ακουστούν και καινούργια πλάνα. Οι βουλευτές που επαναφέρουν τη συζήτηση για την επιβράβευση των καλοπληρωτών κρατούν κλειστά τα χαρτιά τους και ενδεχομένως οι εμπλεκόμενοι να φέρουν καλύτερες ιδέες από τις παραπάνω.

Εξάλλου,τα 100 εκατ. ευρώ που συζητείτο πριν περίπου από ένα χρόνο και τα οποία θα αντλούνται ετησίως από τα πλεονάσματα του κράτους δεν εξαντλήθηκαν για το 2019. Τα 45 εκατ. ευρώ δόθηκαν για τη μείωση της τιμής της βενζίνης, ενώ τα 25 εκατ. ευρώ περίπου έχουν δρομολογηθεί να αυξήσουν τη σύνταξη σε συνταξιούχους με μικρές απολαβές. Υπολείπεται δηλαδή ένα ποσό της τάξης των 30 εκατ. ευρώ, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί γι' αυτό το σκοπό. Υπενθυμίζεται πως το κονδύλι που έχει αποδεσμευθεί από το κράτος για την εφαρμογή του ΕΣΤΙΑ στους ευάλωτους δανειολήπτες φτάνει τα 33 εκατ. ευρώ, ποσό ίσο με το οποίο εικάζεται ότι θα χρησιμοποιηθεί και για τη βοήθεια των καλοπληρωτών.

Παρά το ότι λογιστικά το κράτος παρουσίασε έλλειμμα για το 2018 ένεκα της πώλησης του Συνεργατισμού, έχει την οικονομική δυνατότητα για επιτυχή εφαρμογή ενός τέτοιου Σχεδίου.

Υπάρχει η δυνατότητα

Παρά το ότι λογιστικά το κράτος παρουσίασε έλλειμμα για το 2018 ένεκα της πώλησης του Συνεργατισμού, τα δεδομένα του 2019 παρουσιάζουν ότι το κράτος έχει την οικονομική δυνατότητα για επιτυχή εφαρμογή ενός τέτοιου Σχεδίου. Τα προκαταρκτικά δημοσιονομικά αποτελέσματα της Στατιστικής Υπηρεσίας για την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2019 καταδεικνύουν πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης της τάξης των €695,8 εκ. (3,2% στο ΑΕΠ) σε σύγκριση με πλεόνασμα €488,5 εκ. την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου 2018 (2,4% στο ΑΕΠ).

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΤΟΦΩΛΟΥ**

Η Γαλλία μπροστά από τη Γερμανία

Υστερα από δέκα χρόνια βαθιάς κρίσης στην ελληνική οικονομία, το μέγα ζητούμενο είναι να ξαναμπεί η Ελλάδα στον χάρτη του διεθνούς επενδυτικού ενδιαφέροντος, με δεδομένο ότι σήμερα είναι παντελώς απούσα. Χωρίς την προσέλκυση μεγάλων ξένων επενδύσεων και την ενεργοποίηση εν συνεχεία εγχώριων επενδυτικών κεφαλαίων, αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η ελληνική οικονομία θα είναι σχεδόν αδύνατον να ανακάμψει ουσιαστικά, να γίνει ανταγωνιστικότερη και να περάσει σε νέο κύκλο βιώσιμης ανάπτυξης για την αύξηση των εισοδημάτων και των θέσεων απασχόλησης. Αυτό είναι το μεγάλο στοίχημα για το μέλλον, και η πρόκληση για τη νέα κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη.

Υπό το πρίσμα αυτό, τα ταξίδια του πρωθυπουργού στο Παρίσι και στο Βερολίνο ήταν εκ των πραγμάτων οι πρώτες επιβεβλημένες κινήσεις για να μπορέσει η Ελλάδα να επουλώσει σταδιακά τα τραύματα αξιοπιστίας και να αλλάξει το αφήγημα για την οικονομική προοπτική του τόπου, μπαίνοντας πάλι στον χάρτη των επενδυτικών ευκαιριών.

Στη βάση των συναντήσεων που είχε με τον Εμανουέλ Μακρόν και την Αγκελα Μέρκελ, έγινε φανερό ότι το κύριο πολιτικό μέλημα του Κυριάκου Μητσοτάκη ήταν η ανάκτηση της εμπιστοσύνης των ισχυρότερων εταίρων της Ευρώπης προς τη χώρα μας. Ηταν, κατά κάποιο τρόπο, μια άτυπη εθνική επαναδιαπραγμάτευση των δεσμεύσεων που αναλαμβάνει, αλλά και των δυνατοτήτων που μπορεί να ξεδιπλώσει η Ελλάδα, ακολουθώντας με συνεπεία πλέον την πολιτική των μεταρρυθμίσεων, της εξυγίανσης και της αναδιάρθρωσης της οικονομίας, πλήρως εναρμονισμένη στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Ανεξαρτήτως των σημαντικών θεμάτων που περιελάμβανε η ατζέντα των συζητήσεων, είτε μιλάμε για την ενεργειακή πολιτική και την κλιματική αλλαγή είτε για το μεταναστευτικό και την αναπροσαρμογή των στόχων του δημοσιονομικού μας προγράμματος, το μείζον κατά βάση ζήτημα ήταν η δημιουργία ενός σταθερού κλίματος εμπιστοσύνης που είχε εντελώς χαθεί, και αυτό το ζητούμενο ήταν αναμφισβήτητα η στρατηγική επιδίωξη του Ελληνα πρωθυπουργού στην Ευρώπη. Η εμπιστοσύνη στο πολιτικό περιβάλλον και στις προοπτικές μιας οικονομίας αποτελεί τη βασικότερη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση των επενδύσεων.

Η εμπιστοσύνη, οι επενδύσεις και τα ταξίδια Μητσοτάκη σε μια ξεχωριστή ευρωπαϊκή συγκυρία, όπου αλλάζουν οι ρόλοι μεταξύ Γερμανίας και Γαλλίας.

Παράλληλα όμως, η μετάβαση του πρωθυπουργού σε Παρίσι και Βερολίνο στη συγκεκριμένη ευρωπαϊκή συγκυρία, προσεγγίζοντας από μια άλλη γωνία τα πράγματα, αποκτά επιπλέον ξεχωριστή σημασία για το μέλλον. Αυτή της γόνιμης παρουσίας στα κέντρα αποφάσεων, την ώρα που επαναδιατυπώνονται φρέσκα σχέδια στην Ευρώπη και αλλάζουν, σε σημαντικό βαθμό, οι εσωτερικές ισορροπίες διακυβέρνησης. Την ώρα συγκεκριμένα που, από τη μια πλευρά, ο Μακρόν και η Γαλλία επιζητούν έναν δυναμικό ρόλο με αυξημένη επιρροή στην εξέλιξη των ευρωπαϊκών υποθέσεων και, από την άλλη, η Γερμανία ανησυχεί και προβληματίζεται για το πώς θα διατηρήσει τα σκήπτρα της Ευρώπης, κατά τη νέα περίοδο, η οποία διανοίγεται χωρίς την πολυνίκη καγκελάριο Μέρκελ και με μια οικονομία που διαπερνά το κατώφλι της ύφεσης.

Η πρώτη ανάγνωση δείχνει ότι η Γαλλία έχει αρχίσει να παίρνει πράγματι κεφάλι, μετατοπίζοντας το βάρος μεταξύ των ισχυρότερων εταίρων στον περίφημο γαλλο-γερμανικό άξονα. Η νέα πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, με τις ενισχυμένες ευρωπαϊκές αντιλήψεις, δεν είναι τυχαίο ότι ήταν εντέλει πρόταση του Εμανουέλ Μακρόν. Οπως επίσης δεν είναι τυχαίο ότι στον Γάλλο πρόεδρο πιστώνεται και η επιλογή του Βέλγου Σαρλ Μισέλ για την προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Η Γαλλίδα Κριστίν Λαγκάρντ εξάλλου, η οποία θα αναλάβει πρόεδρος της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας και θα διαδραματίσει κατά γενική εκτίμηση καθοριστικό ρόλο στην προοπτική της ενοποίησης, συμπληρωματικά στα σχέδια του Εμανουέλ Μακρόν λειτουργεί.

Η Γαλλία ξανά στο προσκήνιο! Διεκδικώντας ρόλο σημαντικού παίκτη στη υπερεθνική σκακιέρα. Αυτό δείχνουν άλλωστε και οι σκληρές αντιπαραθέσεις του Μακρόν με τον Τράμπ για τον εμπορικό πόλεμο και την κλιματική αλλαγή. Είναι πολύ θετικό συνεπώς ότι ο Μητσοτάκης ξαναβάζει στο παιχνίδι τη χώρα, τη στιγμή που ανακατεύεται ξανά στην Ευρώπη η τράπουλα.

Η τρόικα ξανάρχεται στην Κύπρο

Στις 16 Σεπτεμβρίου θα προχωρήσει στον έβδομο μεταμνημονιακό έλεγχο το κλιμάκιο

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Από τις 16 Σεπτεμβρίου η Τρόικα θα επισκεφθεί ξανά την Κύπρο, για τον έβδομο κατά σειρά μεταμνημονιακό έλεγχο. Τρία και πλέον χρόνια μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μνημονίου τον Μάρτη του 2016, οι διεθνείς δανειστές συνεχίζουν να επισκέπτονται την Κύπρο, πρακτική που εφαρμόζουν σε όλα τα κράτη στα οποία δάνεισαν χρήματα με σκοπό την αξιολόγηση της οικονομικής πορείας της κάθε χώρας. Στο πλαίσιο του μεταμνημονιακού ελέγχου, το κλιμάκιο, που αποτελείται από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, θα εξετάσει τους οικονομικούς και δημοσιονομικούς δείκτες της χώρας. Στην έβδομη επίσκεψη οι διεθνείς δανειστές θα αντιληφθούν για ακόμα μία φορά πως παρά την πρόοδο που έχει επιδείξει η χώρα στο θέμα των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, παραμένει ακόμα ένας τομέας που χρήζει δραστικών ενεργειών από τις τράπεζες. Ταυτόχρονα, στην έκθεση που οι «τροικανοί» προχώρησαν μετά την επίσκεψη την άνοιξη του 2019 είχαν ανησυχίες για τις επαναφορές των αυξήσεων των μισθών στο δημόσιο τομέα, αλλά και για την εισαγωγή των εισφορών του Γενικού Συστήματος Υγείας. Η εξάρτηση της οικονομίας από τις πωλήσεις των διαβατηρίων ενδεχομένως να προστεθεί και αυτή ως μία ανησυχία. Εντούτοις, η Τρόικα θα δει πως στην Κύπρο υπάρχει πλεόνασμα 695 εκατ. ευρώ στο πρώτο επτάμηνο του έτους, ενώ παράλληλα η ανεργία έχει πέσει στο 6,5%, δείκτες ιδιαίτερα ενθαρρυντικοί για την πορεία της χώρας. Ωστόσο, παρά τις θετικές προοπτικές και εκτιμήσεις για την πορεία της κυπριακής οικονομίας και των δημοσιονομικών, υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις και κίνδυνοι που εύκολα θα μπορούσαν να ανατρέψουν την πορεία αυτή. Ταυτόχρονα, η Κύπρος παραμένει μια μικρή και ανοικτή οικονομία και είναι σημαντικά εξαρτώμενη στην εξωτερική ζήτηση.

Η ανάπτυξη, κατά τους τροϊκανούς, οφείλεται στην εγχώρια ζήτηση και στις εξαγωγές υπηρεσιών, ιδίως στον τομέα του τουρισμού, ενώ ο πληθωρισμός παραμένει σε χαμηλά επίπεδα.

Παρά τις θετικές προοπτικές και εκτιμήσεις για την πορεία της κυπριακής οικονομίας και των δημοσιονομικών, υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις.

Σχετικά με τα του ΓεΣΥ, η επίσημη θέση του κλιμακίου ήταν πως η εφαρμογή του εθνικού συστήματος υγείας, ναι μεν βελτιώνει την πρόσβαση σε προσιτές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης με τη μείωση των υψηλών άμεσων ιδιωτικών δαπανών, αλλά εξίσου σημαντικό θα είναι να συγκρατηθούν οι σχετικοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι. Όσον αφορά στην παραχώρηση των αυξήσεων και στις διαπραγματεύσεις με μεμονωμένα σύνολα, στην έκτη έκθεση των τροϊκανών αναφερόταν πως ίσως αυτή η απόφαση θα εκτροχιάσει δημοσιονομικά τη χώρα. Αυτό δε, κατά τους τροϊκανούς, θα άφηνε ανοιχτό παράθυρο σε περισσότερες ομάδες να διεκδικήσουν αυξήσεις σε αρκετούς τομείς και τη χώρα εκτεθειμένη στα «θέλω τους».

Τέλος, μία βασική ανησυχία των «τροϊκανών» είναι μία ενδεχόμενη μεταρρυθμιστική κόπωση που μπορεί να έχει η χώρα και να μην προχωρήσουν καίριες αλλαγές που πρέπει να επιτευχθούν για την ορθή και βιώσιμη λειτουργία της.

Στον αντίποδα

Η Τρόικα είχε σημειώσει μετά την έκτη επίσκεψή τους πως «η κυπριακή οικονομία εξακολούθησε να σημειώνει ισχυρή ανάπτυξη το 2018 και παρά την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, η ισχυρή ανάπτυξη συνεχίστηκε για τρίτη συνεχόμενη χρονιά, φθάνοντας το 3,9 % το 2018. Η ανάπτυξη», κατά τους τροϊκανούς, «οφείλεται στην εγχώρια ζήτηση και στις εξαγωγές υπηρεσιών, ιδίως στον τομέα του τουρισμού, ενώ ο πληθωρισμός παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Η εγχώρια ζήτηση βάσει της έκθεσης των τροϊκανών θα συνέχιζε να καταγράφει ισχυρές επιδόσεις το 2019, χάρη στην ταχεία μείωση της ανεργίας και την ελαφριά αύξηση στους μισθούς.

Ο «Εξάντας» θα ενημερώνει τους πολίτες για την πορεία των αναπτυξιακών έργων

Πρόγραμμα το οποίο κωδικοποιεί και παρουσιάζει δημοσίως το σύνολο τόσο των αναπτυξιακών έργων όσο και των μεταρρυθμίσεων, πολιτικών αποφάσεων και δράσεων ή εθνικών στρατηγικών που υλοποιούνται και/ή έχουν δρομολογηθεί προς υλοποίηση από την Κυβέρνηση παρουσιάστηκε την Παρασκευή, με το όνομα «Εξάντας».

Ο «Εξάντας» θα παρέχει τη δυνατότητα σε κάθε πολίτη, όχι μόνο να ενημερώνονται για την πορεία υλοποίησης του όλου κυβερνητικού προγράμματος, αλλά και να ελέγχει την ίδια στιγμή την Κυβέρνηση για τη συνέπεια λόγων, πράξεων και έργων για σκοπούς ελέγχου, διαφάνειας, λογοδοσίας και ενίσχυσης της συμμετοχικής διακυβέρνησης.

Σε δηλώσεις ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης τόνιζε πως θα υπάρχει συστηματική ροή πληροφόρησης και δεδομένων στο πρόγραμμα, καθώς κάθε Υπουργείο θα ενημερώνει το όλο σύστημα για την πρόοδο υλοποίησης των εξαγγελθέντων έργων και/ή μεταρρυθμίσεων, πολιτικών και στρατηγικών και/ή των όποιων άλλων αποφάσεων θα ληφθούν από την Κυβέρνηση.

«Μέσω του ψηφιακού προγράμματος, ενισχύεται επιπλέον και ο οριζόντιος συντονισμός όλων των υπηρεσιών του κράτους που εμπλέκονται στην υλοποίηση των έργων ή των πολιτικών αποφάσεων, δημιουργώντας καλύτερες προοπτικές ελέγχου και ανταπόκρισης σε τυχόν νέα δεδομένα που ενδεχομένως να επηρεάζουν την πορεία υλοποίησης τους», σημείωσε χαρακτηριστικά.

Το πρόγραμμα «Εξάντας», όπως είπε, έχει δύο θεματικές, με την πρώτη να αφορά τα έργα αναπτυξιακής υφής σε κάθε μία των επαρχιών που είτε ολοκληρώθηκαν, είτε βρίσκονται υπό κατασκευή, όπως και όσα δρομολογούνται ή ευρίσκονται σε στασιμότητα λόγω τεχνικών, νομικών ή άλλων λόγων. Ο πρόεδρος Αναστασιάδης εξήγησε πως πρόκειται κατά κύριο λόγο για τα έργα που είχαν εξαγγελθεί το 2015 και το 2017 κατά τη διάρκεια σχετικών συναντήσεων μου με τους τοπικούς φορείς των Επαρχιών και είναι έργα που λόγω της συνετής μακροοικονομικής διαχείρισης κατέστη εφικτό όχι μόνο να εξαγγείλει η Κυβέρνηση και να υλοποιήσει, αλλά και να αυξήσουμε σε αριθμό, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Η δεύτερη θεματική του προγράμματος, επικεντρώνεται στις αποφάσεις που έλαβε η Κυβέρνηση, στη βάση και του προεκλογικού της προγράμματος, οι οποίες αφορούν μεταρρυθμίσεις, πολιτικές αποφάσεις και δράσεις αλλά και Εθνικές Στρατηγικές που είτε ολοκληρώθηκαν ή υλοποιούνται είτε βρίσκονται ενώπιον της Νομικής Υπηρεσίας για νομοτεχνικό έλεγχο και/ή ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων για ψήφιση.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΓΚΑΛΑΣ

Ομαδοποιεί και άλλα ακίνητα η Τρ. Κύπρου

Είναι αξίας 50 - 80 εκατ. ευρώ - Αγοραστής και πάλι ενδεχομένως να είναι η Invel, όπως άλλωστε έγινε με το Cyreit

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Μετά την επιτυχία της πρώτης ομαδοποίησης 21 εμπορικών ακινήτων της Τράπεζας Κύπρου, γνωστή και ως Cyreit Variable Capital Investment CompanyPLC (Cyreit), η Τράπεζα Κύπρου ετοιμάζει και δεύτερη. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η Τράπεζα αναμένεται να δημιουργήσει δεύτερο επενδυτικό ταμείο ακινήτων δύο χρόνια μετά την ίδρυση του πρώτου, δηλαδή το Νοέμβριο του 2017. Το νέο επενδυτικό ταμείο ακινήτων δεν προβλέπεται να περιλαμβάνει 21 εμπορικά ακίνητα, αλλά θα

Αν ισχύσει και γι' αυτά τα ακίνητα ό,τι ίσχυε και για τα πρότερα 21 που περιλαμβάνονταν στο επενδυτικό ταμείο ακινήτων, το 80% των εσόδων από ενοίκια θα μεταφέρεται στους επενδυτές, ως μέρισμα.

Στο πρώτο εξάμηνο του έτους, η Remu διαχειριζόταν ακίνητα λογιστικής αξίας ύψους 1,54 δισ. ευρώ (αποτελούμενα από ακίνητα αξίας 1,43 δισ. ευρώ τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν ως «Αποθέματα» και 118 εκατ. ευρώ ως «Επενδύσεις σε Ακίνητα»).

έχει περίπου τα μισά, δηλαδή 10. Το προφίλ αυτών των ακινήτων θα είναι όπως και του πρώτου Cyreit, εμπορικά, με σταθερές μακροχρόνιες μισθώσεις, τα οποία βρίσκονται ως επί το πλείστον στην Κύπρο, δίχως όμως να αποκλείεται να περιλαμβάνεται και εμπορικό ακίνητο σε άλλη χώρα. Έτσι εξάλλου είχε λειτουργήσει το πρώτο Cyreit, αφού περιελάμβανε και δύο ακίνητα στην Αθήνα. Βάσει των οικονομικών αποτελεσμάτων της Τράπεζας Κύπρου για το πρώτο εξάμηνο του 2019, η Τράπεζα Κύπρου έχει 44 εμπορικά ακίνητα σε Ελλάδα και 7 σε Ρουμανία. Η αξία των ακινήτων που πρόκειται να ομαδοποιήσει η Τράπεζα θα κυμαίνεται στα 50 – 80 εκατ. ευρώ, ενώ αν ισχύσει και γι' αυτά τα ακίνητα ό,τι ίσχυε και για τα πρότερα 21, το 80% των εσόδων από ενοικιά τους θα μεταφέρεται στους επενδυτές, ως μέρισμα.

Ταυτόχρονα, η ομαδοποίηση των ακινήτων σε ένα επενδυτικό fund ακινήτων με σκοπό την πώλησή τους, θα έχουν ενδεχομένως τον ίδιο αγοραστή. Ο αγοραστής του πρώτου «πακέτου» ήταν η Εθνική Πανγαία, της οποίας κύριος μέτοχος είναι ο κύπριος διευθύνων σύμβουλος της Invel Real Estate Management Ltd Χριστόφορος Παπαχριστοφόρου. Η Invel πλέον έχει μετατραπεί σ΄ έναν από τους καλύτερους πελάτες της Τράπεζας Κύπρου, ενώ ως εταιρεία φλερτάρει ως ο μεγαλύτερος «Real Estate παίχτης» μετά την Εκκλησία και την ίδια την Τράπεζα Κύπρου. Οι συζητήσεις για μεταξύ τους συνεργασία και σε αυτό το επίπεδο είναι προχωρημένες.

Τον Νοέμβριο 2018, η Τράπεζα υπέγραψε συμφωνία για τη διάθεση ολόκληρου του ποσοστού συμμετοχής της στις επενδυτικές μετοχές του Cyreit. Κατά το δεύτερο τρίμηνο 2019, η Τράπεζα Κύπρου ολοκλήρωσε την πώληση του Cyreit, το οποίο αποτελείτο από 21 ακίνητα, αναγνωρίζοντας ζημιά από την πώληση ύψους περίπου 1 εκατ. Οι συνολικές εισπράξεις από την πώληση του Cyreit ανήλθαν σε 160 εκατ. ευρώ.

Μαζί με την Invel, αναμένεται να επωφεληθεί και η Remu. Στο πρώτο εξάμηνο του έτους, η Remu διαχειριζόταν ακίνητα λογιστικής αξίας ύψους 1,54 δισ. ευρώ (αποτελούμενα από ακίνητα αξίας 1,43 δισ. ευρώ τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν ως «Αποθέματα» και 118 εκατ. ευρώ ως «Επενδύσεις σε Ακίνητα»), σε σύγκριση με 1,53 δισ. ευρώ στο τέλος του 2018 (αποτελούμενα από ακίνητα αξίας 1,42 δισ. ευρώ τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν ως «Αποθέματα» και 103 εκατ. ευρώ ως «Επενδύσεις σε Ακίνητα»). Επιπρόσθετα από τα ακίνητα τα οποία διαχειρίζεται η ΔΔΑ, ακίνητα τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν ως «Επενδύσεις σε Ακίνητα» και με λογιστική αξία ύψους 24 εκατ. ευρώ στο τέλος Ιουνίου 2019 και στο τέλος του 2018) αφορούν ακίνητα που κατείχε το Συγκρότημα πριν από τη σύσταση της Remu τον Ιανουάριο του 2016.

Η ομαδοποίηση και η πώληση του πακέτου των ακινήτων θα δώσει «μικρή ανάσα» στην ήδη «γεμάτη» Remu, αφού το όριο των ακινήτων που μπορεί να έχει στη διάθεσή της είναι τα 1,6 δισ. ευρώ.

Τα της Remu

Βάσει των αποτελεσμάτων της Τράπεζας Κύπρου για το πρώτους έξι μήνες του έτους η Διεύθυνση Διαχείρισης Ακινήτων (ΔΔΑ) ανέλαβε ακίνητα ύψους 126 εκατ. ευρώ (μείωση κατά 42% σε ετήσια βάση), μέσω συμφωνιών ανταλλαγής χρέους με ακίνητα και ανακτηθέντων ακινήτων. Η ΔΔΑ επικεντρώνει την προσοχή της στην πώληση των ακινήτων που προκύπτουν από τις συμφωνίες ανταλλαγής χρέους με ακίνητα. Η Τρ. Κύπρου ολοκλήρωσε την οργανική πώληση ακινήτων ύψους 92 εκατ. το α' εξάμηνο 2019 (σε σύγκριση με 126 εκατ. το α' εξάμηνο 2018) με αποτέλεσμα κέρδη από την πώληση ακινήτων ύψους 17 εκατ. για το πρώτο εξάμηνο 2019. Κατά τους έξι μήνες που έληξαν στις 30 Ιουνίου 2019, το Συγκρότημα προχώρησε σε εκτέλεση αγοραπωλητήριων συμφωνιών με συνολική τιμή συμβολαίου ύψους 110 εκατ. (258 ακίνητα), εξαιρουμένης της πώλησης του Cyreit. Επιπρόσθετα, όπως τονίζεται στα αποτελέσματα, το Συγκρότημα υπέγραψε αγοραπωλητήριες συμφωνίες για πωλήσεις ακινήτων με τιμή συμβολαίου ύψους 89 εκατ. ευρώ.

Κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2019 η Τράπεζα Κύπρου υπέγραψε δεσμευτική συμφωνία για την πώληση της έκθεσης στη Σερβία, αποτελούμενη από δάνεια και ακίνητα, ύψους 8 εκατ. ευρώ. Τον Ιούνιο του 2019, η έκθεση αυτή κατηγοριοποιήθηκε ως περιουσιακό στοιχείο που κατέχεται προς πώληση. Επιπρόσθετα των πιο πάνω, τον Ιούνιο υπήρχε έκθεση στην Ελλάδα, ύψους 311 εκατ. ευρώ, που αφορά δάνεια και ακίνητα (σε σύγκριση με έκθεση ύψους 157 εκατ. ευρώ το Μάρτιο και 144 εκατ. ευρώ στα τέλη Δεκεμβρίου, η οποία δεν αναγνωρίστηκε ως μη κύρια δραστηριότητα, καθώς θεωρείται από τη Διεύθυνση ότι αποτελεί έκθεση στα πλαίσια των συνήθων εργασιών της Τρ. Κύπρου. «Η τριμηνιαία αύξηση οφείλεται κυρίως σε νέο δανεισμό σε ελληνικές οντότητες που επενδύουν στην Κύπρο, ο οποίος χορηγήθηκε από την Τράπεζα ως μέρος των συνήθων εργασιών της», καταλήγει η οικονομική έκθεση της Τρ. Κύπρου.

Περιορίστηκαν τα κόκκινα δάνεια κατά 15,3 δισ. ευρώ σε ένα χρόνο στην Ελλάδα

Οι τέσσερις συστημικές τράπεζες τα μείωσαν στα 78,8 δισ. στα τέλη Ιουνίου έναντι 94,1 δισ.

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Περιορισμό των κόκκινων δανείων κατά 15,3 δισ. ευρώ πέτυχαν τον τελευταίο χρόνο οι τέσσερις συστημικές τράπεζες, μειώνοντας στο τέλος του α΄ εξαμήνου το απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) που έχουν στους ισολογισμούς τους στα 78,8 δισ. ευρώ στα τέλη Ιουνίου έναντι 94,1 δισ. ευρώ το αντίστοιχο περυσινό διάστημα. Η μείωση ήταν αποτέλεσμα τόσο των αναδιαρθρώσεων και των ρυθμίσεων στις οποίες προχώρησαν οι τράπεζες όσο και των γενικευμένων πωλήσεων χαρτοφυλακίων. Οπως προκύπτει από τα αποτελέσματα του α΄ εξαμήνου που ανακοίνωσαν οι τράπεζες την προηγούμενη εβδομάδα:

• Η Alpha Bank μείωσε το στοκ των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από τα 28,8 δισ. ευρώ στα 24,7 δισ. ευρώ και το ποσοστό των NPEs στο 48,1% από 51,9% το α΄ 6μηνο του 2018.

• Η Eurobank μείωσε το στοκ των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από τα 18,9 δισ. ευρώ στα 14,3 δισ. ευρώ και το ποσοστό των NPEs στο 32,8% από 40,7% το α΄ 6μηνο του 2018.

• Η Εθνική Τράπεζα μείωσε το στοκ των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από τα 17 δισ. ευρώ στα 13,7 δισ. ευρώ και το ποσοστό των NPEs στο 36,5% από 42,4% το α΄ 6μηνο του 2018.

• Η Τράπεζα Πειραιώς μείωσε το στοκ των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων από τα 29,4 δισ. ευρώ στα 26,1 δισ. ευρώ και το ποσοστό των NPEs στο 51,4% από 54,7% το α΄ 6μηνο του 2018.

Οπως προκύπτει από τις ανακοινώσεις των τραπεζών, η Alpha Bank πέτυχε το β΄ τρίμηνο 2019 τη μείωση των NPEs στην Ελλάδα κατά 400 εκατ. ευρώ μέσα από οργανικές ενέργειες. Η τράπεζα έχει θέσει στόχο την πτώση των NPEs κατά 5,5 δισ. ευρώ το 2019, με την επίτευξη ταχύτερου ρυθμού οργανικής μείωσης, καθώς και την πώληση δύο χαρτοφυλακίων κόκκινων δανείων (χαρτοφυλάκιο Neptune και χαρτοφυλάκιο Orion), συνολικής λογιστικής αξίας ύψους περίπου 3,7 δισ. ευρώ.

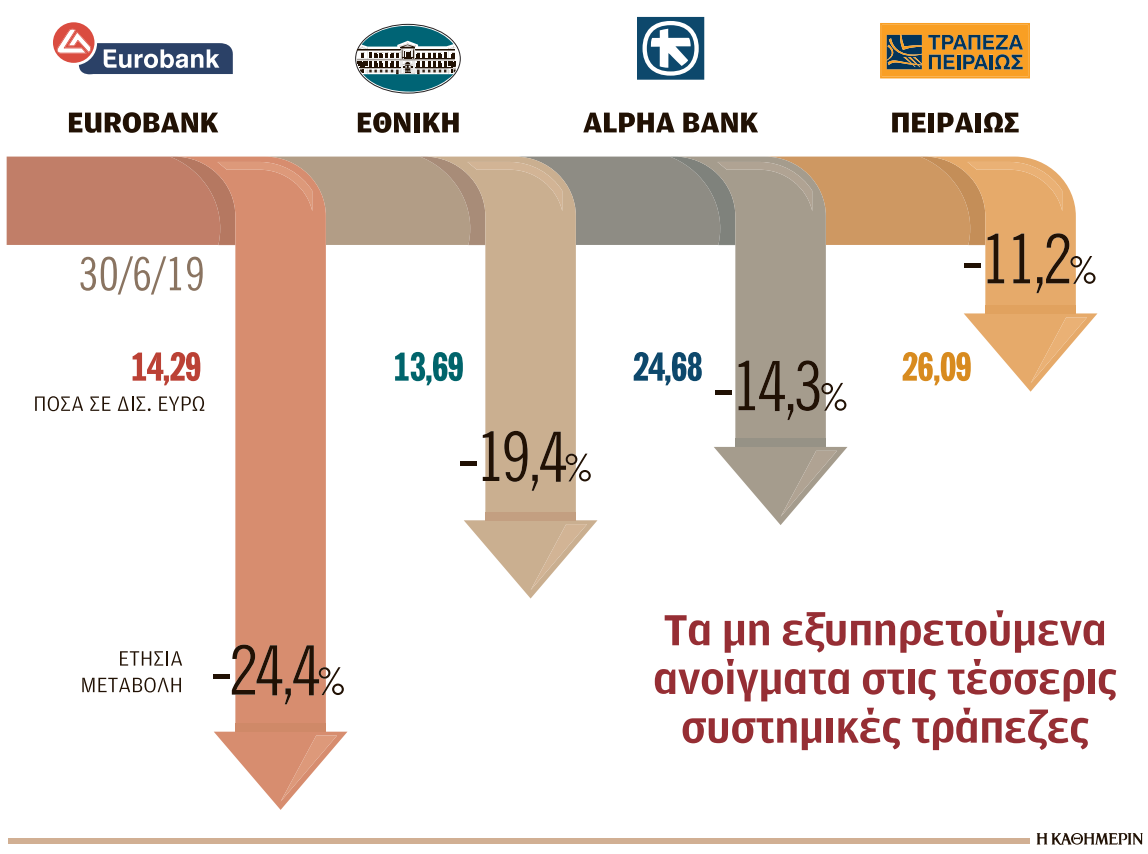

Σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της Eurobank, ο σχηματισμός των νέων μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ήταν αρνητικός κατά 321 εκατ. ευρώ το α΄ εξάμηνο του 2019. Μέρος της μείωσης των NPEs στην Ελλάδα είναι αποτέλεσμα και της τιτλοποίησης του χαρτοφυλακίου στεγαστικών δανείων (χαρτοφυλάκιο Pillar), ύψους 1,7 δισ. ευρώ, ενώ σε εξέλιξη είναι και η τιτλοποίηση του χαρτοφυλακίου Cairo, ύψους 7,5 δισ. ευρώ. Στόχος είναι ο δείκτης των NPEs να υποχωρήσει κάτω από 16% στο τέλος του τρέχοντος έτους και σε μονοψήφιο ποσοστό στο τέλος του 2021.

Στην περίπτωση της Εθνικής, η τράπεζα πέτυχε τον περιορισμό των NPEs στην Ελλάδα κατά 2,5 δισ. ευρώ από την αρχή του έτους μέσω της πώλησης χαρτοφυλακίου κόκκινων δανείων με εξασφαλίσεις προς μικρομεσαίες, μεσαίες επιχειρήσεις και επαγγελματίες (Project Symbol), καθώς και κόκκινων δανείων χωρίς εξασφαλίσεις (Project Mirror).

Η υπολειπόμενη μείωση NPEs έναντι του ετήσιου στόχου ύψους 4,3 δισ. ευρώ για το 2019 διαμορφώνεται σε 1,8 δισ. ευρώ και θα επιτευχθεί κυρίως μέσω της πώλησης χαρτοφυλακίου δανείων προς μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις και χαρτοφυλακίων ναυτιλιακών δανείων στην Ελλάδα, της πώλησης δανείων σε Κύπρο και Ρουμανία, καθώς και μέσω επιπλέον αναδιαρθρώσεων δανείων και ρευστοποιήσεων εξασφαλίσεων.

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει θέσει στόχο την πτώση των NPEs κατά 3,5 δισ. ευρώ το 2019 και το α΄ εξάμηνο πέτυχε την οργανική μείωση κατά 1,2 δισ. ευρώ, ενώ ολοκληρώνει παράλληλα την πώληση χαρτοφυλακίου 700 εκατ. ευρώ. Εντός του Σεπτεμβρίου η τράπεζα αναμένεται να ολοκληρώσει τη συμφωνία με το σουηδικό όμιλο Intrum για την ανάθεση της διαχείρισης του συνόλου του χαρτοφυλακίου των NPEs, ύψους 26 δισ. ευρώ, ενώ έως και το 2020 έχει θέσει στόχο την πώληση χαρτοφυλακίων συνολικού ύψους 4,5 δισ. ευρώ.

Μικρό καλάθι κρατούν οι αναλυτές για την πορεία της ελληνικής οικονομίας

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Επιφυλακτικοί εμφανίζονται οι αναλυτές για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας το επόμενο διάστημα, μετά και την ανακοίνωση της ΕΛΣΤΑΤ για τα μεγέθη του β΄ τριμήνου, τη στιγμή που μένει να φανούν τα αποτελέσματα των κινήσεων της ελληνικής κυβέρνησης στο μέτωπο των επενδύσεων και των φορολογικών περικοπών.

Οπως επισημαίνει η Citigroup, η ανάπτυξη στην Ελλάδα υπερέβη τις εκτιμήσεις της στο δεύτερο τρίμηνο, καθώς η ίδια ανέμενε αύξηση του ΑΕΠ κατά 0,5% σε τριμηνιαία βάση, έναντι του 0,8% που ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ. Ωστόσο, όπως αναφέρει, η ελληνική ανάπτυξη παραμένει σε μεγάλο βαθμό αποσυνδεδεμένη από την υπόλοιπη Ευρωζώνη και επηρεάζεται κυρίως από αλλαγές στη δημοσιονομική πολιτική και τις εισροές ξένων επενδύσεων, οι οποίες αφορούν κυρίως ευρωπαϊκά κονδύλια.

Πάντως, όπως παρατηρεί, οι εξαγωγικές επιδόσεις συνεχίζουν να βελτιώνονται λόγω και του τουρισμού. Αυτό αποτελεί εγγύηση ότι η ανάπτυξη στη χώρα θα παραμείνει στα επίπεδα του 1,5%-2% τα επόμενα χρόνια, τονίζει η Citi.

Από την πλευρά της, η Capital Economics εκτιμά επίσης πως η ανάπτυξη το 2019 θα κινηθεί στα επίπεδα του 1,5%, ενώ το διάστημα 2020-2023 κατά μέσον όρο στο 1,2%.

Οπως αναφέρει, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης έχει δηλώσει ότι στόχος είναι η ενίσχυση των επενδύσεων, ώστε το ΑΕΠ της Ελλάδας να αναπτυχθεί με ρυθμό τουλάχιστον 4% από το 2020. Σύμφωνα με τα σημερινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ αναπτύχθηκε κατά 0,8% σε επίπεδο τριμήνου αλλά, παρότι αυτό αποτελεί ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, ακόμα και αν η οικονομία διατηρήσει αυτούς τους ρυθμούς, η ανάπτυξη του 2019 θα είναι πολύ μακριά από το 4%. Οπως σημειώνει, την τελευταία φορά που η ανάπτυξη της Ελλάδας έτρεξε με ρυθμούς 4% σε μέσο όρο (1997-2007), η παγκόσμια οικονομία βρισκόταν σε περίοδο έντονης οικονομικής άνθησης και ο πληθυσμός σε ηλικία εργασίας της Ελλάδας αυξανόταν.

Citigroup και Capital Economics εκτιμούν πως η ανάπτυξη θα κινηθεί φέτος γύρω στο 1,5%.

Σύμφωνα με την Capital Economics, η πλήρης άρση των capital controls είναι θετική, ωστόσο, με την ευρωπαϊκή οικονομία να παραμένει αδύναμη και με τη δημοσιονομική πολιτική στην Ελλάδα λιγότερο επεκτατική σε σχέση με φέτος, η ελληνική οικονομία αναμένεται να επιβραδυνθεί από το 2020. Αυτό, όπως επισημαίνει, εγείρει ερωτηματικά ως προς την πορεία που θα ακολουθήσει το ελληνικό χρέος.

Το μεγάλο «αγκάθι»

Οπως αναφέρει η Capital Economics, ο δείκτης χρέους ως προς το ΑΕΠ θα υποχωρήσει σταδιακά κάτω από το 170% του ΑΕΠ. Ωστόσο, καθώς το δημόσιο χρέος αποτελεί κλειδί για την πιστοληπτική αξιολόγηση, αυτό δείχνει ότι η Ελλάδα θα παραμείνει εκτός επενδυτικής βαθμίδας τα επόμενα χρόνια, ενώ τα ελληνικά ομόλογα δεν αναμένεται να συμπεριληφθούν σε έναν νέο γύρο QE από την ΕΚΤ, ακόμα και εάν διαρκέσει για δύο χρόνια.

Ισχυρές επενδυτικές προοπτικές στην Ελλάδα

«Βλέπει» ο Αμερικανός υπ. Εμπορίου – Στο επίκεντρο ιδιωτικοποιήσεις, ενέργεια

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Εντυπωσιασμένος από τις επαφές του με την ελληνική κυβέρνηση και τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη δήλωσε ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου Ουίλμπουρ Ρος. Εκτίμησε ότι οι προοπτικές ενίσχυσης των διμερών οικονομικών σχέσεων είναι ιδιαίτερα θετικές και εξέφρασε τη βεβαιότητα πως στις 25 Σεπτεμβρίου, οπότε και θα παραθέσει στις ΗΠΑ δείπνο στον Έλληνα πρωθυπουργό με την παρουσία δεκάδων Αμερικανών επιχειρηματιών, θα τονωθεί καίρια το αμερικανικό επενδυτικό ενδιαφέρον για τη χώρα.

Μιλώντας σε κλειστό κύκλο στο περιθώριο των επαφών που πραγματοποίησε στην Αθήνα, αποκάλυψε ότι οι παρεμβάσεις που ετοιμάζει η κυβέρνηση με τον αναπτυξιακό νόμο μπορούν να εντυπωσιάσουν το αμερικανικό επενδυτικό κοινό.

«Εχω δει την παρουσίαση του πρωθυπουργού και είναι πραγματικά εντυπωσιακή», προσθέτοντας ότι οι επιτυχείς ομολογιακές εκδόσεις τόσο του Δημοσίου, όσο και της Πειραιώς, αλλά και οι συμφωνίες, όπως αυτή της PIMCO για τη διαχείριση κόκκινων δανείων, δεν έχουν ακόμη εμπεδωθεί για τη σημασία τους στην αντίληψη των Αμερικανών επιχειρηματιών και όταν αυτό γίνει, το επενδυτικό ενδιαφέρον θα κλιμακωθεί.

«Αυτή η ελληνική κυβέρνηση γνωρίζει τι χρειάζεται η οικονομία, ενώ έχει την αίσθηση του επείγοντος που απαιτείται. Η συμμετοχή τεχνοκρατών από τον ιδιωτικό τομέα σε αυτήν διασφαλίζει πως θα υπάρχουν ρεαλιστικά και σύντομα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης. Μου έκανε εξαιρετική εντύπωση το γεγονός ότι η κυβέρνηση αισθάνθηκε την ανάγκη να απολογηθεί για μια αναβολή μόλις πέντε ημερών στον διαγωνισμό για την άδεια του καζίνο στο Ελληνικό, όταν οι προηγούμενες κυβερνήσεις έδιδαν αλλεπάλληλες μεγάλες παρατάσεις», δήλωσε χαρακτηριστικά. Απαντώντας σε ερώτηση της «Κ» κατά πόσον η Ελλάδα μπορεί να εξαιρεθεί από δασμούς και τέλη που οι ΗΠΑ θα επιβάλουν ή έχουν επιβάλει στην Ε.Ε., απάντησε καταρχήν θετικά. Ειδικότερα, όσον αφορά τις εξαγωγές ελαιολάδου, είπε ότι αυτό το ελληνικό προϊόν μπορεί να εξαιρεθεί από τη σχετική λίστα. Επίσης, ερωτηθείς σχετικά με τους δασμούς στις εξαγωγές χάλυβα και αλουμινίου, ανέφερε ότι ακόμα εξετάζονται εκατοντάδες αιτήσεις εξαίρεσης επιχειρήσεων, οι οποίες πιθανόν θα περιλάβουν ελληνικές επιχειρήσεις.

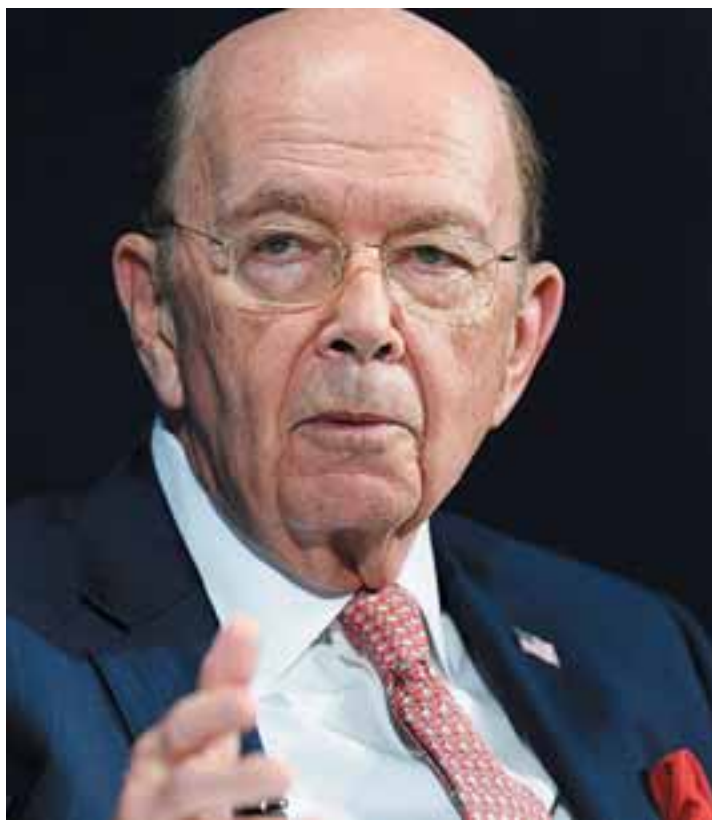

«Αυτή η ελληνική κυβέρνηση γνωρίζει τι χρειάζεται η οικονομία, ενώ έχει την αίσθηση του επείγοντος που απαιτείται», ανέφερε ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου Ουίλμπορ Ρος.

Ο Αμερικανός υπουργός Εμπορίου εκτίμησε ότι η Ελλάδα είναι ελκυστική για αμερικανικές επενδύσεις, τόσο λόγω των χαμηλών αποτιμήσεων, όσο και γιατί απέδειξε ότι μπορεί να βγει από την κρίση. «Οταν η Ε.Ε. καταλάβει ότι αυτή η κυβέρνηση "means business", εκτιμώ ότι θα δεχθεί να μειώσει και τους επιθετικούς στόχους για τα πρωτογενή πλεονάσματα», συμπλήρωσε.

Ιδιαίτερη αναφορά έκανε επίσης στην προσπάθεια να αναδειχθεί η χώρα ενεργειακός κόμβος, λέγοντας ξεκάθαρα ότι υπάρχει ισχυρό αμερικανικό ενδιαφέρον για εξαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) προς τη χώρα μας και διά αυτής στην Ανατολική Ευρώπη. Εκτίμησε, επίσης, ότι μόλις υπάρξει μεγάλο συμβόλαιο προμήθειας LNG στην περιοχή, ο κόμβος επαναεριοποίησης LNG στην Αλεξανδρούπολη θα ενεργοποιηθεί άμεσα και με αμερικανική συμμετοχή.

Ανέφερε δε, ως επιπλέον καταλύτη για αμερικανικές επενδύσεις τις ιδιωτικοποιήσεις, ονοματίζοντας μάλιστα αυτή των ΕΛΠΕ.

Οσον αφορά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, σημείωσε ότι επισκέπτεται τη γειτονική χώρα αμέσως μετά την Ελλάδα, γιατί οι ΗΠΑ επιθυμούν να διασφαλίσουν πως η Αγκυρα «θα παραμείνει αγκυροβολημένη στη Δύση».

Τριπλασιάστηκαν οι εξαγωγές του κλάδου αλουμινίου σε μία 10ετία

Σταθερή αύξηση καταγράφουν οι εξαγωγές του κλάδου αλουμινίου τα τελευταία χρόνια, φθάνοντας, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, το πρώτο εξάμηνο 2019 να αποτελούν περίπου το 5,7% των συνολικών εξαγωγών της χώρας.

Ετσι, ο κλάδος, συμπεριλαμβανομένων του βωξίτη και της αλουμίνας, που είναι ιδιαίτερα γνωστός και ανταγωνιστικός στις διεθνείς αγορές, κατατάσσεται ανάμεσα στους 99 κλάδους της συνδυασμένης ονοματολογίας ως:

• Ο δεύτερος πιο εξαγωγικός κλάδος της χώρας, με 952 εκατ. ευρώ αξία εξαγωγών, μετά τον κλάδο των ορυκτών καυσίμων, παρουσιάζοντας αύξηση 2% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2018 (οι εξαγωγές της πρώτης και δεύτερης μεταποίησης το πρώτο εξάμηνο 2019 έφθασαν τα 762 εκατ. ευρώ).

• Ο πρώτος με το καλύτερο εμπορικό ισοζύγιο 412 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας εντυπωσιακή αύξηση 30% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2018. Αυτό καταγράφει την υψηλή προστιθέμενη αξία του κλάδου από τα πολλαπλά στάδια μεταποίησης που λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα.

Ειδικότερα για τον κλάδο της διέλασης (τα προφίλ αλουμινίου για τις οικοδομικές και βιομηχανικές χρήσεις), οι πωλήσεις προϊόντων το πρώτο εξάμηνο 2019 σημείωσαν αύξηση πάνω από 14% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2018. Η εγχώρια αγορά απορρόφησε πάνω από το 28% των πωλήσεων, σημειώνοντας αύξηση μεγαλύτερη από 18% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2018, ενώ οι εξαγωγές απορρόφησαν σχεδόν το 72% των πωλήσεων, αυξανόμενες και αυτές κατά περίπου 13%.

Οι πωλήσεις προϊόντων το α΄ εξάμηνο αυξήθηκαν πάνω από 14% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018.

Αποτελούν περίπου το 5,7% των συνολικών εξαγωγών της χώρας.

Η κύρια αγορά στην οποία απευθύνονται τα προϊόντα διέλασης είναι η οικοδομή τόσο στην εγχώρια αγορά (80%) όσο και στις εξαγωγές (40%), αξιοποιώντας τα διεθνώς πιστοποιημένα συστήματα αλουμινίου για πόρτες/παράθυρα των ελληνικών εταιρειών.

Να σημειωθεί ότι οι εξαγωγές της βιομηχανίας αλουμινίου από 600 εκατ. ευρώ το 2009 τριπλασιάστηκαν, φθάνοντας το 1,9 δισ. το 2018, με σταθερή αύξηση κάθε χρόνο.

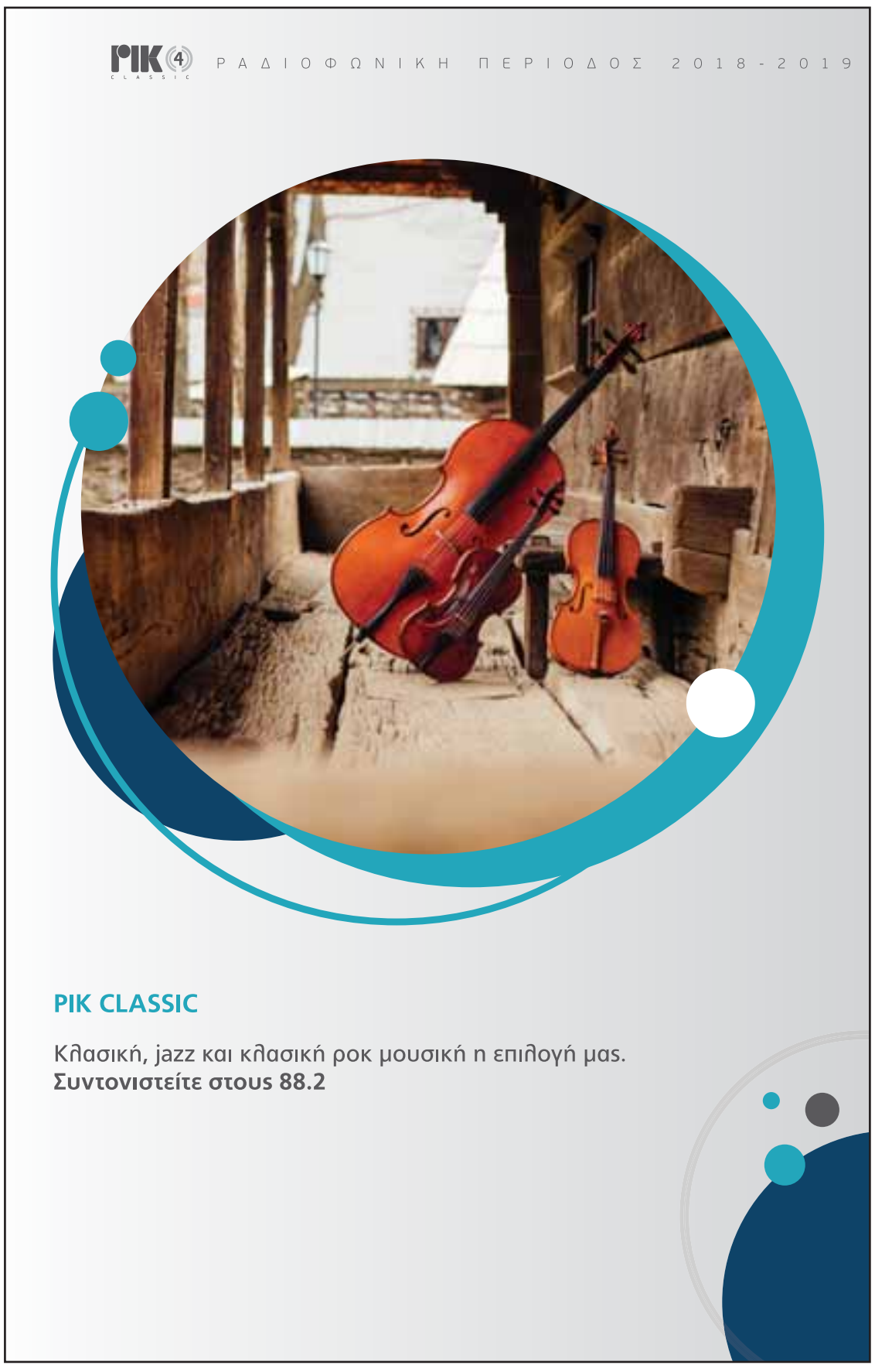

Φθηνή η «χρυσή βίζα» για τους ξένους επενδυτές

Το ελάχιστο ποσό για την αγορά κατοικίας είναι το δεύτερο χαμηλότερο στην Ε.Ε.

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Ενα από τα πλέον ελκυστικά προγράμματα που απευθύνεται σε ξένους επενδυτές μέσω της απόκτησης ακινήτου διαθέτει διεθνώς η Ελλάδα. Οπως προκύπτει από σχετική συγκριτική μελέτη που πραγματοποίησε η πορτογαλική εταιρεία παροχής υπηρεσιών ακινήτων Imovirtual, το ελληνικό πρόγραμμα χορήγησης πενταετούς άδειας παραμονής («χρυσή βίζα»), είναι το δεύτερο φθηνότερο στην Ευρωπαϊκή Ενωση και πέμπτο παγκοσμίως. Υπενθυμίζεται ότι το ελάχιστο ύψος επένδυσης για τη λήψη της σχετικής άδειας είναι 250.000 ευρώ.

Επιπλέον, οι συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στην ελληνική αγορά κατοικίας επιτρέπει στους ενδιαφερόμενους επενδυτές να αποκτήσουν και αρκετά καλά ακίνητα με τα χρήματα αυτά, δηλαδή προσφέρεται και αρκετή αξία στην επένδυσή τους, χωρίς μάλιστα να υπολογίζονται και τα πιθανά μελλοντικά κέρδη, από τη μεταπώληση του ακινήτου που θα αποκτήσουν, δεδομένου ότι ήδη οι τιμές των κατοικιών κινούνται έντονα ανοδικά. Ειδικότερα, σύμφωνα με την έρευνα της Imovirtual, 250.000 ευρώ στην Ελλάδα αγοράζουν ακίνητα περίπου 178 τ.μ., μέγεθος που συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγαλύτερων, σε σχέση με τα αντίστοιχα απαιτούμενα ποσά επένδυσης σε άλλες χώρες.

Για παράδειγμα, στην Ουγγαρία, με το αντίστοιχο ελάχιστο ποσό επένδυσης των 200.000 ευρώ αγοράζει κανείς ακίνητο 122 τ.μ., ενώ στη βόρεια Μάλτα, όπου απαιτούνται 270.000 ευρώ, αποκτά κανείς διαμέρισμα επιφάνειας 98 τ.μ. Ετσι ερμηνεύεται το «κύμα» ξένων επενδυτών από χώρες εκτός Ε.Ε. στην ελληνική αγορά κατοικίας. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, με την ολοκλήρωση του 2018 είχαν εκδοθεί συνολικά 3.892 άδειες, έναντι 2.493 το 2017. Κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους, και συγκεκριμένα από τις αρχές του 2019 μέχρι και τις 4 Ιουνίου (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία), έχουν χορηγηθεί 645 νέες άδειες παραμονής σε επενδυτές εκτός Ε.Ε.

Με τον σημερινό ρυθμό, εκτιμάται ότι μέχρι το τέλος του έτους θα έχουν εκδοθεί περίπου 1.550 νέες άδειες, αριθμός ελαφρώς αυξημένος σε σχέση με το 2018. Κατά το προηγούμενο έτος, εκδόθηκαν 1.399 άδειες, αυξημένες κατά 46% σε σχέση με τις 961 άδειες του 2017. Συνολικά, μέχρι σήμερα, ο συνολικός αριθμός αδειών ανέρχεται στις 4.537. Εξ αυτών, το 80% αφορά ακίνητα που αποκτήθηκαν εντός του Λεκανοπεδίου της Αττικής, ενώ ακολουθούν η Θεσσαλονίκη και η Κρήτη. Στο πλαίσιο αυτό, οι Κινέζοι έχουν αναδειχθεί σε κυρίαρχη ομάδα αγοραστών, έχοντας λάβει το 60% των αδειών – 2.757 άδειες αφορούν Κινέζους επενδυτές, οι οποίοι εξακολουθούν να είναι και οι πλέον κινητικοί.

Μάλιστα, αξιοποιούν περισσότερο από τους υπόλοιπους τη δυνατότητα άδειας διαμονής συζύγου και παιδιών κάτω των 24 ετών, φέρνοντας τις οικογένειές τους στην Ελλάδα. Στον αντίποδα, οι Ρώσοι και Τούρκοι επενδυτές αξιοποιούν σε μικρότερο βαθμό τη σχετική δυνατότητα. Αλλη μία τάση που σημειώνουν στελέχη της αγοράς είναι το ενδιαφέρον που δείχνουν για τη «χρυσή βίζα» οικογένειες αλλά και μεμονωμένοι επενδυτές από το Ιράκ και το Ιράν.

Η ενίσχυση της ζήτησης από το εξωτερικό έχει άμεση αντανάκλαση πλέον και στις τιμές πώλησης. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε εντός της εβδομάδας η Τράπεζα της Ελλάδος, κατά το β΄ τρίμηνο του έτους, οι τιμές πώλησης κατοικιών στην περιοχή της Αττικής εκτινάχθηκαν 11,1%, σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Πρόκειται για τον ταχύτερο ρυθμό αύξησης των τιμών από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας. Αντιστοίχως, η αύξηση των τιμών στη Θεσσαλονίκη διαμορφώθηκε σε 7%, σε άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας σε 4,1%, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές (κυρίως παραθεριστικές) η άνοδος ήταν της τάξεως του 4,9%. Σε πανελλαδικό επίπεδο, η αύξηση άγγιξε το 7,7%, έναντι ετήσιας μεταβολής της τάξεως του 4,9% κατά το α΄ τρίμηνο του 2019. Εν ολίγοις, ο ρυθμός ανόδου των τιμών επιταχύνθηκε σημαντικά.

Από τις αρχές του 2019 μέχρι και τις 4 Ιουνίου έχουν χορηγηθεί 645 άδειες παραμονής.

Οι 10 φθηνότερες χώρες/περιοχές για την απόκτηση άδειας παραμονής μέσω αγοράς ακινήτων

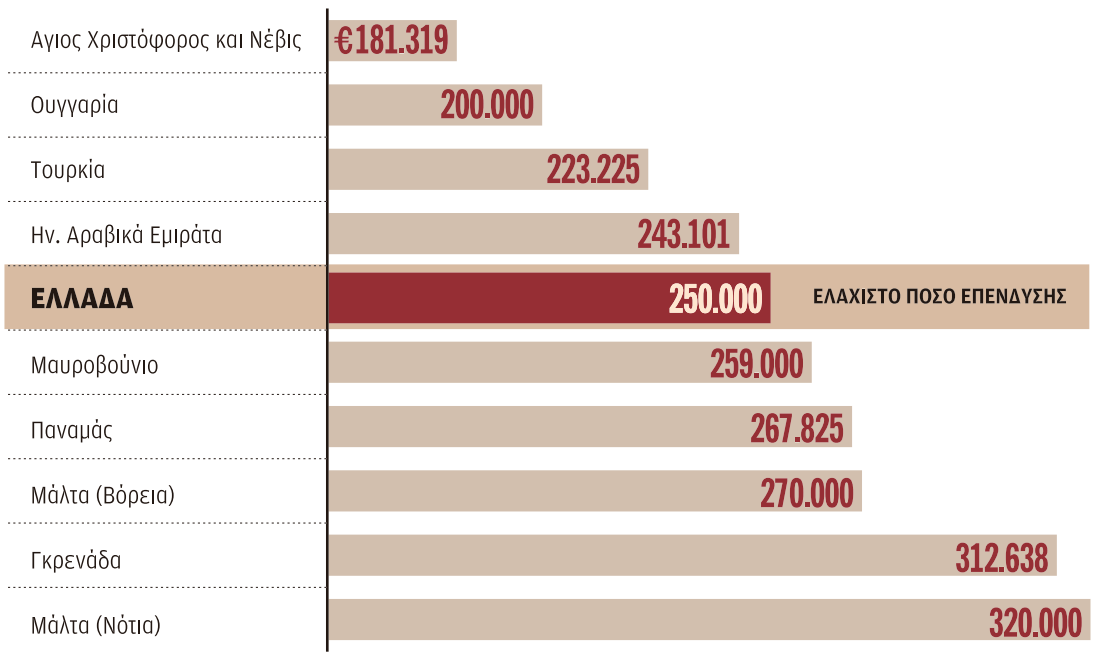

ΠΗΓΗ: Imovirtual

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η χειρότερη περίοδος της κρίσης χρέους έχει περάσει και η ανησυχία για την τύχη της Αθήνας έχει καταλαγιάσει, αναφέρει η εφημερίδα.

Die Welt: Η Ελλάδα έχει γίνει η κρυφή αδυναμία των ξένων επενδυτών

«Η Ελλάδα αναδύεται όπως ο φοίνικας από τη στάχτη», σύμφωνα με τη Welt, που περιγράφει τα γρήγορα αντανακλαστικά της νέας κυβέρνησης και την αυξανόμενη εμπιστοσύνη των επενδυτών. Η βελτιωμένη διεθνώς εικόνα της Ελλάδας ως χώρου επενδύσεων, τους λίγους μήνες διακυβέρνησης Μητσοτάκη, είναι εμφανής κατά την εφημερίδα Die Welt, η οποία λαμβάνει ως αφορμή για το άρθρο της την πρόσφατη επίσκεψη του Ελληνα πρωθυπουργού στο Βερολίνο. «Επί χρόνια, μια τέτοια επίσκεψη θα ήταν πρώτο θέμα, όμως αυτή τη φορά δεν άξιζε ούτε ένα πρωτοσέλιδο. Η χειρότερη περίοδος της κρίσης χρέους έχει περάσει και η ανησυχία για την τύχη της Αθήνας έχει καταλαγιάσει. Και όχι μόνο αυτό, η Ελλάδα έχει στο μεταξύ γίνει η κρυφή αδυναμία των επενδυτών», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Ο αρθρογράφος αναφέρει ως κρίσιμη αφετηρία ανάκτησης της εμπιστοσύνης την κατάργηση των capital controls από 1ης Σεπτεμβρίου, που επιβλήθηκαν όταν στο απόγειο της κρίσης πανικοβλημένοι Ελληνες έβγαζαν τα χρήματά τους στο εξωτερικό για να τα σώσουν από τη χρεοκοπία των ελληνικών τραπεζών. «Από τότε οι επενδυτές κλωθογύριζαν στο κεφάλι τους εάν συνέφερε να δραστηριοποιηθούν στην Ελλάδα, τώρα όμως αυτό είναι παρελθόν». Αλλά πώς έγινε εφικτό; «Με την αυξανόμενη εμπιστοσύνη στη σταθερότητα του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, όπως φάνηκε από τις αποδόσεις του πενταετούς ομολόγου». Ο αρθρογράφος σημειώνει επίσης και το απόθεμα εμπιστοσύνης των αγορών στο μεγάλο ενδεχόμενο να γίνει πρωθυπουργός ο Μητσοτάκης, αλλά και τα γρήγορα αντανακλαστικά του όταν έγινε, για μεταρρυθμίσεις με την ψήφιση σειράς νομοθετημάτων, όπως οι 120 δόσεις και η μείωση του ΕΝΦΙΑ. «Ο Μητσοτάκης θέλει να επιτύχει μεγαλύτερο ποσοστό ανάπτυξης από τις ιδιωτικοποιήσεις, ένας τομέας που η προηγούμενη κυβέρνηση άφησε ανεκμετάλλευτο».

Στους λίγους μήνες διακυβέρνησης Μητσοτάκη, η χώρα βελτίωσε σημαντικά την εικόνα της στο εξωτερικό.

Τα «βαρίδια»

Στο άρθρο ο Γερμανός δημοσιογράφος αναφέρει και «βαρίδια», όπως η χαμηλή ανταγωνιστικότητα σε τμήματα της οικονομίας, η υψηλή ανεργία και η έξοδος από τη χώρα εξειδικευμένων εργατών. Το συμπέρασμα; «Ο φοίνικας φαίνεται ότι αναδύθηκε μερικώς από τις στάχτες, αλλά θα διανύσει αρκετό χρόνο μέχρις ότου πετάξει κανονικά», καταλήγει η εφημερίδα.

Η επιβολή κεφαλαιακών ελέγχων το 2015 «βύθισε» τα νοικοκυριά

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Δεν ήταν μόνον η εκροή καταθέσεων και οι ουρές στα ΑΤΜ που αποτύπωσαν την ανησυχία και τη δυσχερή οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών στους κρίσιμους μήνες των αδιέξοδων διαπραγματεύσεων της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ με τους δανειστές, το 2015, με κατάληξη την επιβολή των capital controls, στις 28 Ιουνίου.

Στοιχεία που δημοσίευσε πρόσφατα ο ΟΟΣΑ και αφορούν τη διαχρονική εξέλιξη των δεικτών οικονομικής ευημερίας των νοικοκυριών επιβεβαιώνουν ότι η περίοδος εκείνη ήταν από τις χειρότερες για τα ελληνικά νοικοκυριά. Μαζί με τα υπόλοιπα μεγέθη της οικονομίας, οι δείκτες της ευημερίας των νοικοκυριών πήραν το 2015 αρνητική τροπή, μετά την πρόσκαιρη ανάσα του 2014.

Ισως το χαρακτηριστικότερο, αλλά όχι το μόνο, μέγεθος είναι αυτό της κατανάλωσης που μειώθηκε –σε τριμηνιαία βάση– κατά 4,78% το τρίτο τρίμηνο του 2015, δηλαδή την περίοδο Ιουλίου-Σεπτεμβρίου, όταν έγινε το δημοψήφισμα και στη συνέχεια η υπογραφή του νέου μνημονίου και οι εκλογές. Το συγκεκριμένο τρίμηνο, η κατά κεφαλήν κατανάλωση έπεσε στο χαμηλότερο επίπεδο της περιόδου της κρίσης, δηλαδή στο 77,62% του επιπέδου όπου βρισκόταν το πρώτο τρίμηνο του 2007, το οποίο τα στοιχεία του ΟΟΣΑ χρησιμοποιούν ως βάση. Εκτοτε, στον δείκτη αυτό υπάρχει σχετικά σταθερή ανοδική πορεία και το πρώτο τρίμηνο του 2019 βρίσκεται στο 82,84%.

Ο δείκτης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι φυσικά επίσης αποκαλυπτικός των απωλειών που υπέστησαν τα νοικοκυριά την περίοδο της κρίσης, και ακόμη περισσότερο για το 2015. Το τρίτο τρίμηνο του 2015 διαμορφώθηκε στο 75,63% (πάντα σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2007), στο δεύτερο χαμηλότερο επίπεδο μετά το τέταρτο τρίμηνο του 2013, όταν είχε διαμορφωθεί στο 75,32%. Με άλλα λόγια, το ίδιο μοτίβο παρατηρείται και εδώ: το 2014 σημειώνεται βελτίωση που χάνεται το 2015. Εκτοτε, οι δείκτες βελτιώνονται, και σήμερα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι στο 80,25%.

Ο ΟΟΣΑ δίνει σημασία και στο διαθέσιμο κατά κεφαλήν εισόδημα των νοικοκυριών, προκειμένου να εξαγάγει συμπεράσματα για την ευημερία τους. Ο συγκεκριμένος δείκτης περιλαμβάνει και τις μεταβιβάσεις εισοδημάτων (επιδομάτων κ.λπ.) από το κράτος. Στην Ελλάδα, έπεσε στο χαμηλότερό του επίπεδο το τέταρτο τρίμηνο του 2013 (68,86%) για να ανεβεί στο 75,51% το τρίτο τρίμηνο του 2014 και να υποχωρήσει ξανά στην περιοχή του 71% το 2015. Σήμερα (το τέταρτο τρίμηνο του 2018) βρίσκεται στο 73,5%.

Η αποταμίευση

Το ποσοστό αποταμίευσης κινείται σταθερά με αρνητικά πρόσημα από το 2011 και φτάνει σε ένα από τα υψηλότερα ποσοστά του σε τριμηνιαία βάση (-7,93%) το δεύτερο τρίμηνο του 2015. Υψηλά αρνητικά ποσοστά αποταμίευσης σημειώνονται, πάντως, και το 2016 και το 2017.

Στις 20 Ιουλίου του 2015, οι τράπεζες στην Ελλάδα ξανάνοιξαν ύστερα από αργία τριών εβδομάδων. Είχε προηγηθεί, στις 12 Ιουλίου, η συμφωνία από τους ηγέτες της Ε.Ε. για να προχωρήσει η υπογραφή ενός τρίτου μνημονίου, κάτι που έγινε από το Eurogroup στις 14 Αυγούστου. Εν τω μεταξύ, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM) είχε χορηγήσει ένα πρώτο δάνειο-γέφυρα 7 δισ. ευρώ, στις 17 Ιουλίου.

Η υστέρηση παραμένει

Σήμερα, τέσσερα χρόνια μετά, η άρση των τελευταίων capital controls χαιρετίζεται από δανειστές και παραγωγικούς φορείς, που το χαρακτηρίζουν βήμα επιστροφής στην κανονικότητα. Ωστόσο, όπως δείχνουν τα στοιχεία του ΟΟΣΑ –και επισημαίνουν με νόημα και οι φορείς– η οικονομία και οι δείκτες ευημερίας των νοικοκυριών εξακολουθούν να υστερούν σημαντικά σε σύγκριση με το παρελθόν και υπάρχει απόσταση που πρέπει να καλυφθεί.

«Χαιρετίζουμε την ανακοίνωση της ελληνικής κυβέρνησης ότι πρέπει να αρθούν όλοι οι υπόλοιποι έλεγχοι κεφαλαίου από την 1η Σεπτεμβρίου», δήλωσε χθες η επικεφαλής εκπρόσωπος της Κομισιόν Μίνα Αντρέεβα.

«Αυτό είναι σημαντικό ορόσημο και ακόμη ένα σημάδι ότι η εμπιστοσύνη συνεχίζει να στηρίζεται στην οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας», προσέθεσε.

Την περίοδο του δημοψηφίσματος η κατανάλωση έπεσε στο χαμηλότερο επίπεδο της περιόδου της κρίσης.

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (%)

ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ ΤΟ Α' ΤΡΙΜ. 2007

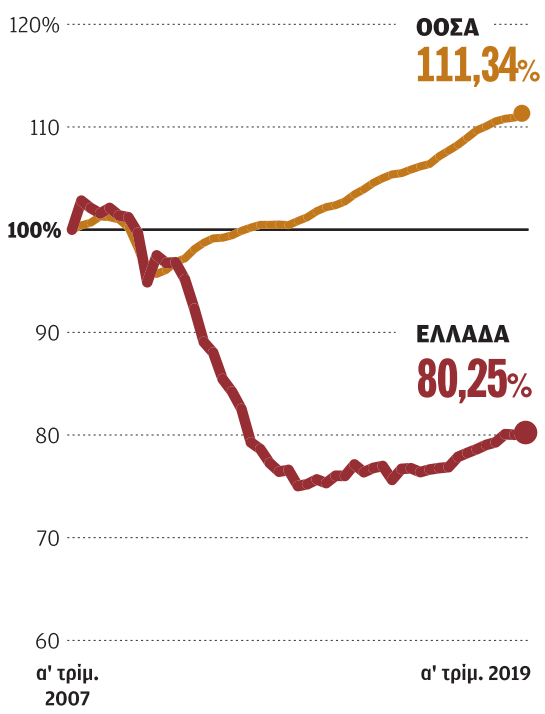

Διαθέσιμο εισόδημα

ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ ΤΟ Α' ΤΡΙΜ. 2007

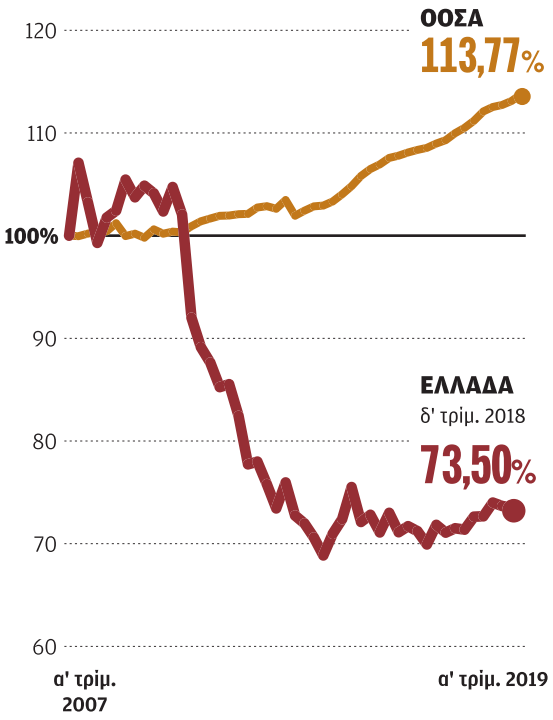

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σε 3.300 δολάρια αυξήθηκε το κατά κεφαλήν χρέος στη Ρωσία

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ρωσίας, έχει διπλασιαστεί την τελευταία πενταετία

Από τη μία η αύξηση της κατανάλωσης έχει τονώσει την οικονομία, από την άλλη το ογκούμενο χρέος καταναλωτών και νοικοκυριών μπορεί να προκαλέσει ύφεση.

Το να μένεις σε ένα άνετο διάρι και να το μοιράζεσαι με τον σύντροφό σου στη σημερινή Μόσχα είναι κάτι που σε κάνει να υπερηφανεύεσαι, ειδικά εάν σκεφθείς σε τι συνθήκες ζουν πάμπολλοι άλλοι στη ρωσική πρωτεύουσα. Μπορεί να υπερηφανεύεσαι ακόμα και για το πώς εξοφλείς λογαριασμούς και νοίκια, δηλαδή με τη χρήση της πιστωτικής κάρτας, εάν δεν έχεις άλλη δυνατότητα. «Οι μισθοί μας δεν φτάνουν πάντα για να πληρώσουμε ενοίκιο, φαγητό και άλλα αναγκαία πράγματα», λέει η 21χρονη Γιεκατερίνα Μπουλγκάκοβα, η οποία ασχολείται με τατουάζ. Βγάζει περίπου 560 δολάρια τον μήνα, και αυτό το ποσόν θεωρείται καλό σε συσχετισμό με το νεαρό της ηλικίας της, όπως αναφέρει σε ρεπορτάζ της η εφημερίδα The New York Times.

Τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα δίνουν το 8% αυτού για κάλυψη δανειακών υποχρεώσεων.

Ο σύντροφός της, ο οποίος είναι δόκιμος στο Ναυτικό, αμείβεται με 480 δολάρια, οπότε συνολικά έχουν τον μήνα 1.040 δολάρια – ο μέσος μηνιαίος μισθός στη χώρα φθάνει τα 735 δολάρια.

Τα 1.040 δολάρια γενικά τους επαρκούν για τα έξοδά τους, αλλά ανά τακτά χρονικά διαστήματα η πελατεία της κ. Μπουλγκάκοβα πέφτει, οπότε καταφεύγει στην πιστωτική της κάρτα. Οπως λέει, βέβαια, η ίδια, σε κανέναν δεν αρέσει να έχει χρέη, αν και ήδη εκατομμύρια συμπατριωτών της καταφεύγουν στην ίδια λύση. Ως αποτέλεσμα, η καταναλωτική πίστη αυξάνεται ταχύτατα σε μια χώρα η οποία δεν είχε τέτοια «παράδοση» πριν από την κατάρρευση του σοσιαλιστικού καθεστώτος. Εκείνη και ο σύντροφός της πιστεύουν ότι δεν θα χάσουν τον έλεγχο, ενώ η πιστωτική κάρτα τους έχει εξασφαλίσει ένα αξιοπρεπές διαμέρισμα και μία συγκεκριμένη ποιότητα ζωής – κάτι αναγκαίο σε εποχές αβεβαιότητας. Μέχρι τώρα είναι πολύ τυπική στις δόσεις της.

Βέβαια, η αύξηση των καταναλωτικών δανείων έχει θορυβήσει τις αρμόδιες αρχές, καθώς παρατηρούν ότι ολοένα και περισσότεροι Ρώσοι και Ρωσίδες καταφεύγουν στο «πλαστικό χρήμα» ή σε διαφόρων ειδών ενεχυροδανειστήρια, ή σε δανεισμό ημερήσιο με υψηλότατο επιτόκιο. Και αυτό, για να τα βγάλουν πέρα σε μια δύσκολη καθημερινότητα εξαιτίας των κυρώσεων της Δύσης και της υποχώρησης της τιμής του πετρελαίου, ενός από τα βασικά εξαγωγικά προϊόντα της χώρας, αναφέρουν οι The New York Times. Από τη μία η αύξηση της κατανάλωσης έχει τονώσει την οικονομία, από την άλλη το ογκούμενο χρέος καταναλωτών και νοικοκυριών μπορεί να προκαλέσει ύφεση. Από τη στρατιωτική επέμβαση της Ρωσίας στην Ουκρανία και τις κυρώσεις και μετά, το ατομικό χρέος σχεδόν διπλασιάστηκε, σύμφωνα με την Τράπεζα της Ρωσίας. Τα στοιχεία των εισπρακτικών εταιρειών της χώρας δείχνουν ότι φθάνει περίπου τα 3.300 δολάρια κατά κεφαλήν. Η πρόεδρος της Τράπεζας της Ρωσίας, Ελβίρα Ναμπιουλίνα, έχει θέσει περιορισμούς, ώστε να επιβραδύνει την αύξηση στα καταναλωτικά δάνεια, επισημαίνουν οι NYT. «Είναι εντελώς εσφαλμένη η άποψη ότι αυτή τη στιγμή διατρέχουμε κίνδυνο είτε ως προς τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού μας συστήματος, είτε επειδή επίκειται μία "φούσκα"», επεσήμανε σε συνέδριο τον Ιούλιο η κ. Ναμπιουλίνα. Η τράπεζα για να αποθερμάνει την αγορά έθεσε πιο αυστηρές προδιαγραφές στο ποσόν που πρέπει να τηρούν οι τράπεζες έναντι χρεοκοπίας και επέβαλε ανώτατο όριο στο επιτόκιο ημερήσιου δανεισμού στο 1%, αν και συνολικά παραμένει επαχθές στο 30% τον μήνα. Τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα δίνουν το 8% από αυτό για κάλυψη χρεών, κατά την Τράπεζα της Ρωσίας. Στην πλειονότητά τους οι περισσότεροι δανειολήπτες είναι 25-35 ετών και έχουν δανεισθεί από τρεις πηγές, σύμφωνα με την BCS Global Markets.

Ορισμένοι Ρώσοι εκτιμούν ότι ο ατομικός δανεισμός μοιάζει με τους αυτοσχέδιους «κήπους» των γονιών τους. Σε εκείνη την περίοδο ακριβώς μετά τη διάλυση του σοβιετικού μοντέλου και τη φοβερή ανέχεια, πολλές οικογένειες ελλείψει χρημάτων είχαν μεταμορφώσει την κουζίνα τους σε αποθήκη με βάζα που περιείχαν τουρσιά και αποξηραμένα μανιτάρια, ή χρησιμοποιούσαν γλάστρες για να καλλιεργήσουν λαχανικά.

Παρά την εξαθλίωση, οι Ρώσοι εισήλθαν στο καπιταλιστικό σύστημα χωρίς χρέη και έχοντας σχεδόν ο καθένας το δικό του ιδιόκτητο σπίτι. Ωστόσο, ήταν εντελώς ανεκπαίδευτοι σε θέματα πίστωσης ή στο πώς υπολογίζει κανείς τη δόση του δανείου σε σχέση με τα εισοδήματά του.

Οι επενδυτές έχουν μάθει να ζουν με τους κεφαλαιακούς ελέγχους

Περιορισμοί ισχύουν σε πολλές χώρες, όπως η Κίνα, η Ινδία και η Νιγηρία

Οι έλεγχοι κεφαλαίων συμβαίνουν και αλλού και όχι μόνο στα καθ' ημάς και στην Αργεντινή. Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα του Bloomberg, όσο κι αν η Αργεντινή τρομοκράτησε τους επενδυτές με την επιβολή ελέγχων στις κινήσεις των κεφαλαίων το προηγούμενο Σαββατοκύριακο, δεν είναι σίγουρα η μόνη. Από την Κίνα έως την Ινδία και από τη Νιγηρία έως τη Μαλαισία, οι επενδυτές έχουν πλέον μάθει να ζουν με αυτούς. Αρχής γενομένης από την Αργεντινή, θα δούμε τα εξής: Την Κυριακή που μας πέρασε, ο πρόεδρος της χώρας, Μαουρίσιο Μάκρι, ανακοίνωσε πως θα πρέπει οι εξαγωγικές εταιρείες της χώρας να επαναπατρίσουν τα χρήματά τους σε ξένο νόμισμα εντός πενθημέρου και ότι, εάν θέλουν να αγοράσουν δολάρια, θα πρέπει να δώσει έγκριση η κεντρική τράπεζα.

Επιπλέον, οι εταιρείες θα πρέπει να ζητήσουν ειδική άδεια για να διανείμουν εκτός συνόρων το μέρισμά τους. Η πρωτοβουλία αυτή του Αργεντινού προέδρου στόχο έχει να περιορίσει τη δραστική περιστολή των συναλλαγματικών διαθεσίμων. Στη δε περίπτωση της Κίνας, τώρα, αξίζει να αναφέρουμε πως η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου σταδιακά χαλάρωνε τους ελέγχους στην κίνηση κεφαλαίων τις τελευταίες δεκαετίες και διευκόλυνε τις συναλλαγές σε γουάν. Αλλά επανήλθε με αυστηρότερους ελέγχους πριν από τρία χρόνια, όταν κλήθηκε να αναχαιτίσει τις μαζικές εκροές και έκτοτε το καθεστώς αυτό δεν έχει αλλάξει.

Ειδικότερα, εάν ένας Κινέζος πολίτης θέλει να πουλήσει γουάν και να αγοράσει ξένο νόμισμα, ισχύει το όριο των 50.000 δολαρίων σε ετήσια βάση. Αναφορικά τώρα με τους διαχειριστές κεφαλαίων, αυτοί είτε κάνουν επένδυση σε χρηματοπιστωτικά προϊόντα εκτός συνόρων είτε δέχονται από το εξωτερικό αντίστοιχες, υπόκεινται σε συγκεκριμένες ποσοστώσεις, αν και ένα πρόγραμμα μετοχών, που συνδέεται με το χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ, τους δίνει εναλλακτικές. Επιπλέον, ισχύουν περιορισμοί και σε όλες τις συναλλαγές που αφορούν το Χονγκ Κονγκ, από τις εξαγορές εταιρειών στο εξωτερικό μέχρι τα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Στην Ινδία, πάλι, έχουν αμβλυνθεί οι περιοριστικοί κανόνες και οι ξένοι μπορούν πλέον να διεξάγουν αγοραπωλησίες μετοχών άνευ ορίου, αν και τίθεται ποσόστωση στο πόσα μπορούν να επενδύσουν σε ομόλογα εκπεφρασμένα σε ρουπία. Στη γείτονα Τουρκία, η λίρα θεωρείται ότι διακινείται σε μια αναδυόμενη αγορά με πολύ μεγάλη ρευστότητα, αν και μέσα στο 2018 τα πράγματα άλλαξαν σε ένα βαθμό.

Στο Χονγκ Κονγκ ισχύουν περιορισμοί, από τις εξαγορές εταιρειών στο εξωτερικό έως τα ασφαλιστήρια συμβόλαια.

Στην Αργεντινή άλλαξαν οι κανόνες για τις συναλλαγές των εξαγωγικών εταιρειών.

Τα νοικοκυριά, φοβούμενα για την αξία του τουρκικού νομίσματος, άρχισαν να σωρεύουν δολάρια και τότε η κεντρική τράπεζα άρχισε να θέτει περιορισμούς στο ξένο συνάλλαγμα. Αναγκαστικά, λοιπόν, οι Τούρκοι εξαγωγείς επαναπάτρισαν μέρος των εσόδων τους σε σκληρό νόμισμα και άρχισαν να κλείνουν δουλειές μόνο σε λίρα και όχι, λόγου χάριν, σε δολάρια ή ευρώ. Στη δε Ουκρανία, οι κεφαλαιακοί έλεγχοι τέθηκαν σε ισχύ από το 2014 κατόπιν οδηγίας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, συμπεριλαμβανομένων της ημερήσιας διακοπής όλων των συναλλαγών σε νομίσματα, της υποχρεωτικής μετατροπής των εσόδων από τις εξαγωγές σε εθνικό νόμισμα και της επιβολής ορίου στην αγορά δολαρίων από τα νοικοκυριά.

Οι περισσότεροι έλεγχοι έχουν σήμερα αρθεί. Στη νοτιοανατολική Ασία, και συγκεκριμένα στη Μαλαισία, η κεντρική τράπεζα της χώρας έλαβε την απόφαση το 2005 να καταργήσει τη σύνδεση του ρινγκίτ με το δολάριο, που διαμόρφωνε σταθερά την ισοτιμία του, και έκτοτε λαμβάνει ποικίλα μέτρα να βελτιώσει την πρόσβαση των εγχώριων αγορών. Υπό το πρίσμα αυτό διευκόλυνε τους επενδυτές σε ρινγκίτ να κάνουν αντιστάθμιση κινδύνου και παρείχε περισσότερη ευελιξία στις συναλλαγές σε ρινγκίτ, η οποία αφορά και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εκτός συνόρων. Στη δε Νιγηρία, τη μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγό χώρα της Αφρικής, χρησιμοποιείται ένα κράμα ρυθμίσεων, αποσκοπώντας να στηριχθεί το εθνικό νόμισμα, όπως το ότι η κεντρική τράπεζα κατήρτισε κατάλογο περίπου 45 εισαγόμενων ειδών, από ρύζι μέχρι υφάσματα, για την απόκτηση των οποίων δεν επιτρέπεται να αγοράσει κανείς ξένο νόμισμα. Τέλος, οι Νιγηριανοί δεν επιτρέπεται να αγοράσουν δολάρια για επένδυση σε ευρωομόλογα.

BLOOMBERG

Οι ρωσικές τράπεζες δανείζουν αφειδώς ενόψει αυστηρότερου πλαισίου

Οι ρωσικές τράπεζες χορηγούν δάνεια στους Ρώσους καταναλωτές εσπευσμένα και με πυρετώδεις ρυθμούς, παρά το γεγονός ότι οι Ρώσοι είναι ήδη υπερχρεωμένοι και συχνά καταλήγουν στη χρεοκοπία. Στόχος τους είναι να προλάβουν να χορηγήσουν όσο περισσότερα δάνεια μπορούν προτού τεθούν σε ισχύ οι νέοι κανόνες που τους επιβάλλει η κεντρική τράπεζα από 1ης Οκτωβρίου. Οι νέοι αυτοί κανόνες ουσιαστικά θα καταστήσουν απρόσιτες τις πιστώσεις για όσους Ρώσους εργάζονται στην παραοικονομία αλλά και για όσους είναι ήδη χρεωμένοι. Μιλώντας στο Bloomberg, ο Μιχαήλ Σλεμόφ, αναλυτής της VTB Capital, τόνισε πως «οι ντατάδες, διάφοροι οδηγοί και όσοι προωθούν τα προϊόντα τους μέσω Instagram, εν ολίγοις άνθρωποι που αμείβονται με "μαύρο" χρήμα, κατορθώνουν να πάρουν δάνειο αρκεί να έχουν έναν καταθετικό λογαριασμό στην τράπεζα. Σύμφωνα μάλιστα με τους οικονομολόγους της VTB, το 12% του εισοδήματος στη Ρωσία εντάσσεται στην παραοικονομία. Οι νέοι κανόνες, όμως, επιβάλλουν στις τράπεζες να δανείζουν χρησιμοποιώντας ως κριτήριο μόνον τις επίσημες αμοιβές που μπορούν να πιστοποιηθούν. Τις υποχρεώνουν, άλλωστε, προτού εκδώσουν ένα δάνειο, να διαπιστώνουν και να εκτιμούν δεόντως το χρέος που έχει ήδη επωμισθεί ο εκάστοτε υποψήφιος δανειολήπτης. Σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times αναφέρει μάλιστα ότι οι ρωσικές τράπεζες θα υποχρεούνται εφεξής είτε να περιορίσουν τα καταναλωτικά δάνεια είτε να αντλήσουν νέα κεφάλαια. Οι νέοι κανόνες αντανακλούν την ανησυχία που έχει προκαλέσει στις ρωσικές αρχές η εκτίναξη κατά 25% που έχει σημειώσει ο δανεισμός προς Ρώσους ιδιώτες και ρωσικά νοικοκυριά μέσα στους τελευταίους 12 μήνες. Συνολικά, τα δάνεια που χορηγήθηκαν πέρυσι σε Ρώσους ιδιώτες έφτασαν στα 16 τρισ. ρούβλια, ποσό αντίστοιχο των 218 εκατ. ευρώ. Οπως τονίζουν οι FT, πρόκειται για ποσό σχεδόν διπλάσιο του αντίστοιχου της εποχής προ των κυρώσεων που επέβαλε στη Ρωσία η Δύση. Τον περασμένο μήνα μάλιστα, ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας Μαξίμ Ορέσκιν δήλωσε σε ρωσικό ραδιοφωνικό σταθμό ότι η ρωσική οικονομία κινδυνεύει από ύφεση αν δεν τεθεί υπό έλεγχο ο δανεισμός. Μίλησε μάλιστα για «φούσκα» καταναλωτικών δανείων που θα σκάσει μέσα στο 2021. Πολλοί Ρώσοι αναγκάζονται να δανειστούν για να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο επειδή οι μισθοί έχουν μείνει στάσιμοι τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα από το 2014, οπότε διολίσθησε σε ύφεση η ρωσική οικονομία. Δυσκολεύονται να αποπληρώσουν τα δάνειά τους, παίρνουν άλλα δάνεια, με αποτέλεσμα να υπερχρεώνονται και συχνά να πτωχεύουν πλήρως. Σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg, το πρώτο τρίμηνο του έτους σχεδόν το 10% των δανείων προοριζόταν για δανειολήπτες που δαπανούν τουλάχιστον το 80% του εισοδήματός τους αποπληρώνοντας υφιστάμενα χρέη. Η Τράπεζα της Ρωσίας έχει μάλιστα εκφράσει έντονη ανησυχία για την προθυμία των ρωσικών τραπεζών να χορηγήσουν περαιτέρω πιστώσεις σε άτομα υπερχρεωμένα.

Φόβοι για «φούσκα», καθώς πάμπολλα ρωσικά νοικοκυριά είναι ήδη υπερχρεωμένα.

Η Μόσχα ενισχύει τη θέση της στην παγκόσμια αγορά LNG

Στόχος είναι να αυξήσει το μερίδιό της από 8% πέρυσι στο 20% το 2035

Ενα βήμα πιο κοντά έρχεται η Ρωσία για να εξελιχθεί σε κυρίαρχο παίκτη της αγοράς του υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG), με τους ενεργειακούς κολοσσούς Rosneft και Novatek να επισπεύδουν την κατασκευή μεγάλων υποδομών στα πιο απόμακρα σημεία της χώρας για τη διευκόλυνση των εξαγωγών. Η Rosneft PJSC, η μεγαλύτερη πετρελαϊκή εταιρεία της Ρωσίας, ανακοίνωσε χθες πως μαζί με τους υπόλοιπους συνεταίρους της κοινοπραξίας Sakhalin-1 θα προχωρήσει στην κατασκευή τερματικού σταθμού για τη μεταφορά υγροποιημένου φυσικού αερίου στο ανατολικό λιμάνι Ντε-Κάστρι, απ' όπου εξάγει πετρέλαιο στην Κίνα. Παράλληλα, η Novatek PJSC, η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής LNG στη Ρωσία, ανακοίνωσε επίσημα την αποπεράτωση επενδύσεων 21 δισ. δολαρίων μαζί με τους συνεταίρους της για την ανάπτυξη των εργοστασιακών εγκαταστάσεων Arctic LNG 2 δίπλα στον κόλπο του Ομπ. Οι κινήσεις αυτές ανακοινώθηκαν στο πλαίσιο του Ανατολικού Οικονομικού Φόρουμ στο Βλαδιβοστόκ, όπου παρευρέθηκε επίσης ο υπουργός Ενέργειας της χώρας, Αλεξάντερ Νόβακ.

Απώτερος στόχος του Ρώσου προέδρου, Βλαντιμίρ Πούτιν, είναι να αποκτήσει η χώρα του προβάδισμα και στην αγορά του υγροποιημένου φυσικού αερίου, αυξάνοντας το μερίδιό της από το 8% πέρυσι στο 20% το 2035. Η Ρωσία ήδη εξάγει τον μεγαλύτερο όγκο φυσικού αερίου μέσω αγωγών και κατέχει τη 2η θέση στις εξαγωγές αργού πετρελαίου. Τα επενδυτικά σχέδια των κοινοπραξιών της Rosneft και της Novatek εκτιμάται πως θα ενισχύσουν τις εξαγωγές LNG της Ρωσίας κατά 26 εκατ. τόνους, σε ετήσια βάση. Εάν οι εκτιμήσεις αυτές επαληθευθούν τότε η Ρωσία θα έχει, ουσιαστικά, διπλασιάσει την εξαγωγική της ικανότητα. Πλην της Novatek, στην κοινοπραξία Arctic LNG 2 συμμετέχουν οι Total, Cnooc, CNPC, Mitsui και Jogmec. Στην κοινοπραξία Sakhalin-1, η Rosneft συνυπάρχει με την Exxon, την ιαπωνική SODECO και την ινδική ONGC Videsh.

Η Rosneft PJSC σκοπεύει να προχωρήσει στην κατασκευή τερματικού σταθμού για τη μεταφορά υγροποιημένου φυσικού αερίου στο ανατολικό λιμάνι Ντε-Κάστρι.

Η Novatek PJSC, η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής LNG στη Ρωσία, ανακοίνωσε επενδύσεις 21 δισ. δολ.

Ο ανταγωνισμός στην παγκόσμια αγορά ενέργειας εντείνεται καθώς συντελούνται παράλληλα αλλαγές στις ισορροπίες των σχέσεων μεταξύ των ισχυρότερων παικτών. Οι Αμερικανοί ήταν οι μεγαλύτεροι προμηθευτές πετρελαίου των Κινέζων, αλλά αυτή η σχέση έχει διαταραχθεί από τότε που η Ουάσιγκτον κήρυξε εμπορικό πόλεμο στο Πεκίνο. Για πρώτη φορά, οι Κινέζοι προχωρούν στη φορολογία των εισαγωγών αργού πετρελαίου από τις ΗΠΑ ως αντίποινα για την επιβολή δασμών σχεδόν σε όλα τα κινεζικά προϊόντα από τις ΗΠΑ. Η αγορά, όμως, του φυσικού αερίου προσελκύει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς εκτιμάται πως θα είναι η ταχύτερα αναπτυσσόμενη μέχρι το 2040. Η αμερικανική κυβέρνηση διεκδικεί τελευταία μεγαλύτερο μερίδιο. Σύμφωνα με στοιχεία της Refinitiv, οι εξαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου από τις ΗΠΑ αντιπροσωπεύουν το 10% της παγκόσμιας αγοράς, φθάνοντας τα 22 εκατ. τόνους μέσα στο πρώτο εννεάμηνο του 2019 όταν ήταν αμελητέο μόλις προ τριετίας.

Η Ρωσία, από την πλευρά της, αναπτύσσει νέες οδούς μεταφοράς ενέργειας προς την Ανατολή, στρεφόμενη στις τεράστιες αγορές της Κίνας, της Ινδίας και των υπολοίπων αναπτυσσόμενων χωρών. Η Αυστραλία, παράλληλα, έχει εξελιχθεί σε ισχυρό παίκτη. Οπως επισημαίνει το πρακτορείο Reuters, το Κατάρ είχε επί σειράν ετών τις μεγαλύτερες εξαγωγές LNG. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών, όμως, το Κατάρ εκτοπίστηκε από την Αυστραλία. Στην 3η θέση βρίσκονται οι ΗΠΑ και ακολουθούν η Ρωσία και η Μαλαισία.

«Μετά τη μεγάλη πτώση των τιμών του πετρελαίου στις διεθνείς αγορές το 2015 και την είσοδο του αυστραλιανού LNG, οι μεγάλοι παίκτες στο υγροποιημένο φυσικό αέριο «πάγωσαν» τις επενδύσεις τους – αλλά αυτό αλλάζει σήμερα. Η παγκόσμια αγορά LNG αναμένεται να είναι ελλειμματική μέχρι το 2023, οπότε επιταχύνεται η αποπεράτωση επενδυτικών σχεδίων για να αναπληρωθεί το κενό στην προσφορά», σχολίασε ο Φαζιάχ Μαρσκούκι, αναλυτής στον τομέα ενέργειας του πρακτορείου Bloomberg.

Σε χαμηλό 13 ετών τα έσοδα επενδυτικών τραπεζών

Τα έσοδα των ισχυρότερων επενδυτικών τραπεζών του κόσμου παρουσίασαν τη μεγαλύτερη πτώση 13ετίας κατά τη διάρκεια του α΄ εξαμήνου του 2019. Οπως διαπιστώνουν οι Financial Times, η υποχώρηση των εσόδων κατά 11% από την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι αποδίδεται στις γεωπολιτικές εντάσεις, στην επιβράδυνση της ανάπτυξης και στα χαμηλά επιτόκια, επιδεινώνοντας ακόμη περισσότερο τη χαμηλή κερδοφορία, που επισκιάζει τον κλάδο από τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Τα έσοδα των 12 ισχυρότερων επενδυτικών τραπεζών στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ διαμορφώθηκαν στα 76,8 δισ. δολάρια, διολισθαίνοντας στο χαμηλότερο επίπεδο που έχει καταγραφεί από το 2006, σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας αναλύσεων Coalition.

Από όλες τις κατηγορίες επενδύσεων, τη δραματικότερη πτώση εμφάνισαν τα έσοδα από τη διαπραγμάτευση μετοχών, φθάνοντας το 17%. Απογοητευτική ήταν επίσης η εικόνα στη διαπραγμάτευση τίτλων σταθερού εισοδήματος και εμπορευμάτων. Εκεί μειώθηκαν τα έσοδα κατά 9%, μια πτώση που αποδίδεται κυρίως στις υποτονικές αποδόσεις των ομολόγων.

Υποψίες για μια συνολική πτώση των εσόδων στον κλάδο της επενδυτικής τραπεζικής και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού είχαν δημιουργηθεί από τα μεμονωμένα αποτελέσματα που ανακοινώθηκαν από μεγάλους τραπεζικούς ομίλους. Παραδείγματος χάριν, τα έσοδα από τη διαπραγμάτευση μετοχών της γερμανικής Deutsche Bank υποχώρησαν κατά 32% και από τον τομέα σταθερού εισοδήματος της αμερικανικής JP Morgan κατά 18% εντός του β΄ τριμήνου του 2019. Εκτός δε των δραστικών μέτρων αναδιάρθρωσης που ανακοίνωσε πρόσφατα η Deutsche Bank, με επίκεντρο την κατάργηση 18.000 θέσεων εργασίας, συνολικές περικοπές κόστους 850 εκατ. ευρώ και χιλιάδες απολύσεις δρομολογούν οι γαλλικές BNP Paribas και Societe Generale.

Τα έσοδα από τη διαπραγμάτευση μετοχών της Deutsche Bank υποχώρησαν κατά 32% μέσα στο β΄ τρίμηνο του 2019.

Μειώθηκαν κατά 11% το α΄ εξάμηνο του έτους σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα.

Κατά τη διάρκεια του γ΄ τριμήνου τα έσοδα ακολουθούν διαφορετική πορεία ανάλογα με την κατηγορία επενδύσεων. Ο αναλυτής Κρίστιαν Μπόλου δηλώνει στους Financial Times πως ο όγκος διαπραγμάτευσης των μετοχών στις ΗΠΑ έχει σημειώσει άνοδο 5% αλλά σε άλλες αγορές του κόσμου έχει υποχωρήσει με διψήφια ποσοστά.

Μεγαλύτερη πρόκληση αντιμετωπίζουν οι επενδυτικές τράπεζες στην Ευρώπη, καθώς οι αγορές κεφαλαίου είναι μικρότερες και διασπασμένες. Δέχονται, επίσης, πιέσεις από τα ιστορικά χαμηλά επιτόκια των κεντρικών τραπεζών, την ψηφιοποίηση των επενδύσεων και τα αυστηρότερα κριτήρια για την κεφαλαιακή τους επάρκεια.

Αναλυτές της αγοράς τονίζουν στους επενδυτές πως η αναταραχή θα συνεχίσει να επικρατεί στις αγορές λόγω της κλιμάκωσης του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ - Κίνας, της αβεβαιότητας που επικρατεί για το Brexit και της επιβράδυνσης των ισχυρότερων οικονομιών του κόσμου. Αν και η ανάπτυξη στις ΗΠΑ παραμένει ισχυρή, κινείται σε χαμηλότερους ρυθμούς. Μεγαλύτερη ανησυχία επικρατεί για την πορεία της κινεζικής, της γερμανικής και της βρετανικής οικονομίας.

Σύμφωνα με πρόσφατο δημοσίευμα των New York Times, οι επενδυτές έχουν ρευστοποιήσει τοποθετήσεις σε μετοχές 70 δισ. δολαρίων από τις αρχές του έτους μέχρι τον Ιούλιο. Παράλληλα έχουν καταγραφεί εισροές 260 δισ. δολαρίων στην αγορά αμερικανικών ομολόγων, διότι οι αποδόσεις τους είναι υψηλότερες σε σχέση με την Ευρώπη και την Ιαπωνία, όπου σε πολλές περιπτώσεις κινούνται ακόμη και με αρνητικό πρόσημο. Η μεγάλη αποστροφή του επενδυτικού κινδύνου ωθεί τους επενδυτές να συμβιβαστούν με τις υποτονικές αποδόσεις στις αγορές ομολόγων, παρά να υποστούν μεγάλες απώλειες από την πτώση του χρηματιστηρίου. Γι' αυτό η τρέχουσα συγκυρία δεν ευνοεί την επενδυτική τραπεζική.

Στα σκαριά νέος γίγαντας στον κλάδο της καπνοβιομηχανίας

Ο κολοσσός της βιομηχανίας καπνού Philip Morris (PMI), που πωλεί τσιγάρα σε όλον τον κόσμο εκτός από τις ΗΠΑ, ενδέχεται να συγχωνευθεί εκ νέου με την άλλοτε μητρική του, τον όμιλο Altria, από τον οποίο αποσχίστηκε το 2008. Οι δύο εταιρείες συνομιλούν επιχειρώντας την επανένωσή τους σε έναν νέο κολοσσό με χρηματιστηριακή αξία άνω των 210 δισ. δολαρίων. Επιβεβαιώνουν, έτσι, τις προβλέψεις των αναλυτών του κλάδου που θεωρούσαν πάντα πιθανή μια επανένωσή τους. Οπως, βέβαια, τονίζει σε σχετική της ανακοίνωση η PMI, δεν είναι ακόμη σίγουρο ότι θα υλοποιηθεί η συγχώνευση.

Η Philip Morris International έχει ισχυρή παρουσία και στην Ελλάδα με την εταιρεία «Παπαστράτος». Σε ό,τι αφορά τον αντίκτυπο που θα έχει για την «Παπαστράτος» η συγχώνευση, αν βέβαια υλοποιηθεί, επιχειρηματικοί κύκλοι με βαθιά γνώση του αντικειμένου και του επενδυτικού τοπίου δήλωναν ότι είναι νωρίς για κάποιο σχόλιο, δεδομένου ότι η PMI είναι εισηγμένη εταιρεία. Αυτό που με σαφήνεια τόνιζαν είναι ότι η «Παπαστράτος» έχει κάνει επένδυση 300 εκατ. ευρώ στην παραγωγή θερμαινόμενων ράβδων καπνού (IQOS) και διαθέτει μεγάλο ανθρώπινο δυναμικό εκπαιδευμένο στις νέες δεξιότητες. Γι' αυτό και σήμερα εξάγει το 80% των προϊόντων της στο εξωτερικό, σε χώρες όπως η Ισπανία και η Ιαπωνία, και είναι έτοιμη να αξιοποιήσει κάθε νέα ευκαιρία και πρόκληση που μπορεί να παρουσιαστεί, όπως για παράδειγμα η πρόσφατη έγκριση που έδωσε η αμερικανική Υπηρεσία Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) για την πώληση του IQOS στις ΗΠΑ. Διατηρεί, παράλληλα, το έντονο αποτύπωμα στην ελληνική παραγωγή και οικονομία.

Την απόφαση για την απόσχιση της Philip Morris έλαβε από το 2007 η ίδια η Altria εκτιμώντας ότι επρόκειτο να αποβεί προς όφελος και των δύο και θα τους έδινε τη δυνατότητα να αυξήσουν τα κέρδη τους. Η ίδια επικεντρώθηκε στην αμερικανική αγορά όπου και κυριαρχεί με τις πωλήσεις των τσιγάρων Marlboro. Στο μεταξύ, η παγκόσμια αντικαπνιστική εκστρατεία έχει οδηγήσει σε μείωση των πωλήσεων τσιγάρων. Ετσι η Phiilip Morris στοιχημάτισε στις λεγόμενες θερμαινόμενες ράβδους καπνού, τα γνωστά iQOS, που θερμαίνουν τον καπνό αντί να τον καίνε. Εχει ήδη προωθήσει τα iQOS σε 48 αγορές ανά τον κόσμο και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της διαθέτει ήδη 11 εκατ. χρήστες τους παγκοσμίως. Σχεδιάζει, άλλωστε, να τα πουλάει και στην αμερικανική αγορά μέσα στους επόμενους μήνες, καθώς η αμερικανική Υπηρεσία Τροφίμων και Φαρμάκων έχει ήδη δώσει την έγκρισή της.

Στην αγορά των iQOS προτίθεται να μπει και η Altria, που στο μεταξύ έχει δαπανήσει 12,8 δισ. δολάρια για την αγορά του 35%

Η χρηματιστηριακή αξία της νέας ενιαίας εταιρείας εκτιμάται ότι θα υπερβεί τα 210 δισ. δολάρια.

της Juul, της μεγαλύτερης εταιρείας ηλεκτρονικών τσιγάρων στις ΗΠΑ. Κι ενώ η συμφωνία δεν έχει ακόμη εγκριθεί, η Juul αντιμετωπίζει επικρίσεις και πιέσεις τόσο από πολιτικούς κύκλους όσο και από τις ρυθμιστικές αρχές. Οπως επισημαίνουν εμπειρογνώμονες του κλάδου, η Altria έχει τη δυνατότητα να βοηθήσει την Juul στην επέκτασή της στην εγχώρια αγορά των ΗΠΑ, αλλά η Juul δεν μπορεί να τη βοηθήσει στη διεθνή επέκτασή της. Μια συγχώνευση με την PMI, όμως, θα αλλάξει τα δεδομένα. Σημειωτέον ότι μία ημέρα προτού διαρρεύσει η είδηση ότι οι δύο καπνοβιομηχανίες εξετάζουν την επανένωσή τους, η Μπόνι Χέρτζογκ, αναλύτρια της Wells Fargo, εξέφρασε την εκτίμηση ότι η Philip Morris θα είναι ο ιδανικός εταίρος της Juul για τη διεθνή επέκτασή της.

Οι δύο κολοσσοί της καπνοβιομηχανίας, αν τελικά συσπειρώσουν και πάλι τις δυνάμεις τους, θα ελέγχουν παράλληλα την αγορά των παραδοσιακών τσιγάρων, την αγορά των ηλεκτρονικών τσιγάρων στις ΗΠΑ και με δυνατότητες επέκτασης διεθνώς, αλλά και την αγορά των iQOS. Παράλληλα, οι δύο εταιρείες στρέφονται και στην αγορά ηλεκτρονικών τσιγάρων με κάνναβη.

Η Philip Morris International έχει ισχυρή παρουσία και στην Ελλάδα με την εταιρεία «Παπαστράτος».

Κερδίζει έδαφος η αγορά μεταχειρισμένων στην Ελλάδα

Διπλασιασμό των αγοραπωλησιών μεταχειρισμένων προϊόντων στην Ελλάδα εντός των προσεχών πέντε ετών προβλέπει σχετική έρευνα που πραγματοποίησε η εταιρεία Vendora, καταδεικνύοντας την ιδιαίτερη απήχηση που μοιάζει να απολαμβάνει πλέον και στην ελληνική αγορά η συγκεκριμένη δραστηριότητα. Η μέχρι πρότινος αρνητική στάση του ελληνικού καταναλωτικού κοινού φαίνεται να αλλάζει, ως αποτέλεσμα τόσο της οικονομικής κρίσης όσο και της διάδοσης του ηλεκτρονικού εμπορίου. Σύμφωνα με την έρευνα της Vendora, η οποία λειτουργεί τη φερώνυμη πλατφόρμα μικρών αγγελιών για αγορά και πώληση μεταχειρισμένων ειδών, οι περισσότερες ενεργές ηλικίες είναι άνθρωποι μεταξύ 38 και 65 ετών. Επίσης, όπως προκύπτει, οι γυναίκες προτιμούν να αγοράζουν μεταχειρισμένα έπιπλα, ρούχα και βρεφικά είδη, ενώ οι άνδρες μεταχειρισμένα κινητά, αυτοκίνητα, συλλεκτικά είδη και βιντεοπαιχνίδια. Αντίστοιχα, εκτός από εκείνους που αγοράζουν μεταχειρισμένα λόγω της εξοικονόμησης χρημάτων, σημαντικό ποσοστό τα προτιμάει λόγω των μοναδικών κομματιών και της ποικιλίας που ανακαλύπτουν. Σημαντικό είναι επίσης και το ότι ένας στους τρεις ερωτηθέντες σκοπεύει να επενδύσει περισσότερο σε αγορές μεταχειρισμένων στο άμεσο μέλλον.

Κατεβάζει ταχύτητα η κινεζική οικονομία

Εκτιμήσεις αναλυτών για επιβράδυνση της ανάπτυξης κάτω από το 6%

Η απειλή περαιτέρω κλιμάκωσης του εμπορικού πολέμου εξακολουθεί να είναι σημαντική, κάτι που θα περιόριζε ακόμη περισσότερο την κινεζική ανάπτυξη.

Ο ρυθμός ανάπτυξης της Κίνας θα υποχωρήσει σημαντικά χαμηλότερα από το 6% το 2020, εξαιτίας του εμπορικού πολέμου με τις ΗΠΑ, προβλέπουν Oxford Economics, Bank of America, Bloomberg Intelligence και UBS. Εφόσον επιβεβαιωθούν αυτές οι προβλέψεις, τότε θα απειληθεί σοβαρά ο στόχος του Κινέζου προέδρου Σι Τζινπίνγκ για διπλασιασμό του κινεζικού ΑΕΠ μεταξύ 2010 και 2021, οπότε συμπληρώνονται 100 χρόνια από την ίδρυση του Κομουνιστικού Κόμματος Κίνας. Ακόμη χειρότερα για το Πεκίνο, η επιβράδυνση της οικονομίας καθιστά πιο δύσκολη τη διατήρηση της πολιτικής σταθερότητας. Η κινεζική οικονομία αναμένεται να επιβραδυνθεί στο 5,7% το δ΄ τρίμηνο του έτους και να παραμείνει σε αυτό το επίπεδο για ολόκληρο το 2020, προέβλεψε χθες ο Λούις Κούις, επικεφαλής οικονομολόγος της Oxford Economics για την Ασία. Η πρόβλεψη της Τσανγκ Σου, επικεφαλής οικονομολόγου της Bloomberg Intelligence για την Ασία, είναι ακόμη χειρότερη: «Πλέον προβλέπουμε επιβράδυνση της κινεζικής ανάπτυξης στο 6% φέτος και στο 5,6% τον επόμενο χρόνο. Η πρόβλεψή μας για χαμηλότερη ανάπτυξη ενδέχεται να αποδειχθεί αισιόδοξη, δεδομένου ότι υπάρχουν η απειλή νέων δασμών και η αβεβαιότητα για το πώς θα εξελιχθεί το πλήγμα που έχει υποστεί η επιχειρηματική εμπιστοσύνη από τον εμπορικό πόλεμο». Η Ελεν Κιάο, επικεφαλής οικονομολόγος της BofA για την Κίνα, ανέφερε χθες σε σημείωμά της που επικαλείται το Bloomberg ότι αναθεώρησε την πρόβλεψη για την ανάπτυξη της κινεζικής οικονομίας το 2020 από το 6% προηγουμένως στο 5,7%.

Εξέφρασε δε την ανησυχία πως τα μέτρα ενίσχυσης της οικονομίας που λαμβάνει το Πεκίνο από πέρυσι δεν αποδίδουν τα αναμενόμενα. «Ο βασικός λόγος που παρατηρείται καθυστέρηση στην αντίδραση είναι ότι οι υπηρεσίες περιμένουν οδηγίες από την ανώτατη ηγεσία ώστε να χαλαρώσουν την πολιτική τους», αναφέρει η Κιάο. Μαζί της συμφωνεί και ο Κούις της Oxford Economics εξηγώντας ότι η ζήτηση για νέα δάνεια είναι χαμηλή και πως η χαλάρωση της νομισματικής και οικονομικής πολιτικής, αν και έχει αμβλύνει την επιβράδυνση της οικονομίας, δεν έχει αποδώσει τα αναμενόμενα. Το β΄ τρίμηνο του 2019 η κινεζική οικονομία είχε αναπτυχθεί με ρυθμό 6,2%, ενώ, σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg, υπήρξε περαιτέρω επιβράδυνση τον Αύγουστο. Προκειμένου να είναι ο Σι σε θέση να ανακοινώσει επίτευξη του στόχου για διπλασιασμό του κινεζικού ΑΕΠ το 2021, η κινεζική οικονομία θα πρέπει να αναπτυχθεί με ρυθμό πάνω από 6% το 2020 και το 2021. Για το σύνολο του 2019 το Πεκίνο προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης 6% με 6,5%. Το ΔΝΤ αναθεώρησε τον Ιούλιο την πρόβλεψη για την Κίνα σε ρυθμό ανάπτυξης 6,3% το 2019, από 6,2% προηγουμένως, ωστόσο για το 2020 προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης 6,1% από 6,2% που είχε προβλέψει τον προηγούμενο Απρίλιο.

Τα μέτρα ενίσχυσης που έχει λάβει το Πεκίνο από πέρυσι δεν αποδίδουν τα αναμενόμενα.

Η UBS αναθεώρησε χθες την πρόβλεψη για την ανάπτυξη της Κίνας το 2020, για δεύτερη φορά εντός του Αυγούστου, και προβλέπει πλέον 5,5%. «Η απειλή περαιτέρω κλιμάκωσης (σ.σ. του εμπορικού πολέμου) εξακολουθεί να είναι σημαντική, κάτι που θα περιόριζε ακόμη περισσότερο την κινεζική ανάπτυξη», ανέφερε η Γουάν Τάο, επικεφαλής οικονομολόγος της UBS για την Κίνα, προσθέτοντας ότι περιμένει νέα χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής της Κίνας, αλλά όχι μείωση του βασικού επιτοκίου δανεισμού.

Νέες απειλές Τραμπ

Ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ κάλεσε το κομμουνιστικό κόμμα να προετοιμαστεί για μακρύ αγώνα απέναντι σε σειρά απειλών που ποικίλλουν, από ανησυχίες για την ασφάλεια μέχρι χρηματοπιστωτικές απειλές, σύμφωνα με το επίσημο κινεζικό πρακτορείο ειδήσεων Xinhua. «Σήμερα, αλλά και στο μέλλον, η ανάπτυξη της Κίνας εισέρχεται σε μια περίοδο κατά την οποία ποικίλες απειλές και προκλήσεις εμφανίζονται μαζί», είπε χθες ο Σι Τζινπίνγκ, αναφέροντας μεταξύ άλλων την οικονομία, την άμυνα, το Χονγκ Κονγκ και την Ταϊβάν. Η κινεζική οικονομία δέχεται όλο και μεγαλύτερη πίεση εξαιτίας του εμπορικού πολέμου, ενώ ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ δήλωσε χθες μέσω του Twitter ότι πολύ θα άρεσε στο Πεκίνο να διαπραγματευθεί με νέα κυβέρνηση «ώστε να εξακολουθήσει να ληστεύει τις ΗΠΑ κατά 600 δισ. τον χρόνο· 16 μήνες συν είναι μακρύ διάστημα για να συνεχιστεί η αιμορραγία θέσεων εργασίας και εταιρειών». Ο Αμερικανός πρόεδρος συνέχισε και προειδοποίησε το Πεκίνο για το τι θα συμβεί αν κερδίσει τις εκλογές του 2020 «...Η συμφωνία θα γίνει πολύ πιο σκληρή! Στο μεσοδιάστημα θα καταρρεύσει η εφοδιαστική αλυσίδα της Κίνας και θα χαθούν επιχειρήσεις, θέσεις εργασίας και χρήματα». Στο μέτωπο των εμπορικών διαπραγματεύσεων ΗΠΑ - Κίνας οι δύο πλευρές δεν μπορούν καν να συμφωνήσουν σε χρονοδιάγραμμα για επανάληψη των διαπραγματεύσεων μεταξύ υψηλόβαθμων αξιωματούχων, ενώ δεν έχει οριστεί καν η ημερομηνία επίσκεψης Κινέζων αξιωματούχων στις ΗΠΑ.

Δημοσιονομική χαλάρωση ζητεί η Ρώμη από την Ε.Ε.

Η νέα κυβέρνηση της Ιταλίας σχεδιάζει την εφαρμογή μέτρων στήριξης στον προϋπολογισμό του 2020 και σκέπτεται να ζητήσει αναθεώρηση των δημοσιονομικών κανόνων της Ευρωπαϊκής Ενωσης, αποκαλύπτει το πρακτορείο Blomberg. Την περασμένη Πέμπτη, ο πρόεδρος της Ιταλίας Σέρτζιο Ματαρέλα έδωσε εντολή στον υπηρεσιακό πρωθυπουργό της Ιταλίας Τζουζέπε Κόντε να σχηματίσει κυβέρνηση με το «αντισυστημικό» Κίνημα των 5 Αστέρων και το κεντροδεξιό Δημοκρατικό Κόμμα, μέχρι αυτήν την εβδομάδα. Μέσα στο Σαββατοκύριακο πραγματοποιήθηκαν πολύωρες συναντήσεις για να προσδιοριστεί η νέα ατζέντα για τη διακυβέρνηση της χώρας και για την οικονομία. Χθες, τα δύο κόμματα παρουσίασαν κοινό πρόγραμμα, θέτοντας ως προτεραιότητα τη χάραξη προϋπολογισμού που θα δώσει ώθηση στην ανάπτυξη.

Η νέα κυβέρνηση σχεδιάζει μέτρα στήριξης στον προϋπολογισμό του 2020.

Σύμφωνα με 26σέλιδο προσχέδιο που έχει στη διάθεσή του το Bloomberg, τα δύο κόμματα εξετάζουν τη ματαίωση αύξησης του φόρου πωλήσεων από τις αρχές του νέου έτους, μέτρο στήριξης που θα αντισταθμιστεί από τη μείωση των δημοσίων δαπανών και την αύξηση των εσόδων από άλλους τομείς της οικονομίας, ώστε να μην εκτροχιαστούν οι στόχοι για τον προϋπολογισμό. Στα σχέδια του νέου κυβερνητικού συνασπισμού, που θεωρητικά θα ορκιστεί την Πέμπτη, περιλαμβάνεται επίσης η μείωση της φορολογίας στην εργασία και η υιοθέτηση κατώτατου μισθού. Αυτά τα επεκτατικά δημοσιονομικά μέτρα δεν αναμένεται να θέσουν σε κίνδυνο τον προϋπολογισμό της υπ' αριθμόν 3 οικονομίας στην Ευρωζώνη, τονίζεται στο προσχέδιο.

Το Σαββατοκύριακο έγιναν συναντήσεις υπό τον Τζουζέπε Κόντε για να προσδιοριστεί η ατζέντα.

Βασικό μέλημα των Βρυξελλών είναι το υπέρογκο δημόσιο χρέος της Ιταλίας. Οι αρμόδιοι αξιωματούχοι της Ε.Ε. τόνιζαν στην προηγούμενη κυβέρνηση συνασπισμού του Κινήματος των 5 Αστέρων και της Λέγκας του Βορρά ότι οι στόχοι για το δημοσιονομικό έλλειμμα θα πρέπει να είναι χαμηλοί, προκειμένου να δαμαστεί σε βάθος χρόνου το χρέος της χώρας, που σήμερα ξεπερνάει το 132% του ΑΕΠ. Η διαμάχη αυτή δημιούργησε κλίμα πολιτικής αστάθειας και προκάλεσε την επιδείνωση των οικονομικών συνθηκών στην ιταλική οικονομία τους 14 μήνες που κυβερνούσε η Λέγκα του Βορρά με το Κίνημα των 5 Αστέρων. Ο ηγέτης της Λέγκας, Ματέο Σαλβίνι, αποφάσισε να αποσύρει το κόμμα του από τον κυβερνητικό συνασπισμό, με κίνδυνο να οδηγηθεί η χώρα σε πρόωρες εκλογές. Η προοπτική αυτή φαίνεται να απομακρύνεται πλέον με τον σχηματισμό νέας κυβέρνησης, μειώνοντας τον κίνδυνο αστάθειας στην οικονομία και διατηρώντας σε χαμηλά επίπεδα τις αποδόσεις των κρατικών ομολόγων.

Σε χαμηλό τριετίας η μεταποίηση στις ΗΠΑ

Η μεταποιητική δραστηριότητα στις ΗΠΑ συρρικνώθηκε απρόσμενα για πρώτη φορά μετά μια τριετία. Τα τελευταία στοιχεία για την ισχυρότερη οικονομία του κόσμου είναι εξαιρετικά δυσάρεστα, διότι επιβεβαιώνουν φόβους για τις επιπτώσεις του εμπορικού πολέμου που έχει κηρύξει η Ουάσιγκτον κατά του Πεκίνου. Εχουν, ως εκ τούτου, αρνητικό αντίκτυπο στην κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ όταν ο ίδιος εξετάζει το ενδεχόμενο να θέσει υποψηφιότητα στις επόμενες προεδρικές εκλογές. Η υποχώρηση της παραγωγής, των παραγγελιών και των προσλήψεων οδήγησε την αμερικανική μεταποίηση στο χαμηλότερο επίπεδο από τον Ιανουάριο του 2016, με τον δείκτη υπευθύνων προμηθειών της ISM Markit να υποχωρεί κάτω από τις 50 μονάδες βάσης, στις 49,1 μ.β. Αν και η αμερικανική οικονομία βρίσκεται σε τροχιά ισχυρής ανάπτυξης εδώ και περίπου μία δεκαετία, το ΑΕΠ ενισχύθηκε σε χαμηλότερο ρυθμό το β΄ τρίμηνο του 2019. Συν τοις άλλοις, υπολογίζεται πως οι δαπάνες κάθε νοικοκυριού στις ΗΠΑ αυξάνονται κατά 800 δολάρια, ετησίως, από τους δασμούς των ΗΠΑ σε προϊόντα από την Κίνα. Οι αμερικανικές επιχειρήσεις εκφράζουν τη δυσαρέσκειά τους για την πολιτική προστατευτισμού που εφαρμόζει η Ουάσιγκτον, αλλά και την απρόβλεπτη συμπεριφορά του Ντόναλντ Τραμπ. «Είναι αδύνατο να σχεδιάσει κανείς τις κινήσεις του σε ένα τέτοιο περιβάλλον», είχε σχολιάσει ο Ντέιβιντ Φρεντς, διευθυντικό στέλεχος στην Εθνική Ομοσπονδία Λιανεμπορίου (National Retail Federation) των ΗΠΑ σε επιστολή που εξέδωσε την περασμένη Παρασκευή. Ο Λευκός Οίκος σκοπεύει να φορολογήσει όλες τις εισαγωγές από την Κίνα μέχρι τον Δεκέμβριο, μια κίνηση που επιβαρύνει και τους Αμερικανούς επιχειρηματίες που παράγουν προϊόντα στην Κίνα.

Με ανάπτυξη 2%, η Ισπανία δίνει ένα καλό μάθημα στη Γερμανία

Η ισπανική οικονομία δεν εξαρτά την ανάπτυξή της από τη δημοσιονομική πολιτική των άλλων χωρών της Ευρωζώνης, όπως είναι η Γερμανία. Αναμένεται δε, όπως αναφέρει σε σχετικό άρθρο της η εφημερίδα Financial Times, να αναπτυχθεί ταχύτερα από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης και τέσσερις φορές πιο γρήγορα από τη Γερμανία. Και ενώ άλλες μεγάλες οικονομίες της Ευρωζώνης τείνουν προς ύφεση, η Ισπανία, η τέταρτη μεγαλύτερη, ενισχύεται από τις αυξημένες δαπάνες των νοικοκυριών – βέβαια, δεν είναι άτρωτη από τον σκληρό σινοαμερικανικό πόλεμο στο πεδίο. Πάντως, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι αυτή η επίδοση δεν είναι πρωτόγνωρη, καθώς τα τελευταία πέντε χρόνια ο ρυθμός της ισπανικής οικονομίας υπερέβαινε τον αντίστοιχο της Ευρωζώνης. Απλώς τους τελευταίους 12 μήνες μεταβάλλεται το μοντέλο και κινητήρια δύναμη, αντί για τις εξαγωγές είναι η εγχώρια ζήτηση χάρις και στις αυξήσεις μισθών (ειδικά του ελάχιστου μισθού κατά 22%) με κρατική απόφαση. Πολλοί αναλυτές προβλέπουν αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Ισπανίας άνω του 2% το τρέχον έτος, όταν για τη Γερμανία προβλέπεται 0,5% και για την Ευρωζώνη ελαφρώς άνω του 1%. Κατά τον Ερικ Νίλσεν, ανώτατο οικονομολόγο της τράπεζας UniCredit, ο οποίος θεωρεί θετική τη μεταστροφή στην εγχώρια ζήτηση, «η Ισπανία είναι ένα πραγματικό μάθημα για τους Γερμανούς».

Ενας βασικός λόγος χάρις στον οποίο αναζωογονήθηκε η κατανάλωση στη χώρα, είναι ότι φέτος αυξήθηκε ο ελάχιστος μισθός 22% και αυτή είναι η μεγαλύτερη αύξηση των τελευταίων 40 ετών. Βέβαια, παραμένει το ερώτημα πόση διάρκεια θα έχει η δυναμική της οικονομίας, ειδικά εάν σκεφθεί κανείς ότι η ευρύτερη οικονομία στην Ευρωζώνη βραδυπορεί και η ίδια η Ισπανία βρίσκεται ενόψει εκλογών τέταρτη φορά σε τέσσερα χρόνια. Ο Πέδρο Σάντσεθ εκτελεί χρέη υπηρεσιακού πρωθυπουργού και, εάν δεν κατορθώσει να σχηματίσει κυβέρνηση έως τις 23 τρέχοντος, θα προκηρυχθούν εκλογές στις 10 Νοεμβρίου. Πάντως, το εάν θα αναδειχθεί από τις κάλπες κυβέρνηση παραμένει αμφίβολο. Συν τοις άλλοις, η εμπορική διαμάχη μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας επηρεάζει δυσμενώς το επιχειρηματικό, επενδυτικό και καταναλωτικό κλίμα σε όλο τον κόσμο, όπως παρατηρούν οι Financial Times.

Στην Ισπανία έχουν αρχίσει να φαίνονται ορισμένα σημάδια αποδυνάμωσης, διότι ειδικά τον Αύγουστο οι εγχώριες πωλήσεις οχημάτων μειώθηκαν 31% σε σύγκριση με τις αντίστοιχες του ίδιου μήνα πριν από ένα χρόνο. Το επτάμηνο του 2019 η κάμψη στις πωλήσεις ήταν 6,6%, ενώ ο κλάδος συνολικά συνεισφέρει σχεδόν 10% στο ΑΕΠ και 9% στην απασχόληση συνολικά. Σύμφωνα με την Ενωση Αυτοκινητοβιομηχανιών της χώρας, ο κλάδος περνάει μία από τις δυσκολότερες περιόδους της ιστορίας του, αν και αναλυτές επισημαίνουν ότι η όποια αποθέρμανση είναι αναμενόμενη μετά τόσα χρόνια, που η οικονομία αναπτυσσόταν γρηγορότερα από την Ευρωζώνη. Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας El Pais, ένας κλάδος που επίσης έχει κάποιες ενδείξεις αποδυνάμωσης είναι αυτός της μεταποίησης, αρκετά πιο εκτεθειμένος στις διεθνείς εξελίξεις. Αν και στόχος των εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε αυτόν, ήταν να διευρύνουν τη συμβολή τους στο ΑΕΠ στο 20% έναντι του 14% το 2018. Αναλυτές προβλέπουν ότι η φετινή του συνδρομή θα είναι κάτω του 14%, ενώ το 20% ως μερίδιο είχε επιτευχθεί στη δεκαετία του 1990.

Οικονομολόγοι επισημαίνουν, πάντως, ότι η Ισπανία δείχνει πιο ανθεκτική στα πλήγματα από την κάμψη της διεθνούς οικονομίας. Η δε δυναμική της οικονομίας της οφείλεται εν πολλοίς σε μεταρρυθμίσεις της προηγούμενης κεντροδεξιάς κυβέρνησης του Μαριάνο Ραχόι κατά τη διάρκεια της κρίσης, αλλά και στην οικονομική αρωγή από τις Βρυξέλλες, μέσω της οποίας εξυγιάνθηκε ο κλάδος των τραπεζών. Οι μεταρρυθμίσεις Ραχόι στα εργασιακά συνέτειναν σε μείωση της ανεργίας και του δημοσιονομικού ελλείμματος, που έφθανε το 10% του ΑΕΠ.

Η οικονομία διατηρεί τη δυναμική της, παρότι ο Πέδρο Σάντσεθ είναι υπηρεσιακός πρωθυπουργός και έχουν προκηρυχθεί εκλογές.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Απλοποιείται η διαδικασία για την προστασία της πρώτης κατοικίας

Στην απλοποίηση των διαδικασιών για την προστασία της πρώτης κατοικίας μέσω της πλατφόρμας της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι δανειολήπτες να διευκολυνθούν και να ενταχθούν στην ευνοϊκή ρύθμιση για επιδότηση των δανείων που έχουν υποθήκη την πρώτη

Αίρεται η υποχρέωση προσκόμισης του πιστοποιητικού βαρών από τα υποθηκοφυλακεία.

κατοικία, προχώρησε το υπουργείο Οικονομίας. Με κοινή υπουργική απόφαση αίρεται η υποχρέωση προσκόμισης του πιστοποιητικού βαρών από τα υποθηκοφυλακεία κατά την αίτηση προστασίας από τους ενδιαφερομένους. Ετσι μειώνεται το γραφειοκρατικό κόστος και δημιουργούνται συνθήκες επιτάχυνσης της αξιολόγησης των εκκρεμών αιτήσεων των ευάλωτων νοικοκυριών. Η ρύθμιση μέσω της πλατφόρμας για την προστασία της πρώτης κατοικίας προβλέπει την ηλεκτρονική διαβίβαση της αίτησης στις εμπλεκόμενες τράπεζες, οι οποίες μέσα σε ένα μήνα παρέχουν πρόταση ρύθμισης, με τους ακόλουθους ευνοϊκούς όρους:

• Διαγραφή οφειλής, εφόσον το ανεξόφλητο υπόλοιπο του δανείου ξεπερνά το 120% της εμπορικής αξίας της πρώτης κατοικίας (π.χ. αν κάποιος χρωστάει 100.00 ευρώ, ενώ το σπίτι του αξίζει 50.000 ευρώ, τότε το «κούρεμα» φτάνει τις 40.000 ευρώ).

• Αποπληρωμή σε 25 έτη, έτσι ώστε να προκύπτουν χαμηλές μηνιαίες δόσεις. Εάν ο οφειλέτης υπερβαίνει το 80ό έτος της ηλικίας του, τότε είτε μειώνονται αντίστοιχα τα έτη ρύθμισης ή μπορεί να συμβληθεί κάποιος άλλος νεότερης ηλικίας ως εγγυητής του δανείου (π.χ. τέκνο που θα κληρονομήσει το ακίνητο).

• Χαμηλός εκτοκισμός με επιτόκιο 2%, προσαυξημένο με το euribor τριμήνου.

Το κράτος επιδοτεί την πληρωμή των ανωτέρω μηνιαίων δόσεων του δανείου σε ποσοστό από 20% έως 50%. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, τους πρώτους δύο μήνες λειτουργίας της πλατφόρμας έχουν εισέλθει 85.628 χρήστες, ενώ 17.925 χρήστες έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία προετοιμασίας της αίτησης. Μέχρι σήμερα η υποχρέωση προσκόμισης του «πιστοποιητικού βαρών» δημιουργούσε στρεβλώσεις στην παραπάνω διαδικασία, με αποτέλεσμα να αργεί η διεκπεραίωση των αιτήσεων που είχαν υποβληθεί.

Ενδεικτικά, από τις χιλιάδες αυτές αιτήσεις, μόνο 32 είχαν υποβληθεί και διαβιβαστεί στις τράπεζες, οι οποίες, από την πλευρά τους, είχαν δώσει δύο προτάσεις ρύθμισης, αναμένοντας την αποδοχή τους από τους δανειολήπτες. Οι δύο πρώτες ευνοϊκές ρυθμίσεις που αφορούν δύο πραγματικά ευάλωτα νοικοκυριά περιλαμβάνουν: Η πρώτη, την εξόφληση του δανείου σε 24 έτη, με επιτόκιο 2% και επιπλέον 40% επιδότηση της μηνιαίας δόσης του δανείου από το κράτος. Η δεύτερη, την εξόφληση του δανείου σε 25 έτη, με επιτόκιο 2% και επιπλέον 50% επιδότηση της μηνιαίας δόσης του δανείου από το κράτος.

Εκτίναξη τιμών κατοικιών λόγω υψηλής ζήτησης από το εξωτερικό

Το δεύτερο τρίμηνο αυξήθηκαν κατά 11,1% στην Αττική και 7% στη Θεσσαλονίκη

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

«Εποχές» που φάνταζαν δύσκολο να επαναληφθούν θυμίζει η εικόνα που απορρέει από την αγορά κατοικίας το τελευταίο διάστημα, καθώς, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Τράπεζα της Ελλάδος, κατά το δεύτερο τρίμηνο του έτους, οι τιμές πώλησης κατοικιών στην περιοχή της Αττικής εκτινάχθηκαν κατά 11,1%, σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2018. Πρόκειται για τον ταχύτερο ρυθμό αύξησης των τιμών από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας, δείγμα της ενίσχυσης της ζήτησης, κυρίως από ξένους αγοραστές.

Αντίστοιχα, η αύξηση των τιμών στη Θεσσαλονίκη διαμορφώθηκε σε 7%, σε άλλες μεγάλες πόλεις της

Πρόκειται για τον ταχύτερο ρυθμό αύξησης των τιμών από τα μέσα της προηγούμενης δεκαετίας.

χώρας σε 4,1%, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές (κυρίως παραθεριστικές), η άνοδος ήταν της τάξεως του 4,9%. Σε πανελλαδικό επίπεδο, η αύξηση άγγιξε το 7,7%, έναντι ετήσιας μεταβολής της τάξεως του 4,9% κατά το πρώτο τρίμηνο του 2019. Εν ολίγοις, ο ρυθμός ανόδου των τιμών επιταχύνθηκε σημαντικά. Υπενθυμίζεται ότι στο σύνολο του 2018, οι αξίες των κατοικιών είχαν αυξηθεί κατά 1,7%, αν και κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους ήταν εμφανής η επιτάχυνση της αγοράς. Κατά το φετινό δεύτερο τρίμηνο, οι νεόδμητες κατασκευές αυξήθηκαν κατά 7,7%, ενώ τα παλιότερα ακίνητα (άνω των πέντε ετών) ενισχύθηκαν με ρυθμό της τάξεως του 7,6%.

Η άνοδος των τιμών οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στη ζήτηση από το εξωτερικό, ως αποτέλεσμα των επενδυτικών ευκαιριών που προσφέρονται στην αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων, αλλά και στο πρόγραμμα χορήγησης αδειών παραμονής πενταετούς διάρκειας σε όσους πολίτες χωρών εκτός Ε.Ε. αποκτήσουν ακίνητα αξίας τουλάχιστον 250.000 ευρώ.

Υπενθυμίζεται ότι στο σύνολο του 2018, τα κεφάλαια που τοποθετήθηκαν στην ελληνική αγορά ακινήτων από το εξωτερικό αυξήθηκαν κατά 172% σε σχέση με το 2017 και διαμορφώθηκαν γύρω στο 1,3 δισ. ευρώ. Από το ποσό αυτό, περίπου 655 εκατ. ευρώ αφορούσαν αποκλειστικά αγορές ακινήτων από ξένους επενδυτές, με τα υπόλοιπα κεφάλαια να αφορούν επενδυτικές κινήσεις, όπως αναπτύξεις κτιρίων και ανακατασκευές υφιστάμενων ακινήτων. Πρόκειται για ποσό υπερδιπλάσιο του 2017, οπότε εκτιμάται ότι στην Ελλάδα καταγράφηκαν εισροές κεφαλαίων της τάξεως των 500 εκατ. ευρώ για αγορές ακινήτων.

Η εξέλιξη αυτή είναι ασφαλώς θετική για τους ιδιοκτήτες που ενδιαφέρονται να πωλήσουν το ακίνητό τους και φυσικά και για τους δανειολήπτες των προηγούμενων ετών, που δεν θα πρέπει να ανησυχούν μην τυχόν το ενέχυρο του στεγαστικού τους έχει αίφνης χαμηλότερη αξία από το ίδιο το δάνειο. Παράλληλα και οι τράπεζες ασφαλώς ευνοούνται από την εξέλιξη αυτή, καθώς οι αυξημένες αξίες βελτιώνουν την εικόνα των ισολογισμών τους, δεδομένης της πληθώρας των ακινήτων που έχουν συσσωρευσει τα προηγούμενα χρόνια και συνεχίζουν να αποκτούν μέσω των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών.

Στον αντίποδα, όσοι ενδιαφέρονται να αγοράσουν ακίνητο πιθανώς να προβληματίζονται πλέον, καθώς ο προϋπολογισμός που απαιτείται για την απόκτησή του συνεχώς μεγαλώνει, δυσκολεύοντας ακόμα περισσότερο την απόκτηση κατοικίας. Σημειωτέον ότι η αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών δεν έχει ενισχυθεί ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών, πέραν ίσως ορισμένων φοροελαφρύνσεων που έχουν βελτιώσει κάπως τα οικονομικά των πολιτών.

Επιπλέον, με δεδομένο ότι όλο και περισσότεροι ενδιαφερόμενοι στρέφονται εκ των πραγμάτων στην ενοικίαση, έντονα ανοδική πορεία ακολουθούν πλέον και οι τιμές των ενοικίων, έχοντας αυξηθεί σε ποσοστό έως 34% κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου, με την πλειονότητα των περιοχών να καταγράφουν διψήφιες αυξήσεις.

«Απογείωση» για τις τιμές πώλησης κατοικιών

ΕΤΗΣΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

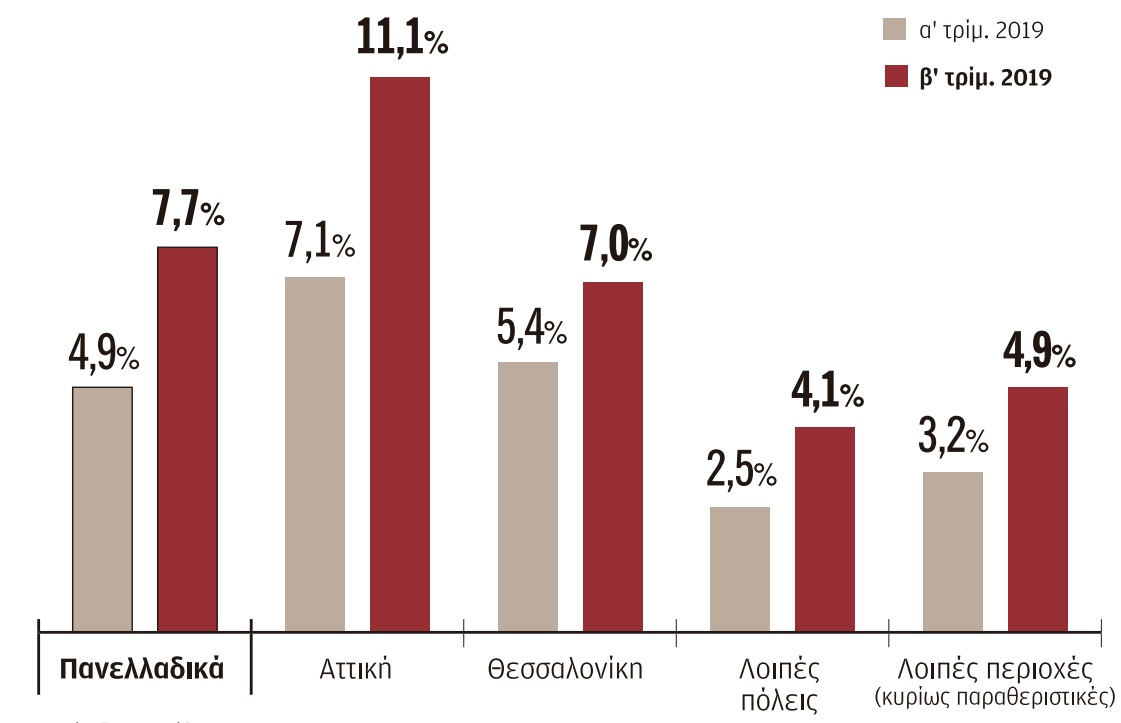

ΠΗΓΗ: Τράπεζα της Ελλάδος

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ***

Το «μούχτιν» ουδείς εμίσησεν

Για να γίνει μια μεταβίβαση ακινήτου από τον πωλητή στον αγοραστή στο Κτηματολόγιο, απαιτείται μεταξύ άλλων να παρουσιαστούν οι φοροαπαλλαγές από το Τμήμα Φορολογίας, και των Φορολογικών Τελών από Δήμους και Κοινότητες, και από τα Συμβούλια Αποχετεύσεων. Το Κτηματολόγιο ουσιαστικά ενεργεί ως επόπτης ή ελεγκτής της διαδικασίας αυτής εφόσον αν δεν προσκομιστούν αυτές οι αποδείξεις, δεν προχωρεί η διαδικασία μεταβίβασης.

Να πάψει να ισχύει η σημερινή αρρωστημένη κατάσταση κάποιος να μην πληρώνει, να έχει και παράλογες απαιτήσεις που τα κτήρια μένουν ασυντήρητα ... επειδή δεν πληρώνει.

Λόγος γίνεται τις τελευταίες μέρες για τροποποίηση του Περί Μεταβιβάσεως και Υποθηκεύσεως Ακινήτων Νόμου έτσι ώστε να προστεθεί στη λίστα των προαπαιτούμενων για μεταβίβαση και η απόδειξη εξόφλησης τελών και δικαιωμάτων προς την Υδατοπρομήθεια. Το δικαιολογητικό είναι η αποφυγή τσακωμών και διαδικαστικών διαδικασιών για το ποιος χρωστά το νερό που καταναλώθηκε και οι οποίοι οδήγησαν σε ένα ποσό – μαθαίνουμε – της τάξης των €4εκ να παραμένει ανείσπρακτο.

Εκ πρώτης όψεως, μπορεί κάποιος να πει, «…μα καλά, πώς γίνεται να συμβαίνει κάτι τέτοιο;»

Σίγουρα σε πολλές περιπτώσεις είναι έως αδύνατο να συμβεί κάτι τέτοιο. Όταν ένας αγοραστής αγοράζει από έναν ιδιοκτήτη του οποίου το ακίνητο που πουλά έχει τίτλο Ιδιοκτησίας, τότε είναι εύκολο να εξασφαλίσει 100% πως κατά την ημερομηνία μεταβίβασης δεν υπάρχει τίποτα χρωστούμενο προς την Υδατοπρομήθεια, την Ηλεκτρική κλπ. Απλά βάζει ένα όρο στο Συμβόλαιο Πώλησης/ Αγοράς πως κατά την ημερομηνία μεταβίβασης ο πωλητής οφείλει να προσκομίσει αποδεικτικά πληρωμής των πιο πάνω και το πράγμα λογικά τελειώνει εκεί. Αν δεν προσκομιστούν, τότε δεν γίνεται μεταβίβαση. Ο πωλητής θέλοντας να ολοκληρώσει τη συναλλαγή, θα τα προσκομίσει.

Αν η εξασφάλιση κατοχής της ιδιοκτησίας για κάποιο λόγο οριστεί και γίνει σε προγενέστερη ημερομηνία της μεταβίβασης, τότε και πάλι ο αγοραστής μπορεί να ζητήσει και να λάβει αποδείξεις ότι οι λογαριασμοί είναι διευθετημένοι ως κατά την ημερομηνία λήψης κατοχής. Η όποια κατανάλωση ισχύσει από την ημερομηνία κατοχής και μετά βαρύνει τον κάτοχο (νέο αγοραστή/

Το Κτηματολόγιο ενεργεί ως επόπτης ή ελεγκτής της μεταβίβασης, εφόσον αν δεν προσκομιστούν οι δέουσες αποδείξεις, δεν προχωρεί η διαδικασία.

εισερχόμενο ιδιοκτήτη) και όχι τον εγγεγραμμένο ιδιοκτήτη που είναι ο απερχόμενος ιδιοκτήτης. Αυτή η ρύθμιση μπορεί επίσης να λάβει νομική κατοχύρωση μέσω του συμβολαίου αγοραπωλησίας.

Σε ό,τι αφορά στην πιο πάνω διαδικασία, προβλήματα εντοπίζονται όταν το ακίνητο το οποίο πωλείται ενοικιαζόταν και υπάρχει διαφορά μεταξύ ενοικιαστή και ιδιοκτήτη για το ποιος οφείλει τα ποσά που βρίσκονται σε εκκρεμότητα. Ανεξαρτήτως του ποιος οφείλει το ποσό όμως, είναι άδικο για τον νέο αγοραστή να φορτωθεί τις χρεώσεις των προηγούμενων. Γι' αυτό είτε θα πρέπει να «κλειδώνει» η οφειλή και να παραμένει προς εξόφληση μέχρι να κριθεί από κάποιο Δικαστήριο για το ποιος θα πρέπει να πληρώσει, αλλά ο νέος ιδιοκτήτης να ξεκινά κανονικά με «καθαρό» λογαριασμό, ή θα πρέπει να καταβάλλει το ποσό ο απερχόμενος ιδιοκτήτης και μετά να το λάβει από τον ενοικιαστή του αν κερδίσει τη δικαστική μάχη ή να το καταβάλλει ο νέος ιδιοκτήτης και να αφαιρείται από το τίμημα αγοράς και ο πρώην ιδιοκτήτης να συνεχίσει τη δικαστική μάχη με τον ενοικιαστή και ό,τι προκύψει.

Πέραν της πιο πάνω διαδικασίας υπάρχουν και οι περιπτώσεις όπου το ακίνητο ακόμα δεν έχει ξεχωριστό Τίτλο Ιδιοκτησίας. Εκεί είναι πιθανό ένας developer να χρωστά τέλη σύνδεσης ή/ και κόστος υποδομών. Υπάρχουν περιπτώσεις που κάποιοι χρεοκόπησαν και έμειναν χιλιάδες ευρώ απλήρωτα. Δεν είναι άδικο, θα πείτε, να επωμίζονται αυτό το κόστος οι αγοραστές;

Για να λυθούν αυτού του τύπου τα προβλήματα, δύο πράγματα πρέπει να συμβούν. Πρώτον, υπηρεσίες όπως η Υδατοπρομήθεια και η Ηλεκτρική να μην συνδέουν τις υπηρεσίες τους σε υποστατικά που δεν έχουν Πιστοποιητικό Τελικής Έγκρισης και αν δεν πληρωθούν για ό,τι τους οφείλεται, και δεύτερον, να συντμηθεί επιτέλους η διαδικασία έκδοσης Τίτλων Ιδιοκτησίας.

Όταν υπάρχει Πιστοποιητικό Τελικής Έγκρισης, τότε σημαίνει πως η ανάπτυξη έγινε σύμφωνα με τις πρόνοιες της Πολεοδομικής Άδειας και της Άδειας Οικοδομής και άρα είναι πλέον ορατή η έκδοση ξεχωριστών Τίτλων Ιδιοκτησίας χωρίς πρόβλημα. Αν δεν υπάρχει το εν λόγω Πιστοποιητικό, τότε μπορεί να συμβαίνουν μύρια πράγματα που να δυσχεραίνουν ή ακόμη και να αποτρέπουν την έκδοση Τίτλων με αποτέλεσμα να υπάρξουν επιπλέον πιθανά προβλήματα στην πορεία. Και αυτά τα προβλήματα προκύπτουν εφόσον γίνεται κανονικά σύνδεση υπηρεσιών πριν την απόκτηση Πιστοποιητικών Τελικής Έγκρισης, οπότε και ο developer παραδίδει κατοχή των μονάδων που κατασκευάζει πριν την έκδοση τέτοιων πιστοποιητικών. Μετά ο developer μπορεί να εξαφανιστεί αφήνοντας σε εκκρεμότητα οφειλές.Πρέπει ή όχι το Κτηματολόγιο να καταστεί επόπτης και γι' αυτό το πράγμα;

Προσωπικά δεν βλέπω πρόβλημα καθώς το Κτηματολόγιο απλά θα έχει να λάβει άλλη μια απόδειξη που θα βάλει στον φάκελο της συναλλαγής. Το όλο τρέξιμο θα το κάνει ο πωλητής και η Υπηρεσία που θα την εκδώσει – στην προκειμένη περίπτωση η Υδατοπρομήθεια.

Εγώ είμαι και απόλυτος. Θα ήθελα να προσκομίζεται και απόδειξη πληρωμής κοινοχρήστων εκεί και όπου ισχύουν κοινόχρηστα. Την απόδειξη θα την εκδίδει η Διαχειριστική Επιτροπή. Να πάψει να ισχύει η σημερινή αρρωστημένη κατάσταση κάποιος να μην πληρώνει, να έχει και παράλογες απαιτήσεις που τα κτήρια μένουν ασυντήρητα... επειδή δεν πληρώνει. Στην πορεία το πουλά και παραμένουν σε εκκρεμότητα οι οφειλές του που δεν αναγνωρίζει ο επόμενος.Όλα αυτά δεν θα εξαλείψουν τα προβλήματα, αλλά θα τα μειώσουν δραστικά. Το … μούχτιν, όπως φαίνεται, ουδείς εμίσησεν. Ενόσω υπάρχουν διαδικασίες που πάσχουν και επιτρέπουν στους επιτήδειους να περνάνε κάτω από το ραντάρ, τότε θα πηγαίνουμε από το κακό στο χειρότερο.

Ο Ανδρέας Α. Ανδρέου είναι MRICS CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Blue Air
smart flying

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Blue Air
smart flying

Η «βίβλος» του Μεγαλέξανδρου

Το εκτενέστερο αφήγημα του Μεσαίωνα, που εξιστορεί τη θρυλική ζωή του μεγάλου στρατηλάτη, παρουσιάζεται στη Θεσσαλονίκη

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΜΥΡΤΣΙΩΤΗ**

Ενθεν ουν ήκεν Αλέξανδρος επί τον καλούμενον Γρανικόν ποταμόν / Τούτον δε εφύλαττον σατράπαι Δαρείου. Γενναίας δε μάχης / Εκράτησεν Αλέξανδρος και λάφυρα λαβών εξ αυτών/ Επεμψεν τη μητρί αυτού Ολυμπιάδι εις Μακεδονίαν. Η ελληνική επιγραφή σε βυζαντινή γραφή που διαβάζουμε κάτω από μια μικρογραφία εξαιρετικής σύνθεσης αποτελεί ελάχιστο μόνο δείγμα σελίδας από το σωζόμενο βυζαντινό χειρόγραφο με τα έπη του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Το «ξεφυλλίζουμε» στη Θεσσαλονίκη, σε μια ψηφιακή έκθεση με την οποία το Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας, φέρνει συμβολικά στο Αλεξάνδρειο Μέλαθρο το εκτενέστερο αφήγημα του Μεσαίωνα στον κόσμο που εξιστορεί τη θρυλική ζωή του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Ο θρύλος του Μακεδόνα στρατηλάτη, πολυμεταφρασμένος σε δεκάδες γλώσσες και διασκευασμένος σε κάθε εποχή, διαδόθηκε σε Δύση και Ανατολή. Ο ηρωισμός, η γενναιότητα, η ζωή και οι περιπέτειές του υμνήθηκαν μέσα από πολυάριθμα χειρόγραφα. Βασισμένα στις καταγραφές του ιστορικού Καλλισθένη που συνόδευε τον Μέγα Αλέξανδρο στις εκστρατείες του, υπήρξε το δημοφιλέστερο κοσμικό κείμενο και το μεγαλύτερο σε διάδοση έργο μη εκκλησιαστικού περιεχομένου κατά τον Μεσαίωνα. Στο Βυζάντιο, τα κατορθώματα του «κοσμοκράτορος Αλέξανδρου του Βασιλέως», έγιναν «διήγησις εξαίρετος και όντως θαυμασία». Στο πρόσωπό του οι Βυζαντινοί αυτοκράτορες, από τον Μέγα Κωνσταντίνο ως τον Μανουήλ Παλαιολόγο, ηγεμόνες που διεκδικούσαν την κυριαρχία «πάσης ανατολής», φαίνεται πως είχαν βρει ένα επιβλητικό πρότυπο, ένα σημείο αναφοράς για την ταυτότητα των Βυζαντινών.

Το «Μυθιστόρημα του Αλεξάνδρου», λόγω της δημοφιλίας του μεταφράστηκε σε ευρωπαϊκές και ασιατικές γλώσσες (λατινικά, αρμενικά, συριακά, κοπτικά, αιθιοπικά, σερβικά, αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, εβραϊκά κ.ά.). Διασκευάστηκε πολλές φορές ακόμα και σε στίχους στη βυζαντινή δημοτική γλώσσα και ήταν από τα πιο δημοφιλή κοσμικά αναγνώσματα των Βυζαντινών Ελλήνων. Επί τουρκοκρατίας η «φυλλάδα του Μεγαλέξανδρου» τυπωμένη σε πολλές εκδόσεις στη Βενετία, πήρε τη μορφή λαϊκού αναγνώσματος.

Υπάρχουν δεκάδες χειρόγραφα σε όλο τον κόσμο (ινδικά, περσικά, αραβικά, παλαιοθωμανικά, σερβικά, λατινικά) με λιγότερες ή περισσότερες κατά περίπτωση μικρογραφίες που συνοδεύουν το περιεχόμενο και εστιάζουν σε συγκεκριμένα επεισόδια της ζωής του και της συνάντησής του με διάφορους λαούς της Οικουμένης, εξηγεί ο πρόεδρος της εποπτικής επιτροπής του Ελληνικού Ινστιτούτου της Βενετίας, καθηγητής Χρήστος Αραμπατζής. Ωστόσο, το βυζαντινό χειρόγραφο κώδικας 5 του Ελληνικού Ινστιτούτου της Βενετίας, στο οποίο βασίζεται η έκθεση στη Θεσσαλονίκη, είναι το εκτενέστερο στον κόσμο καθώς εξιστορεί με λεπτομέρειες, εικονογραφικές και φιλολογικές, τα έπη και τη ζωή του Μακεδόνα στρατηλάτη. Εμπεριέχει 250 μικρογραφίες, η κάθε μια καλύπτει όλη τη σελίδα και στο σύνολό του αποτελεί το σπουδαιότερο κειμήλιο του Ελληνικού Ινστιτούτου της Βενετίας.

Επί τουρκοκρατίας η «φυλλάδα του Μεγαλέξανδρου», τυπωμένη σε πολλές εκδόσεις στη Βενετία, πήρε τη μορφή λαϊκού αναγνώσματος.

Το βυζαντινό χειρόγραφο κώδικας 5 του Ελληνικού Ινστιτούτου της Βενετίας είναι το εκτενέστερο στον κόσμο, με 250 ολοσέλιδες μικρογραφίες.

Ο αυτοκράτορας της Τραπεζούντας Αλέξιος Γ΄ Μέγας Κομνηνός, παραγγελιοδότης του χειρογράφου.

Αντιγράφηκε γύρω στα μέσα του 14ου αιώνα κατόπιν παραγγελίας κατά πάσα πιθανότητα από τον αυτοκράτορα της Τραπεζούντας Αλέξιο Γ' Μέγα Κομνηνό για την προσωπική του βιβλιοθήκη. Ο συγγραφέας είναι άγνωστος αλλά λόγω της σχέσης του αρχικού αφηγήματος με τον ιστορικό Καλλισθένη, αποδόθηκε στον «Ψευδοκαλλισθένη». Γύρω από τις υψηλού καλλιτεχνικού επιπέδου μικρογραφίες, όλα τα περιθώρια φέρουν ελληνικές επιγραφές με ερυθρό μελάνι. Συνοδεύονται και από τη μετάφρασή τους σε παλαιοθωμανική γραφή που προστέθηκε εκ των υστέρων, πιθανότατα από ιδιώτη στον οποίο περιήλθε το χειρόγραφο, όταν η Τραπεζούντα πέρασε στα χέρια των Οθωμανών Τούρκων το 1461. Στους αιώνες που ακολούθησαν, άγνωστο πώς και από ποιον, το πολύτιμο χειρόγραφο κατέληξε στην ελληνική αδελφότητα της Βενετίας, όπου μαρτυρείται τουλάχιστον από τα μέσα του 19ου αιώνα. Περιήλθε στο Ελληνικό Ινστιτούτο το 1953 με την πράξη δωρεάς της περιουσίας της ελληνικής Κοινότητας της Βενετίας στο επιστημονικό ίδρυμα και σήμερα κοσμεί το μουσείο του Ινστιτούτου.

Η επιρροή

Το ενδιαφέρον του χειρογράφου δεν εστιάζεται μόνο στην καλλιτεχνική του δημιουργία και στο φιλολογικό του περιεχόμενο, αλλά στις πληροφορίες που αντλεί ο θεατής για την επιρροή που άσκησε ο μέγας στρατηλάτης στο Βυζάντιο.

Ο Αλέξιος Γ΄ Μέγας Κομνηνός που περιγράφεται ως μιμητής του Αλεξάνδρου, είναι κατά πάσα πιθανότητα ο αυτοκράτορας που εικονίζεται στην προμετωπίδα του χειρογράφου. Στο χειρόγραφο, ο μεγάλος στρατηλάτης εικονογραφείται με ενδυμασία Βυζαντινού αυτοκράτορα, παραπέμποντας έμμεσα στον Αλέξιο, ο οποίος ως νέος Αλέξανδρος μάχεται με ανάλογη γενναιότητα και δυναμισμό, με στόχο την προστασία της αυτοκρατορίας του από τους Τούρκους.

Σχεδόν κάθε επεισόδιο του κειμένου είναι εικονογραφημένο με εξαιρετικές λεπτομέρειες και πλούσιες σκηνές από τον βίο και την εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου. «Οι εικόνες δίνουν πνοή στην αφήγηση με τεχνικές που ζωντανεύουν ή ενεργοποιούν την αφήγηση για τον αυτοκράτορα ιδιοκτήτη του κώδικα, επισημαίνει η έκδοση του Ινστιτούτου για το «Μυθιστόρημα του Αλεξάνδρου» (Εκδόσεις Εξάντας). «Τόσο το κείμενο όσο και οι εικόνες γοητεύσαν άμεσα τον αυτοκράτορα προστάτη και διευκόλυναν την ταύτισή του με τη μορφή του Αλέξανδρου».

Ξεφυλλίζοντας το χειρόγραφο με τη βοήθεια της ψηφιακής τεχνολογίας

Μέσα από 250 μικρογραφίες εκτυλίσσονται τα πιο σημαντικά γεγονότα της ζωής του Μ. Αλεξάνδρου, από τη γέννησή του, την αναγόρευσή του σε βασιλέα της Μακεδονίας, τις μάχες του, τη νίκη και τον θάνατο του Δαρείου, βασιλιά των Περσών, την υποταγή των πόλεων και των περιοχών της Ασίας, την επαφή του με μακρινούς πολιτισμούς, την πάλη του με μυθικά τέρατα, τον γάμο του με τη Ρωξάνη, την κατάκτηση της Αιγύπτου, την προσκύνηση στο μαντείο του Αμμωνος Δία, την ίδρυση της Αλεξάνδρειας, τις περιπέτειές του και τελικά τον θάνατό του.

Το ευρύτερο κοινό μπορεί να περιηγηθεί τις σελίδες του χειρογράφου σε ολόγραμμα. Στην ψηφιακή έκθεση, που εγκαινιάζει σήμερα στις 12 το μεσημέρι ο υφυπουργός Εξωτερικών αρμόδιος για τον Απόδημο Ελληνισμό Αντώνης Διαματάρης, οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να ξεφυλλίσουν το χειρόγραφο, να ζουμάρουν στις εικονογραφικές του συνθέσεις που σκιαγραφούν τα βασικά σημεία της ζωής του Μ. Αλεξάνδρου, για να αντιληφθούν την οικουμενική του διάσταση ανά τους αιώνες και να κατανοήσουν πώς οι Βυζαντινοί αφομοίωσαν τα έπη του μεγάλου Έλληνα στρατηλάτη, τον τρόπο με τον οποίο ανέδειξαν τον ηρωισμό και τη γενναιότητά του, στοιχεία που προφανώς υμνήθηκαν ιδιαίτερα στο Βυζάντιο.

Αριστερά, ο γάμος του Μ. Αλεξάνδρου με την κόρη του Δαρείου, Ρωξάνη. Δεξιά, η αναγόρευσή του σε βασιλέα των Μακεδόνων.

«Το Ελληνικό Ινστιτούτο της Βενετίας με την ψηφιακή αυτή έκθεση ανοίγει μια νέα σελίδα για την αξιοποίηση των πολιτιστικών θησαυρών που κατέχει», αναφέρει στην «Κ» ο καθηγητής Χρήστος Αραμπατζής. «Η χρήση νέων τεχνολογιών προσδίδει μια νέα, πρωτόγνωρη δυναμική στη διάχυση των πολιτιστικών αγαθών του ελληνικού πολιτισμού. Η διάδοση της γνώσης είναι ευθύνη μας έναντι της ιστορίας και του ρόλου μας».

Η ψηφιακή έκθεση «Ο θρύλος του Μεγάλου Αλεξάνδρου ως βυζαντινή κληρονομιά. Η μαρτυρία ενός χειρογράφου», που πραγματοποιείται υπό την αιγίδα της Προεδρίας της Δημοκρατίας, ξεκινάει την περιοδεία της συμβολικά από τη Θεσσαλονίκη. Θα διαρκέσει έως τις 16 Σεπτεμβρίου. Τον Οκτώβριο θα παρουσιαστεί στη Νέα Υόρκη στο πλαίσιο του Greek Film Festival (17-23) και στη συνέχεια θα μεταφερθεί στη Σαγκάη, στο ελληνικό περίπτερο της Εκθεσης Εισαγωγών, 5-11 Νοεμβρίου.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

8.9.19 -15.9.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΧΟΡΟΣ

Urban Styles

Η αυλή του Φεστιβάλ FANEROMENI19 θα φιλοξενήσει την καλλιτεχνική ομάδα Funky Monkeys καταφτάνει από το Βερολίνο για μια διαδραστική παράσταση γεμάτη εκπλήξεις που συνδυάζει χορό, ακροβατικά και κωμωδία. Την ομάδα θα συνοδεύει η κυπριακή μπάντα Drumble Beats. Πέμπτη, 12 Σεπτεμβρίου, ώρα 9:00 μ.μ. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου Φανερωμένης 86-90, Λευκωσία. **Πληροφορίες: 22128157, info@cultural.bankofcyprus.com. Είσοδος Ελεύθερη.**

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Συναυλία Μνήμης Σόλωνα Μιχαηλίδη

Το Θέατρο Ριάλτο, στο πλαίσιο των γιορτασμών για τα 20χρονά του, και σε συνεργασία με το Πολιτιστικό Ίδρυμα Σόλωνα Μιχαηλίδη, τιμά τη μνήμη του μεγάλου μουσουργού, με μια μοναδική συναυλία. Στη συναυλία συμμετέχουν το Κουαρτέτο Προμηθέας με τους Νίκο Πίττα (βιολί), Ηρακλή Μιτέλλα (βιολί), Νίκο Παπαγεωργίου (βιόλα), Μιράντα Παπανεοκλέους (βιολοντσέλο), η Θεοδώρα Ράφτη (σοπράνο), η Έλενα Μουζάλα (πιάνο) και η Χορωδία του Μουσικού Λυκείου Λεμεσού με την Κορίνα Βασιλείου (πιάνο). Διεύθυνση χορωδίας: Σόλων Κλαδάς. Θα παρουσιαστούν τα έργα του Σόλωνα Μιχαηλίδη: Κουαρτέτο εγχόρδων, Σουίτα για τσέλο και πιάνο, Τρίο με πιάνο, Πρελούδιο για βιολί και πιάνο, Τραγούδια: Άρια της Ναυσικάς, Κερύνεια μου με πιάνο, La flûte με κουαρτέτο εγχόρδων, και τα Χορωδιακά: Χαίρε Οδυσσέα, Η Ρωμιοσύνη. Θα προβληθεί επίσης βίντεο με συνεντεύξεις του Σόλωνα Μιχαλίδη και της Καλλιόπης Μιχαηλίδου, ενώ σύντομη αναφορά στον Άνθρωπο και Καλλιτέχνη Σ. Μιχαηλίδη θα κάνει ο Μίκης Μιχαηλίδης. Παρασκευή 13 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Λεμεσός. Πληροφορίες / Κρατήσεις: 77 77 77 45 και Πέμπτη 12 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. στο Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου, Αρχοντικό Οδού Αξιοθέας, παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22894531 - 22894532, culture@ucy.ac.cy**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Italian Film Days για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά

Το Italian Film Days επιστρέφει από τις 9 μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου 2019. Η Πρεσβεία της Ιταλίας, σε συνεργασία με την Ιταλική εταιρεία παραγωγής ταινιών IMAGO Film Group, παρουσιάζει για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά το Φεστιβάλ Ιταλικού Κινηματογράφου, με ταινίες από τις καλύτερες στο είδος τους. Η φετινή έκδοση του Φεστιβάλ έχει εμπλουτιστεί με περισσότερες ταινίες, περισσότερες τοποθεσίες και πλήρεις υπότιτλους στα ελληνικά και στα αγγλικά. Οι προβολές θα πραγματοποιηθούν στη Λάρνακα, στη Λευκωσία και στη Λεμεσό, σε συνεργασία με τα θέατρα K-Cineplex, Pantheon και Rialto, με ελεύθερη είσοδο. Η επίσημη έναρξη θα γίνει στη Λάρνακα στις 9 Σεπτεμβρίου εν παρουσία του Ιταλού Πρέσβη και των τοπικών Αρχών, με την προβολή της ταινίας «Quando Corre Nuvolari». Το Φεστιβάλ μετακομίζει στη Λευκωσία στις 11 Σεπτεμβρίου και καταλήγει στη Λεμεσό το Σαββατοκύριακο, με μια ιδιαίτερη νύχτα για το κλείσιμο στις 15 Σεπτεμβρίου, με την ταινία "Un figlio a tutti i costi". Ο σκηνοθέτης Fabio Gravina και ο παραγωγός Salvatore Scarico θα παρουσιάσουν προσωπικά την ταινία. Το ίδιο βράδυ, με βάση τις αξιολογήσεις του κοινού, θα ανακοινωθεί η πιο αγαπημένη ταινία του Φεστιβάλ. **Για περισσότερες πληροφορίες, στη σελίδα Facebook της Πρεσβείας www.facebook.com/ItalyinCyprus/ για καθημερινές ενημερώσεις.**

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Νοσταλγία με τη ΣΟΚ

Υπό την αιγίδα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου πραγματοποιεί συναυλία για να τιμήσει τη δύναμη, την αντοχή και το κουράγιο των προσφύγων ανά τον κόσμο, υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση του μαέστρου Jens Georg Bachmann. Θα ακουστούν τα έργα «Όνειρο θερινής νυχτός», Εισαγωγή, Νυκτερινό, Σκέρτσο και Ιντερμέτζο, του F. Mendelssohn, η Τσέχικη Σουίτα σε Ρε μείζονα, του A. Ντβόρακ, Dabke για ορχήστρα εγχόρδων, του K. Roustom και η «Ωδή στην Χαρά» (απόσπασμα από 4η κίνηση της 9ης Συμφωνίας), του Μπετόβεν. Τετάρτη 11 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:00 μ.μ. Πλατεία Φανερωμένης, Λευκωσία. Η συναυλία πραγματοποιείται στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «Νύχτες Καλοκαιριού» 2019 του Δήμου Λευκωσίας και η είσοδος είναι ελεύθερη για το κοινό. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22 463144, info@cyso.org.cy. Είσοδος ελεύθερη.**

ΘΕΑΤΡΟ

«Σπασμένο Γυαλί» του Άρθουρ Μίλλερ

Στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Κύπρια 2019 παρουσιάζεται το έργο του Άρθουρ Μίλλερ «Σπασμένο Γυαλί», σε μια πολύ ενδιαφέρουσα παράσταση, σε σκηνοθεσία Άσπας Καλλιάνη. Στη Νέα Υόρκη του 1938, την νύχτα των κρυστάλλων που οι Ναζί έσπασαν όλα τα μαγαζιά των Εβραίων, η Σύλβια Γκέλμπεργκ ξαφνικά παραλύει. Χωρίς κανένα παθολογικό αίτιο, μένει ακίνητη από τη μέση και κάτω. Ο γιατρός της, Δρ Χάϊμαν θα σκάψει όσο πιο βαθειά μπορεί στα μυστικά της οικογένειας προκειμένου να τη βοηθήσει. Αυτό όμως που θα βρει, μπορεί να μας βοηθήσει όλους. Πρωταγωνιστούν οι: Γιάννης Βούρος, Παναγιώτα Βλαντή, Χάρης Σώζος, Βάσω Γουλιελμάκη και Ελίνα Μάλαμα. Παραστάσεις 9 Σεπτεμβρίου στο Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού και στις 10, 11 και 12 Σεπτεμβρίου στην Κεντρική Σκηνή ΘΟΚ στη Λευκωσία. **Εισιτήρια: www.tickethour.com.cy & ACS Couriers.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Καφέ Μπαλκάν

Πέντε χρόνια μετά από την τελευταία εμφάνισή τους στο Αρχοντικό Αξιοθέας, οι «Καφέ Μπαλκάν» επιστρέφουν στην Κύπρο με καινούργιο υλικό, συνοδευόμενοι από την Παυλίνα Κωνσταντοπούλου στο τραγούδι και πλαισιωμένοι από τον Απόστολο Σιδέρη στο κοντραμπάσο και τον Ιωάννη Βαφέα στα τύμπανα. Ένα σχήμα με βάση την Κύπρο αλλά επηρεασμένο από τις μουσικές του κόσμου, το Καφέ Μπαλκάν παρουσιάζει φέτος υλικό από την προηγούμενη και νέα του δουλειά, εστιάζοντας σε τραγούδια από την Ανατολική Μεσόγειο και τη βορειοδυτική Μακεδονία, καθώς και σε σκοπούς από την ευρύτερη Χερσόνησο του Αίμου. Αλέξανδρος Γαγάτσης: βιμπράφωνο, Βασίλης Κομματάς: πνευστά Γλαύκος Κοντεμενιώτης: πιάνο, Απόστολος Σιδέρης: κοντραμπάσο, Ιωάννης Βαφέας: τύμπανα, Παυλίνα Κωνσταντοπούλου: τραγούδι. Δευτέρα 9 Σεπτεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου, Αρχοντικό Οδού Αξιοθέας, παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22894531 - 22894532, culture@ucy.ac.cy**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Η πόλη αλλάζει, το ίδιο κι εμείς

Ποια είναι η σχέση μας με την Αθήνα; Τη θεωρούμε «πόλη μας» με τον τρόπο που οι Νεοϋορκέζοι μιλούν για τη «δική τους» Νέα Υόρκη, για παράδειγμα; Την αγαπάμε, την αποστρεφόμαστε, την επαινούμε, εστιάζουμε στην ειδυλλιακή όψη της ή στην ασχήμια και στη δυσοσμία της; Μας απασχολεί η ζωή μας στην πόλη ή το έχουμε πάρει πια απόφαση και δεν αναρωτιόμαστε, δεν συζητάμε, απλώς κυκλοφορούμε χωρίς να έχουμε άλλη επιλογή; Τα ζωτικά προβλήματα της κρίσης υποκατέστησαν τον διάλογο για το όποιο επόμενο βήμα; Θα επανέλθει ή θα γίνουμε απαθείς παρατηρητές, εκλεκτικοί σε ό,τι μας αφορά και παγερά αδιάφοροι σε ό,τι αγγίζει τον δημόσιο χώρο; Η αφορμή για να «επανασυνδεθούμε» με την εικόνα της Αθήνας είναι το αφιέρωμα στην Ταινιοθήκη της Ελλάδος την ερχόμενη εβδομάδα (12-18 Σεπτεμβρίου) με τίτλο «Κινηματογράφος και πόλη». Θα προβληθούν 13 ταινίες σημαντικών σκηνοθετών, στις οποίες «πρωταγωνιστούν» 11 περιζήτητες πόλεις. Το αφιέρωμα δεν είναι πρωτότυπο, το θέμα έχει πολλές φορές επανέλθει, μαζί με το Παρίσι, το Βερολίνο, τη Ρώμη, την Κωνσταντινούπολη, τη Λισσαβώνα, το Μιλάνο, με το βλέμμα του Βέντερς, του Αντονιόνι, του Τριφό, του Φελίνι, του Γούντι Αλλεν κ.ο.κ. Όμως κάθε φορά που διοργανώνεται ένα παρόμοιο αφιέρωμα, η σχέση μας με την πόλη έχει ήδη μετατοπιστεί. Η πόλη αλλάζει, το ίδιο κι εμείς. Ίσως αυτό ακριβώς να είναι και το ενδιαφέρον. Παρακολουθώντας το «Delivery» του Νίκου Παναγιωτόπουλου (1941-2016), λόγου χάρη, ενός σκηνοθέτη που εγκατέστησε την Αθήνα στο κέντρο του κινηματογραφικού έργου του, τι παρατηρούμε; Πώς ήταν η Αθήνα του 2004 και τι διαδρομή έχει διανύσει από τότε έως σήμερα;

«Ποιο είναι το πρόσωπο της Αθήνας στην ταινία σας;» είχαμε ρωτήσει τον Παναγιωτόπουλο. «Είναι η Αθήνα που υπάρχει. Δεν διαφέρει σε τίποτα από οποιαδήποτε μεγαλούπολη. Μιλάω λοιπόν για την εξόριστη πραγματικότητα μιας μεγαλούπολης. Αυτή που κάνουμε ότι δεν υπάρχει. Αυτή που προσπερνάμε και απωθούμε. Υπάρχουν άνθρωποι που ούτε καν τη γνωρίζουν». Η ταινία, που συμπεριλαμβάνεται στο αφιέρωμα, γυρίστηκε με κάμερα στο χέρι, «βρώμικη» φωτογραφία και νυχτερινές λήψεις. Ο ήρωας, ένας πιτσαδόρος που έρχεται από το πουθενά, κάτι μεταξύ αφασικού και έκπτωτου αγγέλου, περιφέρεται και ακούει μαύρες ιστορίες. Αυτές συνθέτουν την ταινία. Για την ακρίβεια, δεν είναι καν ιστορίες. Είναι σπαράγματα λόγου.

Οπως υποστήριζε ο Ν. Παναγιωτόπουλος, «η πόλη για έναν κινηματογραφιστή ήταν πάντα μια ιδανική σκηνή για να παιχτεί ένα δράμα...». Και, τώρα, που τα δράματα πλήθυναν; Που οι ιστορίες πολλαπλασιάστηκαν (προστέθηκαν και οι δεκάδες χιλιάδες των μεταναστών), που τα ντοκιμαντέρ για την πόλη της κρίσης περίσσεψαν από ξένους, κυρίως, αλλά και Ελληνες σκηνοθέτες; Η Αθήνα αποτυπώθηκε σαν εμπόλεμη ζώνη, αλλά και σαν πόλη που συμβαίνουν θαύματα, όταν νέοι άνθρωποι προχωρούν με καινοτόμες ιδέες.

Ο,τι παρακολουθήσαμε όλα αυτά τα χρόνια προκάλεσε ανησυχία, θυμό, πείσμωσε κάποιους και βύθισε στην απραξία κάποιους άλλους. Με έναν τρόπο, όμως, έσπρωξε την πόλη να βρει λύσεις και τους κατοίκους της να ενεργοποιηθούν προς αυτήν την κατεύθυνση. Οχι όλοι και ενδεχομένως όχι για πολύ. Η επιθυμία εγκαταλείπει καμιά φορά και τους πιο παθιασμένους και τολμηρούς. Η Αθήνα, όμως, έπαψε να είναι ένα συμβατικό αστικό τοπίο. Ο χάρτης τροποποιήθηκε, οι διαδρομές παρεκκλίνουν για να συναντήσουν νέες αφηγήσεις. «Αφηγήσεις», η λέξη που μοιάζει να έχει συχνά θεραπευτικές ιδιότητες. Πριν από περίπου έξι μήνες, δημιουργήθηκε η πολιτισμική σύμπραξη Athens Walking Stories, που προσφέρει περιηγήσεις οι οποίες επιχειρούν να μας δείξουν έναν άλλο τρόπο σύνδεσης με το αστικό τοπίο, με συντονιστές δημοσιογράφους και συγγραφείς. Μία από τις περιηγήσεις με θέμα τα «Αθηναϊκά βήματα του Παπαδιαμάντη», με «ξεναγό» τον συγγραφέα Σταύρο Ζουμπουλάκη, είχε τόση επιτυχία, που επαναλήφθηκε τρεις φορές και επίκειται τέταρτη... Γιατί άραγε; Τι προκαλεί την κοσμοσυρροή σε ίχνη του παρελθόντος που επί χρόνια προσπερνάμε; Κι αυτή η Αθήνα υπάρχει, «ως εξόριστη πραγματικότητα μιας μεγαλούπολης», όπως κι εκείνη του «Delivery», κι άλλες πολλές εκδοχές ανάμεσά τους. Ενα παλίμψηστο βλεμμάτων και βημάτων είναι οι πόλεις. Οσο τις βλέπουμε και τις περπατάμε υπάρχουν.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Σχολεία άνευ σχολίων

Κάτι οι ψεύτικες βλεφαρίδες, κάτι το περιστατικό με τη μαντήλα και την εκδίωξη της μαθήτριας από το σχολείο, λίγο τα καπνογόνα, λίγο τα μέτρα ασφαλείας που δεν έχουν ολοκληρωθεί, μου φαίνεται πως τα πράγματα στα σχολεία μας πάλι θα μείνουν στάσιμα. Ολόκληρο το εκπαιδευτικό μας σύστημα στηρίζεται στα επιφανειακά προβλήματα που ανακύπτουν. Κάθε σχολική χρονιά είναι πανομοιότυπη με την προηγούμενη από ιδρύσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αλλάζουν πού και πού τα αναλυτικά προγράμματα, γίνονται κάποιες μικροαλλαγές στους κανονισμούς, προσθαφαιρούνται μαθήματα και πάμε πάλι τη μέρα της μαρμότας.

Το σχολείο είναι μια αναγκαία συνθήκη, τα μαθήματα και ο τρόπος διδασκαλίας τους πρέπει οπωσδήποτε να διέπονται από συγκεκριμένους κανόνες, αλλά είμαι βέβαιος ότι δεν είναι σημαντικό να μάθει κάποιος στανικά το πυθαγόρειο θεώρημα και πότε περισπάται η λήγουσα. Δεν τα υποτιμώ, όχι, καθόλου. Απλώς λέω ότι θα πρέπει το σχολείο, όπως το έχω εγώ στο μυαλό μου, να είναι ένα ανοικτό δρώμενο. Η μάθηση να είναι ένα σκέλος του εκπαιδευτικού προγράμματος. Η ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης, η κοινωνικοποίηση του παιδιού να είναι βασικοί σκοποί της εκπαιδευτικής διαδικασίας και άλλα πολλά. Μπορεί να ακούγονται κάπως όλα αυτά, εξωγήινα και ανεφάρμοστα, αλλά έχω την αίσθηση ότι δεν είναι τόσο δύσκολο να εφαρμοστούν. Ξέρω καθηγητές που μπορούν να το κάνουν, ή καλύτερα γνωρίζω εκπαιδευτικούς που εν μέρει το κάνουν. Με πολλές δυσκολίες βέβαια, αφού πρέπει να ακολουθήσουν ένα σφιχτό αναλυτικό πρόγραμμα, βάλε και τις γιορτές που πρέπει να διοργανωθούν, αλλά και το χάλασμα της σούπας, «τι θες τώρα και τ' ανακατεύεις;», κάνε ό,τι λέει το Υπουργείο να φύγουμε από τις έννοιες. Υπάρχουν οι καθηγητές και οι δάσκαλοι που έχουν μεράκι, που τους ενδιαφέρει περισσότερο αν ο μαθητής έχει να φάει ή έχει καθαρά ρούχα και δεν είναι μελανιασμένος ή λυπημένος και βάζουν σε δεύτερη μοίρα τη μάχη στους Αιγός Ποταμούς και παρόμοια. Δεν είναι σημαντική η μάχη αυτή όταν υπάρχουν μαθητές και μαθήτριες που αντιμετωπίζουν χίλια προβλήματα στο σπίτι τους. Πιστέψτε με, υπάρχουν και μοιάζουν αόρατες οι περιπτώσεις αυτές, είναι σαν τα σκ...τά –συγχωρέστε μου τη φράση– δεν θέλει κανείς να τις ακουμπήσει. Καλύτερα σαν τις γάτες να τα σκεπάσουμε, ούτε να μυρίζουν ούτε να τα βλέπουμε.

Θέλω εκπαιδευτικό σύστημα και λειτουργούς του που να τα βλέπουν και να τα πιάνουν, αφού οι αρμόδιες για τούτο Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας αρκούνται στην καταβολή επιδομάτων και στην προάσπιση της φήμης της υπηρεσίας τους. Δεν υπάρχουν πακέτα παρέμβασης για τον σχολικό εκφοβισμό και συνεργασία με την οικογένεια έφηβου με αυτοκτονικό ιδεασμό. Θέλω τον καθηγητή που θα το πιάσει στον αέρα και θα κινήσει τις αργόσυρτες κοινωνικές υπηρεσίες. Προσοχή, δεν το θεωρώ υποχρέωση του εκπαιδευτικού, απλώς θα ήθελα συναισθηματική νοημοσύνη περισσότερη. Η ευθύνη αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών βαραίνει πρωτίστως άλλους, να εξηγούμαι.

Θα ήθελα πάρα πολύ να δω ρηξικέλευθες προτάσεις διδασκαλίας, να ακούσω για εκπαιδευτικές εκδρομές που έγιναν στον Ακάμα και στο Τρόοδος, τώρα που καίγεται ο Αμαζόνιος είναι σημαντικό να δουν οι μαθητές μας ότι η Κύπρος έχει αυτούς τους πνεύμονες και θα πρέπει να διαφυλάσσονται ως κόρη οφθαλμού. Να επισκεφθούν οι μαθητές ένα σιτοβολώνα ή μία αμπελοκαλλιέργεια για να δουν ότι αυτό το νησί δεν έχει μόνο υπηρεσίες μα και χωράφια. Θα ήθελα λιγότερες ανούσιες σχολικές εορτές, αλλά και αυτές που γίνονται να πραγματοποιούνται με στόχο. Θέλω στο τέλος της γιορτής οι μαθητές να έχουν προσλάβει το τάδε πράγμα, κατά το δυνατό.

Αυτά είναι πράγματα που δεν χρειάζονται περίπλοκες νομοθετικές ρυθμίσεις, δεν πρέπει να περάσουν από τα συνδικαλιστικά μονοπάτια. Θα πρέπει οι μαθουσάλες της δημόσιας εκπαίδευσης επιτέλους να αποφασίσουν να μην αποφασίζουν και οι νεότεροι να απαιτήσουν χώρο και λόγο. Και επειδή ξέρω ότι είναι πολλοί, μπορούν.

Αρνήθηκε να συμβιβαστεί με την εξουσία

Δίγλωσση έκδοση για τον ποιητή Βλαντίμιρ Βισότσκι, τον δεύτερο πιο δημοφιλή Ρώσο στη χώρα μετά τον Γκαγκάριν

ΒΛΑΝΤΙΜΙΡ ΒΙΣΟΤΣΚΙ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (μτφρ)
Στίχος, ο πρώτος ήχος της ψυχής... Στο πνεύμα και τον ρυθμό του Βλαντίμιρ Βισότσκι
Λεμεσός 2019, **σελ.** 189

Του **ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΑΒΡΑΑΜ**

«Η ομορφιά θα σώσει τον κόσμο» έγραφε σε ένα από τα αριστουργήματά του ο Ντοστογιέφσκι, την εποχή που κατέκρινε με τον δικό του καλλιτεχνικό τρόπο την ασχήμια του κόσμου – τη βία, την ταξική εκμετάλλευση και καταπίεση, την κοινωνική αδικία και ανισότητα, την ανελευθερία και τη χειραγώγηση του ανθρώπου, την αλαζονεία και την απληστία της εξουσίας. Αυτήν την ομορφιά με την αισθητική και ηθική διάστασή της, με την έννοια της αντίστασης και της διαρκούς πάλης του ανθρώπου για την ανεξαρτησία και την αξιοπρέπειά του συνέλαβε και ο Βλαντίμιρ Βισότσκι, μια από τις σπουδαιότερες και χαρισματικότερες καλλιτεχνικές φυσιογνωμίες της σοβιετικής εποχής. Το έργο του ως ποιητή, συνθέτη, τραγουδιστή και ηθοποιού του θεάτρου και του κινηματογράφου, αν και δεν εκτιμήθηκε και δεν επιβραβεύθηκε από την εξουσία την ίδια στιγμή που δοξαζόταν και αποθεωνόταν από τον λαό, είναι πλέον κλασικό, διαχρονικό, αναγνωρισμένο από όλους. Τώρα ο Γιάννης Κωστακόπουλος με τη δίγλωσση έκδοση (ελληνικά-ρωσικά) παρουσιάζει στο ελληνόφωνο κοινό το ποιητικό έργο του δημοφιλούς και πολυσυζητημένου Ρώσου καλλιτέχνη του 20ού αιώνα, Βλαντίμιρ Βισότσκι.

Για τον Βλαντίμιρ Βισότσκι η ελευθερία του ανθρώπου ήταν αδιαπραγμάτευτη.

Κινητήρια δύναμη της αισθητικής καλλιτεχνικής στάσης του Βισότσκι, είναι ο αντικομφορμισμός, η άρνηση να συμβιβαστεί με τον εξουσιαστικό ή τον καλλιτεχνικό καθωσπρεπισμό, η άρνησή του να αποδεχτεί τους κανόνες που περιορίζουν την ελεύθερη σκέψη και βούληση ιδιαίτερα στον χώρο της τέχνης. Έτσι η εσωτερική ελευθερία ως πνευματική, ηθική και αισθητική αντίσταση, ανάγεται σε επίκεντρο της ποιητικής, συνθετικής και ερμηνευτικής πορείας του καλλιτέχνη.

Χαρακτηριστικό της ποίησης του Βισότσκι είναι ο ρεαλισμός. Σε αντίθεση, όμως, με τον κυρίαρχο σοσιαλιστικό ρεαλισμό που υπηρετούσε περισσότερο τη σοσιαλιστική ιδέα μέσα από την εξιδανίκευση της πορείας της χώρας ο Βισότσκι στηρίχτηκε στον πραγματικό ρεαλισμό ανιχνεύοντας και αντικατοπτρίζοντας τα υπαρκτά προβλήματα, τις έγνοιες και τις αγωνίες των ανθρώπων. Αρνείται τη μυθοποίηση και τον εξωραϊσμό και βάζει την πραγματικότητα μπροστά από την ιδέα. Μόνο με βάση την κατανόηση της πραγματικής ζωής μπορούμε να αλλάξουμε προς το καλύτερο τον κόσμο. Γίνεται έτσι ο ποιητής και τραγουδιστής του δρόμου, της διπλανής πόρτας, του φόβου, του πόνου, της μοναξιάς, της αλητείας, του ποτού, του χωρισμού, του φανερού και του παράνομου έρωτα. Στηλιτεύει τη διαπλοκή, τη διαφθορά, τη συναλλαγή, τη δωροδοκία, τη γραφειοκρατία, τη σπουνιά και δεν φοβάται τον «Μεγάλο Αδερφό» που βρίσκεται παντού, που ακούει, βλέπει και ελέγχει τα πάντα. Για να εκφράσει καλύτερα την πραγματικότητα γύρω του χρησιμοποιεί την αργκό, τη συνθηματική γλώσσα του περιθωρίου, του υπόκοσμου, των στρατιωτών, της μποέμικης νεολαίας και άλλων ομάδων, μια γλώσσα με τους ιδιωματισμούς και τα υπονοούμενά της. Χρησιμοποιεί διάφορους χαρακτήρες ως ήρωες, αφηγείται όμως πάντοτε σε πρώτο πρόσωπο εσωτερικεύοντας τα προβλήματα των άλλων.

Ο Γιάννης Κωστακόπουλος συστήνει στο ελληνόφωνο κοινό τον Βλαντίμιρ Βισότσκι, μία από τις σπουδαιότερες και χαρισματικότερες καλλιτεχνικές φυσιογνωμίες της σοβιετικής εποχής.

Ο Βισότσκι δεν αμφισβητούσε τη σοσιαλιστική ιδεολογία, ούτε οραματιζόταν την παλινόρθωση του καπιταλισμού. Δεν έφυγε άλλωστε από τη χώρα, ενώ μπορούσε, αφού η τρίτη του γυναίκα από το 1969 ήταν η διεθνούς φήμης Γαλλίδα ηθοποιός Μαρίνα Βλαντί, μέλος του Κ.Κ. της Γαλλίας. Εκείνο όμως που γι' αυτόν ήταν αδιαπραγμάτευτο ήταν η ελευθερία του ανθρώπου. Υπό αυτήν την έννοια θεωρώ ότι ήταν περισσότερο Μαρξιστής από τους επίσημους Μαρξιστές, αφού και ο Μαρξ διατύπωνε τη θέση ότι ο κομμουνισμός είναι το «πέρασμα από το βασίλειο της αναγκαιότητας στο βασίλειο της ελευθερίας», το πέρασμα από τη χειραγώγηση στη χειραφέτηση του ατόμου και της κοινωνίας. Ο Βισότσκι εντόπισε όχι θεωρητικά, αλλά βιωματικά την αντίθεση ανάμεσα στο ιδανικό και την πραγματικότητα, ανάμεσα στο φαίνεσθαι και το είναι, ανάμεσα στο ιδεατό και το αληθινό. Και ως καλλιτέχνης χρησιμοποίησε αλληγορίες, παρωδίες, μεταφορές, υπαινιγμούς, με στίχους λιτούς, σκληρούς, αιχμηρούς αλλά και τόσο απλούς έτσι ώστε να φθάνουν απευθείας στην ψυχή και τη σκέψη των ανθρώπων. Θεωρώ ότι η ποίηση του Βισότσκι, ο οποίος πέθανε το 1980 σε ηλικία 42 μόλις ετών, ήταν ο προάγγελος της περεστρόικα και της διαφάνειας, της αναγκαιότητας δηλαδή να ειπωθούν οι αλήθειες και οι πραγματικότητες της Σοβιετικής Ένωσης και να γίνουν οι αναγκαίες αλλαγές στην πορεία οικοδόμησης του σοσιαλισμού, άσχετα αν αυτή η πορεία μεταλλάχθηκε, ξαστόχησε και οδήγησε στην παλινόρθωση του καπιταλισμού, στη δημιουργία και εδραίωση ακραίων ταξικών ανισοτήτων και σε ένα ιδιόμορφο πολιτικό σύστημα με αρκετά δημοκρατικά ελλείμματα.

Θα πρέπει να τονιστεί η τόλμη του Γιάννη Κωστακόπουλου να ασχοληθεί με τη μετάφραση του πιο δύσκολου κομματιού της λογοτεχνίας, της ποίησης. Σε αντίθεση με το μυθιστόρημα, το διήγημα και ευρύτερα τον πεζό λόγο, η μεταφρασμένη ποίηση έχει την ιδιαιτερότητά της. Διότι ο κάθε στίχος, η κάθε λέξη, η κάθε μεταφορά και παρομοίωση, ακόμη και το κάθε σημείο στίξης έχουν όλα τη σημασία τους. Ο Γιάννης έχει συνείδηση αυτής της δυσκολίας του εγχειρήματος και το επισημαίνει στον πρόλογό του ως μια βασανιστική διαδικασία με την οποία όμως ήθελε να αναμετρηθεί για να παρουσιάσει στο ελληνόγλωσσο κοινό, με τη δική του μεταφραστική εκδοχή, το έργο ενός τεράστιου καλλιτέχνη που επηρέασε και τον ίδιο στα φοιτητικά του χρόνια.

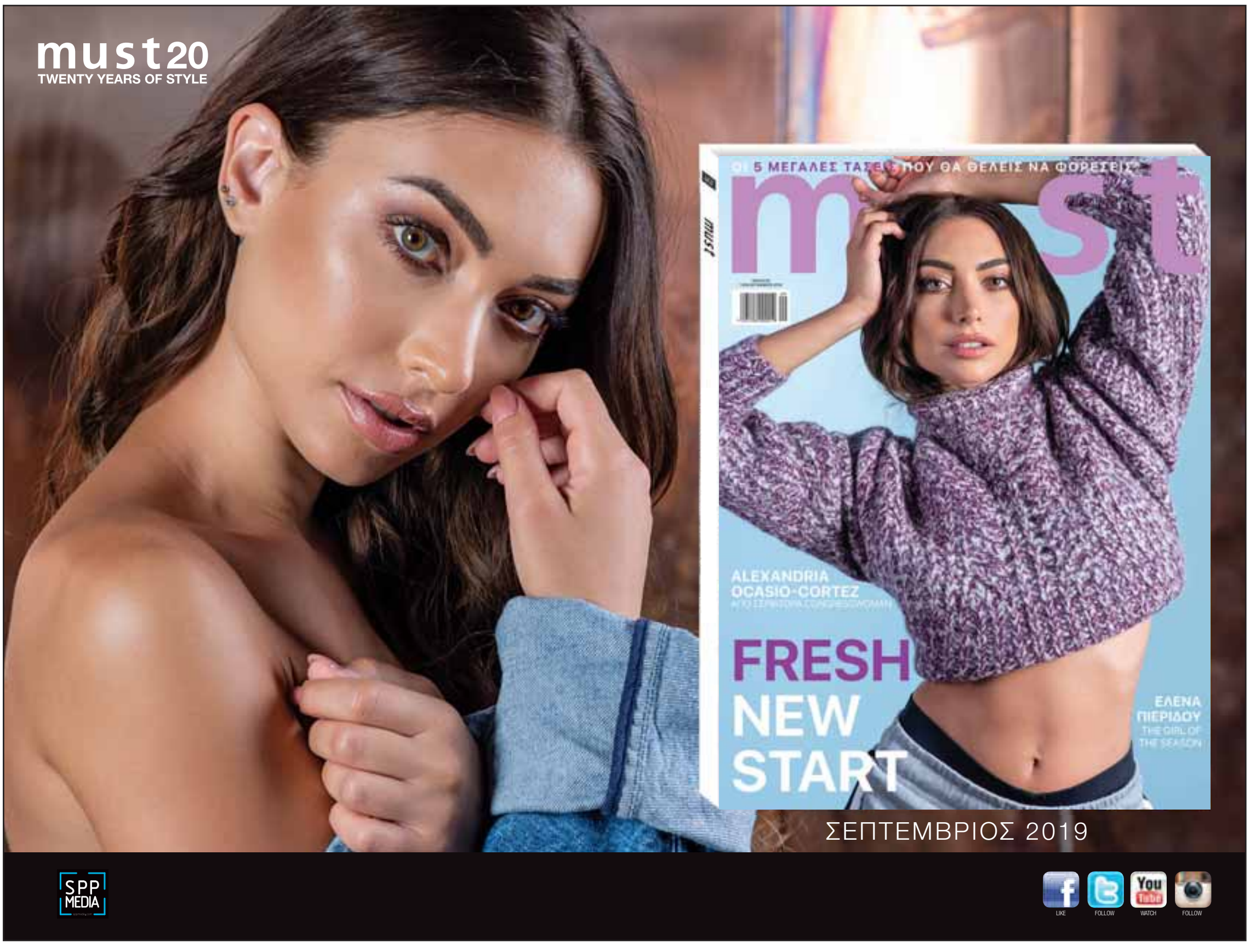

Η «κορυφαία αίθουσα όλου του κόσμου», σύμφωνα με τον Τζον Μπέτζμαν, η τραπεζαρία στο σπίτι του Φέρμορ, όπως είναι σήμερα.

Γεύμα στην Καρδαμύλη, στην «κορυφαία αίθουσα όλου του κόσμου», προς τιμήν των ανδρών που έχτισαν το σπίτι. Στο κέντρο, ο Πάτρικ Λι Φέρμορ. Από το βιβλίο «Πάτρικ Λι Φέρμορ. Μια περιπέτεια» της Αρτέμιδος Κούπερ.

Το 2016, το Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος έκανε μεγάλη δωρεά στο Μουσείο Μπενάκη. Οι εργασίες ξεκίνησαν αμέσως και ολοκληρώθηκαν μερικούς μήνες πριν. Η οικία είναι πλέον έτοιμη για την καινούργια ζωή της ως μορφωτικού κέντρου.

«Καταφύγιο» συγγραφέων στη Μάνη

Η οικία του διάσημου Βρετανού φιλέλληνα Πάτρικ Λι Φέρμορ ανακαινίστηκε και μετατράπηκε σε μορφωτικό κέντρο

Του **ΤΖΟΝ ΚΙΤΜΕΡ***

Ολοι μας ελπίζουμε να ζήσουμε μια καλή ζωή. Κάποιοι καλότυχοι, μάλιστα, καταφέρνουν να γεμίσουν τα χρόνια τους για δυο ζωές. Αλλά ο σερ Πάτρικ Λι Φέρμορ (γνωστός στα ελληνικά ως «κυρ-Μιχάλης», αλλά ως «Πάντι» στα αγγλικά) ήταν σαν να έζησε τρεις ζωές γεμάτες. Ως νεαρός, έκανε μια επική πορεία με τα πόδια από την Ολλανδία στην Κωνσταντινούπολη, έζησε πολλές περιπέτειες, ερωτεύτηκε ενδεείς αριστοκράτισσες κι έχτισε έναν μεγάλο προσωπικό θρύλο.

Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ως μέλος της Υπηρεσίας Ειδικών Αποστολών (SOE), συνεισέφερε σημαντικά στην Αντίσταση στα βουνά της κατεχόμενης Κρήτης. Και στα μεταπολεμικά χρόνια, έγινε ένας από τους πιο σπουδαίους Αγγλους ταξιδιωτικούς συγγραφείς του 20ού αιώνα. Διαφέρουν οι γνώμες για το ποιο ήταν το σπουδαιότερό του βιβλίο, αλλά η «Μάνη» (1958) και η «Ρούμελη» (1966) με επηρέασαν περισσότερο.

Ο Λι Φέρμορ και το έργο του μοιάζουν να συνεχίζουν την πορεία τους στον χρόνο: δημοσιεύθηκαν δύο νέοι τόμοι της επιστολογραφίας του, εκδόθηκε η διήγησή του για την απαγωγή του στρατηγού Κράιπε, η ελκυστική βιογραφία από την Αρτέμιδα Κούπερ τράβηξε την προσοχή πολλών ανθρώπων, και το Μουσείο Μπενάκη εξέδωσε το 2017 ένα αξιοσημείωτο αφιέρωμα στη μνήμη του συγγραφέα.

Η υλική κληρονομιά

Αλλά υπάρχει επίσης μεγάλο ενδιαφέρον για την υλική κληρονομιά του Λι Φέρμορ. Το 1996, ο Πάντι και η σύζυγός του Τζόαν συμφώνησαν να προσφέρουν την οικία τους στο Μουσείο Μπενάκη, ώστε μετά τον θάνατό τους το σπίτι τους στο Καλαμίτσι, κοντά στην Καρδαμύλη της Μάνης, να γίνει μορφωτικό κέντρο συγγραφέων. Ο Πάντι απεβίωσε το 2011, η Τζόαν λίγα χρόνια πριν, κι έτσι το κληροδότημα πραγματοποιήθηκε σε μια δύσκολη εποχή για την Ελλάδα, στο αποκορύφωμα της οικονομικής κρίσης, φέρνοντας το Μουσείο Μπενάκη αντιμέτωπο με μεγάλες προκλήσεις.

Χτισμένο το 1964, το σπίτι δεν είχε σχεδόν καθόλου ανακαινιστεί από τότε. Το επισκέφθηκα κι ο ίδιος το 2015 και είδα πόσες εργασίες χρειάζονταν για να μετατραπεί το σπίτι σε μορφωτικό κέντρο. Οι στέγες, τα παράθυρα, οι πόρτες, τα παντζούρια, τα μπάνια, η κουζίνα, τα ηλεκτρολογικά – όλα ήθελαν εκτεταμένη ανακαίνιση. Δεν υπήρχε ούτε κλιματισμός ούτε Wi-Fi. Χιλιάδες βιβλία έπρεπε να καταγραφούν, πολλά έργα τέχνης να διατηρηθούν, η ασφάλεια της ιδιοκτησίας να βελτιωθεί. Επρόκειτο για ένα μεγάλο και κοστοβόρο έργο.

Ενας θολωτός προθάλαμος βγάζει στην καρδιά του σπιτιού: μια ανοικτή πέτρινη στοά, η οποία μοιάζει με μεσαιωνικό μοναστηριακό περιστύλιο και ενώνει τέσσερις σουίτες δωματίων. Χτισμένο το 1964, το σπίτι δεν είχε σχεδόν καθόλου ανακαινιστεί από τότε.

Το σπίτι αποκαλύπτεται μόνον από το εσωτερικό. Είναι μοναδικό: ούτε μανιάτικο ούτε αγγλικό, αλλά το προϊόν της φαντασίας των Λι Φέρμορ και του αρχιτέκτονά τους Νίκου Χατζημιχάλη.

Το 2016 το Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος έκανε μια μεγάλη δωρεά στο Μουσείο Μπενάκη. Οι εργασίες ξεκίνησαν αμέσως και ολοκληρώθηκαν μερικούς μήνες πριν. Είχα την τιμή να περάσω χρόνο στην οικία φέτος το καλοκαίρι και είδα με τα μάτια μου την ολοκληρωμένη αποκατάσταση. Είναι πραγματικά εντυπωσιακή: εκτελέστηκε με τις πιο απαιτητικές προδιαγραφές, αλλά κατάφερε να διατηρήσει την αυθεντικότητα των αρχικών σχεδίων. Η οικία είναι πλέον έτοιμη για την καινούργια ζωή της ως μορφωτικού κέντρου, αλλά παραμένει ένα αληθινό σπίτι.

Περιβάλλεται από ελαιώνα που βλέπει στον Μεσσηνιακό Κόλπο.

Το σπίτι χτίστηκε μέσα σε έναν ελαιώνα, που βλέπει στον Μεσσηνιακό Κόλπο. Πίσω του διακρίνεται ο Ταΰγετος. Το οικόπεδο είναι ανισόπεδο: στη μια άκρη ένας απόκρημνος γκρεμός αγκαλιάζει έναν ορμίσκο, στην άλλη κατηφορίζουν οι πεζούλες προς μια παραλία, προσβάσιμη και μέσω ενός δημόσιου χωματόδρομου. Η κύρια ιδιοκτησία αποτελείται από το σπίτι το ίδιο και το στούντιο του συγγραφέα, που βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το σπίτι. Στο κύριο επίπεδό του. το σπίτι περιβάλλεται από μια τεράστια ταράτσα, στρωμένη με πήλινα πλακάκια και συνθέσεις από βοτσαλωτό. Σκαμμένα στην ταράτσα υπάρχουν καθιστικά, φτιαγμένο το καθένα γύρω από ένα πέτρινο τραπέζι. Από την ταράτσα το σπίτι φαίνεται σαν να είναι μονώροφο, αλλά πραγματικά ξεχειλίζει πάνω από την άκρη της πεζούλας, αγκαλιάζοντας το κατώτερο επίπεδο.

Το σπίτι αποκαλύπτεται μόνο από το εσωτερικό. Είναι μοναδικό: ούτε μανιάτικο, ούτε αγγλικό, αλλά το προϊόν της φαντασίας των Λι Φέρμορ και του αρχιτέκτονά τους Νίκου Χατζημιχάλη. Ενας θολωτός προθάλαμος βγάζει στην καρδιά του σπιτιού: μια ανοικτή πέτρινη στοά, η οποία μοιάζει με μεσαιωνικό μοναστηριακό περιστύλιο και ενώνει τέσσερις σουίτες δωματίων. Το πιο μεγαλοπρεπές είναι το γιγαντιαίο σαλόνι: το κύριο καθιστικό και τραπεζαρία της οικίας. Το δάπεδό του είναι κατασκευασμένο από πράσινη πηλιορείτικη πέτρα, το ταβάνι του είναι καφασωτό μελιού πεύκου.

Στη μια άκρη του δωματίου είναι ένα όμορφο χαγιάτι τουρκικής αισθητικής με ένα άνετο ντιβάνι. Στην άλλη, το ντιβάνι ζεσταίνεται τον χειμώνα από ένα λίθινο τζάκι περσικής τεχνοτροπίας. Οι τοίχοι καλύπτονται από χτιστές βιβλιοθήκες, όλες φορτωμένες βιβλία. Στο ίδιο αυτό επίπεδο είναι και τα δυο κύρια υπνοδωμάτια και η κουζίνα. Στο κατώτερο επίπεδο υπάρχουν περισσότερα δωμάτια.

Απέναντι από το κύριο κτίριο είναι το στούντιο που ολοκλήρωσε ο Πάντι το 1969. Κι αυτό είναι κατασκευασμένο από πέτρα, με μια κληματαριά στην στέγη. Το κέντρο του γραφείου είναι το σεκρετέρ, γύρω από το οποίο είναι τοποθετημένα τα βιβλία αναφοράς, οι τόμοι Ιστορίας και η λογοτεχνία που εμπλούτισαν τη φαντασία του συγγραφέα. Εδώ νιώθεις πραγματικά την παρουσία του.

Οι δύο όψεις

Για μένα, η οικία έχει διχασμένη προσωπικότητα. Από τη μια, είναι απίστευτα κοινωνική. Θέλει προσκεκλημένους, καλή παρέα, ανθρώπινη συζήτηση, γέλια. Από την άλλη, είναι και τόπος για σιωπηλή μελέτη και διανοητικές δραστηριότητες. Σχεδόν κάθε δωμάτιο έχει γωνίες όπου μπορεί κανείς να κάτσει για να διαβάσει και να γράψει απερίσπαστος, και το ίδιο ισχύει και στα εξωτερικά μέρη της οικίας. Θα είναι τέλειο για μια κοινότητα συγγραφέων.

Αυτή είναι μια μεγαλειώδης οικία –μια μοναδική έκφραση του αγγλοελληνισμού, χτισμένη από δύο μοναδικούς φιλέλληνες– και ήταν για μένα μεγάλη τιμή να είμαι ο καλεσμένος του Μουσείου Μπενάκη. Τον Οκτώβριο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα εγκαινιάσει επισήμως το μορφωτικό κέντρο. Οι συγγραφείς θα φτάσουν του χρόνου. Σε αυτούς εύχομαι κάθε έμπνευση και συγχαίρω το Μουσείο Μπενάκη και το Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος για την καταπληκτική αποκατάσταση.

Χάρη σε αυτά, η μνήμη των Πάντι και Τζόαν και η αγάπη τους για την Ελλάδα θα συνεχίσουν να ζουν. Ο θρύλος τους θα συνεχίσει την πορεία του στο χρόνο.

* Ο δρ Τζον Κίτμερ είναι πρόεδρος του Αγγλοελληνικού Συνδέσμου και τέως Βρετανός πρέσβης στην Ελλάδα. Στα ελληνικά, κυκλοφορούν τα εξής βιβλία του Πάτρικ Λι Φέρμορ: «Ατέλειωτος δρόμος. Από τις σιδηρές πύλες του Δούναβη ώς τον Αθω», «Η απαγωγή του στρατηγού Κράιπε», «Η πορεία προς την Κωνσταντινούπολη», όλα από τις εκδόσεις Μεταίχμιο. Από τον ίδιο εκδοτικό οίκο έχει κυκλοφορήσει η βιογραφία του «Μια περιπέτεια» από την Αρτέμιδα Κούπερ, αλλά είναι εξαντλημένη. Τα βιβλία του Φέρμορ «Ρούμελη» και «Μάνη» κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Κέδρος. Τα «Βιολιά του Σεν Ζακ» από τις εκδόσεις Εστία.

Ο βιβλιοπώλης περνάει ένα συνεχές πανεπιστήμιο

Ο Κυριάκος Π. Κυριάκου ξετυλίγει το κουβάρι της μνήμης τους, με αφορμή μια φωτογραφία του βιβλιοπωλείου του

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Θυμάμαι παλιότερα όταν πέφταμε και χτυπούσαμε και αρχίζαμε τα κλάματα μάς έλεγαν οι γιαγιάδες μας «όχι, όχι άλλο», με μια ζεστή φωνή που πολλές φορές λειτουργούσε. Έβλεπες το τραύμα και άκουγες ταυτόχρονα τη φράση «όχι, όχι άλλο» και έμοιαζε να εξαφανίζεται ο πόνος. Παρακολουθώντας, λοιπόν, την ειδησεογραφία σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις στην Αμμόχωστο σκέφτηκα πώς άραγε να νιώθουν οι άνθρωποι που έφυγαν με τον χειρότερο από την πόλη που γεννήθηκαν, που δημιούργησαν ή που έτυχε να μένουν σε ένα νοικιασμένο διαμέρισμα; Να μπορούν να μπαίνουν στην Αμμόχωστο οι Τ/κ και Τούρκοι δημοσιογράφοι και να απαγορεύεται για τους νόμιμους κατοίκους της;

Μέσα στον καταιγισμό των εξελίξεων, λοιπόν, και στην απληστία του ματιού να δει όσες περισσότερες γωνιές της πόλης, έπεσα επάνω στη φωτογραφία από το βιβλιοπωλείο Παύλος Κυριάκου, ένα από τα πολλά βιβλιοπωλεία της Αμμοχώστου. Επιδίωξα να μιλήσω με τον κ. Κυριάκου και με τη διαμεσολάβηση της κόρης του, της σκηνοθέτριας Μαρίας Κυριάκου, ήρθα σε επαφή μαζί του. Ένας εύθυμος άνθρωπος, ο οποίος με πολλή προθυμία μου μίλησε για την Αμμόχωστο της καρδιάς του, για το βιβλιοπωλείο και για την αξία που έχει το βιβλίο. Αμέσως τον ρώτησα ποια ήταν η πρώτη του εντύπωση, βλέποντας το κατάστημά του από μία φωτογραφία, μετά από 45 χρόνια; «Επειδή είμαι ρεαλιστής και είναι χρόνια που έχω εμπεδώσει στη συνείδησή μου μια κουβέντα που μου

Το βιβλιοπωλείο Παύλος Κ. Κυριάκου βρισκόταν στη λεωφόρο Δημοκρατίας 39, με πελάτες σημαντικές πνευματικές προσωπικότητες της πόλης.

Λόγω της καλοκαιρινής περιόδου το κατάστημα ήταν γεμάτο από ακριβές εκδόσεις, όπως το «Archaeologia mundi» του Καραγιώργη, «Οι εικόνες της Κύπρου» του Παπαγεωργίου και άλλα. «Ο κόσμος τότε διάβαζε, ντόπιοι και τουρίστες».

είπε κάποτε ένας Άγγλος από τις Βάσεις, 'Κυριάκο, μην περιμένετε να πάτε γρήγορα στα σπίτια σας' αυτό εγώ το δούλεψα στο μυαλό μου και αμέσως ξεκίνησα να ενεργοποιούμαι επαγγελματικά» και συνέχισε: «Φυσικά και συγκινήθηκα, αλλά αμέσως έκλεισα αυτό το κεφάλαιο, φυσικά δεν μπόρεσα να αποδιώξω τη σκέψη ότι δυστυχώς δεν θα μπορέσουμε ποτέ να τα ξαναδούμε όλα αυτά». Ο κ. Κυριάκου συγκινείται, δεν απελπίζεται και μου λέει: «Δεν έχω ξεγράψει τίποτε, πάντοτε προσδοκώ. Όμως πρέπει να σκεφτόμαστε πάντα και τα πράγματα από τη χειρότερή τους πλευρά. Τα 45 χρόνια είναι τόσα πολλά… ίσως είναι η ηλικία μου, δεν ξέρω, θα προλάβω να ξαναδώ όλα αυτά που έφτιαξα με τον κόπο μου, μαζί με τα αδέλφια μου, τον πατέρα μου. Το πρώτο κατάστημα που άνοιξε ο πατέρας τού κ. Κυριάκου ήταν ένα μικρό βιβλιοπωλείο, το 1947, είναι μια γλυκόπικρη ανάμνηση γι' αυτόν: «εκεί στα χέρια της μητέρας μου μ' έβγαλαν φωτογραφία με τα ράφια γεμάτα βιβλία να φαίνονται από πίσω, είναι ό,τι πολυτιμότερο έχασα το 1974. Μα αυτή τη φωτογραφία ήθελα να δείχνω ότι γεννήθηκα βιβλιοπώλης». Αμέσως μετά την τραυματική εμπειρία του ξεριζωμού εκείνο που ήθελε ο κ. Κυριάκου είναι να αντλήσει δύναμη, να συνεχίσει να παλεύει. «Βιβλιοπώλης και πάλι;», τον ρώτησα; «Στην αρχή πήγα με τη σύζυγό μου για τρία χρόνια στην Αθήνα όπου εργαστήκαμε στον Ελευθερουδάκη. Εκεί έκανα το μάστερ μου στη βιβλιοπωλική! Και επιστρέψαμε αργότερα στην Κύπρο όπου το 1978 δραστηριοποιήθηκα επαγγελματικά ως βιβλιοπώλης και έκτοτε κάνω αυτή τη δουλειά».

Τι ήταν όμως το Βιβλιοπωλείο Παύλος Κυριάκου, θέλω να μάθω, μιας και η περίφημη Δημοτική Βιβλιοθήκη Αμμοχώστου ίσως να προμηθευόταν και από εκεί βιβλία: «Είχαμε ένα καταπληκτικό κατάστημα στην Αμμόχωστο, στη λεωφόρο Δημοκρατίας 39. Για την εποχή ήταν ένα σούπερ βιβλιοπωλείο, το οποίο ήταν και ξενόγλωσσο. Τον Αύγουστο του 1974 φύγαμε με το κατάστημα και την αποθήκη του γεμάτα εμπορεύματα. Αυτό της φωτογραφίας ήταν το τέταρτο κατάστημα του πατέρα μου». Ο κ. Κυριάκος μού είπε ότι ο Στέφανος Ζυμπουλάκης ήταν πελάτης του βιβλιοπωλείου, αλλά και άλλοι πολλοί, όπως ο Λουΐζου, ο Μήτσος Μαραγκός ιδιοκτήτης της ιδιωτικής βιβλιοθήκης Μαραγκού στην Αμμόχωστο, «Εντολή του Μήτσου Μαραγκού ήταν να παραγγέλνουμε δύο αντίτυπα από κάθε βιβλίο που αφορούσε την Κύπρο, τα οποία αγόραζε για τη Βιβλιοθήκη του. Θυμάμαι τον Πολ Γεωργίου στον περίπατό του, όταν περνούσε μπροστά από το κατάστημα, με το μπαστούνι του και το καπέλο του, να χαιρετάει τον πατέρα μου 'Γεια σου Παύλο, τι κάνεις Παύλο;' και ποιον δεν θυμάμαι, τον Λουΐζου, που του πήγαινα στο σπίτι του τις εφημερίδες. Το περιγράφει η Νίκη Μαραγκού στο βιβλίο της «Είναι ο πάνθηρας ζωντανός;». Αυτά είναι μόνο μερικά από τα ονόματα που ο κ. Κυριάκος θυμάται. Πολλοί οι Αμμοχωστιανοί που πήγαιναν για τις αγορές τους, αλλά όχι μόνο. Ο κ. Κυριάκος μου λέει ότι λόγω της καλοκαιρινής περιόδου είχαν παραγγείλει ακριβές εκδόσεις, που τότε τις έδιναν στα μεγάλα ξενοδοχεία, μιας και οι τουρίστες ζητούσαν βιβλία, καλές εκδόσεις, όπως το «Archaeologia mundi» του Καραγιώργη, «Οι εικόνες της Κύπρου» του Παπαγεωργίου και άλλα πολλά. «Ο κόσμος τότε διάβαζε, όλοι, ντόπιοι και τουρίστες».

Ο κ. Κυριάκος έχει πολλά να θυμηθεί από την αγαπημένη του πόλη, από το κατάστημα, όπου έμαθε τη βιβλιοπωλική τέχνη, λέγοντάς μου, «όλα αυτά είναι πικρές θύμησες, αλλά πάντα υπάρχει η πραγματικότητα. Δεν μπορείς να ζήσεις για πάντα με τις μνήμες και προπάντων με τις κακές. Ευτυχία σημαίνει καλή υγεία και κακή μνήμη, όπως είπε και ο Άλμπερτ Σβάιτσερ.

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ***

Η αρχή της ινδίκτου

Όπως είναι γνωστό, ο καθορισμός της 1ης Ιανουαρίου ως της πρώτης ημέρας του έτους είναι, όπως και πολλές άλλες ανθρώπινες συνθήκες, μία ακόμη αυθαιρεσία μας. Πολλοί λαοί στον κόσμο, άλλωστε, γιορτάζουν τη δική τους πρωτοχρονιά σε διαφορετικές ημερομηνίες απ' ό,τι ο «δυτικός» κόσμος. Στην αρχαία Αίγυπτο γιορταζόταν στα τέλη Σεπτεμβρίου, όταν πλημμύριζε ο Νείλος. Στην Περσία γιόρταζαν την πρωτοχρονιά τους τον Μάρτιο, την ημέρα της εαρινής ισημερίας. Στη Ρώμη, πριν από την εποχή της εγκαθίδρυσης του ιουλιανού ημερολογίου, η πρωτοχρονιά γιορταζόταν την 1η Μαρτίου, ενώ στην Κίνα γιορτάζουν την πρωτοχρονιά με βάση το δικό τους ημερολόγιο, που διαφέρει από χρόνο σε χρόνο.

Αλλά κι εγώ, πριν από αρκετές δεκαετίες, όταν ήμουν ακόμη μαθητής, θεωρούσα πάντοτε ως αρχή της χρονιάς την αρχή των σχολικών μαθημάτων, κάτι που συνέχισα και πολύ αργότερα όταν, αμέσως μετά την επιστροφή μας από τις καλοκαιρινές διακοπές, τον Αύγουστο, συνήθιζα να ανταλλάσσω με τους φίλους και συνεργάτες μου ευχές για μια «καλή χρονιά». Και φαίνεται πως στην ουσία δεν είχα καθόλου άδικο. Γιατί από τις αρχές, ακόμη, του 4ου αιώνα μ.Χ. ο Σεπτέμβριος καθιερώθηκε ως η αρχή του εκκλησιαστικού αλλά και του πολιτικού έτους, επειδή η 1η Σεπτεμβρίου συνέπιπτε με την αρχή της ινδικτιώνος. Ακόμη και σήμερα, άλλωστε, η Ανατολική Εκκλησία εξακολουθεί να εορτάζει την 1η Σεπτεμβρίου ως «αρχή της ινδίκτου».

Οπως μας πληροφορεί η Μαρίνα Δετοράκη: «Η λέξη ινδικτιών σημαίνει κατ' αρχήν τον προσδιορισμό του ετήσιου ποσού που έπρεπε να καταβάλλουν οι Ρωμαίοι πολίτες ως φόρο. Συνεκδοχικά, πήρε τη σημασία της οικονομικής χρονιάς, και όταν οι φόροι ρυθμίζονταν με βάση μια περίοδο περισσοτέρων ετών, ινδικτιών ονομάστηκε το σύνολο αυτών των ετών... Κατέληξε έτσι να σημαίνει ένα θεσμοθετημένο κύκλο 15 ετών, συνεχώς επαναλαμβανόμενο (όπως η εβδομάδα ή ο μήνας), που χρησιμοποιήθηκε για τη χρονολόγηση πράξεων και γεγονότων... που τελικά παγιώθηκε ως το δημοφιλέστερο σύστημα χρονολόγησης για τους Βυζαντινούς, και η 1η Σεπτεμβρίου ως η αρχή του έτους τους». Γι' αυτό, άλλωστε, σε ορισμένες περιοχές της χώρας μας η 31η Αυγούστου ονομάζεται «κλειδοχρονιά» επειδή «κλειδώνει» (τελειώνει) ο προηγούμενος χρόνος, ενώ η 1η Σεπτεμβρίου ονομάζεται «αρχιχρονιά».

Το κρασί αντιμετωπιζόταν ανέκαθεν και ως βασικό συστατικό της θρησκείας, αφού οι αρχαίοι Ελληνες πίστευαν ότι το αίμα του σταφυλιού είναι αίμα του θεού Διονύσου και ότι πίνοντας κρασί μεταλαμβάνουν από το αίμα του θεού.

Η 1η Ιανουαρίου δεν ήταν πάντα η πρώτη μέρα του χρόνου. Για πολλούς αιώνες «αρχιχρονιά» αποτελούσε η 1η Σεπτεμβρίου.

Ο Σεπτέμβριος, όμως, δεν είναι γνωστός μόνο για την «πρωτοχρονιά» του και το άνοιγμα των σχολείων, αλλά έχει συνδεθεί και με τον τρύγο των αμπελιών και τη δημιουργία του κρασιού, που είναι, βέβαια, μια πανάρχαια διαδικασία η οποία ανάγεται στην περίοδο της γεωργικής επανάστασης πριν από περίπου 7.000 χρόνια, ενώ και οι αρχαίοι Ελληνες ασχολήθηκαν με την οινοποιία τουλάχιστον από το 1700 π.Χ. Η σχετική μυθολογία μάλιστα για το κρασί, και η σύνδεσή του με τον θεό Διόνυσο, είναι ιδιαίτερα πλούσια. Γιατί το κρασί αντιμετωπιζόταν ανέκαθεν όχι μόνο ως βασικό συστατικό της διατροφής, αλλά και της θρησκείας, αφού οι Ελληνες πίστευαν ότι το αίμα του σταφυλιού είναι αίμα του θεού Διονύσου και ότι πίνοντας κρασί μεταλαμβάνουν από το αίμα του θεού.

Η λατρεία πάντως του Διονύσου συνάντησε αρκετές δυσκολίες. Αρχικά, μάλιστα, και μια κάποια καχυποψία απέναντι στο κρασί, όπως αποτυπώνεται σε πολλούς σχετικούς μύθους. Πάρτε, για παράδειγμα, έναν αττικό μύθο που συνδέει τον αστερισμό της Παρθένου με το κρασί. Σύμφωνα με τον μύθο αυτό, ο αστερισμός της Παρθένου αντιπροσωπεύει την Ηριγόνη, την κόρη του Ικάριου, που πρώτος υποδέχθηκε τον Διόνυσο στην Αττική και από τον οποίο έμαθε την τέχνη να φτιάχνει το κρασί. Στον τόπο όπου έγινε η συνάντηση εκείνη, φυτεύτηκε το πρώτο αμπέλι και ονομάστηκε από τότε Διόνυσος. Οταν ο Ικάριος προσέφερε το νέο αυτό ποτό στους απλοϊκούς βοσκούς της περιοχής, αυτοί μέθυσαν από το κρασί και νόμισαν ότι ο Ικάριος πήγε να τους φαρμακώσει.

Γι' αυτό έπεσαν πάνω του και τον έκαναν κομμάτια. Μόνον όταν ξεμέθυσαν κατάλαβαν το λάθος τους και τον έθαψαν με τιμές κάτω από ένα τεράστιο πεύκο που ο κορμός του έσταζε από τότε ρετσίνι. Στο πεύκο αυτό οδηγήθηκε η Ηριγόνη από την πιστή σκύλα του Ικάριου και από το κλαψούρισμά της κατάλαβε ότι ο πατέρας της ήταν θαμμένος εκεί. Τότε με τη ζώνη της κρεμάστηκε κι αυτή από το ίδιο πεύκο. Ετσι ο Δίας αποφάσισε να μετατρέψει τα πρόσωπα του μύθου σε αστερισμούς, βάζοντας τον Ικάριο στον αστερισμό του Βοώτη, την Ηριγόνη στον αστερισμό της Παρθένου και τη σκύλα τους στον αστερισμό του Μεγάλου Κυνός. Παρ' όλα αυτά, και ο Ησίοδος και ο Αρατος μάς περιγράφουν μιαν άλλη ιστορία, αφού θεωρούσαν ότι ο αστερισμός της Παρθένου απεικονίζει την Αστραία, τη θεά της δικαιοσύνης και όχι την Ηριγόνη.

* Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενιδείου Πλανηταρίου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ**

Προσεγγίζοντας τη Γερτρούδη Στερν

ΝΙΚΟΣ ΚΑΧΤΙΤΣΗΣ
Η Ομορφάσχημη
εκδ. Κίχλη, **σελ.** 229

Η Ομορφάσχημη είναι Εβραία αυστριακής καταγωγής που επιβίωσε από τον δίχρονο εγκλεισμό της σε απομονωμένο κελί ναζιστικής φυλακής στη Βιέννη. Μετά τον πόλεμο εμμονικά εξιστορεί την περιπέτειά της σε τυχαίους άνδρες με τους οποίους συνάπτει ερωτική σχέση, μερικές όμως ημέρες αργότερα αναίτια την καταστρέφει. Βλέποντας την κριτική που έγραψα πριν από τριάντα χρόνια (1986) για τη νουβέλα «Ομορφάσχημη» (1960) του εμβληματικού Νίκου Καχτίτση (1926-1970), διαπιστώνω πως πουθενά δεν αναφέρθηκα στα συγκεκριμένα συμβάντα του βίου της αινιγματικής ηρωίδας του. Οπως και το εξίσου αινιγματικό κείμενο του δημιουργού, στάθηκα στη συνθήκη παραλογισμού που διέπει τη συμπεριφορά της Ομορφάσχημης, σε συστοιχία προς τον παραλογισμό που επέβαλε η στρατοπεδική πρακτική του ναζισμού. Η συστηματική έρευνα του Ολοκαυτώματος που μεσολάβησε, και η άρτια φιλολογική επανέκδοση της νουβέλας από την Κίχλη, φέρνει στο φως τον αυτονόητο σήμερα ελλείποντα δεσμό: το τραύμα. Πράγματι, «Η Ομορφάσχημη» δεν αποτελεί πεζογραφία για το Ολοκαύτωμα, όπως παρατηρεί στην αξιοθαύμαστη επιλογική μελέτη του ο Ηλίας Γιούρης. Ο δίχρονος εγκλεισμός της ηρωίδας περιγράφεται μόνο σε δύο σελίδες καθώς δίδεται έμφαση στο πριν και στο μετά. Οπως το άτομο αδυνατεί να βιώσει το αδιανόητο, ομοίως και η λογοτεχνία δεν μπορεί να το αναπαραστήσει. Γι' αυτό ο Νίκος Καχτίτσης, συνεχίζει ο μελετητής, επιχείρησε να συλλάβει την αλήθεια του γεγονότος όχι μέσα από τις συμβάσεις της ρεαλιστικής αναπαράστασης, αλλά μέσα από τη ρητορική διάθλαση της μεταφορικής γλώσσας. Δεν έκανε δηλαδή θέμα του την ίδια τη γενοκτονία των Εβραίων, αλλά επιδίωξε να ενσωματώσει μέσα στη δομή του κειμένου του τους ρυθμούς, τις διαδικασίες και τις αβεβαιότητες του τραύματος. Αδυνατώντας να αφομοιώσει τη βία του ακραίου συμβάντος, καταλήγει, το άτομο δεν το εγγράφει ως εμπειρία μες στη συνείδησή του, αλλά ως αρνητικό θεμέλιο πάνω στο οποίο οικοδομεί τη ζωή του, ως ένα διαρκώς επανερχόμενο αχρονικό φάντασμα που το στοιχειώνει. Εξ ου και η ακατανόητη συμπεριφορά της Γερτρούδης Στερν. Ο παραλογισμός της ζωής της δεν αποτελεί επομένως γενικό μεταφορικό ισοδύναμο του παραλογισμού της ύπαρξης (όπως θεώρησα στο παλαιό κριτικό μου σημείωμα), αλλά ένα πολύ ειδικό μεταφορικό ισοδύναμο της στρατοπεδικής εμπειρίας.

Ο δημιουργός του «Εξώστη» (1964) και του «Ηρωα της Γάνδης» (1967) Νίκος Καχτίτσης εμφανίζεται έτσι να είναι ένας από τους πρώτους Ευρωπαίους πεζογράφους που έπλασαν μια φόρμα προκειμένου να εκφραστεί η μη αφομοιώσιμη βία του ιστορικού παρελθόντος, προκειμένου να διατυπωθεί το εφιαλτικό άρρητο. Πεζογράφος της «φρενιτιώδους» φαντασίας, υπήρξε επιπλέον δεινός αλληλογράφος με παραλήπτες τους ομοτέχνους του Ε. Χ. Γονατά, Τάκη Σινόπουλο και Γιώργη Παυλόπουλο. Στις επιστολές, οι οποίες περιλαμβάνονται στην έκδοση, ο «παιγνιώδης» Καχτίτσης περιγράφει στους φίλους του τη συνάντησή του με μιαν άλλη ομορφάσχημη ανάλογης συμπεριφοράς, τη Γερτρούδη Φίσερ. Σχολιάζοντας τα γράμματα, η φιλολογική επιμελήτρια Γιώτα Κριτσέλη υποστηρίζει πως δεν μπορούμε να ξέρουμε αν η Γερτρούδη Φίσερ υπήρξε πραγματικό πρόσωπο ή όχι, αναμφίβολα πάντως η επιστολική περιγραφή της αποτέλεσε το λογοτεχνικό πρόπλασμα της Γερτρούδης Στερν. Από τη συνδυασμένη μάλιστα ανάγνωση νουβέλας και επιστολών, η επιμελήτρια προτείνει μία ακόμη προσέγγιση της αινιγματικής ηρωίδας, θεωρώντας πως είναι δυνατόν η έτσι ή αλλιώς διαταραγμένη Γερτρούδη Στερν να μην κλείστηκε καθόλου στη φυλακή (λόγω της ελλιπέστατης περιγραφής του εγκλεισμού της) χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει πως υπήρξε λιγότερο θύμα μιας και κατέληξε να εσωτερικεύσει ως τραύμα την ψύχωση της εποχής που υπήρξε το Ολοκαύτωμα.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗ ΡΟΖΙΤΑ ΣΠΙΝΑΣΑ

Η Ροζίτα Σπινάσα γεννήθηκε το 1975 στην Αθήνα. Σπούδασε νομικά στην Αθήνα και στην Κολωνία κι εργάζεται ως δικηγόρος. Το 2017 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Κέδρος η συλλογή διηγημάτων της με τίτλο «στόμαστομαστό», με την οποία ήταν υποψήφια για το βραβείο του πρωτοεμφανιζόμενου συγγραφέα του περιοδικού «Ο Αναγνώστης». Το δεύτερο βιβλίο της, «Σπόροι για φύτεμα», θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Κέδρος.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
Το «Θάνατος στο δάσος και άλλα διηγήματα» του Σέργουντ Αντερσον και το «Ενα δικό της δωμάτιο» της Βιρτζίνια Γουλφ.

Ποιος/α ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Παλιότερα θα ξεχώριζα τη Σκάρλετ Ο' Χάρα, ως διαχρονικό ψυχογράφημα της δυναμικής, ανικανοποίητης γυναίκας. Σήμερα όμως με εμπνέει μια ωριμότερη ηρωίδα, όπως η Τζο από τις «Μικρές Κυρίες»: θαρραλέα, συμπονετική, γενναιόδωρη – γεμάτη αγάπη.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Την Αγκαθα Κρίστι που είναι πανέξυπνη και βιτριολική, τον Τσαρλς Μπουκόφσκι που είναι ένας σπαραξικάρδιος γλεντζές, τον Κωστάκη Ανάν για να κάνουμε κόντρα στα λογοπαίγνια, τη Γιόκο Ογκάουα, γιατί κάτω από τις αριστοτεχνικές της επιφάνειες λιανίζουν τα πιράνχας και τη Λουσία Μπερλίν για να της πω ότι πλέον γνωρίζουμε ότι ήταν μια σπουδαία συγγραφέας.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Οτι η λέξη «γκόμενα» βγαίνει από τη φράση «go with men» (από το «Υπόθεση Μπεστ-Σέλλερ» του Χρήστου Βακαλόπουλου).

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Ομορφοι και καταραμένοι» του Φράνσις Σκοτ Φιτζέραλντ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το «Οσα παίρνει ο άνεμος» της Μάργκαρετ Μίτσελ, στην εφηβεία μου. Γύρω στις επτά φορές.

Στόμα ή μαστός ή και τα δύο αυτά μαζί υποδηλώνει ο ωραίος τίτλος του βιβλίου;
Στόμαστομαστό, κολλημένα όπως οι λέξεις κι όπως τα σώματα, ενιαία ως όλον: τροφή, ηδονή, συνεξάρτηση, αγάπη, ζωή.

Οι ήρωές σας, καθημερινοί άνθρωποι, ακροβατούν συνεχώς ανάμεσα στην κανονικότητα και στην ακρότητα. Είναι αυτή μια τυπολογία της σύγχρονης ζωής;
Δεν το θεωρώ χαρακτηριστικό τού σήμερα, άλλωστε δύο από τις ιστορίες διαδραματίζονται σε παλιότερη εποχή. Πρόκειται περισσότερο για τις κομβικές στιγμές στη ζωή ενός ανθρώπου, που η εσωτερική σύγκρουση ξεσπά σε εξωτερική έκρηξη, για να υποχωρήσει σε μια νέα, πλέον, κανονικότητα.

Είναι ένοχοι οι άνθρωποι στο βιβλίο σας και, αν ναι, τίνος «εγκλήματος»;
Η ενοχή –τόσο με την έννοια της παραβίασης μιας απαγόρευσης όσο και των τύψεων που αυτή επιφέρει– αποτελεί έναν μηχανισμό οριοθέτησης της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Κι ενώ οι καταδίκες είναι για την κοινωνία απαραίτητες, τους ήρωές μου τους κατανοώ και τους απαλλάσσω – ή μάλλον, ορθότερα, τους συγχωρώ.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Ανθρωπιστικές επιστήμες

1. **«The Thirty-Year Genocide: Turkey's Destruction of Its Christian Minorities, 1894-1924»** του Benny Morris (Harvard University Press)
2. **«The Anxious Triumph - A Global History of Capitalism 1860-1914»** του Donald Sassoon (Allen Lane)
3. **«The Cambridge History of the Byzantine Empire c. 500 - 1492»** του Jonathan Shepard (Cambridge University Press)
4. **«The Great Cauldron - A History of Southeastern Europe»** της Marie-Janine Calic (Harvard University Press)
5. **«Upheaval - How Nations Cope with Crisis and Change»** του Jared Diamond (Allen Lane)

Αυτή την εβδομάδα

Θετικές επιστήμες

1. **«Do Dice Play God? The Mathematics of Uncertainty»** του Ian Stewart (Profile Books)
2. **«The Case Against Reality - How Evolution Hid the Truth form Our Eyes»** του Donald Hoffman (Allen Lane)
3. **«Calculus Reordered - A History of the Big Ideas»** του David Bressoud (Princeton University Press)
4. **«Einstein's Unfinished Revolution - The Search for What Lies Beyond the Quantum»** του Lee Smolin (Allen Lane)
5. **«Mama's Last Hug - Animal Emotions and What They Teach Us About Ourselves»** του Frans De Waal (Granta Books)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλιοπωλείο «Bookpath» (Σόλωνος 69, Αθήνα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

EPA / CHRISTOPHE PETIT TESSON

ΠΑΡΙΣΙ

Το φεστιβάλ της street art

Αυτή η τεράστια τοιχογραφία με τη γυναικεία μορφή είναι έργο του Αμερικανού καλλιτέχνη Σέπαρντ Φέρι, ο οποίος συμμετέχει στην ανοικτή έκθεση «Boulevard Paris 13», που μεταμόρφωσε για όλο το καλοκαίρι το 13ο διαμέρισμα στο ανατολικό Παρίσι. Είναι ένα από το λιγότερο τουριστικά διαμερίσματα με χαρακτήρα περισσότερο εργατικό, γι' αυτό και αποτέλεσε τη μεγάλη σκηνή για να ζωγραφιστούν τα μεγάλα επιτοίχια έργα από 30 καλλιτέχνες που ήρθαν από διάφορες χώρες.

EPA/SASCHA STEINBACH

ΝΤΙΣΕΛΝΤΟΡΦ

Ουτοπία και πτώση

Στο Μουσείο Τέχνης του Ντίσελντορφ (Kunstpalast) εγκαινιάστηκε νέα έκθεση με θέμα την τέχνη στην πρώην Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας. Είναι ένα θέμα που έχει μυστήριο και μια δόση εξωτισμού και πάντα ενδιαφέρει ειδικούς και γενικό κοινό. Η έκθεση παρουσιάζει 130 έργα ζωγραφικής από 13 καλλιτέχνες, τα περισσότερα εκ των οποίων έχουν επανεκτιμηθεί ως σημαντικά έργα μια περιόδου. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή έως τις 5 Ιανουαρίου 2020.

THE BRITISH MUSEUM

ΛΟΝΔΙΝΟ

Ισλάμ και Δύση

Η νέα έκθεση που θα εγκαινιαστεί στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου στις 10 Οκτωβρίου έχει θέμα «Με έμπνευση από την Ανατολή: πώς ο ισλαμικός κόσμος επηρέασε τη δυτική τέχνη». Η έκθεση διερευνά πέντε αιώνες καλλιτεχνικών και πολιτισμικών ανταλλαγών ανάμεσα στη Δύση και την Ανατολή. Μέσα από κεραμικά, γυάλινα αντικείμενα, φωτογραφία και ζωγραφική, η έκθεση στέκεται και στο κίνημα του Οριενταλισμού του 19ου αιώνα, εξετάζοντας το έργο των καλλιτεχνών αυτής της τάσης.

EPA / TOBIAS A KLEINSCHMIDT

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Πίτερ Λίντμπεργκ, τέλος εποχής

Ο Γερμανός φωτογράφος Πίτερ Λίντμπεργκ απεβίωσε σε ηλικία 74 ετών αφήνοντας ένα επιδραστικό έργο κυρίως στον χώρο της μόδας και του στυλ. Ο Λίντμπεργκ ήταν παγκοσμίως διάσημος για τα γυναικεία πορτρέτα του, κυρίως από τον χώρο του θεάματος, της υψηλής ραπτικής και του κινηματογράφου. Ανάμεσα στα πρόσωπα που φωτογράφισε ήταν η Κέιτ Μος, η Κλόντια Σίφερ και η Ναόμι Κάμπελ, την περίοδο της ακμής τους και την εποχή της παντοκρατορίας των εικονογραφημένων περιοδικών.

REUTERS / LEONHARD FOEGER

ΒΙΕΝΝΗ

Ο τελευταίος ιππότης

Στη Βιέννη, στο Μουσείο Ιστορίας της Τέχνης, οι προετοιμασίες είναι εντατικές για την αποστολή εκθεμάτων στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης. Εκεί, στις αρχές Οκτωβρίου θα εγκαινιαστεί η έκθεση «Ο τελευταίος Ιππότης: η τέχνη, η πολεμική αρετή και η φιλοδοξία του Μαξιμιλιανού Α΄». Ο Μαξιμιλιανός Α΄ (1459-1519) ήταν Αυστριακός αυτοκράτορας της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, παντοδύναμος και ιδιαίτερα επιδραστικός. Έχει φιλοτεχνηθεί εξαιρετική προσωπογραφία του από τον Αλμπρεχτ Ντίρερ.

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

PRINCETON UNIVERSITY PRESS

Αντρέα Βερόκιο, γλύπτης και ζωγράφος στη Φλωρεντία της Αναγέννησης

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ

Ενας αληθινά αναγεννησιακός άνθρωπος, ο Αντρέα Βερόκιο (περ. 1435-1488) ήταν ένας κορυφαίος της τέχνης του 15ου αιώνα, η πιο σημαντική προσωπικότητα ανάμεσα στον Ντονατέλο και τον Μιχαήλ Αγγελο, μαθητής του Φιλίπο Λίπι και δάσκαλος ο ίδιος του Λεονάρντο ντα Βίντσι. Αυτή η πρωτοπόρος προσωπικότητα, με κεντρική θέση για την κατανόηση του πνεύματος της φλωρεντινής Αναγέννησης, έρχεται στο προσκήνιο, και μάλιστα με τρόπο θεαματικό, χάρη στη μεγάλη έκθεση που οργανώνεται στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον από τις 15 Σεπτεμβρίου έως τις 12 Ιανουαρίου 2020, ακολουθώντας μια διαφορετική εκδοχή της έκθεσης που είχε προηγηθεί στη Φλωρεντία (Museo Nazionale del Bargello). Το πρότζεκτ «Βερόκιο» είναι φιλόδοξο και αγγίζει την ιστορία της τέχνης, τη μουσειολογία, την τεχνολογία των υλικών. Η έκθεση στην Ουάσιγκτον συνοδεύεται από μνημειώδη έκδοση, έναν τόμο-μονογραφία για τον Αντρέα Βερόκιο, που κυκλοφόρησε σε συνεργασία με το Princeton University Press. Αλλωστε, η ίδια η έκθεση είναι η πρώτη καθαρά μονογραφική για τον Βερόκιο στις ΗΠΑ. Στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον θα εκτεθούν περίπου 50 από τα κορυφαία αριστουργήματα του καλλιτέχνη, που δείχνουν τον πλούτο και το εύρος της τέχνης του, έργα ζωγραφικής, γλυπτικής και σχέδια που θα φωτιστούν σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της νέας έρευνας πάνω στα χρώματα και στην τεχνική της Αναγέννησης. Μέγας χορηγός είναι η Bank of America. Ο Βερόκιο, αληθινός καλλιτέχνης και φωτισμένος δάσκαλος, βρίσκεται στον πυρήνα της Αναγέννησης. Δεν είναι τυχαίο, αναφέρεται από την Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον, ότι οι θεμέλιοι λίθοι της όψιμης Αναγέννησης, ο Λεονάρντο, ο Μιχαήλ Αγγελος και ο Ραφαήλ, σχετίζονταν άμεσα ή έμμεσα με τον Βερόκιο. Ο πρώτος ήταν μαθητής του και οι άλλοι είχαν δασκάλους μαθητές του Βερόκιο. Ο Βερόκιο γεννήθηκε όταν αποκτούσαν μεγάλη ισχύ στη Φλωρεντία οι Μέδικοι, προκαλώντας τεράστια ώθηση στις τέχνες, που, στην κυριολεξία, μεταμόρφωσαν τη Φλωρεντία. Ο Βερόκιο έμαθε από νωρίς ζωγραφική και γλυπτική, έχοντας προπαιδεία στη χρυσοχοΐα, και το μοναδικό ταλέντο του τον έκανε να λάμπει ως κορυφαίος από τα 30 του χρόνια. Η μεγάλη του αγάπη ήταν η γλυπτική, αλλά και στη ζωγραφική και στο σχέδιο οι επιδόσεις του είναι κορυφαίες. Η έκθεση αυτή, μαζί με την έκδοση, ανοίγει νέο δρόμο για την προσέγγιση του φαινομένου που ήταν η αναγεννησιακή Φλωρεντία.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

«Τόσο πολλές ώρες, τόσο πολλές σελίδες. Γιατί;»

Ο Ζορζ Σιμενόν έγραφε όλο το πρωί και δεν σηκωνόταν από το γραφείο του (όπου τον περίμεναν τέσσερις ντουζίνες καλοξυσμένα μολύβια) αν δεν ολοκλήρωνε ογδόντα σελίδες. Κάπως έτσι, μόνο μέσα στα πρώτα επτά χρόνια της συγγραφικής πορείας του, παρήγαγε εκατόν πενήντα μυθιστορήματα και νουβέλες.

Βεβαίως, κάθε μεσημέρι έκανε έναν μεγαλοπρεπή εμετό. Η πίεση και το άγχος τον έφερναν στα όριά του. Αντεξε ώς τα ογδόντα έξι του, παρά το στριμμένο στομάχι (και τη μόνιμη δυσθυμία) και τα άπειρα ποτά. Στις 4 Σεπτεμβρίου του 1989 αποχαιρέτησε τον μάταιο κόσμο απαξιώνοντας το πληθωρικό έργο του: «Τόσο πολλές ώρες, τόσο πολλές σελίδες. Γιατί;». Σε άρθρο της το 2011 στο περιοδικό The New Yorker, η Τζόαν Ακοτσέλα μάς παραπέμπει σε μιαν έξοχη, λέει, βιογραφία του Σιμενόν που έγραψε ο Πιερ Ασουλίν. Εκεί, ο αγαπητός στο ελληνικό κοινό

Οταν πέθανε ο Σιμενόν, το 1989, η περιουσία του ανερχόταν σε περίπου πέντε εκατομμύρια σημερινά ευρώ.

Ασουλίν γράφει ότι ο Σιμενόν «πέθανε όπως ακριβώς το είχε ονειρευτεί: γέρος». Οταν πέθανε πάντως, διέθετε, σύμφωνα με την εφορία της Ελβετίας (όπου έζησε τα τελευταία του χρόνια), περίπου τριάμισι εκατομμύρια ελβετικά φράγκα (κάτι αντίστοιχο σε σημερινά πέντε εκατομμύρια ευρώ), χώρια την ακίνητη περιουσία. Τα έργα του δεν πουλούσαν μονάχα στις γαλλόφωνες χώρες, αλλά είχαν μεταφραστεί σε περισσότερες από πενήντα γλώσσες (ο Σιμενόν αξίωνε να πληρώνεται μέχρι δεκάρας όλα τα δικαιώματά του), ενώ δεκάδες ακόμη μεταφέρθηκαν στο σινεμά και στην τηλεόραση (από εκεί έβγαλε και τα περισσότερα χρήματα). Το ότι αυτές τις μέρες έκλεισαν ακριβώς τριάντα χρόνια από τον θάνατο του Σιμενόν έκαναν τον κύριο Γκρι να τον θυμηθεί, έχοντας επιστρέψει από τις διακοπές του με καμιά εικοσαριά μαύρους, πανομοιότυπους (και ιδιαιτέρως καλαίσθητους) τόμους των έργων του Σιμενόν στα ελληνικά από τις εκδόσεις Αγρα. Ο Σιμενόν διατεινόταν ότι είχε πλαγιάσει με δέκα χιλιάδες γυναίκες. Πιο ψύχραιμοι υπολογισμοί κατεβάζουν τον αριθμό στις χίλιες διακόσιες, που και πάλι είναι ένα αστρονομικό νούμερο.

Ο Ζορζ Σιμενόν την εποχή της παντοκρατορίας του. Υπήρξε πολυγραφότατος, δεινός πότης και απολύτως ερωτομανής.

Υπάρχει εξήγηση: Η πράξη δεν διαρκούσε πάνω από δύο λεπτά, συνέβαινε χωρίς να βγάζει τα ρούχα του, συχνά παρουσία τρίτων στο δωμάτιο (εν μέσω καθημερινών εργασιών), ενώ ένα μεγάλο μέρος των γυναικών αυτών ήταν πόρνες.

«Πολλοί μίλησαν για μισογυνισμό στα βιβλία του», λέει ο κύριος Γκρι. «Για υπέρμετρη σκληρότητα απέναντι στις γυναίκες. Παράξενος συγγραφέας. Ματωμένος δίχως ίχνος αίματος μέσα του».

Στο αυτοβιογραφικό «Πεντιγκρί», ο Σιμενόν αναπλάθει την πρώτη του φορά: στα δώδεκά του προσπαθεί να προσφέρει μούρα στη δεκαπεντάχρονη Ρενέ, αλλά καταξεσκίζεται από τα αγκάθια του θάμνου. Η Ρενέ τού γλείφει τις πληγές, για να του κατεβάσει μετά το παντελονάκι και να τον ιππεύσει. Ο Σιμενόν θυμάται έναν οξύ πόνο διαρκείας. «Ουσιαστικά μου έκανε περιτομή», γράφει ο άνθρωπος που λάτρεψε στη συνέχεια το σεξ, αποκλείοντας όμως κάθε ίχνος συναισθηματισμού από αυτό. «Αυτή η πληθωρικότητά του», λέει ο κύριος Γκρι, «ήταν η άλλη πλευρά του μόνιμου, εγγενούς μηδενισμού του. Ηταν πράγματι ο άνθρωπος που έβλεπε τα τρένα να περνούν».

Μπορεί η Γερμανία να σώσει τη Δύση;

Ενα απολαυστικό και «αιρετικό» ανάγνωσμα, που επιχειρεί να μας γνωρίσει τη δύο χιλιάδων ετών ιστορία ενός σπουδαίου έθνους

JAMES HAWES
Μικρή ιστορία της Γερμανίας
μτφρ. Ανδρέας Παππάς
εκδ. Πατάκη, **σελ.** 340

Της **ΣΙΣΣΥΣ ΑΛΩΝΙΣΤΙΩΤΟΥ**

REUTERS / FABRIZIO BENSCH

Η εξουσία που έδωσε ο Μπισμαρκ στους πολεμοχαρείς Πρώσους Junkers (ευγενείς μεγαλοκτηματίες) ανατολικά του ποταμού Ελβα (φωτ.), προκειμένου να επιτευχθεί η ενοποίηση της Γερμανίας, είναι η αιτία των μεγάλων πολέμων στη διάρκεια του 20ού αιώνα, αφού οι Γερμανοί της Δύσης ήθελαν απλώς την ησυχία τους και την ειρηνική εξέλιξη του πολιτισμού τους, σύμφωνα με τον Χόις.

«Τα πράγματα στη Δύση δεν πάνε καλά. Οι αγγλοσαξονικές δυνάμεις, μεγαλύτερες και μικρότερες, καταφεύγουν σε φαντασιώσεις περασμένων μεγαλείων. Σε ολόκληρη την Ευρώπη λαϊκιστές ξιφουλκούν κατά της μετανάστευσης και της παγκοσμιοποίησης, αποδίδοντας αυτά τα φαινόμενα σε ένα κακόβουλο "σύστημα" του οποίου τα νήματα τα κινούν αόρατα υπερεθνικά κέντρα. Ο τσάρος Βλαντίμιρ [Πούτιν] τρίβει τα χέρια του από ικανοποίηση καθώς βλέπει τα φιλόδοξα σχέδιά του να υλοποιούνται σταδιακά. Οι χώρες της Βαλτικής και οι λεγόμενες χώρες του Βίζεγκραντ [Πολωνία, Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβακία] κάνουν όλο και πιο αισθητή την παρουσία τους στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Ο Γιόσκα Φίσερ, υπουργός Εξωτερικών της Γερμανίας από το 1998 έως το 2005, δεν κρύβει την απαισιοδοξία του για το μέλλον γράφοντας το 2016 σε ένα άρθρο του με τίτλο "Το τέλος της Δύσης": Η Ευρώπη, υπερβολικά αδύναμη και διαιρεμένη, αδυνατεί να αντιπαραθέσει μια δική της στρατηγική σε εκείνη των ΗΠΑ. Από την άλλη, ο ηγετικός ρόλος των ΗΠΑ είναι κρίσιμος για την επιβίωση της Δύσης. Είναι εξαιρετικά πιθανό, λοιπόν, να δούμε τον δυτικό κόσμο, όπως τουλάχιστον τον ξέραμε, να καταρρέει μπροστά στα μάτια μας».

Το ερώτημα

Η Γερμανία μπορεί να είναι ο τελευταίος υπερασπιστής της φιλελεύθερης Δύσης: «Ποια; Η Γερμανία. Η χώρα όπου ο Χίτλερ ήρθε με δημοκρατικές διαδικασίες στην εξουσία [...] Μπορεί να έχει αλλάξει τόσο πολύ η Γερμανία σε κάτι λιγότερο από έναν αιώνα; Ναι, μπορεί. Ωστόσο, προκειμένου να καταλάβουμε πώς έγινε αυτό και πώς μπορεί ο δυτικός κόσμος να εναποθέτει τις ελπίδες του εν πολλοίς στη Γερμανία», πρέπει να ξαναπιάσουμε το νήμα της ιστορίας της από την αρχή.

Ο Τζέιμς Χόις (James Hawes), στο βιβλίο του οποίου περιλαμβάνεται το παραπάνω απόσπασμα ως πρόλογος, είναι ένας χαρισματικός αφηγητής. Η εξαιρετική αίσθηση του χιούμορ, το ιδιαίτερο ταλέντο στην επισήμανση αναλογιών «τότε και τώρα» και τα εικαστικά γραφικά σχήματα –άλλοτε απλά κι άλλοτε υπεραπλουστευμένα– που οδηγούν στα συμπεράσματά του καθιστούν την ανάγνωση 340 σελίδων απολαυστική, ενώ ο αναγνώστης γνωρίζει τη δύο χιλιάδων ετών ιστορία ενός σπουδαίου έθνους. Ακριβώς τα ίδια στοιχεία υποθέτω ότι μπορεί να οδηγούν τους ακαδημαϊκούς, ιστορικούς διαφόρων περιόδων σε νευρικό κλονισμό.

Η ιστορία πρωτοξεκινάει περίπου το 500 π.Χ., όταν ένας κλάδος των ινδοευρωπαϊκών φύλων αρχίζει να προφέρει διαφορετικά τα σύμφωνα της λατινικής γλώσσας.

Ο συγγραφέας ξεκινά την ιστορία περίπου στο 500 π.Χ., όταν ένας κλάδος των ινδοευρωπαϊκών φύλων αρχίζει να προφέρει διαφορετικά τα σύμφωνα της λατινικής γλώσσας. Αυτά τα φύλα ονομάστηκαν, από ανθρωπολόγους και ιστορικούς, πρωτογερμανικά αλλά ιδέα δεν έχουμε πώς ονόμαζαν τα ίδια τον εαυτό τους, αφού μόνο γύρω στο 150 π.Χ. αρχίζουν να έχουν εμπορικές σχέσεις με τη Μεσόγειο. Ο πρώτος που θα αποκαλέσει Γερμανούς τα βαρβαρικά φύλα που δημιουργούσαν προβλήματα στην εκείθεν των Αλπεων Γαλατία είναι ο Ιούλιος Καίσαρ το 58 π.Χ.

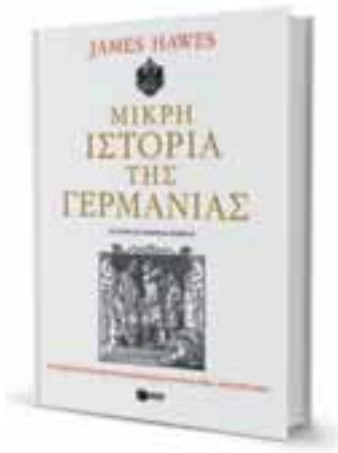

Το εξώφυλλο του βιβλίου, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη.

Αφού πρώτα τούς κατέσφαξε στη μάχη των Βοσγίων για να μην πλησιάσουν την... εντεύθεν. Εκτοτε συνέχισαν να πολεμούν εναντίον των Ρωμαίων αλλά και να υπηρετούν, άλλοτε ως στρατιώτες και αργότερα ακόμα και ως αυτοκράτορες, τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οχι ως εθνικό σύνολο, βεβαίως, και όχι όλα τα φύλα.

Ο ρόλος του Μπισμαρκ

Χίλια χρόνια αργότερα, μετά την ένωση του μεγαλύτερου μέρους της Δυτικής Ευρώπης από τον Καρλομάγνο και υπό την αυτοκρατορία του με πρωτεύουσα το Ααχεν της σημερινής Γερμανίας, η Γερμανία παρέμενε μάλλον μια «έννοια» παρά μια χώρα. Χώρα την έκανε ο Μπισμαρκ και υφίσταται ως έθνος από το 1871. Και από αυτό το σημείο, σιγά σιγά, μπορεί να διαφαίνονται τα πρώτα σημάδια νευρικού κλονισμού των ειδικών. Σε κάθε περίπτωση, μπορεί να ξεκινούν τα αντίθετα επιχειρήματα ή απλώς μερικές διαφωνίες προς τα συμπεράσματα του συγγραφέα. Ο οποίος όμως, πρέπει να σημειωθεί, δεν διεκδικεί δάφνες ιστορικού.

Σύμφωνα λοιπόν με τον Χόις, ο ποταμός Ελβας αποτελεί το καθοριστικό ανατολικό σύνορο πέραν του οποίου καραδοκούν οι Σλάβοι, έχοντας πάντα κατακτητικές σκέψεις και βλέψεις απέναντι στο δυτικό κομμάτι, με διαφορετικούς τρόπους κάθε φορά, τα τελευταία περίπου δύο χιλιάδες χρόνια. Ο Ελβας ήταν το σημείο πέραν του οποίου δεν προχωρούσαν οι Ρωμαίοι, διότι θρύλοι δεισιδαιμονίας προειδοποιούσαν για τον μυστήριο κίνδυνο εξ Ανατολών.

Ο Ελβας ήταν για τους απογόνους του Καρλομάγνου ό,τι ο Ρήνος για τον Καίσαρα: «Ενα σημείο που μπορεί να θέλεις να περάσεις αλλά η προτεραιότητά σου πρέπει να είναι απλώς να το κρατήσεις απωθώντας και αποφεύγοντας τα προβλήματα με τους βαρβάρους εξ Ανατολών». Η εξουσία που έδωσε ο Μπισμαρκ στους πολεμοχαρείς Πρώσους Junkers (ευγενείς μεγαλοκτηματίες) ανατολικά του Ελβα, προκειμένου να επιτευχθεί η ενοποίηση, ή μάλλον η ύπαρξη καθαυτή μιας Γερμανίας, είναι –κατά τον συγγραφέα πάντα– η αιτία των μεγάλων πολέμων στη διάρκεια του 20ού αιώνα, αφού οι Γερμανοί της Δύσης ήθελαν απλώς την ησυχία τους και την ειρηνική εξέλιξη του πολιτισμού τους.

Πρόσφατα, οι Γερμανοί ανατολικά του Ελβα είναι αυτοί που δημιουργούν και ψηφίζουν ακραίους πολιτικούς σχηματισμούς, δεξιούς και αριστερούς. Ο Χόις ανιχνεύει τις σημαντικές διαφορές και τάσεις μεταξύ δυτικών και ανατολικών Γερμανών με όρους θρησκείας, κουλτούρας, οικονομίας, κυρίως σε ό,τι αφορά την περίοδο από το 1871 έως το 1945. Οι ερμηνείες του, ή μάλλον η μία και μοναδική που αναδεικνύει ως διαχρονικό κίνδυνο ό,τι κινείται από την ανατολική πλευρά του Ελβα και πέραν, είναι ωστόσο μάχιμες. Η ευχαρίστηση να μαθαίνεις την αρχαία ιστορία ενός σπουδαίου λαού με την αφήγηση και τον τρόπο του Χόις, όμως, φέρνει τις όποιες διαφωνίες στον πολύτιμο τόπο της δημιουργίας αντεπιχειρημάτων ύστερα από μια απολαυστική ανάγνωση.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Πιανιστικά έργα του Σκαλκώτα για πρώτη φορά στο φως

Η πορεία της Λορέντας Ράμου χαρακτηρίζεται από αξιοζήλευτη συνέπεια. Εδώ και αρκετά χρόνια, η πιανίστρια εστιάζει το ενδιαφέρον της στη μουσική του 20ού αιώνα με έμφαση στη σύγχρονη δημιουργία. Ιδιαίτερα στενή σχέση διατηρεί με το έργο του Νίκου Σκαλκώτα, το οποίο προβάλλει με κάθε ευκαιρία. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν ξεχωριστή σημασία οι δύο πρόσφατες ηχογραφήσεις της για τη γερμανική Spektral records και την περίφημη σουηδική BIS, η οποία περιλαμβάνει στο κατάλογό της πλήθος βραβευμένων ηχογραφήσεων με έργα του Σκαλκώτα.

Ο γενναιόδωρος δεύτερος δίσκος, διαρκείας περίπου 88 λεπτών, έχει τίτλο «Από το Βερολίνο στην Αθήνα». Αποτελεί προϊόν της έρευνας που πραγματοποίησε η Ράμου και είναι ορθολογικά δομημένος σε τρία μέρη. Το πρώτο αποτελείται από έργα που ο Σκαλκώτας συνέθεσε στο Βερολίνο την περίοδο 1924 έως 1927 επηρεασμένος από την εμπορική χορευτική μουσική των ΗΠΑ, που εκείνη την εποχή βαφτιζόταν «τζαζ». Ακολουθούν τρεις «Σουίτες», που γράφτηκαν στην Αθήνα κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1940-41) και οι οποίες ακούγονται εδώ ηχογραφημένες για πρώτη φορά ως σύνολο. Ο δίσκος ολοκληρώνεται με τη σουίτα μπαλέτου «Τα παγανά», η οποία πιθανότατα είναι έργο του 1939.

Η Λορέντα Ράμου παρουσιάζει ξεχασμένες αλλά ενδιαφέρουσες συνθέσεις του μεγάλου Ελληνα συνθέτη.

Οι συνθέσεις του Βερολίνου μαρτυρούν τις ποικίλες επιδράσεις που δεχόταν ο Σκαλκώτας και τον τρόπο με τον οποίο τις αφομοίωνε δημιουργικά. Ετσι, ο Ελληνοτουρκικός Πόλεμος (1919-22) που έκανε πιο γνωστό το σαντούρι και τις ιδιαιτερότητες του παιξίματός του, αλλά και η «Ελληνική Σονάτα» (1920) του Δημήτρη Μητρόπουλου, τον οποίο ο Σκαλκώτας είχε γνωρίσει στο Βερολίνο, άφησαν πιθανώς το αποτύπωμά τους στο πρώτο μέρος της «Ελληνικής σουίτας». Οι εκδηλώσεις για τα εκατό χρόνια από τον θάνατο του Μπετόβεν έκαναν τον Σκαλκώτα να συνθέσει τις «15 μικρές παραλλαγές» με αναφορές στις «32 Παραλλαγές σε ντο ελάσσονα» του Γερμανού δασκάλου. Η σχέση του με δύο ακόμη Ελληνες που μελετούσαν πιάνο στο Βερολίνο, τον Αντώνη Σκόκο και την Κατίνα Παρασκευά, τον οδήγησε προφανώς να συνθέσει για το συγκεκριμένο όργανο και να αφιερώσει τα έργα σε αυτούς.

ΚΙΚΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Και τις καθαρά πιανιστικές αρετές και τις ερμηνευτικές ποιότητες για τη μουσική του Σκαλκώτα διαθέτει η Λορέντα Ράμου.

Στις τρεις αθηναϊκές συνθέσεις ο Σκαλκώτας συνδυάζει τη «σουίτα», μια μορφή απόλυτα χαρακτηριστική του μπαρόκ, με την ατονική γλώσσα που διδάχθηκε στο Βερολίνο. Τα έργα χαρακτηρίζονται από δεξιοτεχνία, ενώ ερμηνευτικά είναι ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και απαιτητικά. Τέλος, ο δίσκος περιλαμβάνει σε παγκόσμια πρώτη ηχογράφηση την αυθεντική μουσική για το μπαλέτο «Τα παγανά», αντί του γνωστού ομότιτλου συμπιλήματος από έργα άλλων συνθετών, που η Κούλα Πράτσικα υποχρέωσε τον Σκαλκώτα να ενορχηστρώσει. Στον γερμανικό δίσκο η προσφορά στον Σκαλκώτα συμπληρώνεται με τη «Συναυλιακή σονάτα» για φαγκότο και πιάνο, που η Ράμου ερμηνεύει με τη Στέφανι Λίντκε.

Εχοντας ασχοληθεί διεξοδικά με το έργο του Σκαλκώτα, η Ράμου διαθέτει τόσο τις καθαρά πιανιστικές αρετές, την τεχνική και τη δεξιοτεχνία, όσο και τις ερμηνευτικές ποιότητες, που στηρίζονται στην κατανόηση των προθέσεων και των επιδιώξεων του συνθέτη, στοιχεία που την καθιστούν μία από τις ιδανικότερες ερμηνεύτριες της μουσικής του.

Η ευαίσθητη επιδερμίδα των δέντρων

Ενα μυθιστόρημα για την καταστροφή δασών και τον αφανισμό πολιτισμών

ΑΝΝΥ ΠΡΟΥ
Ανθρωποι του δάσους
μτφρ. Γιώργος Κυριαζής,
εκδ. Καστανιώτη, **σελ.** 828

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Αυτό το καλοκαίρι που οι δασικές πυρκαγιές έχουν κατακάψει εκατομμύρια εκτάρια παρθένας φύσης στον Αρκτικό Κύκλο και στην Αμαζονία –φωτιές που, είτε ξεκίνησαν από εξωγενείς παράγοντες είτε προκλήθηκαν εσκεμμένα από καταπατητές γαιών, υποκινούνται από την αλόγιστη ανθρώπινη δραστηριότητα σε βάρος του περιβάλλοντος– περίμενα ότι η Αννυ Πρου θα είχε τοποθετηθεί δημόσια για το θέμα. Επειδή το 2016 εκδόθηκε το ογκώδες μυθιστόρημά της «Barkskins», που αφορά ακριβώς αυτό: την αποψίλωση των δασών και τη διάψευση της βεβαιότητας που είχε η ανθρωπότητα επί αιώνες ότι τα παρθένα δάση θα ζούσαν για πάντα. Και επειδή είναι γνωστό ότι η Πρου αγαπάει πολύ τα δέντρα: ζούσε επί χρόνια σε σπίτια τριγυρισμένα από δάσος, είναι περιπατήτρια και τολμηρή ταξιδιώτισσα παρότι είναι 84 ετών.

Δεν βρήκα καμιά τέτοια συνέντευξη. Ισως οι συγγραφείς δεν ερωτώνται σε ανάλογες περιστάσεις, ίσως η ίδια δεν θέλει να εκτεθεί στα ΜΜΕ. Η αλήθεια είναι ότι σπανίως μιλάει σε δημοσιογράφους και, όταν το κάνει, τους δυσκολεύει αρκετά με τον τρόπο και το πνεύμα της: εσωστρεφής –ντροπαλή, λέει εκείνη– ακριβολόγα, απαιτητική, πολυμαθής, με ένα είδος υπόγειου χιούμορ που απαιτεί από τον συνομιλητή γνώσεις και εγρήγορση. Αν όμως το θέμα την ενδιαφέρει, λένε ότι γίνεται χειμαρρώδης και συναρπαστική.

Η Αννυ Πρου δεν είναι ακριβώς αυτό που λέμε εύκολος χαρακτήρας, το παραδέχεται και η ίδια για τον εαυτό της. Είναι όμως μια κορυφαία και ξεχωριστή μορφή της σύγχρονης αμερικανικής πεζογραφίας που επιβάλλεται με το έργο της, πολυβραβευμένη –το 1993 έγινε η πρώτη γυναίκα που κέρδισε το Βραβείο Φόκνερ και το 2017 τιμήθηκε με το Μετάλλιο Διακεκριμένης Συνεισφοράς στα Αμερικανικά Γράμματα– και επιτυχημένη – τα βιβλία της είναι ευπώλητα, το μυθιστόρημα «Ναυτιλιακά Νέα» και το διήγημα «Brokeback Mountain» από την ομώνυμη συλλογή έχουν μεταφερθεί θαυμάσια στον κινηματογράφο. Η επιτυχία συνοδεύει και το επίκαιρο «Barkskins», που στα ελληνικά κυκλοφόρησε πολύ πρόσφατα με τον τίτλο «Ανθρωποι του δάσους». Το βιβλίο προσαρμόστηκε για τηλεοπτικό σενάριο με ανάθεση του National Geographic Channel, η σειρά βρίσκεται στο στάδιο της παραγωγής και, σύμφωνα με τον προγραμματισμό του καναλιού, θα είναι έτοιμη έως το τέλος του χρόνου.

AP / VICTOR R. CAIVANO

Μια λωρίδα γης χωρίζει την καταστροφή από τη ζωή στην Αμαζονία. Το μυθιστόρημα της Αννυ Πρου αφορά τη διάψευση της βεβαιότητας που είχε η ανθρωπότητα επί αιώνες ότι τα παρθένα δάση θα ζούσαν για πάντα.

Η Πρου αγαπάει πολύ τα δέντρα: ζούσε επί χρόνια σε σπίτια τριγυρισμένα από δάσος, είναι περιπατήτρια και τολμηρή ταξιδιώτισσα, παρότι 84 ετών.

Οι «Ανθρωποι του δάσους» είναι ένα μυθιστόρημα παλαιού τύπου. Ετσι το χαρακτήρισε η συγγραφέας του επειδή έχει μεγάλη έκταση, πολυάριθμους χαρακτήρες και απουσιάζει το στοιχείο της αυτοαναφορικότητας που συναντάμε συχνά στη σύγχρονη αμερικανική λογοτεχνία. Επίσης αναπτύσσεται γύρω από ένα δυνατό κεντρικό θέμα, ένα παγκόσμιο ζήτημα: την καταστροφή των δασών του πλανήτη και τον πολιτισμικό αφανισμό κυρίως των ιθαγενών της Αμερικής από την επέλαση του δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού. Η πλούσια αφήγηση συνδυάζει την ιστορική πραγματικότητα με τη μυθοπλασία σε μια μυθιστορηματική κατασκευή με έντονη δραματική πλοκή. Ξεκινά με την ιστορία δύο φτωχών Γάλλων, του Ρενέ Σελ και του Σαρλ Ντικέ, που φτάνουν ως μετανάστες στον Καναδά, τη Νέα Γαλλία του 17ου αιώνα. Η ιστορία αναπτύσσεται παρακολουθώντας τη ζωή των ιδρυτών των δύο οικογενειών και στη συνέχεια των επιγόνων τους, διατρέχει τις εποχές και καταλήγει στο 2013. Με τον ίδιο τρόπο διασχίζει τις ηπείρους –Αμερική, Ευρώπη, Νέα Ζηλανδία, Κίνα– σε μια σειρά από περιπέτειες που πυροδοτούνται άλλοτε από παρόρμηση ή τυχοδιωκτισμό, άλλοτε από την επιθυμία των προσώπων για πρόοδο και άλλοτε από αλαζονεία και πλεονεξία.

Πέντε χρόνια χρειάστηκε η Πρου για να γράψει αυτό το βιβλίο και τουλάχιστον τα διπλά στριφογύριζε στο μυαλό της. Η έρευνα που προηγήθηκε της συγγραφής ήταν σχολαστική, όπως αναλογεί στις σπουδές της στην Ιστορία και την δημοσιογραφική της εμπειρία. Επισκέφθηκε όλες τις χώρες που παρουσιάζονται στην αφήγηση, μίλησε με αμέτρητους ειδικούς –ιστορικούς, εθνολόγους, ερευνητές αλλά και καλλιτέχνες–, μελέτησε επιστημονικά εγχειρίδια δασοκομίας. Στην επιμέλεια της πρώτης γραφής που έστειλε στους εκδότες της, υποχρεώθηκε να «κόψει» 150 σελίδες, κάτι που είπε ότι κόντεψε να την τρελάνει. Αλλά το έκανε «πετώντας» επιπλέον στοιχεία για τα αγαπημένα της δάση. Είναι αλήθεια ότι κάποιες φορές, η αφήγηση βαραίνει από τον όγκο των πληροφοριών που αφορούν την υλοτομία και τα σχετικά τεχνικά επιτεύγματα. Είναι επίσης αλήθεια ότι μέσα σε αυτή την πορεία αιώνων που παρακολουθούμε, συναντάμε πρόσωπα και τα χάνουμε από τη μια σελίδα στην άλλη, χωρίς να προλάβουμε να δεθούμε μαζί τους και να τα κατανοήσουμε.

Πέντε χρόνια χρειάστηκε η συγγραφέας για να γράψει το βιβλίο, που έχει μεγάλη έκταση και πολυάριθμους χαρακτήρες.

Ωστόσο, η Αννυ Πρου επινοεί και εξιστορεί περιπέτειες με τέτοια ευρηματικότητα που τροφοδοτεί διαρκώς το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ακόμη κι όταν η γραφή γίνεται επίπεδη, ποτέ ο μύθος της αφήγησης δεν κόβεται κρατώντας μας δεμένους μαζί της.

LOVE 100.7FM 98.1 & 105.7

LOVE FM 100.7
ΠΡΩΤΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΜΟΥΣΙΚΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΜΕΡΙΔΙΟ* ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΣΑΣ

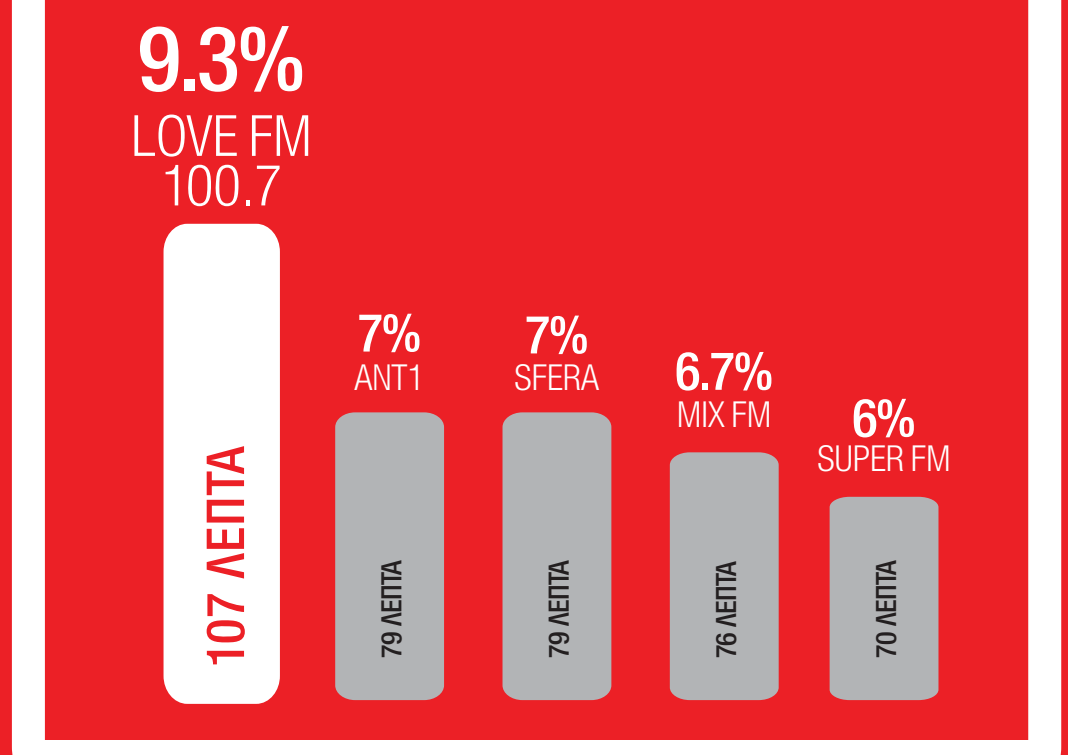

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ 1/5 - 30/6/2019 ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ CONREAD & SYMMETRON MARKET RESEARCH

* Το μερίδιο ακροαματικότητας είναι ο ανθρωποχρόνος ακρόασης που υπολογίζεται μαζί με τη συνολική μέση διάρκεια ακρόασης κάθε σταθμού (λεπτά)

lovefm.com.cy

«Δικάζοντας» την απονομή δικαιοσύνης

Δυνατό θρίλερ από τον Αντουάν Ρεμπόλ βασισμένο σε πραγματική ιστορία

Ο Ολιβιέ Γκουρμέ, στον ρόλο του δικηγόρου, προσφέρει μερικές απολαυστικές στιγμές μέσα στο δικαστήριο, με την επιβλητική παρουσία του.

Η εμμονή ★★★
ΘΡΙΛΕΡ (2018)
Σκηνοθεσία: Αντουάν Ρεμπόλ
Ερμηνείες: Μαρίνα Φόι, Ολιβιέ Γκουρμέ, Λορέν Λούκας

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Από όλα τα υποείδη της ταινίας αγωνίας, το δικαστικό θρίλερ είναι ίσως το πιο ενδιαφέρον και ταυτόχρονα «δύσκολο»· με την έννοια πως το σασπένς και η ένταση πρέπει να αποδοθούν σε πολύ συγκεκριμένους χώρους και καθαρά μέσα από το σενάριο. Από ένταση πάντως το φιλμ του Αντουάν Ρεμπόλ, που κυκλοφορεί αυτή την εβδομάδα στις αίθουσες, διαθέτει μπόλικη και μάλιστα αυθεντική, αφού μεταφέρει στην οθόνη μια πραγματική ιστορία.

Αυτή είναι η παράξενη υπόθεση με επίκεντρο τον Ζακ Βιγκέρ, έναν πατέρα τριών παιδιών, ο οποίος κατηγορείται για τον φόνο της γυναίκας του, που εξαφανίστηκε μυστηριωδώς. Καθώς τα πάντα είναι έτοιμα να κριθούν στο εφετείο, η Νόρα (είναι το φανταστικό πρόσωπο της ταινίας), μια χωρισμένη μητέρα και ένορκος στην πρώτη δίκη, αποφασίζει να βοηθήσει τον Ζακ, προσλαμβάνοντας έναν διακεκριμένο δικηγόρο (Ολιβιέ Γκουρμέ). Η ίδια δεν έχει καμιά αμφιβολία για την αθωότητά του. Οσο όμως η δίκη προχωράει, η Νόρα εμπλέκεται όλο και πιο πολύ, συλλέγοντας στοιχεία και καταλήγοντας τελικά να αναπτύξει μια επικίνδυνη εμμονή.

Ο Ρεμπόλ χρησιμοποιεί το κλασικό σχήμα της κλιμάκωσης προκειμένου να ταιριάξει την επινοημένη ηρωίδα του με τα αληθινά γεγονότα και να μετακινήσει το δραματικό βάρος στον ψυχολογικό - ανθρώπινο τομέα. Σε αυτό βέβαια τον βοηθάει πολύ η εξαιρετική ερμηνεία της Μαρίνα Φόι («The Workshop»), η οποία σχεδόν γερνάει μπροστά στα μάτια μας καθώς αφοσιώνεται τόσο στη δίκη –η δουλειά της είναι να ακούει και να ταξινομεί ατελείωτες ώρες τηλεφωνικών κλήσεων– που παραμελεί όλη την υπόλοιπη ζωή της. Ο Ολιβιέ Γκουρμέ από την πλευρά του, στον ρόλο του δικηγόρου, προσφέρει μερικές απολαυστικές στιγμές μέσα στο δικαστήριο με την επιβλητική παρουσία του.

Στην ταινία φυσικά, βασικό θέμα παραμένει εκείνο της δικαιοσύνης. Ο ίδιος ο σκηνοθέτης το περιγράφει ως εξής: «Γοητευμένος από την παράξενη αυτή υπόθεση, παρακολούθησα δύο δίκες του Ζακ Βιγκέρ. Και στα έδρανα του κακουργιοδικείου γνώρισα τα παιδιά του Ζακ και της Σούζι, τα οποία είχαν μεγαλώσει ακούγοντας, επί δέκα χρόνια, πως "η μαμά εξαφανίστηκε και ο μπαμπάς κατηγορείται πως την σκότωσε". Ξαφνικά ανακάλυψα τον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης στη χώρα μου, αλλά και τον πόνο μιας οικογένειας καταδικασμένης στην αβεβαιότητα. Κατά τη γνώμη μου, ο κινηματογράφος οφείλει μεταξύ άλλων να δίνει και μια άλλη προοπτική. Να αφηγηθεί αυτή τη δίκη και να φωτίσει από κοντά τη διαδικασία της Δικαιοσύνης».

HOME CINEMA

Η αθέατη πλευρά ενός «επαναστάτη» ράπερ

Τράβις Σκοτ: Μαμά, πετάω ★★★
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2019)
Σκηνοθεσία: White Trash Tyler
Εμφανίζεται ο Τράβις Σκοτ

Μια πολύ ζωντανή και αποκαλυπτική ματιά στον κόσμο μιας από τις δημοφιλείς –και επικερδέστερες– σύγχρονες μουσικές βιομηχανίες μάς προσφέρει το ντοκιμαντέρ του Netflix. Αφηγούμενο την ιστορία του ράπερ Τράβις Σκοτ, μιλάει επί της ουσίας για ολόκληρη τη mainstream σκηνή του χιπ χοπ, η οποία με αφετηρία την Αμερική έχει πια κατακτήσει τον κόσμο. Ο Τράβις ήταν απλώς ένα μαύρο παιδί από το Χιούστον, με περισσότερη αγάπη για το τοπικό λούνα παρκ παρά για το σχολείο. Η έφεσή του, ωστόσο, στις ρίμες και κυρίως το ακαταμάχητο, δυναμικό του στυλ γρήγορα τον ανέδειξαν στους ανερχόμενους ραπ καλλιτέχνες. Στο ντοκιμαντέρ παρακολουθούμε όλη αυτή την πορεία με διαρκή μπρος - πίσω στον χρόνο και έμφαση στο 2017, οπότε ο Τράβις εκτοξεύεται με την κυκλοφορία του άλμπουμ «Astroworld». Βαπτισμένος από το πάρκο των παιδικών του χρόνων, ο δίσκος ανεβαίνει κατευθείαν στο No 1, ενώ οι συναυλίες του Σκοτ προκαλούν πλέον φρενίτιδα. Μεγάλο μέρος του φιλμ άλλωστε είναι αφιερωμένο σε αυτές. Οπου κι αν εμφανίζεται, από τη γειτονιά του στο Χιούστον μέχρι το Μάντισον Σκουέαρ Γκάρντεν της Νέας Υόρκης, τον τελικό του Σούπερμπολ και το Γιοχάνεσμπουργκ, ο Τράβις προκαλεί εκδηλώσεις λατρείας που μόνο με τα ροκ είδωλα του παρελθόντος μπορούν να συγκριθούν. Κι εκείνος, από την πλευρά του, ανταποδίδει με τόνους ενέργειας και «πολεμικής» διάθεσης επί σκηνής. Σε πολλές περιπτώσεις, θεατές στις συναυλίες του τραυματίζονται ή λιποθυμούν και τουλάχιστον μία φορά ο ίδιος συλλαμβάνεται στη διάρκεια του λάιβ για υποκίνηση... ταραχών. Στην πραγματικότητα, όμως, όλα είναι μέρος του παιχνιδιού. Εδω δεν έχουμε κάποιου είδους καλλιτέχνες του περιθωρίου που καταγγέλλουν το «σύστημα», αλλά ζάπλουτους νεαρούς που κυκλοφορούν με Λαμποργκίνι και επιδεικνύουν όπλα και πανάκριβα κοσμήματα. Το πόση αυθεντικότητα εμπεριέχουν όλα αυτά είναι συζητήσιμο, όμως αυτό δεν φαίνεται καθόλου να νοιάζει το κοινό που αποθεώνει.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

22.15 Μακριά από το πλήθος
07.30 Θεία λειτουργία
10.00 Καμώματα τζι αρώματα Κωμική σειρά εποχής.
11.00 Road Trip - (Ε) Μουσική εκπομπή.
11.30 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.00 Χάλκινα χρόνια, ΙΙ - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
13.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.15 ArtCafe, ΙΙ - (Ε) Εκπομπή πολιτισμού.
15.15 EU4U - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) «Κάτια Δανδουλάκη».
17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Ο παραπόττης - (Ε) Κυπριώτικο σκετς, με τους Βασίλη Μιχαήλ, Γαλάτεια Ζήνωνος, κ.ά.
18.50 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
19.20 Πεταλούδα - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.05 Τετ-Α-Τετ - (Ε) «Σάκης Ρουβάς»
22.15 Μακριά από το πλήθος (Far from the Madding Crowd). Αισθηματική ταινία, με τους Κάρεϊ Μάλιγκαν, Ματίας Σένερτς, κ.ά.
23.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.25 The Graham Norton Show Chat show.
00.30 EU4U - (Ε)
01.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Ε)
02.45 Τετ - Α - Τετ - (Ε)
04.00 Σπίτι στη φύση - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

22.00 Η καλή σύζυγος
07.00 Παναγίες του Αιγαίου (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
07.30 Παιδική ζώνη
α. Ολίβια
β. Ντετέκτιβ Νόντι
γ. Μπίλι Μπαμ Μπαμ
δ. Η μπέμπα και οι κάρτες
ε. Πιμ και Πίμπα
στ. Ο πεινασμένος Χένρι
ζ. Μπομπ ο μάστορας
η. Οι Σούπερ Γουίνγκς
θ. Τα παπούτσια της Φράνι
ι. Η Μάρθα μιλά
κ. Ο Σούπερ Γουάι
λ. Ο Ροζ Πάνθηρας
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
16.00 National Geographic: Origins - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
17.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Κλασική σειρά.
17.50 Love Boat, VI Κλασική σειρά.
18.45 Tasty Tales - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
19.15 Road Trip - (Ε) Μουσική εκπομπή.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 Hollywood Singing and Dancing - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
21.00 The Graham Norton Show, XXII - (Ε) Chat show.
22.00 Η καλή σύζυγος - (Ε) (The Good Wife, VII). Κοινωνική σειρά.
23.30 Παναγίες του Αιγαίου Οδοιπορικό στην «Τήνο» Σειρά ντοκιμαντέρ.
00.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Ε)
00.20 ΓΙΟΥΡΟΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.00 Greece's Next Top Model
06.00 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή.
10.00 Για πάντα παιδιά - (Ε) Κωμική σειρά.
11.00 Celebrity Travel - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή.
11.45 FAKATEτους - (Best Of) Σατιρική εκπομπή.
12.15 Life is a beach Ταξιδιωτική εκπομπή.
12.45 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.00 Πάρτι στο χωριό - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
17.00 Ποιος ρωτάει - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
18.00 OMEGA NEWS
18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή.
19.10 Ευτυχισμένοι μαζί - (Ε) Κωμική σειρά.
20.10 OMEGA NEWS
21.00 Greece's Next Top Model Πρεμιέρα-Ριάλιτι μόδας και ομορφιάς με τους Βίκυ Καγιά, Δημήτρη Σκουλό, Άγγελο Μπράτη και Ηλιάνα Παπαγεωργίου.
23.00 Bent Δραματική ταινία, με τους Κλάιβ Όουεν, Λοθέρ Μπλιτό, κ.ά.
00.40 Ευτυχισμένοι μαζί - (Ε) Ελληνική σειρά.
01.40 Ζωή μου - (Ε) Δραματική σειρά, με τους Κατερίνα Γερονικολού, Γιώργο Χρανιώτη.
02.40 DanSing Junior - (Ε) Παιδικό talent show.
05.00 UNA Fatsa - (Ε) Τηλεπαιχνίδι με τον Γιώργο Ρούσσο και την Ελένη Σιδερά.

ΑΝΤ1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Fast & Furious 7
06.10 Πρωινή ενημέρωση
06.40 Σαν τον σκύλο με τη γάτα - (Ε) Κωμική σειρά.
07.30 Το έβδομο κλειδί - (Ε) Κωμική σειρά.
08.30 Santa Γιολάντα - (Ε) Κωμική σειρά.
10.00 Mamma Mia (Ε) Κωμική σειρά.
10.30 Άκρως οικογενειακόν (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
12.50 Εσύ στον κόσμο σου (Ε) Κωμική σειρά.
14.00 Κωνσταντίνου και Ελένης Κωμική σειρά.
14.50 Εκείνες κι εγώ - (Ε) Κωμική σειρά.
15.40 La Pasta Pomilώri - (Ε) Κωμική σειρά.
16.30 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) Κωμική σειρά.
18.00 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.10 Πέτα τη φριτέζα - (Ε)
18.45 Τον αράπη κι αν τον πλένεις Ελληνική κωμωδία.
20.20 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.20 Fast & Furious 7 Ταινία δράσης, με τους Βιν Ντίζελ,Πολ Γουόκερ.
23.30 Το χάρισμα - (Solace) Θρίλερ μυστηρίου, με τους Άντονι Χόπκινς, Κόλιν Φάρελ, κ.ά.
00.00 Τίτλοι ειδήσεων
00.10 Westworld Θρίλερ, «Trace decay»
02.00 Τα μαχαιρώματα - (Ε) Κωμική σειρά.
02.50 Ποτέ δεν ξέρεις - (Ε) Κωμική σειρά.

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.15 Γαλάτεια, IV
05.50 Θα γυρίσει ο τροχός - (Ε) Κωμική σειρά.
06.20 Λάθος, κέρδισες! - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
07.00 Όσο έχω εσένα - (Ε) Κωμική σειρά.
09.00 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής.
09.40 Προορισμός Ευτυχία - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
10.30 Στο χωρκόν μας - (Ε)
11.20 The TOURISTES - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή
12.20 Food n' Friends Μαγειρικό show, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο και τον Ηλία Φουντούλη.
13.30 Όταν μεγαλώσω - (Ε) Κωμική σειρά.
14.00 Οι Τάκκοι - (Ε) Κωμική σειρά.
15.00 Αλλού ξημερωμένοι - (Ε) Κωμική σειρά.
16.00 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
17.45 Η ντανά - (Ε) Κωμική σειρά.
18.10 Γεγονότα σε συντομία
18.20 Συνέχεια της σειράς
18.50 Είσαι το ταίρι μου - (Ε) Κωμική σειρά.
20.20 Τομές στα γεγονότα
21.15 Γαλάτεια, IV (Πρεμιέρα) Δραματική σειρά εποχής.
22.30 Παραδοσιακή βραδιά (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
00.20 Γεγονότα σε τίτλους
00.30 First 48 hours Σειρά ντοκιμαντέρ.
01.30 Who the (Bleep) Did I Marry? Σειρά ντοκιμαντέρ.
02.30 Καταιγίδα - (Ε)
03.30 Κατά λάθος - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 8 λέξεις
06.00 Deal - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
06.45 60΄ Ελλάδα - (Ε) Με τον Νίκο Μάνεση.
08.00 Άλλαξέ το - (Ε)
09.15 Αστέρας Ραχούλας - (Ε) Κωμική σειρά.
10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Παράδοση κατ' οίκον-(Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
14.00 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
14.45 Εθελοντής στον έρωτα Ρομαντική κωμωδία.
16.15 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, VI - (Ε) Κωμική σειρά.
19.15 Το σόι σου, III - (Ε) Κωμική σειρά, με τις Μίρκα Παπακωνσταντίνου, Ρένια Λουιζίδου.
20.20 ALPHA NEWS
21.00 8 λέξεις - Πρεμιέρα Ερωτικο θρίλερ, με τους Ανδρέα Γεωρίου, Ειρήνη Καραγεώργη, κ.ά.
22.45 Το σόι σου, III - (Ε) Κωμική σειρά.
23.00 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένιο, Χριστόδουλο Μαρτά,κ.ά.
01.15 Μετά τα μεσάνυχτα - (Ε) Με την Ελεονώρα Μελέτη.
01.45 World party - (Ε)
02.45 10η εντολή - (Ε)
03.30 Στην υγειά μας ρε παιδιά! - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

07.05 Τηλεαγορά
08.25 Ιπτάμενα φιλαράκια
10.05 Ξένη ταινία
11.50 Εσένα μόνο αγαπώ
14.00 Τηλεαγορά
15.10 Ευτυχώς τρελάθηκα Κωμωδία.
17.00 Τηλεαγορά
19.00 Ξένη ταινία
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.30 Ξένη ταινία
03.00 Αποπλάνηση
04.45 Ξένη ταινία

TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000

06.30 Παιδική ζώνη
09.30 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
13.00 Μόνο για σένα - (Ε)
14.00 Express Weekend
16.30 Τηλεαγορά
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
18.45 Ταξίδι γεύσεων - (Ε)
19.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
19.40 The Game Plan
21.30 Το ταξίδι της ζωής
22.30 Ξένη ταινία
00.40 Ξένες σειρές
03.25 Video Clips
04.10 Express Weekend - (Ε)

SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126

12.00 Oggy & The Cockroaches
13.00 Angels Friends
14.00 Glimmies
15.00 Nonty
15.30 Maya The Bee
16.00 Heidi
16.30 Horseland
17.00 Rabbids, II
17.30 Puppy In My Pocket
18.00 Oggy & The Cockroaches
18.30 The Owl
19.00 Popples
19.30 Glitter Force
20.00 Digimon Fusion
21.00 Pacman
22.00 Super Mario
23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

21.00 Galveston
08.30 Extortion
10.30 Amoureux De Ma Femme
12.15 Duck Duck Goose
14.00 I Can Only Imagine
16.00 The Witness For The Prosecution
19.00 Senor, Dame Paciencia
21.00 Galveston
22.45 Sniper: Special Ops
00.30 Please Stand By
02.15 El Futbol O Yo
04.15 12 Strong
06.30 Senor, Dame Paciencia

GREEK CINEMA

20.35 Λαός και Κολωνάκι
05.45 Κατάχρησις εξουσίας
07.40 Οι κυρίες της αυλής
09.30 Ο σκληρός άνδρας
10.55 Ο κυρ-Γιώργης εκπαιδεύεται
12.30 Οι άσοι του γηπέδου
14.20 Ένας βλάχος στην Αθήνα Ο Κίτσος και τα αδέρφια
16.00 Η θυρωρίνα
17.40 Ξεριζωμένη γενιά
20.35 Λαός και Κολωνάκι
22.00 Νύχτα γάμου
23.40 Στεφανία
01.15 Η Σμυρνιά
02.45 Οι τουρίστες
04.05 Τα τούβλα
02.45 Οι τουρίστες
04.05 Τα τούβλα

Ο ΣΤΟΧΑΣΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

Επιμέλεια: **ΧΑΡΙΔΗΜΟΣ Κ. ΤΣΟΥΚΑΣ**

Το «Δίλημμα του Ευθύφρονα»: Θεός και ηθική

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ Σ. ΚΥΡΙΑΚΟΥ***

Χρειαζόμαστε τον Θεό για να είμαστε ηθικοί; Η στάση μας απέναντι σε μείζονα ηθικά διλήμματα, όπως π.χ. η θανατική ποινή, οι αμβλώσεις, ή η κρατική ασφάλεια έναντι της φιλανθρωπίας στους ξένους, πρέπει να στηρίζεται σε μια αντίληψη του Θεού ή μπορεί να είναι αυθύπαρκτη;

Στον πρώιμο διάλογο «Ευθύφρονα», ο Πλάτωνας θέτει ένα απλό αλλά ιδιοφυές δίλημμα το οποίο διερευνά τη σχέση Θεού και ηθικής. Πρόκειται για το λεγόμενο «Δίλημμα του Ευθύφρονα»: είναι κάτι σωστό διότι το επιθυμεί ο Θεός ή είναι κάτι σωστό και γι' αυτό το επιθυμεί ο Θεός; Αν ισχύει το πρώτο, τότε οι επιθυμίες του Θεού καθορίζουν το σωστό και, συνεπώς, το σωστό εξαρτάται από τον Θεό. Αν ισχύει το δεύτερο, τότε το σωστό είναι ανεξάρτητο από τον Θεό και τις επιθυμίες του.

Το «Δίλημμα του Ευθύφρονα» είναι ενδιαφέρον διότι, ουσιαστικά, θέτει το ερώτημα για το αν η ηθική θεμελιώνεται και εξηγείται από τη βούληση του Θεού ή, αντιστρόφως, η βούληση του Θεού θεμελιώνεται και εξηγείται από την ηθική. Με άλλα λόγια, χρειαζόμαστε τον Θεό στην προσπάθειά μας να είμαστε ηθικοί;

Το πρόβλημα είναι ότι και τα δύο σκέλη του διλήμματος υπονοούν προβλήματα, μια θεολογική ηθική. Αν ισχύει το πρώτο σκέλος του διλήμματος (δηλαδή, το τι είναι σωστό εξαρτάται από τις επιθυμίες του Θεού), η εύλογη ανησυχία που εγείρεται είναι ότι θα μπορούσε κάλλιστα ο Θεός να επιθυμεί πράξεις τις οποίες εμείς τις βρίσκουμε ανήθικες, όπως η αναφερόμενη γενοκτονία των Χαναναίων από τους Ισραηλίτες στο «Δευτερονόμιο» της Παλαιάς Διαθήκης. Με άλλα λόγια, υπάρχει η ανησυχία ότι ο Θεός μπορεί αυθαίρετα να επιθυμεί διαισθητικά λάθος πράξεις, τις οποίες, με βάση το πρώτο σκέλος του διλήμματος, θα έπρεπε εμείς να τις αποδεχθούμε ως σωστές. Σίγουρα όμως δεν θα θέλαμε να σκοτώσουμε κάποιον διότι μας πρόσταξε ο Θεός.

A.P. / CHARLES KRUPA

Η στάση μας απέναντι σε μείζονα ηθικά διλήμματα, όπως π.χ. η θανατική ποινή ή οι αμβλώσεις, πρέπει να στηρίζεται σε μια αντίληψη του Θεού ή μπορεί να είναι αυθύπαρκτη; Το ερώτημα αποτυπώνεται στο δίλημμα που έθεσε ο Πλάτωνας (φωτ. από διαμαρτυρία κατά της θανατικής ποινής στις ΗΠΑ).

Το «Δίλημμα του Ευθύφρονα» έχει ως εξής: είναι κάτι σωστό διότι το επιθυμεί ο Θεός ή είναι κάτι σωστό και γι' αυτό το επιθυμεί ο Θεός;

Αν ισχύει το δεύτερο σκέλος του διλήμματος (δηλαδή, αν το τι είναι σωστό είναι ανεξάρτητο από τις επιθυμίες του Θεού), τότε το τι είναι ηθικά σωστό δεν καθορίζεται από τον Θεό˙ ο Θεός είναι μη αναγκαίος και μάλλον πλεοναστικός παράγοντας στην ηθική. Μια θεωρία ηθικής δεν χρειάζεται να τον επικαλεστεί.

Συνεπώς, με βάση τα δύο σκέλη του διλήμματος, είτε ο Θεός ενδέχεται αυθαίρετα να καθορίζει το τι είναι σωστό, είτε ο Θεός δεν είναι αναγκαίος για το τι είναι σωστό. Σε κάθε περίπτωση, είναι ασαφές κατά πόσον μπορεί να θεμελιωθεί η σχέση Θεού και ηθικής με τρόπο που αποφεύγει το πρόβλημα της αυθαιρεσίας ή το πρόβλημα του πλεονασμού. Ο Θεός είτε ενδέχεται να είναι αυθαίρετος, είτε πλεονάζει, οπότε το «Δίλημμα του Ευθύφρονα» αποτελεί ένα επιχείρημα εναντίον μιας θεολογικής ηθικής.

Στη σύγχρονη συζήτηση, το «Δίλημμα του Ευθύφρονα» χρησιμοποιείται από αρκετούς φιλοσόφους ως επιχείρημα εναντίον κάθε θεολογικής ηθικής. Το ερώτημα είναι: πώς θα μπορούσε κάποιος να ξεφύγει από το δίλημμα, διασώζοντας τη δυνατότητα θεολογικής ηθικής από τα προβλήματα της αυθαιρεσίας και του πλεονασμού;

Οπως είδαμε, υπάρχουν μόνο δύο δυνατές επιλογές στο δίλημμα. Ας υποθέσουμε ότι προσπαθούμε μέσω του πρώτου σκέλους να απαντήσουμε στο δίλημμα. Η προφανής απάντηση είναι ότι ο Θεός δεν θα μπορούσε αυθαίρετα να επιθυμεί ανήθικες πράξεις διότι κάτι τέτοιο αντίκειται στην πανάγαθη φύση του. Αλλά αυτό, βέβαια, σημαίνει ότι ο Θεός δεν μπορεί να κάνει τα πάντα – δεν είναι παντοδύναμος.

Δεν μπορεί, για παράδειγμα, να αλλάξει την αιώνια και αναγκαία φύση του, το οποίο είναι μία από τις ιδιότητες που συχνά αποδίδονται στον Θεό (δηλαδή, η αμεταβλητότητα). Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν είναι παντοδύναμος, αλλά σημαίνει ότι μπορεί να κάνει μόνο οτιδήποτε είναι μεταφυσικά δυνατόν. Τα αδύνατα είναι αδύνατα: δεν μπορεί να κάνει το 1+1=3, ούτε να σχεδιάσει ένα κυκλικό τετράγωνο, ούτε να καταστήσει ηθικά σωστό τον εξευτελισμό ενός ανθρώπου για πλάκα από έναν σαδιστή. Αρα, μπορεί η ηθική να είναι εξαρτημένη από τη Θεία βούληση, αλλά αυτή να μην υπόκειται σε οποιαδήποτε αυθαιρεσία.

Τελικά, χρειαζόμαστε τον Θεό για να είμαστε ηθικοί; Ναι, αν δειχθεί ότι η θεολογική ηθική θεωρία είναι η πλέον εύλογη θεωρία ηθικής.

Ας υποθέσουμε τώρα ότι προσπαθούμε μέσω του δεύτερου σκέλους να απαντήσουμε στο δίλημμα. Η προφανής απάντηση είναι ότι η ηθική είναι ανεξάρτητη από τον Θεό μόνο υπό τη στενή έννοια ότι ο Θεός δεν μπορεί να αλλάξει το τι είναι ηθικά σωστό, διότι το ηθικά σωστό αποτελεί μέρος της αναγκαίας και αιώνιας φύσης του.

Συνεπώς, η ηθική θα μπορούσε να είναι εξαρτημένη από τη Θεία βούληση αλλά όχι με αυθαίρετο τρόπο, και η ηθική να είναι ανεξάρτητη από τον Θεό υπό την έννοια ότι εδράζεται στην αιώνια και αναγκαία φύση του και δεν μπορεί να την αλλάξει. Αν η συγκεκριμένη απάντηση είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, το «Δίλημμα του Ευθύφρονα» βασίζεται σε μια παρανόηση για τη φύση του Θεού και τη σχέση της με την ηθική.

Τελικά, χρειαζόμαστε τον Θεό για να είμαστε ηθικοί; Ναι, αν δειχθεί ότι η θεολογική ηθική θεωρία είναι η πλέον εύλογη θεωρία ηθικής. Αλλά κάτι τέτοιο δεν έχει καταδειχθεί στη φιλοσοφική συζήτηση. Μια ηθική θεωρία (π.χ. ωφελιμισμός ή η θεωρία κοινωνικού συμβολαίου), η οποία δεν χρησιμοποιεί την έννοια του Θεού, είναι για πολλούς πιο εύλογη από μια θεολογική. Σε κάθε περίπτωση, το σημαντικότερο ίσως είναι άλλο: η ενασχόλησή μας με ηθικά ερωτήματα, όπως: «τι είναι το σωστό και πώς το γνωρίζω»;

* Ο Χρίστος Σ. Κυριάκου είναι λέκτορας Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Ασχολείται κυρίως με τη μεταηθική και τη γνωσιοθεωρία και έχει δημοσιεύσει σε διεθνή περιοδικά φιλοσοφίας όπως τα Synthese, Erkenntnis, Episteme, Journal of Ethics and Social Philosophy, Philosophical Psychology κ.λπ.

Φτιάχνοντας τον άνθρωπο από το «απόλυτο μηδέν»

Ενα πολυσύνθετο βιβλίο με ρεαλιστική μυθοπλαστική δύναμη, το οποίο υπαινίσσεται μια επανερμηνεία της Γένεσης

ΝΤΟΝ ΝΤΕΛΙΛΟ
Zero K
μτφρ.: Λαμπρινή Κουζέλη,
εκδ. Εστία **σελ.** 312

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Το «Zero k», ιδιότυπο μυθιστόρημα του σύγχρονου Αμερικανού συγγραφέα Ντον Ντελίλο, διαδραματίζεται κυρίως στις δαιδαλώδεις, υπόγειες εγκαταστάσεις του πρότζεκτ «Σύγκλιση», όπου κάποιοι πλούσιοι προνομιούχοι έχουν επενδύσει στο να επανέλθουν στη ζωή μελλοντικά με τη βοήθεια της κρυοσυντήρησης και της νανοτεχνολογίας. Ο Pos Λόκχαρτ είναι παντρεμένος με την Αρτις Μαρτινό, διανοούμενη αρχαιολόγο που συμμετέχει στο πρόγραμμα, καθώς πεθαίνει από μια ανίατη αρρώστια. Ο Λόκχαρτ θα μετουσιώσει τον προσωπικό του πόνο για την αγαπημένη του γυναίκα σε γενναιόδωρη χρηματοδότηση του «Zero k». Ο όρος «Zero k» παραπέμπει στο απόλυτο μηδέν της κλίμακας Κέλβιν και αντιπροσωπεύει το στιλιζαρισμένο όνομα της μονάδας των σωμάτων κρυοσυντήρησης σε αναστολή ζωής.

Οι νεοπρωτόπλαστοι

Παραταγμένοι σε κλωβούς, διακρίνονται όρθιοι και γυμνοί οι νεκροί, εν αναμονή της αθανασίας σώματος και συνείδησης/εγκεφαλικών συνάψεών τους. Οταν ξυπνήσουν σε κάποια μελλοντική στιγμή, οι νεοπρωτόπλαστοι της νανοτεχνολογίας πρόκειται να ακολουθήσουν μια νέα πίστη, χωρίς το χειραγωγικό φόβητρο του θανάτου των παλαιών θρησκειών, με νέα δεδομένα εννοιών εμφυτευμένα στον εγκέφαλό τους που θα οικειοποιηθούν μέσω μιας παράξενης, τεχνητής γλώσσας.

Μεταξύ των φουτουριστικών εγκαταστάσεων του «Zero k» και του Μανχάταν περιπλανάται ο Τζέφρι, αφηγητής του Ντελίλο. Γιος του αυτοδημιούργητου μεγιστάνα Pos Λόκχαρτ από τον πρώτο του γάμο, ο Τζέφρι ως παρατηρητής-κριτής διερευνά τα κίνητρα της «Σύγκλισης», θαυμάζοντας αλλά και ταυτόχρονα αμφισβητώντας το εγχείρημα της ανθρώπινης αθανασίας. Επεξεργάζεται τις ασάφειες των αναθεωρημένων ανθρωπιστικών και θετικών επιστημών που πραγματεύονται οι καθοδηγητές επιστήμονες και φιλόσοφοι της «Σύγκλισης», διερωτώμενος για τυχόν ανυπόστατα επιχειρήματα που αφορούν την πρακτική μιας τεχνητής νοημοσύνης, εκτός φυσικής εξέλιξης του ανθρώπινου είδους. Οι αναγνώστες παρακολουθούν τον Τζέφρι να παίζει ένα παιχνίδι ονοματοδοσίας. Ως άλλος Αδάμ επινοεί ονόματα για τους ανθρώπους που πρωτοσυναντά, ανάλογα με τη φυσιογνωμία και τη δράση τους στον χώρο. Ενα είδος συγγραφής εν εξελίξει; Ή ένας τρόπος αντίστασης του αφηγητή που προσπαθεί μέσα από τα προσωπικά τραύματα της σχέσης με τον πατέρα του να νοηματοδοτήσει και να επανασυστήσει την ατομικότητά του, δημιουργώντας έναν δικό του κόσμο, όπως εκείνος τον αντιλαμβάνεται; Διαφωνεί με τη σθεναρή απόφαση που έχει πάρει ο Pos Λόκχαρτ να υποβάλει τον εαυτό του πρόωρα στην κατάσταση κρυοσυντήρησης, προκειμένου να βρεθεί στο πλάι της αγαπημένης του Αρτις, στον υπόγειο κλωβό μιας «ακραίας υποζωής», όπως την αποκαλεί.

Σημαντική παράμετρος του ιδεολογικού υποβάθρου στο «Zero K» είναι ο ηθικοπνευματικός θάνατος της πλειονότητας των ανθρώπων.

Παραταγμένοι σε κλωβούς, οι νεκροί βρίσκονται εν αναμονή της αθανασίας σώματος και συνείδησης, στα εργαστήρια του προγράμματος «Zero K», το οποίο «πρωταγωνιστεί» στο μυθιστόρημα του Ντον Ντελίλο.

Στο πολυσύνθετο μυθιστόρημά του, ο Ντελίλο με ρεαλιστική μυθοπλαστική δύναμη, υπαινίσσεται μια επανερμηνεία της Γένεσης, όπου τα δέντρα της Γνώσης και της Αθανασίας βρίσκονται στη διαχειριστική, υλοποιήσιμη ευχέρεια της τεχνολογίας. Με ευφάνταστους περιγραφικούς συνειρμούς, ο συγγραφέας δίνει έμφαση σε συμβολισμούς ιδωμένους με έναν έντονο εικονοποιητικό και σκηνογραφικό τρόπο. Η Αρτις Μαρτινό, έχοντας υπάρξει αρχαιολόγος, γεφυρώνει τα μυστήρια του παρελθόντος με τα μυστήρια του μέλλοντος, εναγκαλίζοντας θαρραλέα την κοίμησή της. Στέκει μέσα στον κλωβό με τα μάτια κλειστά, σε ένα περίοπτο βάθρο της υπόγειας εγκατάστασης για να ανακαλυφθεί από τις επόμενες γενεές στο βάθος του αόριστου χωροχρόνου. Ο αφηγητής βλέπει μια γυναίκα με μάτια κλειστά να εμφανίζεται ανάμεσα στο νεοϋορκέζικο πλήθος. Μια οραματική προβολή της Αρτις, ως οπτασία θεότητας ιερών επιφανειών ή μιας Θεοτόκου σε ένα θαυμαστό μέλλον.

Σημαντική παράμετρος του ιδεολογικού υποβάθρου στο «Zero k» είναι ο ηθικοπνευματικός θάνατος της πλειονότητας των ανθρώπων. Αυτός εκφράζεται στο βιβλίο μέσα από το συλλογικό παραλήρημα του επερχόμενου «τέλους του κόσμου». Για παράδειγμα, η έκρηξη μετεωροειδούς πάνω από το Τσελιάμπινσκ κοντά στα Ουράλια στις 15 Φεβρουαρίου 2013 αποτελεί για την ομάδα των ειδημόνων της «Σύγκλισης» απόδειξη απόλυτης καταστροφής εξ ουρανού. Καχύποπτος με την ακραία κινδυνολογία που επιβάλλεται στους συμμετέχοντες του εγχειρήματος, ο Τζέφρι παρακολουθεί στις οθόνες των εγκαταστάσεων του «Zero k» οπτικές «μυθοπλασίες» μονταρισμένων πλάνων που διασταυρώνουν βροχές μουσώνων, ανεμοστρόβιλους, πυρκαγιές και μοναχούς να γίνονται παρανάλωμα, με εξαγριωμένα μπουλούκια δρομέων να τρέχουν ορμητικά.

Αρχέγονο μήνυμα

Η νεωτεριστική υπόγεια μήτρα που θα γεννήσει τον μελλοντικό αθάνατο άνθρωπο αντιστρέφεται δημιουργικά στη συνείδηση του αφηγητή. Παρατηρεί το εντυπωσιακό φαινόμενο της ευθυγράμμισης των ακτίνων του δύοντος ήλιου με τη χάραξη των δρόμων του Μανχάταν μέσα από τα μάτια ενός κατάπληκτου παιδιού που αντιδρά με άναρθρες κραυγές. Ενα αρχέγονο μήνυμα του ερωτικού σμιξίματος ουρανού - γης και της μοναδικότητας αυτής της ζωής που έχουμε.

ΝΕΑ ΣΕΙΡΑ

ΜΕΓΑΛΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Disney

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΟ ΣΚΑΡΠΑ

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney
έρχονται με την υπογραφή ενός θρύλου
του παγκόσμιου κόμικ.

Την Κυριακή 15 Σεπτεμβρίου μαζί με την Καθημερινή